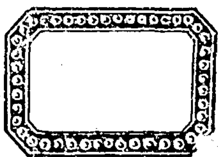
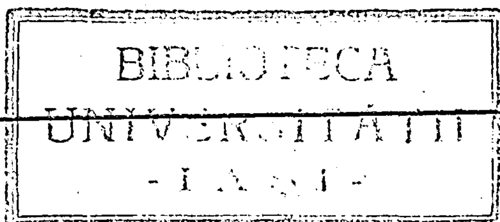

DOCUMENTE PUTNENE

II

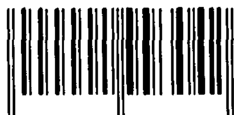
VRANCEA
IREȘTI — CÂMPURI

PUBLICATE CU UN STUDIU INTRODUCTIV DESPRE
PROPRIETATEA COLECTIVĂ VRÂNCEANĂ

DE

AUREL V. SAVA
PRESEDINTE DE TRIBUNAL

PUBLICATA CU AJUTORUL FUNDAȚIUNEI FERDINAND I

1931
TIPOGRAFIA BĂNCII CENTRALE COOPERATIVE
CHIȘINĂU

DOCUMENTE PUTNENE

II

VRANCEA
IREŞTI – CÂMPURI

PUBLICATE CU UN STUDIU INTRODUCTIV DESPRE
PROPRIETATEA COLECTIVĂ VRÂNCEANĂ

DE

AUREL V. SAVA
PRESEDINTE DE TRIBUNAL

PUBLICATA CU AJUTORUL FUNDAŢIUNEI FERDINAND I

1931
TIPOGRAFIA BĂNCII CENTRALE COOPERATIVE
CHIŞINĂU

PREFAȚA

In seria de volume cu documente privitoare la județul Putna, pe care nădăjduesc să le dau la lumină, apare astăzi cel de al doilea.

Un gând recunoscător se îndreaptă către profesorul Nicolae Iorga, care cu îndemnul său generos a dirijat în această direcție pe un nespecialist. Ii mulțumesc aci pentru acest îndemn cât și pentru solicitudinea ce a arătat și celui dintâi volum și celui de față.

Mulțumesc, călduros Comitetului Fundațiunei Ferdinand I, pentru ajutorul material datorită căruia am putut suporta cheltuelile tiparului.

De asemenea domnilor C. C. Giurescu, Sever Zotta, Gh. Ghibănescu și G. T. Kirileanu pentru sprijinul ce au dat lucrărei mele.

AUREL V. SAVA.

Chișinău, 1931, August 10.

Proprietatea colectivă vrânceană.[1]

Istoria dreptului comparat ne arată că proprietatea individuală, prin urmare şi proprietatea indiviză sau coproprietatea, care nu este decât un aspect al proprietăţei individuale, s'a desprins dintr'o formă anterioară de stăpânire a pământului şi anume din proprietatea colectivă. Proprietatea colectivă, proprietate originară.

Paralel cu evoluţia familiei, desvoltându-se în grupul agnaţilor, care se perde în *gentes* distincte pentru a ajunge la individ, proprietatea a evoluat prin desfacerea drepturilor individuale din drepturile colective ale unei comunităţi.

In toate societăţile primitive, în Asia, în Europa şi în Africa, la indieni, la slavi şi la germani, pământul a fost proprietatea colectivă a tribului, fiind împărţit între toate familiile astfel încât toţi să poată trăi din munca lor, fără să existe noţiunea unui drept determinat şi distinct al individului asupra bunurilor stăpânite de colectivitate[2].

Dacă în cele mai multe cazuri proprietatea colectivă s'a transformat în proprietate individuală, în proprietatea quiritară a Romei, în alte casuri, ea a supravieţuit. Intre alte multe popoare, forme superioare de proprietate colectivă s'au păstrat încă în Rusia, în Java, în Franţa şi în special în Elveţia ale căreia *allmenduri* constituesc, în adevăr, din punct de vedere economic şi social o formă de proprietate colectivă cu totul superioară.

---

[1] Continuare la studiul meu „*Insemnări despre Vrancea*" publicat în volumul I.

[2] Henry Sumner Maine, *L'ancien droit*, 1874 Paris, p. 254, Emile de Laveleye, *De la proprieté et de ses formes primitives*, 1901, Paris, Friedrich Engels, *Originea familiei, a proprietăţei private şi a Statului*, 1920 Bucureşti, pp. 135 — 138. — Radu Rosetti, *Pământul, sătenii şi stăpânii în Moldova*, 1907 Bucureşti, pp. 79 — 88.

Titulari ai tuturor acestor forme de proprietate colectivă, începând cu mirul rusesc şi terminând cu bunurile comunale franceze sunt o colectivitate omenească, legată prin strânse legături economice, sociale şi administrative şi prin tradiţia descedenţei dintr'un autor comun.

Proprietatea răzăşească indiviză şi proprietatea răzăşească colectivă.

Devălmăşia noastră răzăşească nu are în genere caracterul unei proprietăţi colective, ci acela al unei proprietăţi individuale, stăpânite în indiviziune.

Voi încerca să dovedesc că Vrancea a avut şi are o proprietate răzăşească colectivă.

Deosebirea între cele două soiuri de proprietăţi devălmaşe.

„Proprietatea colectivă nu trebueşte confundată cu proprietatea individuală în starea sa de coproprietate indiviză. Indiviziunea lasă să subziste autonomia părţilor individuale: fiecare din părţi, deşi materialmente confundată cu celelalte îşi are proprietarul său distinct şi acest proprietar este în oarecare măsură independent faţă de ceilalţi; el singur dispune de partea sa. Coproprietatea indiviză este prin urmare tot o proprietate individuală, cu confuzia materială a părţilor. In afară de aceasta, această confuziune este neapărat trecătoare şi accidentală, ea nu este sfârşitul şi scopul acestui soi de proprietate, care are drept caractere proprii izolarea şi independenţa şi de aceia indiviziunea tinde în mod firesc către împărţire şi o provoacă.

Proprietatea colectivă nu are nimic asemănător. Ea este o stare particulară a proprietăţei, care îşi află în ea însăşi scopul şi raţiunea de a fi şi care se întemeiază pe gruparea necesară de persoane căreia îi aparţine: sunt o mulţime de lucruri cari trebuesc puse sub această formă pentru a da oamenilor toate serviciile de care ele sunt susceptibile şi care nu sunt destinate a deveni un obiect de proprietate privată[1]".

---

[1] Marcel Planiol *Traité de droit civil, I.*

...„astfel sunt de asemenea proprietăţile comunelor. Sunt, între locuitorii unui oraş sau ai unui sat o mulţime de interese comune: străzile, pieţele, şcolile, bisericile, cimitirele, toate obişnuinţele care rezultă din legături statornice. Este firesc ca ei să se unească pentru aceste interese comune. Nu este mai puţin firesc ca ei să lase indivize între ei terenuri greu de defrişat, care cer sforţări colective sau păşuni a căror folosinţă în comun oferă puţină dificultate şi răspund mai bine obiceiurile şi nevoilor celui mai mare număr dintre ei. Aceste proprietăţi ale comunelor nu se deosebesc de loc, din punct de vedere al originei şi drepturilor lor de aceiea ale Statului. (E. Beaussire *Les principes du droit*, p. 304".

In proprietatea veche răzăşească, hotarul satului,—şi aceasta s'a întâmplat şi în Vrancea — era stăpânit în devălmăşie de locuitorii respectivi şi aceasta până la începutul veacului al XVIII-lea. Totuşi încă din veacul al XVI-lea, chiar dacă folosinţa era comună, exista conştiinţa unui drept individual, abstract: „partea ce să va alege din tot locul, din hotar în hotar" şi anume „din vatra satului, din ţarină, din câmpu, din fâneţe, din păduri şi cu vaduri de moară şi cu tot vinitul".[1]

Din acest punct de vedere, al determinărei dreptului indiviz, noţiunea de *bătrân*, subdiviziune a hotarului, este sinonimă cu aceia de *decujus*,—cel despre a căruia moştenire este vorba—, din partajul succesoral modern. Impărţirea chiar abstractă a unui hotar pe bătrâni, chiar dacă duce la devălmăşie, la indiviziune, înseamnă o proprietate individuală sau cel mult familiară a bătrânului originar.

Proprietatea vrânceană asupra munţilor are însă necontestat până astăzi toate caracteristicile unei proprietăţi colective.

Origina istorică a devălmaşiei indivize.

Cea dintâi formă de proprietate, formă oficială, în care bătrânul originar capătă moşia, cu sate sau fără, prin uric domnesc, este moştenită de stăpânitorii regiunilor acestora dela romani. Pare a fi sistemul bizantin din *agri limitrophi*, ocupate de veteranii armatei romane cu titlu de emfiteoţi. O dublă proprietate: statul roman era stăpânul de formă al solului, dar soldaţii şi urmaşii lor îl cultivau, fără să fie turburaţi, plătindu-şi sarcinile fiscale în schimbul cărora, la origină, li se acordase pământul. „*Acesta,* spune Sumner Maine, *a fost precedentul copiat de regii barbari care fondară feudalitatea*"[2]. Aceasta a fost concepţia care a stat la baza diferitelor dănii domneşti. Ea a dus la stăpânirea vremelnică a Vrancei de către vistiernicul Iordache Roset Roznovanu.

Origina devălmaşiei colective.

Cealaltă formă, proprietatea colectivă, nu este însă de origină romană. Dreptul bizantin ca şi dreptul roman au fost în conflict cu organizarea colectivă a proprietăţei. El nu poate să ne lămurească asupra proprietăţei familiare sau colective, „căci tocmai jurisprudenţa romană este aceia care, transformată de teoria dreptului natural, a lăsat moştenire modernilor ideia că proprie-

---

[1] V. doc. 2, 9, 10.

[2] Sumner Maine, *op. cit.*, p. 285.

tatea individuală este starea normală a dreptului şi că proprietatea colectivă a unui grup de oameni nu este decât o excepţie dela regula generală". [1]

Existenţa unei proprietăţi colective în Vrancea dovedeşte o ideie de drept anterioară celei romane. Fie că este de origină tracică sau de origină slavă ea se manifestă distinctă de sistemul juridic oficial. In toate vremurile, vom vedea, că lupta pentru drept a vrâncenilor se va rezuma la conflictul dintre două concepţii deosebite asupra proprietăţei devălmaşe. Nu fără temeiu deci, afirmă divanul domnesc al Moldovei prin anaforaua sa din 1817, Ghenarie existenţa unei forme speciale de proprietate răzăşească în Vrancea şi foarte bine o explică prin faptul că este anterioară descălecărei [2]: *„Dragoş Vodă, viind, au găsit pământul lăcuit"*. In Vrancea *„lăcuea slobozi păstorii oilor"*.

Coexistenţa ambelor forme de proprietate.

Faptul că şi în Vrancea găsim, pentru interiorul hotarelor, o proprietate răzăşească mergând pe bătrâni, nu înlătură proprietatea colectivă originară. Faptul că munţii se stăpânesc încă colectiv, de către aceiaşi răzeşi care-şi stăpânesc în indiviziune hotarele lor, ne arată numai că proprietatea dinăuntrul hotarelor săteşti este, potrivit unei evoluţiuni normale, o formă ulterioară de proprietate derivând din colectivismul primitiv, care supravieţueşte încă şi coexistă.

Justificarea acestei coexistenţe

In adevăr, a fost firesc ca din cele mai vechi timpuri, să se subdividă marea colectivitate de ocol a Vrancei în grupuri mai mici, pe neamuri şi pe familii. Aceste grupări familiare, păstrând tradiţia genealogică a curgerii din bătrâni, au avut nevoe pentru aşezările de locuinţe, ca şi pentru trebuinţele lor pastorale şi agricole să aibă o stăpânire exclusivă asupra unor pământuri, care prin natura lor răspundeau acestor necesităţi. Astfel s'a subdivizat Vrancea in patrusprezece hotare, astfel au luat naştere satul şi cătunele, aşezări mai întâi familiare şi deabià mai târziu administrative [3]. Satul constitue dar o etapă dela co-

---

[1] Sumner Maine, *op. cit*, p. 244.

[2] V. *vol I*, p. 188—189.

[3] *„O bucată di loc din hotarul Cozii, a strănepoţilor lui Cujbă" „S'au dat în stăpânire Cozănilor, neamului strănepoţilor lui Cujbă"*. V. no. 94. V. deasemena împărţirea pe bătrâni a Spineştilor şi mai ales a Bârseştilor, nle 13 şi 43.

lectivitate către individ, după cum hotarul sătesc este o fază decisivă în evoluţia dela proprietatea colectivă la proprietatea individuală. [1].

Studiul proprietăţei vrâncene ne confirmă această evoluţie. Proprietatea munţilor, asupra căreia vom insista mai pe larg, a trecut dela colectivitatea de ocol, la colectivitatea sătească şi chiar la individ potrivit unor norme speciale care n'au nimic comun cu principiile codului napoleonian.

Individul în proprietatea colectivă are dreptul de a se folosì de averea comună. In proprietatea individuală are dreptul să stăpânească şi să dispună exclusiv de averea sa.

Ca să-şi constitue un asemenea drept exclusiv în averea obştească, răzeşului i se cere un aport personal. In proporţie cu acest aport *„se va analoghisi“* întinderea dreptului său.

Acesta a fost — vom vedea — principiul de bază al împărţirei munţilor între sate. Tot el s'a aplicat şi atunci când munca individuală a creiat o proprietate individuală prin defrişarea unui pământ obştesc necultivabil. Aceasta este explicaţia dreptului de proprietate pe care l-au avut vrâncenii şi câmpulungenii asupra secăturilor sau lăzuirilor *„făcute de ei cu toporul din codru mereu“*. Obşteanul devine proprietar exclusiv pe acest produs al muncei sale cum ar deveni proprietar pe lemnele ce ar tăià din pădure pentru trebuinţele sale casnice.

Restul pământului neapropriat de indivizi: codrii şi munţii destinaţi a se folosì în comun rămân ai colectivităţei tuturor satelor vrâncene şi constituesc o rezervă pentru satisfacerea mai târzie a necesităţilor individuale.

Vrancea, colectivitate autonomă

In vechime Vrancea ca şi Câmpulungul moldovenesc—şi ca dispărutul Tigheciu—au cunoscut o viaţă colectivă pronunţată, au constituit, cu drept cuvânt, adevărate *„fundaţiuni de autonomie ţărănească.* [2]

Din ce în ce mai mult se dovedeşte cu cât temei scria despre locuitorii acestor trei regiuni Dimitrie Cantemir în Des-

[1] In sensul acesta trebue înţeleasă afirmaţia mea că *„toate satele vrâncene converg către o unitate teritorială Vrancea, cătră o unitate genealogică: bătrânii pe care a umblat, la origină, întreagă Vrancea“. V. Documente putnene*, vol. I, p. XXIII.

[2] N. Iorga, ***Prefaţă*** la ***vol. I.***

criptio Moldaviae: *„Aceştia, macar că nu sunt din starea boierească, insă nu se află supuşi nici la un bir şi sunt de sine ca un soi de republică.. Plătesc pe an la Domnie o dajdie ştiută şi hotărită, se ţin cu pravilele sau obiceiurile lor, iar porunci şi judecători dela Domnie nu primesc".*

Invăţatul preot armean Hugas Ingigian într'o lucrare de geografie universală publicată la Veneţia în 1808 vorbeşte despre Vrancea ca despre o regiune *„cu totul liberă"*, adăogind că *„are judecători proprii şi este de sine condusă, având drept conducător un vornic".* [1]

Numeroase documente ne vorbesc despre un obicei al Vrancei şi ceiace este cât se poate de semnificativ, exista încă in 1827 un obicei al Vrancei chiar în materie penală şi anume un sistem propriu de globire pe care-l recunosc formal staroştii de Putna delegaţi de vistieria Moldovei ca să ancheteze pe vornicul de Vrancea între altele şi pentru activitatea sa de judecător penal. [2]

Sarcinile obşteşti se suportau în mod solidar de către toţi vrâncenii.

Birul, despre care vorbeşte Cantemir, este plătit de obştia Vrancei, care se cislueşte, *„aruncând birul pe sate"*. Diversele clăci, din ce în ce mai abuzive, pretinse de vornicul de Vrancea se suportă, de asemenea, de întreaga obştie. Comercializarea productelor vrâncene se făceà în mod obligator potrivit aceloraşi norme, de către toţi vrâncenii, prin neguţătorul Vrancei, acest monopolizator al vieţei comerciale din această regiune. [3]

Mai târzia împărţire administrativă, concomitentă cu decăderea privilegiilor politice ale regiunei, vine să repartizeze birul direct pe sate. In felul acesta activitatea centrală a obştiei Vrancei se descentralizează prin obştiile săteşti. Acì, viaţa colectivă va imita în mic, viaţa colectivă de ocol...

Obştea sătească.

Satul işi va plăti birul determinat *„fiind solidar faţă de domnie"*[4], iar obşteanul are drept asupra fâneţei in proporţie cu

[1] *Mărturisiri armeneşti despre Romîni, Valahia şi Moldova*, in *Analele Ac. Rom.* Memoriile secţiei istorice, seria a 3-a, t. IX.

[2] V. Aurel V. Sava, *Vornicul de Vrancea*, mss. depus spre tipărire la Academia română.

[3] V. doc. no. 49, p. 36, doc. no. 63, pp. 49 şi 50; doc. no. 64, p. 56.

[4] N. Iorga, *Brodnicii şi românii*, p. 7.

„birul ce poartă“[1]. Satul se judecă, îşi alege vechili, face faţă cheltuelilor proceselor, plătind partea acelora din săteni care n'au mijloace[2]. Satul vinde din averea sa colectivă unor indivizi determinaţi şi aceasta pentru a se face faţă unor nevoi obşteşti[3]. Satul plăteşte gloaba când autorul unei infracţiuni este neştiut[4], în faţa lui se încheie tranzacţiuni şi au loc judecăţi[5], angajează funcţionari[6], sau neguţători, care să comercializeze „perjile de velniţă“[7], se împrumută cu cereale[8]. In cele mai multe acte figurează clauza *„sântem chezaşi unul pentru altul"*, iar ca semnătură obştia satului are pecetia oficială. Sătenii nu iscălesc. Pentru ei contractează nemesnicul ales de ei şi mai târziu vornicul sătesc şi pasnicii.

Incetul cu încetul însă, autonomia vrânceană a dispărut odată cu privilegiile politice ale regiunei. O reminiscenţă, până în zilele noastre, este dreptul vrâncenilor de a se folosi de sarea Vrăncei împotriva dreptului de monopol al Statului. Acest privilegiu le este recunoscut pentru ultima oară prin hrisovul din 1853, Octomvrie 1 al domului Grigore Alexandru Ghica.[9]

Şi încă un moment demn de relevat, deşi dispărută de mult această autonomie, *„obştia Vrancei"* înţelegea să facă însemnate sacrificii materiale ca să-şi poată impune un delegat al ei deputat în divanul adhoc.[10]

Organizarea obştească.

Odată desfiinţate drepturile ei de autonomie, care constau în special din faptul de a avea judecători şi obiceiuri juridice proprii, obştia Vrancei a continuat să existe prin şi pentru proprietatea pământului Vrancei. Pe acest teren obştia Vrancei, prin obşteasca adunare a tuturor vrâncenilor, a avut o prodigioasă activitate. Felul cum s'au organizat vrâncenii ca să poată purta judecăţi de o importanţă considerabilă vădesc superioritatea or-

[1] V. doc no. 62
[2] V. doc. no. 168
[3] V. doc. no. 109 şi 118
[4] V. doc. no. 151, p. 166
[5] V. doc. no. 66.
[6] V. doc. no. 72; doc. no. 191.
[7] V. doc. no. 145
[8] V. doc. no. 130.
[9] V. doc. no. 193.
[10] V. doc no. 199.

ganizărei naturale răzăşeşti, asupra celei oficiale, administrative, din zilele noastre.

Două au fost procesele mai de seamă pe care le-au avut vrâncenii: *a)* procesul desrobirei lor din boeresc, procesul cu marele vistiernic Iordache Roset Roznovanu şi *b)* procesul cu boerii Lipan.

Procesul scoaterei din boeresc.

Conflictul de drept din procesul cu Roznovanu este provocat tocmai de concepţia care, — spuneam la începutul acestui studiu, — stă la baza proprietăţei devălmaşe indivize: aceia că domnul este proprietarul eminent al pământului Moldovei şi că orice stăpânire legitimă nu se poate justifica decât printr'o danie domnească.

Am arătat în studiul introductiv al primului volum felul cum s'a comportat obştia Vrancei în acest proces.[1]

Vechilii s'au ales de către *„toate satele Vrăncii"*: *„patru oameni cu cheltuiala a toate satele, bez 20 oameni, carele au şăzut mai puţin, tot cu a vrâncenilor cheltueli. carile li s'au dat simbriile lor piste 15.000 lei"*.[2] Procesul a necesitat suma globală de 78.500 lei[3] Din aceştia 25.000 au fost împrumutaţi de vrânceni dela un negustor Peltic din Iaşi.[4]

Cheltuiala Vrancei.

Banii aceştia se repartizează prin cisluire asupra tuturor locuitorilor Vrăncei, în proporţie cu întinderea de pământ stăpânită de fiecare în hotarul satului. In acest scop obştia hotăreşte — uriaşe lucrare de cadastru — măsurătoarea proprietăţilor individuale prin măsurători speciali[5] şi apoi, pentru strângerea *„banilor cheltuelei"* „aruncaţi pe fălcile" măsurate se aleg strângători de bani pentru fiecare sat în parte.

O minunată operă de organizare. Oricare ar fi fost rolul *vechilului Vrancei*, preotul Şerban Bălan din Năruja, care a condus de fapt singur această minunată luptă pentru drept, trebue să se recunoască fără şovăire că organizarea a fost posibilă datorită numai vieţei colective pe care o ducea Vrancea de atâta

---

1 pp. *XL* şi *XLI*.
2 V. *vol. I*, no. 226, p. 197.
3 Henri H. Stahl, *Contribuţii la problema răzăşiei satului Nerej* în *Arhiva pentru ştiinţa şi reforma socială*, anul *VIII*, no. 1 - 3, p. 602.
4 V. doc. no. 146, p. 158.
5 V. doc. no. 99, p. 96.

vreme. Colectivitatea întreagă era o uriaşe fiinţă complexă, bine organizată, şi cât se poate de perseverentă dacă ne gândim că nu mai puţin decât treisprezece ani a durat această luptă pentru desrobire şi că ea nu s'a mărginit numai la obiectivul principal al redobândirei libertăţei, ci şi la ameliorarea condiţiilor boerescului în care Vrancea s'a sbătut atâta vreme. In adevăr, numai în vederea rezolvărei unor conflicte ivite în raporturile dela proprietar la clăcaşi, a avut loc un divan domnesc în 1806 la Focşani.[1]

Procesul cu boerii Lipan.

In ce priveşte procesul vrâncenilor cu boerii Lipan, puţine lucruri se cunoşteau până acum. Actele publicate in volumul de faţă aduc însă informaţiuni complecte asupra lui.

Boerii Lipan erau originari din Vrancea, descendenţi din vornicul Andrieş Lepădatul din Păuleşti. Pe la jumătatea veacului al XVIII-lea au încetat însă să mai stăpânească pământul lor vrâncean din Păuleşti, pământ numit în documentele vremei *„partea boerului"* sau *„partea boerească"*.

In 1801, căpitanul Ioniţă Lipan începe procesul de revendicare. Obiectul cererei sale era limitat: *„o parte de moşie den Păuleşti"*[2]. Adversarii săi, Săcăluşeştii tărăgănesc judecata. In 1802, căpitanul Ioniţă revine într'o jalbă către domnul Moldovei *„fiindcă în moşiea Vrăncii"* are şi el *„părţi nealeasă de către părţile celoralalţi răzeşi"* şi cere să i se desfacă din devălmăşie partea ce i se cuvine [3].

Săcăluşeştii se împotrivesc sub cuvânt că pământul din Păuleşti l-au dobândit prin cumpărare, cu zapis, dela Nicolae Lipan, tatăl căpitanului. *„Ioniţă Lipan au arătat că acel zapis ar fi plastograf şi n'ar fi iscălitura părintelui său"* şi-şi întăreşte afirmaţiunea jurând *„în biserica Proorocului Samuil din Focşani"*. In consecinţă, zapisul e rupt şi se dispune punerea lui Lipan în stăpânire [4].

In 1803 se face de către Nicolae Stavăr, rânduitul de către stărostia Putnei, o nouă încercare de a se alege partea care se cuvine lui Ioniţă Lipan în Păuleşti şi în Bârseşti, după spiţele de neam.[5] La Păuleşti, Lipan intră chiar in stăpănire şi după un an

---

1 V. doc. no. 63 şi 64.
2 V. doc. no. 52.
3 V. doc. no. 54.
4 V. doc. no. 143, p. 145.
5 V. doc. no. 57, pp. 40, 41.

arendează pământul, *„îl năimeşte banului Toma Stamatin“.*[1] In cursul anului arendărei Vrancea întreagă întră însă în stăpânirea visternicului Iordache Roset Roznovanu.[2]

Un act publicat în primul volum, ni-l arată pe căpitanul Ioniţă Lipan într'o dublă atitudine. Cu toate că prin faptul schimbului ce făçuse cu marele postelnic Dumitrachi Hangerliu în Iunie 1802 el se lepădase de drepturile ce aveà[3] totuşi în 1803, în Vrancea el îşi continuà revendicarea.[4]

Dumitrache Hangerliu nu avea însă decât calitatea de interpus al căminarului Enacache Pruncu, care sub propria sa semnătură, declară că a vândut partea lipănească din Vrancea boerului Iordache Roset Roznovanu.[5]

Iordache Roset Rosnovanu însă prin jalba către *„cinstitul divan al Moldovei“* după ce susţine că vrâncenii nu au danie domnească asupra Vrancei adaogă : *„Pentru acei câţi au avut osăbit din trupul Vrăncei cei vechi, locuri de moşii, ştiu că s'au cumpărat, precum părţile unui Lipan cu 25.000 lei prin dumnealui hatmanul Sandul Sturza.“*[6]

Din acest moment drepturile lipăneşti intră însă de fapt în patrimoniul vistiernicului Iordache Roset Roznovanu. Lipanii nu stăpânesc şi nici nu revendică.

„Iar după ce vrâncenii au luat moşia în a lor stăpânire, nearătându-se cineva cu pretenţii asupra acestei moşii, răzăşii de sine au rămas iarăşi stăpâni pe ea“, împărtăşind însă cu o parte din această bucată pe Ion Săcăluş, curgător din neamul lipănesc[7].

Este dela sine înţeles că văduva lui Ioniţă Lipan „n'au vrut să fie părtaşă la plată cheltuelilor procesului desrobirei Vrancei[8].

In 1819 însă Iordache Lipan şi Gheorghe Lipan, feciorii capitanului Ioniţă Lipan se gândesc iarăşi să redobândească moşia lor din Vrancea. Ei cer dela preotul Pavel din Tulnici o scrisoa-

---

1 V. doc. no. 143, p. 147.
2 I d e m.
3 V. *vol. I*, doc. no. 213.
4 V. doc. no. 60.
5 V. *vol. I*, doc. no. 213 p. 152.
6 V. *vol. I*. doc. no. 216, p. 163; doc. no. 217, p. 166 şi 174.
7 V. doc. no. 143, p. 147 no. 89, p. 87.
8 V. doc. no. 146, p. 158.

re *„precum să se ştie că suntem neam cu dumnealor şi parte de moşie ce este în Vrancea au dat-o la seama noastră ca să o scoatem."*[1]

Nu ştim aproape nimic[2] despre ceiace a făcut preotul Pavel pentru intrarea în stăpânire a boerilor Lipan.

De abia în 1833, căminarul Gheorghe Lipan, singur, porneşte o acţiune regulată la judecătoria ţinutului Putnei. El cere moşiile de baştină şi de cumpărătură ce are *„în cuprinsul hotarului Vrăncii şi anume la sat Păuleştii i Săcălăşăştii* (=Hăulişca?) *i Tulnicii"*.[3]

El capătă câştig de cauză prin jurnalul no. 138 din 1836, Dechemvrie 4 însă numai în ce priveşte *„partea lipănească"* din Păuleşti. Jurnalul încheie că *„în aceia ce se atinge de întregimea părţilor lipăneşti din acest hotar"* — Vrancea — *„şi împărtăşirea ce ar trebui să aibă din muntele stăpânit cu dreptatea săliştii Păuleştilor, va cere prin osăbită jalobă"*.[4]

Cu toate strădaniile răzeşilor[5] pentru reformarea hotărîrei judecătoriei, căminarul Gheorghe Lipan face în 1842 o nouă cerere de dare în judecată. De astădată pretinde *„şi părţile ce am în osăbiti hotarî şi anumi în muntele Lapoşul de sus, Bârseştii, ci să numeşti partea boerului, baştina din hotarul Păuleşti, osăbit di analogul ci mi să cuvine din munti, pe partea ci am câştigat din Păuleşti"* precum *„şi parte din sat Nerejnii"*. (=Năruja ?)[6]

In 1844 spătarul Iorgu Lipan cumpără şi partea ce se cuvinea în Vrancea negustorului Vasile Sticlaru[7] din Târgul Nicoreştilor, băştinaş în Găuri[8].

Pericolul începe să devină general. Insăşi împărţirea munţilor este periclitată prin noua acţiune. Din această cauză, de data aceasta, întreaga *„obştie a lăcuitorilor vrânceni"* se agită şi în cele din urmă obţine dela boerii Lipan învoiala din 1845,

---

[1] V. doc. no. 90, p. 88.
[2] V. doc. no. 92, p. 90.
[3] V. doc. no. 126
[4] V. doc. no. 144, p. 154
[5] V. doc. no. 146, 148, 163
[6] V. doc. no. 162
[7] V. doc. no. 175. Cf. P. Ponl. *Statistică răzeşilor*, p. 63.
[8] V. doc. nle 142, 150 şi 154.

Mart 22,[1] prin care obştia se obligă să plătească boerilor pentru ca să renunţe la pretenţile lor, cât şi pentru părţile sticlăreşti importanta sumă de 74.500 lei, bani care în aceiaşi zi se împrumută de vechilii Vrancei, tot patru la număr, dela spătarul Asanache Dan[2], cu termen de plată în şase luni de zile.

Cheltuiala Vrancei.

Incă mai înainte chiar de perfectarea învoelei şi de contractarea împrumutului se porneşte din nou să se încasezeze prin noii strângători de bani *„cheltuiala Vrăncii a lui Lipan“* şi aceasta fixată proporţional cu numărul fălcilor stăpânite de fiecare răzeş.[3]

Pe lângă analogia aceasta, suportată de întreaga obştie vrânceană[4], pentru plata împrumutului se mai afectează şi banii ce s'au încasat dela stăpânitorii celor 24 de fălci lipăneşti, care fuseseră câştigate de căminarul Lipan prin procesul dela 1836. Stăpânitorii răscumpără pământul lor *„dela obştia Vrancei“*[5]

Repartizarea cheltuelilor pe locuitori, strângerea banilor şi achitarea împrumutului se săvârşesc iarăşi cu punctualitate. Autoorganizarea administrativă a obştiei Vrancei se vădeşte şi de astădată perfectă.

Vechilii Vrancei.

Procesul cu Roznovanu, ca şi procesul cu Lipan, a creiat în vechilii Vrancei un organ de conducere cu caracter quasipermanent. Dacă în cazuri extraordinare se convoacă obştia tuturor satelor vrâncene, pentru administrarea obişnuită a intereselor obşteşti, vechilii permanenţi ai Vrancei erau indispensabili.

O mărturie de cercetare din 1824 a vornicului de Vrancea arătând că s'a descoperit un zapis plastografiat de preotul Teodor Tătaru ne spune că era de faţă „preot Niagu, *vechil ot Vrance*“ şi că pe făptaş, deoarece era preot *„nu i s'a urmat cercetare, decât s'au dat pe mâna vechilului preot*[6]*“*. Intr'un dosar din Arhiva Statului din Iaşi mai găsesc că la *„săchelariul Neculaiu Neagu să păstrează toate ducumenturile Vrăncii*[7]*“*

---

1 V. doc. no. 175 şi 182
2 V. doc. no. 176
3 V. doc. no. 177—181
4 V. doc. no. 198, p. 231
5 V. doc. no. 183 şi 184
6 V. doc. no. 98, p. 95
7 Arh. St. Iaşi. Tr. 817, op. 934, doc. 170, f. 2.

Ctitorii obşteşti.

Tot prin acest organ *„vechilii obştii Vrancei“* duc vrâncenii o altă luptă a lor, aceia pentru păstrarea dreptului obştesc de patronat asupra schiturilor dela Valea Neagră şi Lepşa [1]. Un inscris din 1846, Februarie, un foarte interesant act de ctitorie, începe astfel : *„noi jos iscăliţii opştiea lăcuitorilor proprietari din Vrancea şi ctitorii sfântului schit numit Valea Neagră“*. Amândouă schiturile vrâncene s'au bucurat întotdeauna de o administraţie autonomă. Fiind întreţinute de către răzeşi, ei şi-au revendicat întotdeauna dreptul lor de patronat şi de ctitorie şi anume au administrat prin epitropii aleşi de ei averea schitului, au creiat o modestă fundaţiune pentru ajutorarea bătrânilor vrânceni, şi-au rezervat dreptul de a numi şi revoca pe nacealnic şi au interzis, prin însăşi actul de ctitorie pomenit mai sus, amestecul protoereului ţinutului în administraţia averei lăcaşului lor [2].

In legătură cu acest schit dela Valea Neagră supravieţuieşte încă obşteasca adunare a Vrăncei. Până azi unul din epitropii schitului este ales de obştia vrânceană. Pe un un epitrop îl numeşte Statul; pe al doilea Casa Bisericii, iar al treilea este ales de sfatul mare al Vrancei, compus din delegaţi ai satelor vrâncene — nu satul administrativ, ci satul străvechi, organic, — întrunite din cinci în cinci ani în obştiilor lor. [3]

Vrancea moşie unitară.

Din toate acestea rezultă cred neîndoios că vrâncenii aveau dreptate când spuneau că *„Vrancea o moşie este“* [4]. Ca şi ei, paharnicul Costache Lupu asesorul judecătoriei Putnei scrie că *„toată Vrancea esti un singur trup şi hotar“* [5]

Am căutat să arăt la începutul acestui studiu cum s'au intemeiat în interiorul devălmăşiei colective de ocol, devălmăşia familiară (sătească), care a dus la proprietatea individuală în indiviziune. Am mărginit însă acest fenomen la terenurile proprii pentru locuinţe şi agricultură, dobândite fie printr'o stăpânire statornică şi exclusivă, fie prin defrişare, prin secare cu toporul din codru mereu.[6]

---

[1] V. doc. no. 173 şi 174.

[2] V. Aurel V. Sava, *Contribuţiuni la istoria bisericei vrâncene* in *Milcovia*, anul II, vol. I.

[3] Henri H. Stahl, *op. cit.*, p. 610.

[4] V. doc. no. 134, p. 132.

[5] V. doc. no. 186, p. 212.

[6] V. mai sus p. VIII.

Proprietățile obștei Vrancei.

In afară de aceste pământuri au mai rămas locuri de codru în mijlocul hotarului, cum și munții așezați la extremitatea apuseană a Vrancei.

Care a fost stăpânirea care s'a exercitat asupra acestor două categorii de pământuri vrâncene, aflate în afară de hotarul sătesc?

Codrii interiori și evoluția proprietății exercitate asupra lor.

In ce privește codrii din interiorul Vrancei ne informează complect un proces dintre răzeșii din Spinești cu cei din Păulești [1]. El ne lămurește un pasaj cam obscur din împărțirea munților din 1818, Martie 23: *„din vechiu au trăitu părinții noștrii fără oprire la locurile ci voru fi codri, însă numai satili ci vor fi lipsiti de lemnu trebuitoriu, fără a face stricăciuni sau a dărîma cu capri sau cu oi. Iară cele ce vor fi avăndu păduri pe moșiile lor, se voru întrebuința dintru ale sali"* [2]. Pasagiul acesta fusese intercalat tocmai din cauza unor neînțelegeri care avuseseră loc cu un an mai înainte între Păulești și Spinești și cărora le pusese capăt o hotărîre a vornicului de Vrancea *„ca drumurile cele mari să nu să opriască și să nu fie opriți Spineștii dela pădurea ce să numește Strungile, frunza Păuleștilor, cum și locuitorii din Păulești să nu fie opriți de către Spineștii dela pădurea lor"* [3]. În acelaș an, în ziua împărțirei munților, nemesnicul de Păulești, anunțând satele megieșite că Strungile au rămas satului Păulești, dă înscris că *„se îndatoresc ca să dei lemne de focu și ori la ce fel de lemni va trebuì satilor megieșite"* [4]. Este recunoașterea unui drept de servitute pe care îl suferă un hotar sătesc, față de celelalte hotare învecinate. O confirmare, pare-se, a teoriei că servituțile sunt reminiscențe ale proprietăței colective originare.

Cum era însă firesc ca proprietatea să evolueze către forma exclusivă, individualistă, după câtva timp Păuleștii nu mai îngăduiesc ca locuitorii din Spinești să-și tae lemnele trebuincioase din pădurea lor. Se iscă atunci la 1833, un proces între ambele sate. Păuleștii, prin petiția cu care încep judecata, se feresc să declare categoric că nu vroesc să mai lase pe locuitorii din alte sate să tae lemne din pădurea lor, ci se mulțumesc să se plângă că li se strică fânațul de către megieși, când vin ca să tae lemne. [5]

[1] V. doc. no. 105.
[2] V. doc. no. 87, p. 83.
[3] V. doc. no. 80.
[4] V. doc. no. 82.
[5] V. doc. no. 105.

Din două cercetări ce se fac la fața locului rezultă iarăș necesitatea menținerei servituței de a tăia lemnele trebuincioase din hotarul vecin. Răzeșii de Spinești ajung să spună *„că dacă vor fi opriți din partea Păuleștilor cu scoaterea lemnilor nu pot ține sat și se duc"*.[1] Procesul interesà în mod direct toate satele situate la depărtare mare de munți. Din cauza aceasta și vedem pe *„toți răzeșii din toati satili ocolului Vrancea,* dând mărturie favorabilă Spineștilor[2], iar în 1835, Februarie 6 cinci răzeși din cinci diferite sate, în numele răzeșilor din Vrancea se plâng domnului Moldovei într'o petiție meșteșugit alcătuită. Spun între altele că *„Vrancea o moșie este și munții pentru pășunatul oilor sânt împărțiți pe hotarele satelor pentru pășunea vitelor, iarba și frunza, iar codrii ce sânt mai cu apropiere pe lângă satele arătate mai sus au fost slobozi dintru învechime și neopriți satele ce sânt la mijloc Vrăncii despre lemnele trebuincioasă de foc și ori de ce trebuință"*.[3]

Procesul ia sfârșit, ca mai toate procesele dintre satele vrâncene, printr'o învoeală. Răzeșii de Păulești determină o anumită porțiune din codrul lor, din care să-și poată lua lemne de foc răzeșii de Spinești.

Se poate deci foarte ușor reconstitui evoluția proprietății asupra acestor codri interiori ai Vranței. La început colectivi, ca întregul cuprins al Vrancei, au devenit sătești după împărțirea Vrancei în cele patrusprezece hotare istorice. Din colectivismul primitiv s'a păstrat dreptul de servitute, ca să mă exprim în termeni tehnici juridici, al satelor învecinate de a-și lua lemne din pădurea altui sat. Este vorba de acum înainte de o simplă servitute și nu de o devălmășie. In adevăr, locuitorii satelor megieșite au drept să se folosească de lemne, nu însă dreptul să sece pădurea și să devină proprietarii secăturilor dobândite prin munca lor,

Dreptul băștinașilor de a face secături.

Actele fac însă mențiune de secăturile vechi, făcute de străini mai înainte de a se fi scos codrii din devălmășia întregului ocol.[4]

---

[1] V. doc. no. 127 și 128.

[2] V. doc. no. 132.

[3] V. doc. no. 134.

[4] V. doc. no. 149, p. 160: *„alții streini, ce au secat în acest hotar, ce-și stăpânăscu secăturile lor din vechime"*. Ca și doc. no. 91. p. 89: *„Izvodu de fălcile ce le stăpânescu streinii în hotar Măgurelilor. însă nu streini, ci răzăși din Vrancea, iar nu din bătrânul Roeș"*.

Dreptul streinilor la proprietatea acestor secături este recunoscut, dar ca ceva dobândit prin îndelungată stăpânire. Secături noi n'au însă drept să facă decât locuitorii satului respectiv: *„răzăşii dila altu sat nu poate să între în săcături sau în largu satului“*.[1]

O fază intermediară este stăpânirea comună a codrului între două sate, cu dreptul de a lua lemne şi de a face şi curături: *„iar la codru diopotrivă cu toţii, lăsându-să îmbi părţilor slobodă dispoziţie di a-şi face săcături“*.[2] Acesta este cazul satelor înrudite genealogiceşte Călimanul şi Ireştii de sub Măgura. Pentru a se închide însă accesul celor pătrunşi în hotarul sătesc prin secături anterioare se stipulează că *„pământul li este de baştină şi că alţii străini nu încap, fără numai neamurile“*[3]. Aceste două sate, în cele din urmă, ajung la învoială, îşi împart codrul în două părţi distincte cu respectarea secăturilor vechi *„vor stăpâni Ireştii de sub Măgură, gropile de fânaţ, ci sânt făcute din vechiu biz di stăpânirea şi noi în gropi vechi, nesupăraţi de noi, călimanii; precum şi noi călimanii, aseminea nesupăraţi de ei, vom stăpâni gropile de fânaţ, ci să numesc săcături“*.[4] Călimanii adaogă că i-au făcut pe Ireşti *„îndiopotrivă părtaşi cu noi la folosul muntelui*[5] şi învoiala se încheie cu stipularea unui drept de protimisis reciproc în favoarea celor două obştii săteşti înrudite[6].

Odată ce codrul a ajuns sătesc, el se va împărţi în cele din urmă între răzăşi, de cele mai multe ori după spiţe de neam.[7] Aceasta tocmai spre a împiedica împărtăşirea străinilor. Alteori averea obştească se va împărţi pe spiţe, dar—obştia este suverană—împărtăşindu-se şi străinii birnici[8]. In felul acesta proprietatea colectivă a vrâncenilor asupra interiorului Vrancei a devenit cu vremea proprietatea individuală.

---

1 V. doc. no. 149, p. 161.
2 V. doc. no. 151, p. 164; doc. no. 187, p. 210, doc. no. 186, p. 212
3 V. doc. no. 186, p. 212.
4 V. doc. no. 196, p. 226.
5 V. doc. no. 196, p. 227.
6 V. doc. no. 196, p. 228.
7 V. doc no. 188, p. 215.
8 H. H. Stahl, *op. cit.* în *Arhiva*, anul IX, nle, 1—3, p. 207. Ca model de independenţa complectă a obştiei în ce priveşte împărţirea a-

Garanţia de evicţiune a obştei.

Socot însă, că împărţirea pe hotare săteşti presupune implicit o garanţie de evicţiune din partea întregei obştii vrâncene. Chiar dacă cu vremea această obligaţiune de garanţie a fost dată uitării avem indicii că ea a existat în realitate. Ii găsim supraveţuirea în procesul intentat de către preotul Ştefan Baciu împotriva obştiei locuitorilor satului Vidra, dela care şi obţine să i se restitue partea din pământul ce perduse într'un proces ce i se intentase de mănăstirea Mera [1]. Cum motivul perderei procesului era anterior împărţirei pământului obştesc, era firesc ca obştia întreagă să suporte proporţional perderea suferită, iar nu singur răzeşul căruia, din întâmplare, i se atribuise la eşirea din devălmăşie partea sa de răzăşie pe pământul litigios dela marginea hotarului.

Rămâne să studiem proprietatea asupra munţilor, proprietate pe care o socotim, până astăzi colectivă.

Munţii.

Munţii au rămas în afara hotarelor săteşti. La mare depărare de sate [2] ei erau folosiţi într'o vreme exclusiv pentru stâni şi păşunat. De aceia o stăpânire exclusivă, individuală nu-şi avea rostul. De asemenea nici secături nu avea nimeni interes să facă. Din cauza aceasta până astăzi forma proprietăţei colective răspunde mai bine nevoilor locale de cât aceia a proprietăţei individuale.

Să facem o recapitulare a puţinelor informaţiuni documentare ce avem asupra munţilor Vrancei:

La 1733, Iunie 5 Miron Dima, vornicul de Vrancea face o cercetare la faţa locului în pricina ce aveau satele Spineşti şi Bârseşti pentru muntele Lapoş. *„Au făcut ştire la toate satele şi s'au strâns mulţi oameni"* şi au găsit moşineni în Lapuşul de sus Bârseştii, care se împart pe unsprizece părţi, *„iar Spineştii n'au nici o parte"*. Pe baza acestei cercetări, domnul Constantin

---

verei devălmaşe publicăm actul de împărţire al obştiei Câmpuri — care nu este vrânceană. — Se împart obştenii în cinci categorii, după criterii care nu se stabilesc potrivit principiilor succesorale, ci potrivit situaţiei de fapt. Este însă drept că obştia Câmpuri, nu făcea parte dintr'o obştie mai mare, de ocol, astfel ca la împărţire să se ferească de străinii de hotarul sătesc. V. doc. no. 113.

[1] V. doc. no. 164 şi 167.

[2] V. doc, no. 111, p. 108.

Mavrocordat prin hrisovul său din 1735, Ghenar 28 constată: *„iar Bârseştii, îndreptându-se că este muntele drept a lor l-am dat şi i l-am întărit cu această carte a Domniei Mele*[1]"

In 1735, acelaş vornic de Vrancea, Miron Dima, face parte dintr'o comisie de delimitare austro-română, în munţii Vrancei. Cu aceasta ocazie Grigore Ghică Vodă dă un hrisov prin care porunceşte: *„ca vrâncenii iarăşi să ţie de acolo din vârful muntelui, după cum se scurgu apele spre Ţara Moldovei, precum au dat samă că şi mai înnainte, din veci, aşa au ţinut."* Hrisovul menţionează că la această hotărnicie au fost cu Miron vornicul şi Toader Negrotă, Ion Burduje şi Dragomir, strănepoţii lui Cujbă *„carei sunt moşineani vechi şi cu alţii ai lor"* şi încheie că *„de acum înnainte, câte plaiuri s'ar pornì iară din munti spre Moldova, locuri de stâni şi de păşune altor dobitoace a lor să fie a vrâncenilor, iar pentru alte împărţituri, ce au vrâncenii ei în de ei, vor ţine precum le vor fi diresele şi cum le vor fi împărţiturile dela domnii cei bătrâni."*[2]

Prima împărţire cunoscută a munţilor.

Dar actul cel mai lămuritor pentru situaţia juridică a munţilor Vrancei este actul din 1755, August 13, act care cuprinde cea dintâi împărţire cunoscută a munţilor Vrancei.[3]

Documentul ne semnalează încă la jumătatea veacului al XVIII-lea existenţa unui proces la divanul domnesc pentru stăpânirea munţilor între satele vrâncene, pentrucă stăpâneau *„numai o samă de vrânceni o samă de munţi, iar o samă de sate nu stăpânè nimic"*. Domnul califică munţii drept domneşti. Această calificare însă inexactă în raport cu documentele anterioare este determinată de dorinţa domnului de a se arăta mărinimos: *„făcând Măria Sa milă, de li-au dat toţi munţii se fie a tuturor vrâncenilor de prin toate satele Vrancei."*

Impărţirea pe sate implică, în prim rând o devălmăşie a tuturor satelor vrâncene, asupra munţilor, devălmăşie care să îndrituiască plângerea satelor lipsite de munte. Impărţirile anterioare, fie ele chiar întărite prin hrisov domnesc, nu au un caracter definitiv, atributiv de proprietate. Simple consacrări ale unei mai îndelungi stăpâniri de fapt, ele pot fi înlăturate prin

---

[1] V. vol. I, doc. no. 113 p. 73.
[2] V. vol. I, doc. no. 114 p. 74.
[3] V. doc. no. 26.

voința singurului titular: obștia Vrancei. De ar fi fost altfel era inadmisibil ca noua așezare a munților să nu stârnească nemulțumiri, să nu dea prilej unora din sate să invoace dreptul deja recunoscut.

Hotarnicii constată că *„neputându-să măsură munții nici într'un chip, fiind locuri grele, am socotit venitul munților pe an, carele cât se vindeà pe an și carele de ce potrivă este și așa adeverind vânzarea și venitul a fiești cărue munti, am socotit și au cuprins 240 lei venitul tuturor munților acestora.“*[1]

Satul și băștinașii.

Felul acesta de a se evalua o avere supusă împărțirei s'a obișnuit și în alte regiuni de câte ori măsurătoarea a fost tehnicește imposibilă. Ceiace este însă specific vrâncean este titularul drepturilor și în special determinarea cătimei cuvenite fiecăruia dintre acești proprietari. *In Vrancea titularul dreptului nu este un neam de oameni ci satul,* noțiune abstractă distinctă teoreticește de indivizii componenți, fie ei chiar alcătuiți în obște. Este satul luat în accepțiunea administrativă mai ales fiscală. Cu timpul însă, — evoluția proprietății asupra codrilor ne-a arătat-o — satul a devenit, chiar de fapt, o noțiune deosebită de obștie. In obștie n'au mai fost admiși decât prin excepție străinii, proprietarii secăturilor vechi. In proprietatea obștească n'aveau drept decât băștinașii identificați prin spițele genealogice, prin bătrâni, după cum am văzut că s'a întâmplat cu Bârseștii în muntele Lapoș la 1733.

Am văzut deja că obștia Vrancei era obligată să plătească domniei un bir determinat, care se cisluia pe sate.

[1] In vechiul drept românesc o asemenea procedare era frecventă. Citez pentru exemplificarea acestei generalizări o hotărnicie quasi-contemporană, muntenească cu data de 1737, Februarie 16. Doisprezece boeri hotarnici rânduiți de domnul Grigore Ghica Voevod să aleagă părți din moșiile Stănești și Drajna după Teleajen, in iudețul Saac, procedează astfel pentru munți: *„văzând că sunt locurile foarte grele cu munți i cu prăpăstii, nefiind mijloc a umblà om pă acolo să o sforască pân' trei locuri, după obiceiu, după cum și dumnealui cluceru Grigore Filipescu de împreună cu toți moșnenii văzum că au zis că nu este cu putință a să sfora stânjenii acești moșii. Deci și noi am ocolit împrejur numai cu semni hotară după cum mai sus arătăm i am împărțit-o după analoghica venitului den orânduirea pășunei munților pentru trebuințele căşăriilor den munți, care le aduc venit dă 140 taleri pă vară i care venit să împarte între dumnealor“.* (Arhiva judecătoriei Vălenii de Munte. Dos. no. 1683/1924.

Repartizarea sau cisluirea pe sate era opera obştiei. In felul acesta, în raportul dela obştia Vrancei, la obştiile săteşti, ca şi în acela dela obştiile săteşti la răzăşii respectivi, birul era un soi de impozit imobiliar, căci probabil şi el ca şi cheltuiala de mai târziu a Vrancei s'a calculat pe fălcii.

Impărţirea munţilor între sate potrivit birului.

Astfel, birul a putut ajunge unitatea de măsură pentru a se judeca importanţa hotarelor săteşti, unele în raport cu celelalte şi în raport cu colectivitatea. Criteriul împărţirei munţilor între sate proporţional cu birul plătit de fiecare din ele s'a impus dela sine. Hotarnicii, după ce preţuesc valoarea munţilor care urmau a se împărţi spun: *„am căutat şi birul satelor, câţi bani dau la čfert şi au cuprins 645 lei şi li-am împărţit munţii cu preţul lor, ca să ştie fiecare sat muntele său şi unde va stăpânì şi le-am dat ţidule la fieştecare sat ca să-şi ştie fieştecare sat muntele său"*.

Aplicarea riguroasă a acestor principii de împărţire ducea însă în practică la nedreptăţi evidente. Unele din sate aveau *„loc de hrană"* mai puţin decât alte sate în cuprinsul hotarului lor. De aceia, de comun acord, obştia hotăreşte să se rectifice pe alocurea câtimea proporţională cuvenită unora din sate şi cu această rectificare, împărţirea munţilor este primită cu mulţumire de către toate satele vrâncene.

La 1777 Fevruarie 1 are loc o *„gheneralnică hotărîtură asupra tuturor moşiilor din Vrancea*[1]. Cu acea ocazie pare a fi avut loc o nouă împărţire a munţilor[2], despre care amănuntele lipsesc.

Scutirea de bir a preoţilor şi dreptul în munte.

In acelaş an au însă judecată la divan, înaintea domnului Constantin Dimitrie Moruzi doi preoţi vrânceni cu obştia satelor respective, reprezentate prin nemesnicii lor. Preoţii se plâng *„cum că ei sunt trăitori împreună"* cu ceilalţi vrânceni şi *„dintru început moşii şi părinţii lor cu moşii şi părinţii vrâncenilor acestora ar fi stăpânit împreună la munţii Vrancei"*, *„iar acum arată că i ar fi oprind şi nu-i îngădue a să hrăni pe la locurile acelor munţi, cum s'au hrănit şi mai înainte şi le cer bani"*. Vrâncenii chemaţi la divan mărturisesc *„cum că locurile acelor munţi sânt date cu hrisov domnesc ca să fii a tuturor vrâncenilor, care vor*

---

[1] V. *vol. I*, doc. no. 160.

[2] V. C. D. Constantinescu şi H. H. Stahl *op. cit.* no. 15.

lăcuì după vreme acolo la Vrancea şi cât pentru preuţii aceştia n'au tăgăduit că nu sânt şăzători acolo la Vrancea, numai au arătat că fiind aceştia preuţi şi necisluindu-să împreună cu ceilalţi vrânceni la banii visteriei, pentru aceasta i-au oprit din stăpânire".

Hrisovul domnesc, fără a motiva de ce, dispune ca să se dea voe preoţilor *„să stăpânească şi ei pe la locurile acelor munţi, însă numai părţile lor, ce li s'ar veni să stăpânească şi de către vrânceni să nu să supere"*[3].

Conflictul de drept porneà dela faptul scutirei de bir a preoţilor în Moldova. Vrâncenii însă, privind dreptul de folosinţă a muntelui în legătură cu obligaţia tuturor obştenilor de a participa la plata birului aruncat pe întreaga obştie, găseau nedrept privilegiul preoţilor de a avea numai drepturi, fără să aibă şi datoriile corespunzătoare calităţei de obştean.

Divanul, privind însă problema din punct de vedere al legiuirilor bizantine care erau pravilele, rezolvă problema pe planul proprietăţei individuale şi afirmă existenţa unor părţi distincte de proprietate ale preoţilor, părţi *„ce li s'a veni să stăpânească"*.

Caracterul temporar al împărţirei.

Impărţirea munţilor între sate a avut însă întotdeauna un caracter provizoriu. Obştea Vrăncii îşi păstra dominiul eminent asupra munţilor. Din când în când noi necesităţi obşteşti determinau schimbarea stăpânirei satelor asupra munţilor[1].

Dacă, în afară de împărţirea munţilor din 1755, nu mai avem informaţii lămurite asupra celorlalte împărţiri din veacul al optsprezecelea, pentru secolul următor avem date complecte asupra împărţirei munţilor între sate, împărţiri deseori puse în discuţie şi revizuite de către întreaga obştie vrânceană.

Impărţirea munţilor în raport cu participarea la cheltuelile procesului.

După scoaterea Vrancei din stăpânirea visternicului Iordache Roset Roznovanu, care necesitase aruncarea cheltuelilor procesului pe cele patrusprezece hotare vrâncene, s'a purces la o nouă împărţire a munţilor, la data de 1817, Iunie 15[2] în satul Valea Sărei, unde, adunându-se la un loc toate satele din ocolul Vrăn-

---

[1] V. *vol. I*, doc. no. 161.

[2] Tojanul care în 1755 erà al satului Spineşti este în 1798 vândut Spulberenilor de către bătrânii din satele Bodeşti şi Păuleşti.

[3] V. doc. no. 81, p. 78, nota 1. Cf. C. Constantinescu-Mirceşti şi H. H. Stahl, *Documente Vrâncene* no. 70.

cii, *„acolo s'au făcut stat, împreuna şi preoţii fiind, s'au alcătuit munţii Vrăncii, că din vechi de la prea srămoşii noştri au fostu munţii, cari păşunează oile într'ânşii aşăzaţi pe banii birului, dar acum socotindu-să de cătră toate satele că ar fi ca să să aşăză munţii pe banii cheltuelii ce s'au făcut la scoaterea moşiilor Vrăncii şi aşa cu cali au găsit prioţii şi bătrânii satilor ca să să urmeze stăpânirea"* .. *„deci dar analoghiind banii fiiştic ăruia sat după cheltuiala ce au dat, adică analog cheltuelii"*, s'a făcut împărţirea munţilor între sate....

La 6 Iulie 1817 vornicul de Vrancea în conformitate cu învoiala de împărţire a munţilor eliberează fiecărui sat câte o ţidulă de stăpânire [1]. *„Aruncătoarea munţilor"*, spune vornicul de Vrancea, s'a făcut astfel: *"după starea a fiişticăriea moşâi şi satu s'au alcătuit cum să de banii. Apoi după somile de bani, ce au agiunsu pe fiiştecare sat, după stare, s'au pus preţ şi munţilor, careşi după stare şi mărimea lui şi s'au analoghisit banii munţilor pe banii cheltuelii şi pe câţi bani au avut daţi la cheltuială, pe acea sumă analoghisită i s'au dat şi munte de potrivă"*.

Aruncătoarea munţilor.

Nu s'a ţinut seamă de stăpânirea veche. O spune ritos acelaş act: *„Şi măcar că munţii mai înainte i-au avut satele, iarăşi alcătuiţi supt stăpânirea lor, după starea satelor[2], dar fiindcă satele, din vremea aceia şi până acum, altele s'au mărit şi s'au făcut doî sau şi trei cotunuri şi altele s'au micşurat, nu li s'au putut dà după stare de atunce, ce după stare de acum şi mai vârtos după banii cheltuiţi, ce au dat fieşti care sat"*.

Dreptul in munte şi băştinăşia.

Un act din 1833 precizează astfel motivul pentru care s'a păstrat împărţirea pe patrusprezece hotare: *„am aruncat pe paisprezece hotare, precum au fostu şi din vechi, că dacă n'ar fi fostu şi alţi oameni străini prin satele Vrăncii am fi făcut aruncătoarea munţilor pe 25 de sate, carile acum să află, dar nu numai pe paisprăzăci sate precum se număscu hotară, pentrucă acei oameni ce sânt străini şi cu şădere în Vrance nu i-au împărtăşit nici bătrânii noştri, nici la sâliştele bătrâne, nici la vătaştini, precum nici la munţi"* [3].

---

[1] V. asupra acestor ţidule nota 1 la doc. no. 81, p. 77.

[2] Starea satului se aprecia după mărimea birului ce plătea.

[3] V. C. D. Constantinescu-Mirceşti şi H. H. Stahl, *op. cit.*, no. 107, p. 169.

Şi acì ca şi la codrii, aceiaşi grije de a se păstra numai celor băştinaşi dreptul la proprietatea obştească.

Satul proprietar.

Reţinem, în primul rând, faptul că partajul se face pe sate. Satul este titularul dreptului de proprietate, după banii cheltuelii *„ci a dat fieştecare sat"*. Nu este vorba deci de o devălmăşie în care să se determine cel puţin abstract câtimea dreptului individual, potrivit unor calcule genealogice, nu-i vorba de o împărţală pe bătrâni.

Subliniez, de asemenea şi faptul că la partaj nu s'a avut în vedere vreun drept abstract, câştigat mai dinainte. Mărirea sau micşorarea satelor se invoacă drept motive pentru determinarea întinderei părţei ce se cuvine unui sat. Deasupra interesului satului se degajează un interes superior de ocol, de solidaritate vrânceană. Obştia Vrancei îşi repartizează munţii între sate potrivit nevoilor locale. De aceia, se va vedea, satul nu dobândeşte decât o folosinţă mai mult sau mai puţin precară. Vrancea îşi va păstra dreptul de a dispune oricând de munţii ei, fără a se putea lovì de existenţa vreunui drept câştigat de vreunul din sate printr'o îndelungă stăpânire. Ceiace pare a căpăta un caracter de statornicie este analogia ce se face între *banii cheltuelei* suportate de sat şi câtimea proporţională în munte. Cu drept cuvânt s'a caracterizat dreptul satului *„un drept de simplă cotă parte, putând fi realizat când într'un munte, când într'altul"*[1].

Satul Poiana, care după împărţirea din 1817, se arătase nemulţumit pentrucă *„i-au strămutat din muntele Muşa ce l-au avut în stăpânirea lor din vechi"* este *„împotrivit"* de toţi vrâncenii, *„zicând că neapărat au cerut trebuinţă ca să se facă prefacere în munţi pe cât şi stările satelor au luat prefacere"*. Stărostia Putnei, însuşindu-şi punctul de vedere al obştiei vrâncene, îi dă pe poenari rămaşi de judecată[2]. Satul Poiana, nemulţumit, se adresează domnului Moldovei, care la 13 Iulie 1817 dă o carte gospod *„poroncitoare către sărdar Iancu Stavăr şi sărdarul Vasile Andrieş ca să facă măsura hotarelor Poienii şi a Nărujăi, despărţindu-i şi învoindu-i la pagubile lor"*. Cei doi boeri sunt însă opriţi în lucrarea lor, fiindcă şi satele Năruja şi Nistoreşti, plân-

[1] H. H. Stahl, *op. cit.*, p. 201.
[2] C. D. Constantinescu-Mirceşti şi H. H. Stahl, *op. cit.*, no. 70, p. 120.

Măsurătoarea Vrancei.

gându-se la rândul lor domnului, acesta, cu cartea din 1817 Dechemvrie 13 porunceşte stărostiei de Putna ca prin carte de blestem dela mitropolitul Moldovei să se măsoare întreaga Vrance şi să se împartă satelor. Staroştii rânduesc în acest scop la faţa locului pe vornicul de Vrancea Dimitrie Papadopol şi pe vameşul Gavril Avram.

Când a fost însă vorba să se purceadă în fapt la măsurarea Vrancei întregi *„văzând numiţii lăcuitori păgubire şi mari cheltueli şi pierdire de vreme, s'au adunat toati satile la un loc şi au hotărît cu priimirea a tuturor opştii, ca mai bine să se învoiască, precum s'au şi învoit înnaintea vorniciei"*. Prin învoială, împărţirea anterioară, ca şi analogia banilor cheltuelei, se menţine, cu o singură modificare în folosul satului Poiana. Obştia tuturor satelor vrâncene recunoaşte că pentru munţii ce s'au atribuit poenarilor aceştia au suportat prea mare parte din cheltuelile procesului. De aceia Poiana se scade cu o mie de lei, cari se analoghisesc, în consecinţă pe celelalte treisprezece hotare.

Analogia munţilor pe banii cheltuelilor nu se putuse face exact, matematiceşte. Unele din sate au primit ceva mai mult decât li se cuvinea, altele mai puţin. Din cauza aceasta unele din sate rămân să fie compensate prin sume de bani, ce urmau să li se plătească de către satele favorizate prin împărţire.

In urma unor neînţelegeri între satele Nereju, Paltin şi Colacu pentru muntele Furu [1] se convoacă din nou obşteasca adunare a Vrancei care, păstrând principiile de bază ale împărţirei din 1817, schimbă în parte repartiţia munţilor şi a banilor ce potrivit analogiei rămâneau de dat de unele dintre sate altora. Am arătat de ce socot că data adevărată a acestei noi hotăriri obşteşti de aşezare a munţilor este aceia de 1829 Iulie 7 [2] şi nu aceia de 1831, Iulie 2 [3].

Şi de data aceasta obştia se consideră suverană. Obştia nu se întemeiază pe vreun drept exclusiv al satelor asupra munţilor. Mai degrabă legislator decât judecător, ea hotăreşte într'un spirit

[1] V. doc. no. 105

[2] V. nota 1 la doc. 137. p. 137.

[3] V. C. D. Constantinescu — Mirceşti şi H. H. Stahl, *op. cit.*, no. 105, p. 165.

de împăciuire şi de dreptate: ia dela un sat, dă altuia şi linişteşte toate certurile.

Lichidarea bănească a împărţirei munţilor.

După cum am spus, proporţionalitatea dintre banii cheltuelei daţi de sate şi valoarea munţilor atribuiţi n'a fost totdeauna perfectă: *„Făcându preţ fieştecăruia munte şi după acel preţu au rămas la unele din sate să întoarcă altora, care au luat munţi cu mai gios preţu după banii cheltuelii“* [1]. Această lichidare bănească dintre diversele sate a fost însă întârziată *„din pricina ci au urmat la unile din sate şi anume Nerej i Palten pentru muntele Furu şi Colăcanii pentru Fruntea cea Mare cu Spineştii“*. Necunoscându-se care va fi soluţia litigiului, lichidarea a fost amânată. La Iunie 1831, Nerejul şi Paltin pentru muntele Furu şi colăcanii pentru Fruntea cea Mare obţin câştig de cauză contra Spineştilor. Lichidarea ar fi putut avea loc.

Se întâmplă însă că economul Şerban Bălan a început la un moment dat să pretindă dela nerejeni, un picior din muntele Furu şi dela nărujăni un picior din muntele Lapoşu de sus pentru banii ce i s'ar fi cuvenit economului, ca vechil în procesul cu Roznovanu. Prin izvodul de împărţire din 1818 Nereju rămăsese dator către obştia Vrancei cu 80 de lei iar Năruja rămânând datoare cu 32 de lei *„s'au lăsat pentru cheltuelile sfinţiei sale părintelui Şerban, umblând pentru noi pentru judecata moşii a toată Vrancea“*.

Scoaterea acestor porţiuni de munţi din loturile respective ale satelor Năruja şi Nereju ar fi pricinuit o stricare a analogiei stabilite între sate la 1818. Deaceia şi mai ales că *„pe lângă aceste gata fiindu şi celelalte sate cu acel prilej al trecirii banilor să înmulţească prigonire cu înplinire un di la altu, spre statornicire acestui păgubitoru scoposu“* satele Vrancei se adună din nou. Deputaţii fiecărui sat, care de data aceasta sunt vornicii şi pasnicii satelor, iscălesc învoiala, punând şi pecetea administrativă oficială a satului în faţa privighetorului de ocol.[1]

Hotărîrea obştei în pricina economului Şerban este cât se poate de conştiincios motivată. Nu ne îngădue spaţiul să insistăm asupra acestei motivări. Reţinem însă câteva principii de mare importanţă, enunţate foarte lămurit.

---

[1] V. doc. no. 158

Vorbind de un zapis ce däduserä nerejenii preotului Şerban pentru muntele Furu, munte ce se atribuise satului Nereju prin invoielile anterioare, invoiala spune despre el că *„s'au dovedit iconomicosu şi pricinuitoriu de tulburare la toată opştia Vrancei dovadă avându ca o asămine hărăziri pute fi primită, dacă era din toată partea a opştii Vrancii, iar nu numai din parte Nerejului şi Năruja“... Acum dela sine se desfiinţează“*. Acelaş lucru il spune obştia tuturor satelor Vrancei şi despre un zapis analog al locuitorilor din Năruja

Aşa dar până la 1840, satele Vrancei nu puteau incă, in concepţia vrâncenilor, să dispună fără invoirea tuturor satelor vrâncene, de un munte ce li se däduse in compensaţie pentru banii ce däduserä la cheltueli. Obştia Vrancei, reprezentată prin capii administrativi ai satelor se socoteşte indrituită să desfiinţeze actul făcut de un sat impotriva acestui principiu. Ea se socoteşte competentă să tranşeze chiar litigiul dintre un individ obştean şi obştea satului respectiv.

Ultima impărţire a munţilor.

Fixând in mod definitiv cari sunt munţii care urmează a se impărţi, obştea Vrancei mai hotărăşte ca toate răfuielile băneşti să nu mai aibă loc: *„Di astăzi înainte să nu poată a cere nici obştea di la satile ce au avut să întoarcă, după preţăluire ce s'au urmat la 818, nici satile ce au avut a luoa să mai cee dila opştie, rămăind paşnică stăpânire şi anume Nerej şi Paltin munţii Furu şi Lapăşul di giosu i Muntioru, Năruja şi Nistoreşti Lapăşu de sus şi Munţişoarele, Spineşti, Văsuiu şi Herăstăul muntele Sboina, Valea Sării, Podurile muntele Chetrosu şi Căbălaşu Verdelui, Voloşcanii muntile Verdili, Colacu i Ruget picioarile di munţi Mişina şi Fruntea şi Bodescu, Vidra, Tichiriş, Căliman Capu Cozii di gios, Păuleştii şi Hăulişca mijlocu Cozii, Găurile, Purcei şi Pärosul capu Cozii di sus, Tulnicii, muntile Macradiu şi Mestacănu, Coza muntile Chetriceaoa până în apa Tişiţii, Negrileşti muntile Păişaoa, Bârseştii muntile Giurgiu, Poiana muntile Muşa. —“*[1]

Acesta este ultimul act, cunoscut mie, prin care obştea Vrancei alcătueşte o împărţire generală a munţilor pe sate. Tranşându-se toate litigiile, eliminându-se chestiunea lichidărilor bă-

[1] *ibidem.*

nești, împărțirea munților pe sate tinde de acum înainte la desfacerea definitivă a obștiei Vrancei în obștii sătești. Aceasta cu atât mai mult cu cât ultima învoeală a satelor vrâncene este confirmată la 1843, Iulie de însăși marele logofăt al Dreptății prin ordinul ce dă judecătoriei Putnei, ordin publicat și comentat de mine în volum [1]. Desfacerea obștei Vrancei.

Proprietatea colectivă asupra munților evoluase astfel încât nu se mai putea concepe sat fără muntele său, fără domeniul său public. Procesul formărei de noi cătunuri și sate în interiorul aceluiaș hotar străvechi a adus cu vremea situația a două sau mai multe sate, stăpânind în indiviziune acelaș munte. Satele noi susțineau că: *„di vremi ci în urmă s'au deosăbit cu birul de s'au numit sat, au toată dreptatea a'și deosăbi atăt muntele cât și frunza“... precum de pildă Podurile i Prisaca, ci au fost cotune a satului Valea Sării, Bodeștii a satului Poiana, Hăulișca a satului Păuleștii și Secătura Văsuiu și Herăstău a satului Spineștii, Spulberul a satului Nereju“* [2] și Prahuda al satului Năruja. Subîmpărțirea munților între sate.

Ne sunt cunoscute două procese mai de seamă asupra asupra acestei chestiuni: *a)* procesul dintre Prahuda și Năruja și *b)* acela dintre satele Spulber, Nereju și Paltin.

La 10 Maiu 1833 *„lăcuitorii satului Prahuda“* se jeluesc judecătoriei ținutului: *„Facem cunoscut cinstitei giudecătorii că în anii trecuți, când am avut pricină de giudecată cu dumnealui boeriu visternic Iordachi Roznovanul pentru partea noastră de moșie, ci erà în mâna dumisali și satul nostru Prahuda, făcând tot una cu satul Năruja, am dat și noi cheltuiala cuviincioasă pentru scoaterea moșii, in aceiaș vreme, dela pomenitul boer ca să fim împărtășiți și noi atât din șesuri, cât și de muntele ce iaste stăpânit de noi și mai înainte. Și după cheltuelile ci s'au urmat de cătră amândoă satele fiind una, s'au scos moșiea și s'au stăpânit de cătră noi până s'au dispărțit satul nostru Prahuda osebit de satul Năruja atât cu darea birului cât și cu havalelile și de atunce noi stăpânim numai moșiea de șes, iar din muntele, care mai înainte îl aveam fieștecare pentru pășunatul oilor și a altor dobitoace acum nici într'un chip pe noi pomenitul sat nu* Procesul pentru munte între Năruja și Prahuda.

[1] V. doc. no. 166.
[2] V. doc. no, 197, p. 230.

ne îngăduieşte a ne împărtăşì ca şi mai înnainte ca unii ce cu toţii deopotrivă am dat cheltueli la scoaterea ei[1]".

Pe această petiţie, prezidentul judecătoriei, paharnicul Asanache Dan pune următoarea rezoluţie: *„Să scrìi privighetorului de ocol Vrancei ca să margă la faţa locului şi să arate pârîţilor că dacă jăluitorii s'au despărţit cu birul nu pot a fi despărţiţi şi de moşie şi când pârîţii nu vor lua înţălegire să-i sorocească"*.

La 23 Mai 1833 privighetorul Tudorache Neagu raportează că *„a făcut cunoscut răzăşilor nărujeni ca să nu depărteze pe răzăşii prahudeni cu păşunea oilor în munte şi neci într'un chip nu s'au supus"*. La înfăţişarea din 29 Mai 1833 nărujenii au arătat *„că ei nu pricinuesc a da moşiea şi la munte acelor prahudeni ce sânt cu împărtăşire în moşia Nărujii, trăgându-să din bătrânii lor, decât unii din prahudeni ar fi adunaţi din alte sate străine, când s'au alcătuit Prahuda şi n'au împărtăşire în Năruja şi acei sânt cei ce pun pricină a le da munte, care ar fi un Gheorghe Vâlcan, Năstase Gheba şi alţii"*. Judecătoria obligă pe nărujeni să aducă *„isvodul cislii cu care au strâns banii fălcilor la scoaterea moşiei dela visternicul Roset"* şi pe prahudeni să *„aducă dovezi că sunt de moşie în Năruja"*. La 10 Iulie economul Şerban pretinde că *„izvodul de analoghiea cheltuelilor s'a pierdut la o prădăciune ce au pătimit de făcători de rele„. Au rămas ca să-şi aducă jăluitorii dovezi că au plătit la cheltuiala munţilor"*. Şi întrucât s'a dovedit *„din însăşi netăgăduirea jeluitorilor că ei nu au avut stăpânire la munte dela scoaterea Vrăncii şi până acum, ţinându-şi oile pe aiurea, adică Vâlcanii şi Ghebeştii"*, aceştia rămân *„a-şi îngriji pentru hrana oilor de unde vor gâsì"*. La Martie 1836 dosarul, rămas în nelucrare, se închide şi se trimite la Arhiva Statului.

Chestiunea de drept asupra căreia s'a oprit judecătoria este deci aceia de a şti dacă prahudenii, sau mai bine zis dacă toţi prahudenii sunt nărujeni de origină. Nărujenii contestă dreptul veneticilor, dar nu opun cererei prahudenilor nici o obiecţiune de ordin juridic, decât aceia a dovezei originei nărujene. De asemeni este de remarcat că prahudenii nu cer împărţirea muntelui ci numai împărtăşire în folosinţa obştească a muntelui.

---

[1] V. Arh. St. Iaşi, Tr. 157, op. 174, dos 97, fila 1.

In August 1851 soseşte in Focşani domnitorul Ghica. Cu această ocazie prahudenii ii inmânează o jalbă prin care cer, de astădată, să li se *„aleagă atât partea din munte cât şi din frunza satului după analogica banilor dați în pungile satului Năruja"*.

Se rânduește un asesor al judecătoriei să facă o cercetare la fața locului. Se stabileşte că nărujenii nu primesc în munte decât pe prahudenii curgători din cei patru bătrâni ai Nărujei. Asesorul face greşala de a invoca împotriva prahudenilor un falş argument pe care il vom intâlni adesea în hotărîrile tribunalului Putna, unele foarte apropiate de vremea noastră şi anume că izvodul de împărțirea munților din 1818 *„de Prahuda nu pomeneşte nimica"*. Era fatal să nu pomenească căci pe atunci, făcând parte integrantă din hotarul Nărujei, nici nu exista. Pe baza acestui referat judecătoria hotăreşte ca *„jaloba lăcuitorilor de Prahuda să vedi paragrafisită cu pravila întărită cu ofisul domnesc din anul 1837, Iuli 15, no. 38, § 3"* întrucât prahudenii n'au stăpânit niciodată. Li se recunoaşte însă curgătorilor din bătrânii Nărujei, care *„nu au pricină fiind îngăduiți de parte pârîtă"*, să se folosească de muntele şi islazul satului.

O nouă cerere de împărțire se formulează atunci de prahudenii curgători din bătrânii hotarului Năruja, urmaşi celor ce au plătit la scoaterea Vrancei în pungile Nărujei. Candidatul judecătoriei, venit la fața locului, constată opunerea nărujenilor la cererea de împărțeală: *„zicând numai că prahudenii, ci sânt din acei bătrâni să margă în munte cu ei, că nu-i vor supăra, iar a să deosăbì muntele ei nu voesc. La care prahudenii au răspuns că aşa au mers mai înnainte, dar di vremi ci ei, nărujenii, de câțiva ani trecuți au început a-i globi, până când i-au dipărtatu cu totul din stăpânirea muntelui şi a frunzei, deaceia şi ei au fost săliți a reclama judecătorii şi a ceri să li se deosăbească muntele şi frunza"*.[1]

„S'au cerut apoi dela nărujeni să înfăţoşezi izvodul de banii ci au dat fieştecare lăcuitor la scoaterea Vrancii dela răposatul Iordachi Rosăt Roznovan, când şi prahudenii să aflà cătun a satului Năruja şi împreună birnici, ca din acela să se vadă câți din lăcuitorii satului Prahudii au dat bani la scoaterea Vrăncii, ca numai acelora şi curgătorilor din aceia să li să dei şi partea

[1] V. doc. no. 197, p. 229.

cuvenită din munte şi din frunză şi ei iarăş n'au voit a înfăţoşà acel izvod zicând că nu-l au, în vremi când toati satili Vrăncii păstrează nişte asăminea izvoade ca o dovadă acelor ci au drit în stăpânirea Vrăncii, după care dare s'au şi înpărţit toţi munţii Vrăncii i frunza şi locurile de cosîre".

Candidatul stabileşte apoi după actele prezentate de prahudeni, că aceştia au plătit 7/15 din totalul banilor cheltuelii din *„pungile nărujenilor"* şi în consecinţă atribue satului Prahuda aceiaşi cotă din muntele comun. Tot el se apucă apoi şi determină partea prahudenilor pe teren, fără o prealabilă lucrare inginerească.[1] De aceia, pentru motive de formă, lucrarea sa este anulată. De atunci până astăzi nu s'a mai făcut nimic. Pretenţiile prahudenilor dăinuesc încă şi cer şi astăzi realizare.

Observăm de asemenea că Ireştii de sub Măgură şi Călimanul fiind într'un hotar *„la cheltuelile Vrăncii au dat Ireştii 1000 lei precum şi lăcuitorii din Căliman au dat 1000 lei"*[2] De aceia călimanii îi fac pe ireşti *„îndiopotrivă părtaşi cu noi la tot folosul muntelui"*[3]

Studiind împărţirea munţilor şi procesele ce au urmat între satele Nereju, Paltin şi Spulber, H. H. Stahl ajunge şi el la concluzia că a fost firesc *„ca în sânul hotarului să se caute a se împărţi munţii după cota parte de contribuţie a fiecăruia sat"*[4]

---

[1] In urma reclamaţiei nărujenilor lucrarea candidatului este anulată, iar candidatul, prin rezoluţie domnească este îndepărtat. Deşi lucrarea sa arată o adâncă pricepere a stărilor vrâncene, el păcătuise din punct de vedere al concepţiei oficiale despre proprietatea devălmaşe şi mai ales pentrucă a tranşat singur litigiul dintre ambele sate, ceeace nu avea căderea să facă. Hotărîrea din 1837 a judecătoriei Putnei *„era dată numai în forme, iar nu în fondos"*. Prin ea nu se hotărîse împărţirea, nici nu se determinase dreptul distinct al fiecăruia din sate. Deacela candidatul departe de a aduce la îndeplinire hotărîrea, dăduse el alta!

[2] V. doc. no. 151, p. 166.

[3] V. doc. no. 196, p. 227.

[4] H. H. Stahl, *op. cit.* p. p. 611—614. — Din aceiaşi fază a evoluţiei proprietăţei face parte şi cererea răzeşilor din Herăstău de a li se atribui o parte din muntele Spineştilor, pretenţie pe care Spineştii o resping pe motiv că ei îi primesc pe răzeşii de Herăstău în munte, dar că acestia vor munte separat spre a le da drept şi străinilor aşezaţi în sat. (V. doc. no. 124).

Determinarea dreptului individului în raport cu cheltuelile procesului.

Ideia fundamentală a tuturor împărţirilor de munţi: contribuţia la cheltuelile procesului cu Roznovanu — substituind plata birului — se adânceşte şi tinde a se impune chiar atunci când este vorbă de determinarea dreptului individual. Individul, membru al colectivităţei săteşti printr'o analogie cât se poate de firească se prezintă uneori ca titular al unui drept de proprietate asupra muntelui proporţional cu partea sa de contribuţie la cheltuelile obşteşti. Deşi în regulă generală, forma de stăpânire colectivă a fost preferată de răzăşi, totuşi în unele cazuri speciale, acei din colectivitate care contribuiseră mai mult la cheltuelile procesului, departe de a cere să li se restitue prisosul de către sat, au preferat să pretindă şi satul le-a acordat în proprietate individuală exclusivă o porţiune din munte proporţională cu contribuţia lor la cheltueli faţă de totalitatea contribuţiei satului.

Fenomenul tranziţiei dela proprietatea colectivă către proprietatea individuală este în concordanţă cu principiile evoluţiunei istorice a ideei de proprietate. Modul fenomenului este însă în acest caz specific şi indestul de interesant.

Cunosc două cazuri, acela al preotului Tătaru căruia în 1840 răzăşii din Spineşti, Herăstău şi Văsuiu îi recunosc dreptul la două părţi din muntele Frumoasele[1] şi acela al economului Şerban Bălan căruia la 1816 i se recunoaşte un drept exclusiv de proprietate în munte[2]. Autenticitatea celui din urmă zapis este îndoelnică[3].

Ambele acte au însă un caracter cu totul excepţional, nefăcând să întărească decât regula generală a proporţionalizărei dreptului cu sarcina suportată. In regulă generală, munţii vrânceni rămân însă colectivi în proprietatea satului spre comuna folosinţă a sătenilor băştinaşi.

Forma de stăpânire colectivă este o formă normală pentru păduri şi locurile de păşune. Cu vremea însă, când economia casnică primitivă a început să meargă spre declin şi când exploatarea pădurilor a început să se facă pentru satisfacerea nevoilor capitaliste, s'a ivit tendinţa creierei unei proprietăţi individuale,

---

[1] V. doc. no. 159.

[2] V. C. D. Constantinescu-Mirceşti şi H. H. Stahl, *op. cit*, no. 64, p. 106.

[3] V. doc. no. 158, p. 178,

exclusive şi in munte. Vechea modalitate a participărei in chip preponderent la cheltuelile vreunui proces nu mai era posibilă.

Cumpărarea de drepturi indivize.

S'a căutat atunci să se creieze o proprietate mai mare in munte prin cumpărare de drepturi individuale, dela răzeşi. Acest pretins drept indiviz, prin natura lui individual, erà necunoscut documentelor vrâncene. Nu făcuse niciodată obiectul vreunei tranzacţiuni, nu era pomenit in testamentele care nu neglijeau nici cel mai lipsit de preţ obiect din patrimoniul testatorului.

Dreptul indiviz în munte apare, pentru prima oară, intr'un act din 1850 prin care pitarul Tudorachi Neagu cumpără dela răzeşul Vasile Cote partea ce i se cuvine în munţii Piciorul Cozii şi Tisarul.[1] O idee nouă de drept pentru Vrancea. Se datoreşte, poate, fiului pitarului, juristul Dimitrie Neagu, deşi, recunoaştem, că teoreticeşte, o obştie sătescă ar fi suverană şi ar putea să-şi imparţă munţii, ca şi hotarul pe bătrâni, dacă aceşti bătrâni i-ar fi cunoscuţi. Ceiace se intâmplă aci este însă un caz cu totul izolat. Nu intâlnim un caz analog in nici o altă regiune a Vrancei şi este semnificativ că încă până azi urmaşii lui Tudorache Neagu n'au izbutit să-şi obţină şi în fapt recunoaşterea unui drept de proprietate exclusivă în munte.

Ideia insă urmă să prindă rădăcini. Exploatatorii de păduri, societăţile anonime forestiere nu puteau intra în munţii Vrancei decât cu ajutorul cumpărărei de drepturi indivize.

Şi asemenea drepturi indivize se vândură din ce in ce mai numeroase, după instaurarea codului Napoleon. Mai intâi de toate vrânceanul şi-a vândut dreptul fără să se gândească la consecinţe, convins că folosinţa muntelui stăpânit obşteste nu i se poate răpi după cum nu i se poate răpi aerul, apa sau lumina.

Apoi, organizarea administrativă modernă a dizolvat viaţa colectivă răzăşească. Dreptul de protimisis a fost abrogat. Vechea solidaritate sătească a încetat şi în clipa când săteanul n'a mai fost solidar cu satul în obligaţiunile săteşti, noţiunea de drept devălmaş cu sătenii a devenit lipsită de consecvenţă şi de legătură. Individul rămas izolat in datoriile sale a început să conceapă ideea unui drept individual în munte. Totuşi, dacă asupra datoriilor sătenilor transformarea a operat bruse, în ce priveşte

[1] V. doc. no. 189.

dreptul lor, situaţia de fapt: proprietatea colectivă, s'a păstrat în virtutea inerţiei, sub pavăza conservatorismului răzăşesc.

Pedealtă parte, concomitent cu tendinţa individualistă a organizarei săteşti şi legiuirile civile moderne au distrus obştia în favoarea individului, au reglememtat dreptul de proprietate individuală, ignorând cu desăvârşire devălmăşia.

'Legiuirile moderne şi devălmăşia.

Singurul text din codul Napoleon, care ar fi constituit un suport juridic proprietăţei devălmaşe colective a fost omis de trăducătorii români. In codul civil român textul aricolului 542 din codul civil francez a fost sărit. El ar fi avut următorul cuprins: *„Bunurile comunale sunt acelea la proprietatea cărora locuitorii unei sau mai multor comune au un drept dobândit."*

Comentatorii francezi ai acestui text fac însă rezerve asupra termenilor intrebuinţati de legiuitor. Ei afirmă că proprietatea aparţine comunei, persoană morală distinctă de indivizii componenţi şi că sătenii n'au drept de proprietate, ci numai se pot folosi *ut singuli* de anumite bunuri: pădurile, în care au drept de uz, păşunile, în care îşi trimit vitele.

Vrâncenii în lupta lor pentru drept n'au avut nici un text de lege pe care să se razime. Proprietatea lor colectivă a fost orânduită de textele referitoare la indiviziune. Consecinţa gravă a fost destrămarea proprietăţei lor colective în drepturi individuale comercializabile, *„ne mai pomenitul jaf care s'a făcut şi continuă a se face cu averile moşnenilor, păstrate veacuri întregi din timpurile eroice, pentru ca astăzi să sature lăcomia tuturor aventurierilor lumii"*[2]

In epoca dela 1895 până la promulgarea codului silvic drepturile indivize trec din mâna intermediarilor asupra diferitelor societăţi cu capitaluri străine.

O dare de seamă amănunţită a stărei de fapt creiată de această confuzie ne-o prezintă remarcabilul discurs parlamentar ţinut de d-l Paraschiv B. Chiriţa. în 1921.[2]

De bine de rău însă, proprietatea colectivă rezistă. Numeroase cumpărături făcute de către societăţile forestiere n'au pu-

Lupta pentru drept pentru păstrarea proprietăţei colective.

[1] N. Iorga *Prefaţă* la Paraschiv B. Chiriţă, *Prădarea moşnenilor*, 1921, Râmnicu Vâlcea.

[2] Paraschiv B. Chiriţă, *Prădarea moşnenilor*, 1921. Râmnicu Vâlcea.

tut duce la nici un rezultat. Intre proprietatea colectivă și noțiunea dreptului indiviz era o incompatibilitate firească, de neinlăturat. Prin instinct, vrâncenii au simțit-o și, dacă individual au vândut, colectiv au rezistat de cele mai multe ori.

Codul silvic. A venit insă codul silvic promulgat la 9 Aprilie 1910. Reglementând laolaltă proprietatea colectivă vrânceană cu proprietatea devalmașe de aiurea, ea impune alcătuirea unui tablou de moșneni și determinarea dreptului individual a fiecăruia dintre moșneni. Departe de a organiza obștia, codul silvic tinde prin individualizarea dreptului fiecărui obștean la dezagregarea obșiei ceiace este in special pentru regiunea muntoasă a Vrancei un pericol economic și social.[1] Această lucrare a deșteptat interesul intregei regiuni. O nouă luptă pentru drept a inceput mai interesantă poate decât toate celelalte. Intrebați conform art. 31 din codul silvic asupra obiceiurilor locale, vrâncenii tuturor obștiilor sătești au elaborat din contrastul dintre străvechea lor formă de stăpânire a pământului și practica recentă și nefirească a legiuirilor moderne, un obiceiu al pământului uniform și general pentru toată Vrancea.

Cea mai precisă cristalizare a acestui obiceiu o găsim intr'o deciziune a Inaltei Curți de Casație și Justiție, pe care o citam incă in primul meu volum: „*Se socotesc obșteni, locuitorii stabiliți in comună și născuți din părinții care și ei au fost obșteni; bărbații majori și femeile au drepturi egale; dreptul tuturor este egal atât la pășunat cât și la luarea lemnelor din pădure; acest drept il are fiecare din copiii majori chiar dacă părinții lor trăiesc și se stinge odată cu moartea; obștenii plecați cu gândul de a nu se mai intoarce pierd dreptul și il recâștigă dacă se reintorc, fie chiar după mai mulți ani*".

Ori, acest obiceiu, astfel formulat, nu este decât o bună definiție popularizată a dreptului de uz intr'o proprietate colectivă.

[1] Desbaterile parlamentare sunt o dovadă elocventă. Toți oratorii de frunte, ministrul de domenii, raportorii nu sunt preocupați de nici o altă chestiune mai mult decât de aceia a posibilităței pentru diferitele societăți de a-și menține drepturile cumpărate și de a cumpără și restul de drepturi ale minorităței de obșteni, care incă nu-și vânduseră drepturile. S'a vorbit chiar de obligarea acestora la vânzare; cu alte cuvinte s'a propus o expropriere silită in folosul societăților.

Este o minune ceiace a creiat într'o împrejurare critică geniul juridic al acestei populaţiuni. Nici un jurist contemporan n'a ştiut să vadă sub acest obiceiu vrâncean manifestarea dreptului de folosinţă al obşteanului într'o proprietate colectivă. Şi totuşi formularea este impecabilă. Ca dovadă vom cità un pasagiu savant dintr'o lucrare juridică franceză, în care este vorba de proprietatea colectivă a comunelor şi în special de situaţia juridică a acelora pe care vrâncenii îi numesc *lăturaşi*. [1].

Teoria Lăturaşilor.

„Din principiul că singură comuna este proprietară, mai urmează că orice locuitor care părăseşte o comună pentru a merge să locuiască aiurea, perde avantajele personale pe care mai înainte din cauza domiciliului său le putea trage din proprietăţile comunale ale locului. Pentrucă n'a avut niciodată vreun drept asupra fondului, nu poate pretinde să i se păstreze vreun drept iar cât priveşte folosinţa, ea nu era decât rezultatul legăturilor locale pe care le-a rupt prin plecarea sa. Astfel s'ar întâmpla cu lemnele ce i se dau fiecăruia pentru încălzit“[2]. E vorba deci de *„dreptul la luarea lemnelor din pădure“*, pe care *„obştenii, plecaţi cu gândul de a nu se mai întoarce“* îl perd, ca să-l recâştige *„dacă se reîntorc, fie chiar după mai mulţi ani“* [3]

---

[1] V. Simion Hârnea, *Ţara Vrancei*, Biblioteca populară Comoară Vrancei, no. 3—4, 1930, Bucureşti, p. 49.

[2] Dalloz. *Rép. 10. Commune. Tit. 6, chap. 1*, no. 1808.

[3] Tocmai drepturile indivize ale lăturaşilor au servit societăţilor forestiere ca să între în munte. Este caracteristic însă, pentru a oglindi duplicitatea *„civiliştilor“* cumpărători de drepturi, faptul că nici unul din ei, atunci când cumpără, nu cere pretinsului obştean să facă dovada calităţei sale de proprietar. Se mulţumesc să afle că cel care vinde este născut în satul respectivei obştii sau că este originar din acel sat. Şi totuşi sunt în acelaş timp cei mai vajnici adversari ai obiceiului pământului. Pomenesc de dreptul sacrosanct de moştenire, împotriva obiceiului pe care-l califică împotriva ordinei publice constituite, ca sa arată că vânzătorul lor este fiul legitim al unui *de cujus* din satul căruia îi aparţine muntele. Sătean sau obştean este pentru ei sinonim când este vorba de *de cujus*. Când este însă vorba de generaţia următoare, atunci când acest lucru le convine, fiul obşteanului continuă să fie obştean, chiar dacă nu mai este sătean, în comuna respectivă. De ce? Pentru că aşa spune codul civil! Nicăeri această inconsecinţă nu apare mai evidentă ca în dosarul de constituirea obştei nerejene pentru muntele Piatra Secuiului.

Intreaga teorie a lăturaşilor nu este decât o consacrare a stărei de fapt seculare. Vrânceanul plecat în alt sat nu are nevoe să se mai ducă în pădurea satului părăsit, care se află acum la prea mare depărtare de el.

De asemenea, tot în Franţa, un decret din 1793 a venit să reglementeze partajul bunurilor comunale. Printr'o eroare asupra căreia s'a revenit, sătenii au fost consideraţi coproprietari cu drepturi individuale, dar stăpânind în indiviziune.[1] Ceiace ne interesează este secţiunea II-a a acestui decret, care arată că au drept la partaj *„toţi locuitorii comunei, de orice vârstă şi sex"*. Iată dar o complectă analogie cu ceiace există în Vrancea. Majoratul cerut de obiceiul Vrăncei din 1910 nu este decât o încercare de a îmbină interesele locale cu principiile codului civil. Este mai de grabă opera judecătorului obişnuit să aibă în faţa sa numai majori. In obiceiul Vrancei copilăria nu poate fi decât o impiedecare de fapt. Nu erà obiceiul ca un copil să meargă la pădure, pentrucă acesta nu avea încă puterea fizică necesară pentru munca trudnică a tăerei copacilor.

---

[1] Iată ceiace se spune despre caracterul juridic al bunurilor comunale franceze şi asupra partajului lor în Louis Josserand, *Cours de droit civil positif français I*, Paris 1930, no. 1545: *„Natura juridică a bunurilor comunale a ridicat multe dificultăţi; s'a pus întrebarea dacă ele aparţin comunei, persoană morală sau locuitorilor coproprietari. Această ultimă concepţie putea să fie întemeiată pe precedente istorice: Bunurile comunale nu sunt altceva decât supravieţuirea vechilor comunităţi agrare; istoriceşte, locuitorii comunelor ar trebui să fie consideraţi coproprietari, şi acest punct de vedere pare a fi acela al legiuitorului. Totuşi opinia aceasta n'a prevalat; jurisprudenţa noastră consideră că proprietatea bunurilor comunale aparţine comunei, persoana morală; ea vede în ele nu o proprietate colectivă, ci o proprietate unitară. Şi astfel a fost înlăturată o problemă care, la un moment dat, a fost de o arzătoare actualitate, aceia a împărţirei bunurilor comunale; din moment ce nu e vorbă de coproprietate, ci de proprietate unitară în folosul unei persoane care subzistă la infinit, partajul nu se mai poate concepe; operaţiunea care ar avea de obiect repartizarea bunurilor comunale între locuitorii unei comune n'ar fi din punct de vedere juridic o împărţire, ci o vânzare, operaţiune perfect licită pentru că bunurile despre care este vorba fac parte din domeniul privat al comunei, nu din domeniul său public şi care sunt deci supuse statutului dreptului civil"*.

O situaţie interesantă din punct de vedere al obiceiului vrâncean este aceia a *zestraşilor*, bărbaţi străini veniţi după femei. Pentru acest caz avem o mărturie documentară privitoare pe Ion Tataru din Poiana, aşezat în Valea Sării: *„Ion Tătaru au fost făcut o drâstă, fiind om din satu Poiana şi vale-sărenii i-au fost luând dijmă, carile nici Tătarul n'au tăgăduit. Şi luând o fată bătrânului Gogonce din Valea Sării şi au rămas în pace a nu-l mai dijmui"*.[1] Zestraşii dobândesc dreptul de folosinţă în averea obştească. Ei devin obşteni şi încep a contribui la toate sarcinile obşteşti.[2] Zestraşii.

Că dreptul obşteanului în munte este un drept de folosinţă, iar nu drept de coproprietate rezultă de altfel şi din diversele documente, care vorbesc de răzăşi *„în diopotrivă părtaşi la tot folosul muntelui"*,[3] că în pădure este *„slobod fieşti care a tăia lemne după trebuinţa sa"*,[4] sau *„a-şi tăia pari şi nueli pentru gropi de fân şi arături; asămine şi lemne de foc pentru trebuinţa caselor lor"*,[5] etc. Incontestabil dreptul astfel determinat nu este un drept de proprietate, ci un drept de uz, *„o reducere a uzufructului, un fel de uzufruct familial, având un caracter mai strict personal decât uzufructul, pentrucă de el nu poate să se folosească decât titularul şi familia sa"*.[6]. Dreptul de uz.

Este lesne de înţeles cât de greu le-a venit judecătorilor chemaţi să aplice codul silvic, să alcătuiască tabloul de obşteni şi mai ales să determine câtimea indiviza pe care ar avea-o fiecare obştean în devălmăşia satului.

Obştenii repetau formulele quasi sacramentale: „V*rânceanul se naşte şi moare cu dreptul său*", sau *„Cum bogatul şi săracul, cum copilul şi bătrânul"*, evident afirmarea unei egalităţi de drepturi ciudată pentru judecătorul care privea situaţia de fapt numai prin prisma principiilor din codul nostru civil, care ignorează cu desăvârşire proprietatea colectivă.

Soluţiile jurisprudenţiale au fost două, amândouă teoreticeşte greşite. Conflictul jurisprudenţial.

---

[1] V. doc. no. 136, p 135.
[2] H. H. Stahl, *op. cit*, p. 207.
[3] V. doc. no. 196, p. 237.
[4] V. doc. no. 186, p. 212.
[5] V. doc. no. 151, p. 167.
[6] Louis Josserand, *Droit civil positif français*, I, no. 1960.

Prima adoptă obiceiul pământului in intreaga lui formulare. Il interpreta insă in sensul unui drept de proprietate sui generis, dobândit prin simplul fapt al naşterei şi stins, împotriva principiilor succesorale, prin moartea titularului. De asemenea, toţi obştenii aveau drepturi egale. Nici o hotărire n'a vorbit despre vreun drept de uz.

In a doua teorie se porneà dela ideia că, in sistemul codului nostru civil este impotriva ordinei publice orice proprietate netransmisibilă prin succesiune. In consecinţă, se inlătura primul sistem pe consideraţiunea că este impotriva ordinei publice actuale. Totuşi, când se alcătuia tabloul de moşneni acesta in loc să stabilească dreptul fiecăruia potrivit spiţelor genealogice, nu făcea în fapt decât să adopte cel dintăi sistem. Tuturor obştenilor li se recunoşteau drepturi egale! Aplicaţia practică era in vădită discordanţă cu teoria.

Ca să se evidenţieze afirmaţia mea referitoare la egalitatea de drept a obştenilor, din mai jos, următoarele date extrase din cele trei volume de aşezăminte obşteşti aflate la judecătoria Năruja.

Obştia satului Coza, asupra muntelui Chetricelile cu Porcu are 279 cetaşi dintre cari 2 au cite două drepturi, 1 are patru şi altul 3 drepturi.

Obştia Tichiriş (Vidra) asupra munţilor Tisarul, Tişiţa şi Piciorul Cozei, are 496 de cetaşi, unul dn ei având două drepturi.

Obştia Negrileşti asupra munţilor Răşchilele, 481 cetaşi, toţi a câte un drept.

Obştia Păuleşti, asupra munţilor Alunul, Pastarea, Cristanu, Tişiţa şi Mioarele, cu 370 cetaşi, din care 6 au două drepturi, 3 cu trei drepturi, unul are 7 şi altul zece drepturi.

Obştia Poiana, asupra munţilor Muşa şi Vetrila cu 266 de cetaşi, din cari 2 a două drepturi şi unul a trei drepturi.

Obştia Palten, asupra Furului mic, cu 640 cetaşi, din care 2 a trei drepturi, 1 a cinci drepturi, unul a zece, unul a două drepturi.

Obştia Prisaca, cu muntele Cabalaşul de sus, cu 70 cetaşi, din care unul are trei drepturi şi altul două.

Obştia Poduri, din comuna Colacu, cu muntele Căbălaşul de jos, are 158 cetaşi toţi a cite un drept.

Obştia Secătura Părosul asupra munţilor Dealul Negru şi Sburătura, are 425 cetaşi toţi a cite un drept.

Obştia Hăulişca asupra munţilor Ploştina, Scăldătorile etc, are 263 cetaşi, unul singur cu două drepturi.

Obştia Valea Sării cu muntele Pietrosu are 418 cetaşi din care 3 cu două drepturi.

Obştia Voloşcani cu muntele Verdele are 279 cetaşi din care 2 cu 3 drepturi, 2 cu două, şi 2 a cite patru drepturi.

Obştia Tulnici cu muntele Macradeul, are 523 de cetaşi unul cu 3 drepturi, doi cu două drepturi.

Obştia Vâlcani asupra muntelui Simionul, are 96 de cetaşi toţi a cite un drept.

Obştia Prahuda, asupra Tojanului are 331 cetaşi toţi a cite un drept.

Obştia Topeşti are 332 cetaşi, unul avînd două drepturi.

Obştia Bîrseşti, are 432 cetaşi, din cari doi cu două drepturi.

Obştia Herăstrău, cu muntele Veghiul lui Bucur are 267 cetaşi unul singur avînd 2 drepturi

Obştia Herăstrău asupra Dealului Secăturii are 183 cetaşi toţi a cite un drept

Obştia Negrileşti asupra munţilor Păişelele are 862 cetaşi toţi a cite un drept

Obştia Năruja, cu Lapoşul de jos şi Dealul Secăturii are 491 de cetaşi, unul avînd două drepturi şi alţi doi avînd cite patru drepturi

Obştenii cu mai mult de un drept, foarte puţini la număr sunt cumpărătorii de drepturi, adesea intermediari ai societăţilor forestiere.

Căci din moment ce un singur drept este de ajuns titularului ca să poată tăia lemnele ce-i sunt de trebuinţă, întocmai ca şi cel ce ar avea cumpărate 100 de drepturi, este evident că faptul de a cumpără nu are altă explicaţie decât aceia de a ajuta tendinţa de acaparare a societăţilor forestiere.

Am spus că jurisprudenţa s'a împărţit în două: pentru respectarea obiceiului pământului şi pentru înlăturarea lui în favoarea codului civil.

Ceiace este şi mai ciudat, tribunalul Putna, avea două secţii. Una din ele statuà, organizând obştiile potrivit codului

civil, iar cealaltă potrivit obiceiului pământului. Şi unul şi celălalt din sisteme au obţinut consacrarea unei deciziuni a Inaltei Curţi de Casaţie. In asemenea condiţiuni este lesne de închipuit cât haos domneşte astăzi în organizarea formală a obştiilor vrâncene şi cât de multă autoritate are în Vrancea ideia de dreptate pe care o impune noua organizare obştească.

Din fericire însă, deşi codul silvic prescria ca organizarea obştiilor să aibă loc în termen de câteva luni dela promulgarea legei, până astăzi încă marea majoritate a obştiilor au rămas.... neorganizate. Cât priveşte obştiile, care au satisfăcut toată seria de formalităţi a constituirei lor potrivit codului silvic, şi ele, de fapt, funcţionează tot după vechiul lor obiceiu.

Toate noile contribuţii obşteşti se suportă nu numai de cei înscrişi pe tablourile oficiale, ci de toţi răzeşii recunoscuţi ca atare de obştie.[1] Garanţia de împădurire şi impozitul agricol sunt suportate de întreaga obştie sătească, obştie care supravieţuieşte alături cu obştia oficială. Cea din urmă trăeşte formal fără să existe de fapt. In schimb toţi obştenii, înscrişi sau nu pe tabloul oficial, se folosesc de averea comună.

O modificare recentă a codului silvic vine să dea o reglementare specială obştiilor vrâncene. Legiuitorul consacră teoria obiceiului pământului prin texte exprese de lege. El nu şi-a dat însă osteneala să analizeze şi să stabilească natura dreptului obşteanului.

Necisitatea legiferărei

Noile publicaţiuni de documente dau însă jurisprudenţei un bogat isvor de informaţiuni. Cele mai multe dosare de constituirea obştiilor vrâncene aşteaptă încă şi astăzi soluţionarea lor definitivă. Faptul că dosarele stau scoase din rol, în arhivă, este o dovadă evidentă că întreaga procedură a codului silvic, în aplicaţiunea sa de până acum, departe de a răspunde necesităţilor locale, n'a venit decât să turbure liniştea vrâncenilor şi să-i poarte fără nici un folos pe drumul judecăţilor.

Legiuitorul trebue să fie prevăzător. In munţii Vrancei, în regiunile de proprietate obştească sunt după toate probabilităţile zăcăminte petrolifere care cândva, poate, vor revarsa din nou bogăţii pe locurile despădurite astăzi de societăţile forestiere.

---

[1] Simion Hârnea, *op cit*, p. 41.

DOCUMENTE

1. 7028 (1520), April 24.[1] — Regest. —

Copie intocmai scoas[ă] di pi ispisocul sârbesc dela Alexandru Voevod, ci vindi lui Coman o poiană, ci să numeşti Vizăuţul Mare, in preţu di trii cai buni, ci i-au fost pentru trebuinţa ţării, iar hotarul acei poeni să incepi din Căpăţâna Zimbrului până in părăui Ursului, cu tot venitul din dial păr in dial.

Arh. St. Iaşi. Tr. 817, op. 934, dos. 61, fila 14.

[1] Data documentului este evident eronată in 1520, Aprilie 24 fiind domn al Moldovei Ştefăniţă Vodă. Originalul ispisocului a fost infăţişat de răzeşi in 1779 divanului domnesc, care scrie in anaforaua sa: *„au arătat răzăşii un zapis domnesc dela Alexandru Vodă din 7028 şi veletul ras şi tocmit, prin cari scrie că au dat şi au intărit cu acel zapis pe Coman, ce au cumpărat dela Domnica Sa o poiană, ce să numeşti Vizăuţul Mari, iar hotar acei poeni esti din Căpăţâna Zimbrului până in Pârâu Ursului, din dial pân in dial"*. Regestul acestei anaforale se află in alt dosar din Arh. St. Iaşi şi anume: Tr. 935, op. 1110, dos. 35, fila 12.

Dacă ţinem seamă de faptul că nepoţii lui Coman se judecă in 1613 cu feciorii lui Bodin inaintea domnului Ştefan Tomşa pentru jumătatea poenei Vizăuţului. (V. Aurel V. Sava, *Documente putnene, I.* no. 14, p. 9) şi că in preajma Vizăuţului domnul Petru Şchiopul dă tot pentru 4 cai graşi un loc pustiu starostelui de Putna Boştiog in 1584, April 18 V. *ibidem* no. 9, p. 7) suntem inclinaţi a crede că documentul de faţă, datează cel puţin de pe vremea lui Alexandru Lăpuşneanu.

Vizăuţul mare este Vizantia răzăşească de astăzi. Răzeşii de aci sunt curgători din bătrânul Coman. Vizăuţul mic este satul vrâncean Găurile cu bătrânii Bode şi Caba.

Regestul este important prin faptul că intăreşte susţinerile noastre că Vrancea nu trecea către Şuşita, existând dimpotrivă, intre ea şi ţinutul Bacăului, pe lângă răzăşia câmpureană, studiată de noi *Milcovia,* I şi II pp. 40—54, 184—198, o regiune de locuri pustii, domneşti. V. *vol. I,* p. IX.

2. 7093 (1585), Mai 3[1]

Mărturie dela mai mulţi săteni din Fereşti, Bărseşti şi Negrileşti că Blaj din Topeşti a vândut lui Radu Duca din Fereşti partea lui Văscan, ficiorul Zeacăi.

Zapisul lui Radului Ducăi o[t] Fireşti pe cum au cumpărat moşiia dela Blaj[2] ot Topeşti parte[a] lui Văscan, ficiorul lui Zeaicăi[3] a patra parte, ce să va alege din partea Zeaicăi, din tot locul din hotar în hotar ca să fie moşîea lui în vec[i] şi ficiorilor lui şî nepoţilor lui şî strenepoţilor lui. Şî din oaminii lui Văscan să n'aibă, şî din fraţii lui, nici o treabă a întoarce Blaj. Şî au întrebat pe Văscan şî fraţii lui zicându să-ş[i] cumpere Văscan moşîea ; el au zis că n'are nice o putere, ce să o vânză Blaj cui va găsi. Dec[i] au cumpărat-o Radul Duca şî au dat 9 capre cu ezi alăture şî 3 taler bătuţ[i] şî eden ţap şi edin cojoc nou şî era oamini într'ace tocmală anume Necula ot Fereşti, Ionaşco Flaşcă, Stroe ot Bârsăşti, Ion Bărsăşti, Crăciun ot tamu, Săchel[4] o[t] tamu, Bălan ot Negrileşti snă lui Şandru şi popa Ion ot Negrileşti şî alţi oamin au fostu de faţă acolo şî au dat adălmaş 7 vedre vin şî pintru mare credinţa ne-am pus degitele ca să s[ă] crează.

v let 7090 şi 3 mes. Mai 3

Necul (x) Ionaşco (x) Stroia (x) Ion (x) Crăciun (x)
Sechil (x) Bălan (x) popa Ion vornicul Văscan biv.

Colecţia mea. —

[1] Documentul pe hârtie albă. Filigrama o coroană sub care se află, pare-se, un buzdugan. Sub acestea iniţialele C B F

[2] V. un Blaj în *Vol. I*, no. 14, p. 9.

[3] Curiosul nume Zeaicu se întâlneşte într'un hrisov al lui Ştefan cel Mare cu data de 6002 (1492), Fevruarie 27 publicat de d-l Gh. Ghibănescu în broşura *Din domnia lui Ştefan cel Mare* p. 47—52 (Arhiva din Iaşi, XV, p. 276 şi urm. şi de Ioan Bogdan, *Documentele lui Ştefan cel Mare*, II, pp 32—34. In zapisul ce public se vede că Văscan, fiul lui Zeaicu, avea a patra parte din partea tatălui său. In hrisovul lui Ştefan cel Mare vedem de asemenea că Luca fiul lui Zeaicu avea tot o a patra parte din satul Petrileşti, pe Pârîul Alb : четвъртую част село от Петрилещь на Билом потоци. Ipoteza este hazardată. S'ar putea totuşi să fie unul şi acelaş Zeaicu, care să fi avut patru copii din care unul Luca şi altul Văscan. Cât priveşte satul Petrileşti de pe pârîul Alb, care n'a putut fi localizat de I. Bogdan, de va fi fost în Vrancea, a dispărut şi

3. **7096 (1588), Mai 15.** — Regest. —

O copie după un ispisoc al domnului Petru Voevod din veleat 7096, Mai 15 prin care să arată că un Şărban şi cu fraţii lui Oană şi B . . . . . . lui Coman au vândut dintr'a sa dreaptă ocină şi moşie, din ispisocul ci au avut de cumpărătură de la Alexandru Vodă, jumătate de poeană ci să chiamă [Vizăuţul Mare] parte din jos, au vândut-o lui Bodinu şi Cabii drept 130 zloţi tătărăşti, cari copie să vede tălmăcită de un eromonah protosinghel, iar cel adevărat nu-i de faţă. [1]

Colecţia d-lui Constantin Georgescu-Vrancea. [2]

---

el ca şi Fireşti, din care n'a mai rămas decât o amintire toponimică în satul Bârseşti. V. mai jos no. 43 pe Zeaicu în spiţa de bătrâni a Bârseştilor

In toponimia putneană aminteşte despre un Zeaicu şi Dealul Zeica V şi Al. P. Arbore, *Toponimie putneană*, în Milcovia, I, p. 39.

[4] V. toponimicul Săcheru, tot în Bârseşti, *ibidem*, no. 215, p. 155

[1] Documentul este deosebit de interesant, prin coroborarea lui cu cel publicat mai sus no. 1, precum şi cu documentele publicate în *vol. I*, nle 14, 143 şi 217, pp. 9, 98, 168—170.

Din întrunirea lor rezultă că poiana Vizăuţului Mare este locul de aşezare originară al satelor Vizantia (Vizăuţul Mare) şi Găuri (Vizăuţul mic). Coman cumpărând dela încă neprecis determinatul Alexandru Vodă întreaga poiană, urmaşii lui o împart în două şi vând o jumătate lui Bodin şi Cabei. Coman, probabil, nu era vrâncean. Din cauza aceasta urmaşii săi, răzeşii din Vizantia, nu fac parte din comunitatea vrânceană, neavând nici un drept asupra munţilor. Bodin şi Caba, dinpotrivă, au fost după toate probabilităţile vrânceni, căci urmaşii lor, răzeşii de Găuri, iau parte la toate luptele pentru drept ale vrâncenilor, având şi împărtăşire în averea obştească. Este totuşi interesant că un sat vrâncean se întemeiază pe un loc devenit vrâncean prin cumpărătură de a doua mână dela un domn al Moldovei. Socot că şi acesta este încă un argument în sprijinul afirmaţiunei mele repetate că aşezările vrâncene originare nu treceau Suşiţa.

Bodin ar putea fi originar din satul Ireştii, după cum rezultă din anaforaua din 1768, Ghenari 30 publicată în *vol. I*, no. 143, p. 98.

Răzeşii de Găuri se împart aşa dar pe doi bătrâni Caba şi Bodin. Din Caba s'au născut Bobeică, Sfârloagă, Găure şi Leu, iar din Bodin au fost Telegaru, Hângărău, Gangur, Rusu şi Bădilă. Numele satului vine dela bătrânul Gaure, onomastic care s'a păstrat dealungul veacurilor. V. *vol. I*, no. 143, 175 pp. 98, 99, 120 şi N. Iorga *Studii şi documente II*, p. 220.

[2] Dl. Constantin Georgescu-Vrancea, actualul procuror general al Curţii de Apel Chişinău, un iubitor al regiunii, ne-a pus la dispoziţie un

4. **7149 (1641), Avgust 11.** — Regest. —

O împărţeală făcută între răzăşi [1] din veleat 7149, Avgust 11 prin cari să arată fişii cari unde au făcut săcătură prin codru şi cum să ţie:

Buda [2] să ţie curmătura Gergheleului
Rusul să ţie Lozele
Bode să ţie Poiana Peştelui.
Bădilă [3] să ţie Chiscul Radului.
Grosav să ţie Pârîul Ursului.
Nechifor să ţie supt Chini.

Colecţia d-lui Constantin Georgescu-Vrancea.

5. **7173 (1665), Iuni 18.**

Suretul ipisocului dela domnul Evstratie Dabija, prin care întăreşte mănăstirei Soveja cumpărăturile şi daniile anterioare.

Io Evstratie Dabija Vvod bojiiu milostiu gospodar zemli Moldavscoi.

Adecă Domnie Me m'am milostivit, dat-am şi am întărit sfintei mănăstiri, ce se chiamă Dobromira, pre Soveja în ţânut Putnei, unde iaste hramul Naşterii Domnului nostru lui Isus Hristos, ce iaste zidită cu cheltuiala bunului creştin, fratele nostru, răpousatul Matei Basarab Vvod Ţării Munteneşti, la obârşie Dobromirului cu nişte munţi şi cu loc de branişte anume Zboinele i Glăbucul pân în Lepşa şi pre Lepşa în gios până unde să împreună cu hotarul Tulnicilor şi în Caşin şi în Suşita şi Răchitaşul, ce au fostu drepte domneşti.[4] Aşijdere dăm şi întărim sfintei mănăstiri, ce mai sus scriem Dobromira cu alte locuri de bra-

---

preţios caet intitulat *Notiţe şi culegeri, 1906* în care pe lângă o foarte interesantă bibliografie vrânceană se găsesc transcrise de D-sa numeroase documente. Intrucât, din nenorocire, originalul celor mai multe din ele s'a perdut, cu învoirea D-sale, dau publicităţei parte din aceste transcrieri, subliniind faptul că D-sa este cel dintâiu care a păşit pe calea spinoasă a culegerii de documente vrâncene.

[1] Este vorba de sigur de mai multe cete de răzeşi identificate prin numele bătrânului, ai cărui descedenţi sunt Buda, Rusul etc.

[2] feciorul lui Bodin. V. *vol. I*, no. 14.

[3] feciorul lui Bodin. V: *ibidem.*

[4] Vezi *vol. I*, no. 25.

nişte din obârşia Şuşiţăi şi din curmătura Sovejei, apa Şuşităi în gios pe dâmbe părţile pân în Vale Boului şi în tot câmpul Sovejii şi cu toate curăturile şi în gios până unde spun uricile, ce iaste dreaptă çumpărătură răpousatului fratelui nostru Matei Basarab Voevod drept opt sute de galbeni [1]. Aşijdire iarăş dăm şi întărim sfintei mânăstiri cu alt loc, ce se chiamă Runcul, ce iaste cumpărat de Răducanul comis cel mare den Ţara Românească, drept patruzăci de galbeni şi au dat la sfânta mânăstire pentru sufletul lui şi a părinţilor săi [2]. Aşijdire dăm şi întărim sfintei mânăstiri pre altă bucată de loc din Vale Boului până în gura Cremeneţului, giumatate de acel loc, ce iaste cumpărătură iarăşi răpousatului Matei Băsarab Vodă dela Mihoci şi dela fraţii lui drept o sută de galbini [3] şi aşijdere dăm şi întărim sfintei mănăstiri cu nişte părţi de ocină din Câmpurile de gios, părţile a trei bătrâni, ce au cumpărat iarăşi răpousatul Matei Basarab Vodă dela Vlaşca şi dela fraţii lui drept şasă zăci de galbeni şi iarăşi dăm şi întărim sfintei mănăstiri cu o poiană mare de pre Cremeneţul, care poiană o au dat şi au dăruit sfintei mănăstiri Ion Ţâfle şi cu ficiorul său Condrat [4] pentru sufletul lui şi a părinţilor săi şi l-au scris la mare şi sfântul pomelnic. Deci şi Domniea Me înpreună cu tot sfatul nostru, văzând ispisoc de danie şi de miluire şi de întăritură dela răpousatul Vasile Vodă [5] şi dela Domnie Me încă am miluit şi am întărit sfintei mânăstiri, ce mai sus scriem, Dobromira, toate părţile de ocină ce sânt scrisă mai sus şi uric şi întăritură din tot locul, cu tot venitul şi alt nime să nu să amestece.

7173, Iuni 18.

Evstratie Dabija Vvd.

Stratul

Asămine fiind după cel adevărat s'au incredinţat de către mine.

Costachi Ghica logofăt.

Colecţia d-lui profesor Gh. Ghibănescu — Iaşi [6].

[1] V. *ibidem*, n-le 21 şi 22.

[2] V. *ibidem*, no. 22.

[3] V. *ibidem*, no. 22.

[4] V. Ion Ţâfe, *ibidem*, no. 21, p. 13 şi Condrat, fecior lui Ioan Ţăpii *ibidem*, no. 55. p. 33.

[5] Publicat în *Vol. I*, no. 21.

[6] Volumul manuscris LII, f. 243.

6. 7182, (1674).

Zapis prin care Enache snă Ștefanii vinde unchiului său Lepădat și mătușii sale Cristinei partea sa de moșie din Păulești, pentrucă l-au grijit la moarte.[1]

Adecă eu Enache snă Ștefanii, nepot lui Lep[ă]dat, pe cum să s[ă] știe că mi-am vândut parte me ci mi s'alegi din Vrancc din sat din Păulești și mi-au dat ocă cear[ă], 1 merță pân[e] și doi lei ban[i] de m'au grijit la mo[a]rte me. Deci eu mi-am dat tot parte din tot locul cât mi s'ar veni ca s[ă] fii unchiu meu moși[e], mătuși Cârstini și ficiorilor dumisal[i] și nepoților dumisal[i] și cându am făcut acesta zapis s'au tâmplat .... (rupt) .... meu Ștefan Grec (?) și ... (rupt) cumnatu și pentru credința am pus degetul.
eu Enachi am vândut

eu Stefani

eu Acsăntie

Mart, let 7182.

Colecția mea.

7. 7187 (1678), Noemvrie 2 — Regest. —

Zapis prin cari Ichim sîn Nechita ot Câmpuri vinde a sa driaptă moșii, baștină și cumpărătură, 8 pământuri în Dialu lui Rugină [2], din hotar Vizăuțului pân' în hotar Sovejii și drept la vale pân' în Pârîu Fântânii, părintelui Athanasii, egumen mănăstirei Vizantiea [3] drept 2 boi de ..... lei și o vacă cu vițel drept 6 lei.

Arh. St. Iași. Tr. 965, op. 110, dos. 36, fila 11.

8. 7191, (1683)

Zapisul prin care Lupul David din Valea Cozei se împrumută cu doi lei dela vornicul Lepădat pentru care îi pune zălog un pogon de loc sterp.[4]

eu Lupul David din Vale Cozăi pe cum să s[ă] știe că sintu dator cu doi lei și neavăndu acei doi lei mi-am pus un pogon

[1] V. regestul în *Vol. I*, no. 67, p. 46.

[2] Numele dealului vine dela Pătru Rugină, bătrânul mare al răzeșilor de Câmpuri. V. *vol. I*. no. 21. 23. 217.

[3] Zapisul acesta ca și cel din 7198, Aprilie 29 (v. mai jos 11) întemeiază stăpânirea mănăstirei Vizantia în moșia Câmpurile.

[4] V. regestul din *Vol. I*, no. 67, p. 47.

de loc stârpu, ce este pi din sus de vie dumisal[i] vornicului Lep[ă]dat şi aceşti doi lei sintu dator dumisal[i] vornicului Lep[ă]dat şi am pus zălog, in doa lun[i], nedându-i ban[i], să fie lăcul acel pogon de istov şi cându am făcut această scriso[a]r[e] s'au tânplat Ignat Săc[ă]luş şi Nagul şi Vas[i]lie Pricop.

let 7191.

Colecţia mea.

9. **7192 (1684), Mai 20.**

Zapis prin care Mărica, fata lui Ioniţă din Vităneşti vinde vărului său Lepădat partea ei de moşie din Păuleşti. [1]

Adecă eu Măriea, fata lui Ioniţe din Vităneşti, scriu şi mărturisescu cu cestu adevărat zapis al meu pe cum am vândutu de a me bună voe de nime silită, nici asuprită ce de a me bună voe am vândutu a me dre[a]ptă ocin[ă] şi moşie din ţarin[ă] şi din câmpu şi din păduri şi din fâneţi şi cu vaduri de moară şi cu tot vinitul, câtu să va alege parte me, i-am vândut-o dumisali vărului Lepădat şi giupânesăi dumisali şi cuconilor dumisali şi cuconelor şi nepoţilor şi strănepoţilor dumisali ca să-i fie dumisali moşie in veciu şi mi-au dat pe ace moşii douăzăci de lei băt[uţi] bani gata şi la această tocmală a noastră s'au prilejit mulţi oameni bătrâni şi tineri anume Ion Tutovanul ot Vinişăşti şi Ioniţ snă Iorgăi ot tam şi Furdiui zet Iorgăi ot tam şi Acxintii snă Ioniţ Zg[ârciu]... şi Ştefan Grici ot tam şi Vasilii snă Ion Tufan ot tam şi Neculai snă Măgdălinii ot tam şi Crăstea, ne[pot] Măricăi, ficiorul lui Dumitraşco ot Scăueni şi alţii cari să or iscăli mai gios şi cându i-am vândut această moşie me-am întrebat toţi ominii mei s'o cumpere, iar dumnelui vărul Lepădat mi-au dat aceşti bani, carii mai sus scrii. Deci şi noi aceşti oameni, carii ne am tâmplat la această tocmală, văzîndu tocmală bună şi văzându plata deplin[ă] ne am pus degetili şi iscăliturili în loc de pecete ca s[ă] fii de mari credinţă la mâna dumisali.

let 7192, Mai 20.

Furduiu zăt Ion (x) Acsintii sin Zgârciu (x) Ştefan Griţ (x)

Vasile sîn Ion Tofan (x) Necula sîn Măgdălinii (x)

Albul sin Martii (x) Ion Bândar (x) Ion Tutovanu iscăl.

Colecţia mea.

[1] V regestul publicat in *Vol. I*, no. 65, p. 46.

10. **7192 (1684),** *Mai* **20.** [1]

Zapis prin care Pavel, feciorul lui Ioniţă din Vităneşti vinde vărului său Lepădat partea sa de moşie din Păuleşti

Adecă eu Pa[ve]l, ficiorul lui Ioniţă din Vităneşti scriu şi mărturisăscu cu cestu adevărat zapis al meu pe cum am vândut de a me bună voe de nime silit, nici asuprit, ce de a me bună voe am vândutu a me dre[a]ptă ocină ş[i] moşie parte me din Vrancea, din satu din Păuleşti, din vatra satului ş[i] din ţarină şi din câmpu ş[i] din fineţe ş[i] din păduri şi cu vaduri de moară şi cu totu vinitul, câtu să va alege parte me, i-am vândut-o dumisali vărului Lepădat ş[i] giupânesăi dumisali şi cuconilor şi cuconilor (sic!) dumisali ş[i] nepoţilor şi strănepoţilor ca să li fii dumilor sali moşie în veciu şi me-au datu pe ace moşie doă zăci de lei băt[uţi] bani gata şi o iapă cu mânzu şi la această tocmală s'au tâmplat mulţi oameni buni bătrâni şi tineri anume Ion Totovanul ot Vităneşti şi Crâste, nepot lui Pavăl, ficiorul lui Dumitraşcu ot Scăuene ot Ţar[a] Rumâ[neas]că [2] şi Ghiorghie Muntia[nu] ot Vităneşti şi Acxintii snă Ioniţ Cu[. . . .]răcio ot tam şi Ion Tufan şi Necula snă Măgdălinii ot tam şi Gligori brat ego ot tam şi Mafteiu ot tam [şi Vasi]lie snă Tufan ot tam şi alţii carii să or iscăli mai gios şi cându am vândut această moşie mi-am întrebatu toţi oamenii mii şi toate rudele meli şi toate săminţiile meli şi nime dintru oamenii noştri nu s'au aflatu să o cumpere, iar dumnelui vărul Lepădat ne-au dat acei bani şi acè iap[ă], care mai sus scrii. Deci şi noi acieşti oameni carii sintem scrişi mai sus ne am tâmplat la această tocmal[ă], văzindu tocmală bună şi văzându plata deplin ne am pus degetili şi iscăliturili mai gios ca s[ă] fie de mari credinţă la mâna dumisali.

l. 7192, Mai 20.

Ghiorghii Muntianu (x) Acxintii sin Zgărci (x) Ion Tufan (x)

Necula sn Măgdălinii (x) şi Gligori brat ego. (x) Ion Tutovanu iscal.

Maftei (x) şi Vasilie sn Tufan (x) şi Ştefan Greci [3] (x)

Albul sin Martii Ion Bândar.

Colecţia mea.

[1] V. regestul în *Vol. I*, no. 67, p. 46 şi N. Iorga, *Studii şi documente, I*, nle 43 şi 73, pp. 86 şi 92 Ioniţă din Vităneşti (1659) şi Lepădat, vornicul de Vrancea (1682).

11. 7198 (1690), April 29,[1] — Regest. —

Zapis prin cari Matii sin Gh[e]orghe vinde o săcătură la Lac cu Lozii, in dial, spre apus pân' in dial dispre răsărit, pân in Şuşiţa. din Săcătura Ciomăgeştilor, sfintii mănăstiri Vizantiea drept 9 lei bătuţi.

Arh. St. Iaşi. Tr. 965, op. 1110, dos. 36, fila 11.

12. 7205 (1697), Mart 14. — Regest. —

Zapis prin cari Andrii Surdul dă un locu din Blana lui Coman[2] fetii Nastasii spe a o stăpâni ia in bună paci, precum şi o giumătati di blană, ci au fost prisacă, pi marginea podeiului din gios, în Valea Veghiurilor.

Arh. St. Iaşi. Tr. 817, op. 934 dos. 61, fila 14.

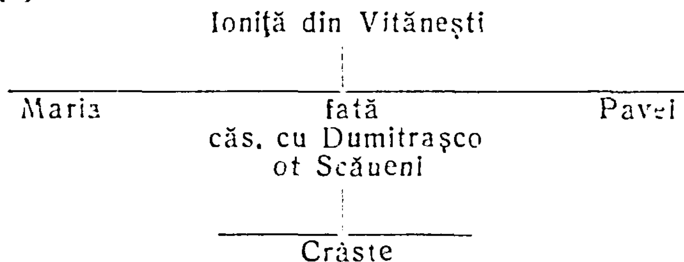
13. cca 1700

Izvodul de bătrâni al satului Spineşti.

Izvodu de bătrâni din Spineşti anume să s[ă] ştie.

Ivanu, ficioru vătavului dinu Spineşti, *dinu cei şepŭte bătrâni*, au merŭsu şi au luoatu fata vătavului dinu Bârâsăşti şi *l-au pusu socru-său bătrenu mare în loculu lui.* [3] Acestu Ivanu au făcutu unu ficioru, anume Păcuraru. Păcuraru au merŭsu şi au luoatu fata lui Trifu [4] dinu Bârâsăşti, — Trifu, ficioru Bodaschii. Păcuraru au făcutu 2 ficiori: pe Trefu Gorŭţie i pe Ioanu Flacoe. Trefu Goruţie au făcutu pe Măgŭdălina Lăbădănoae, care se trag Buşi-

[2] Din confruntarea acestui zapis cu cel precedent rezultă următoarea spiţă:

[1] Zapisul acesta ca şi cel din 7187, Noemvrie 2 (v. mai sus no. 7) serveşte de temeiu stăpânirei mănăstirei Vizantia in hotarul Câmpurilor.

[2] V. mai sus nle 1 şi 3.

[3] V. *vol. I*, p. XXXVI.

[4] Un Trif, bătrân mare, in *vol. I*, no. 145.

leşte dinu tre[n]sa. Şi au făcutu pe Ghiorŭghie Ragea, care să tragu alu de Da[n]ciul şi au făcutu pe Dumitru Boulu, carei să tragu alu de Lălučŭ şi alu de Muşoilă i pe Mănăilă Mutulu i pe Simioanu Latulu, carei să tragu Lăteşti.

Ioanu Flacoe au făcut pe Petre, carei să tragu Bahameţi [1] şi au făcutu pe Trefu Tepa şi au făcut pe Sta[n]ciul. Sta[n]ciul fiindu holŭteiu şi avându 40 oai, l-au număratu goştinari şi au fugitu în Ţara U[n]gurască şi au luoatu goştinari oa eapă a frăţinesău, lui Trifu şi ţine Trifu dooa părŭţi şi Petre oa parte. Trefu au făcutu pe Dumitru Tepa, care-i să tragu Mărŭdăcheştii [2] i alu de Tătarulu. Şi au făcutu pe Floroea carei să tragu Gavrileştii [3] i Buşileştii [4] i Vetreştii [5]. Şi au făcutu pe Ioanu Tepa, carei să tragu Dărŭlari.

Şi eu Simioanu Neculaiu, fii[n]du omu bătrânu şi apucâ[n]du dinu gura moşului şi a teti şi dinu gurile alŭtoru bătrâni, cumu au mărturisitu, aşa am mărturisitu.

Colecţia mea. [6]

14. Fără veleat (1700).

Insemnare de datornici din Bârseşti şi Negrileşti.

Izvod di rămăşiţi din vin ci-i rămas, să s[ă] ştii:

27 de la Stoica [?], 2 par[ale] Ion Văscan, cinci orţi Ioniţ, 12 paral[e] tij el, 18 paral[e] Ştefan Sgaroiu, 5 paral[e] Vasil Dumitraşcu, 5 orţi şi două paral popa Toder, un zlotu To[a]der Colce, 12 paral[e] Vasil[e] Grec, 24 de paral[e] Vasile Taf[tă], 12 paral[e] Ştefan a Necul[i], şesă paral[e] Necul[a] Ciocoiu, 11 paral[e] Ion Taf[tă], 13 vedre Dumitru Eş[a]nu, 3 vedre Ion Ivan [?], 13 paral[e] To[a]der Cârnoiul, 20 de paral[e] Mihaiu Moisiiu, 3 potronici vin la zlotaş, 7 paral[e] Dumitru Taft[ă], şes paral[e]

---

1 V. *vol. I*, pp. 73. 97, 144 şi mai jos no. 43 în izvodul de bătrâni al Bârseştilor.

2 V. *vol. I*, pp. 144, 148, 149, 186.

3 V. *vol. I*, p. 145.

4 V. *vol. I*, p. 80.

5 Intemeietorii satului Vetreşti, roire a Spineştilor. V. *vol. I*, p. XXIII.

6 Dăruită mie de d-l Constantin Ciută din Herăstrău.

Mafteiu Harabagi, 7 parale popa Costin, un leu Zbârciog, 12 paral[e] Toma Bahnă, [1] 7 paral[e] Nistor Bahnă.

2 zloţi's dator Eşanului di poloboc din tiiu; 2 lii tij dator Işanului.

Colecţia d-lui Ion Lăduncă - Bârseşti.

15. **7217 (1709), Iuli 14.** — Regest. — [2]

Invoiala lui Mafteiu Găure călugăr, Vasile Giaboc, Toader zăt Boul, Costandin Gangură şi Vasile Gangură din preună cu toţi fraţii săi, nepoţii lui Bodin şi a Cabii, [3] prin cari să învoesc între ei pentru o moşie ci ave întri Vezăuţi, la Căpăţâna Zimbrului, cari esti din Melciu (sic!) în sus până în Rupturi şi până supt Dialul Babii, o o stăpâni ei întri ei precum au stăpânit şi bătrânii lor.

Arh. St. Iaşi. Tr. 817, op. 934, dos. 61, fila 14.

16. **7223 (1715), Mai 20.** — Regest. —

Un zapis de cumpărătură din veleat 7223, Mai 20 de la Toader, ficiorul lui Tudosii Şchiopul [4] şi ficiorii lui Ion şi Vasile, prin cari să arată că au vândut lui Ivan [5] şi fimeii lui Antimia din Negrileşti ot Vrancea o parte di moşii dela Poiana cea Mare, din capul Lozilor şi la dial până în pământul lui Mămălaucă şi la dial până în coada pârîului şi în sus până în zarea dealului şi dela Lozii la vale, până în pârîu, alăture cu delniţa călugărilor.

Colecţia d-lui Constantin Georgescu-Vrancea.

17. **7227 (1719).** — Regest. —

„Zapis prin cari Dănilă Ciută vinde partea lui de moşii lui Ion Danciul [6] drept 3 lei bătuţi, din câmpu, din pădure şi din apă". [7]

Arh. St. Iaşi. Tr. 480, op. 520, dos. 77, fila 5.

---

[1] V. *vol. I.* no. 161.

[2] Din perilipsisul de documente al răzeşilor din Vizantia răzăşească.

[3] V. *vol. I*, no. 217, p. 169.

[4] V. despre Tudosii Şchiopul, *vol. I*, nle 44, 68 şi 73, pp. 27, 47, 51. Era după cum se vede de aci răzeş de Câmpuri. De aceia şi scrie vânzătorul în zapisul său despre Ivan că era din Negrileşti *ot Vrancea*.

[5] Este vorba de Ivan Vrânceanu despre care vorbeşte documentul din 7242, Octomvrie 24, v. mai jos no. 24 şi *vol. I*, nle 111 şi 112.

18. **7227 (1719), Maiu 19.**

Copia unui zapis prin care Petrea, Constantin, Spiridon, nepoţii lui Bălan şi Ioniţă vând lui Vasile Dalica o groapă de fân în Muncei Peţîcului.

Adică eu Petrea şi eu Constantin şi eu Spiridon, nepoţii lui Bălan şi Ioniţă făcut-am acestu adevărat zapes al nostru ca să fii de mare credinţă la mâna lui Vasile Dalica [1] ot Năruja precum să s[ă] ştie că i-am vândut noi o groapă în Muncei Peţicului, de fân şi loc de casă, trii fălci şi jumătate şi ne-au dat pe această moşie trei lei şi jumătate, bani gata ca să-i fie lui moşie în veci de veci, lui şi feciorilor lui şi nepoţilor lui în veci de veci şi când i-am vândut această groapă ne-am întrebat noi toţi fraţii noştri şi toate rudile noastre şi niminea n'au vrut ca să cumpere. Deci i-am vândut-o lui Vasile şi feciorilor lui câţi Dumnezău îi va da. Şi când am făcut acestu zapes au fostu mulţi oameni tineri şi bătrâni, care mai jos să vor iscăli pe anume ca să să crează.

vă leat 7227, Maiu 19 zile.

eu Petrea vânzător eu Constantin vânzător
eu Spiridon vânzător eu Toader Baltag.
eu Acsinte ot Ruget martur
şi am scris această copie după zapes vechiu.

Alexandru dascal ot Pănticeşti.

Colecţia d-lui Dalica — Năruja.

19. **7231 (1723), Iuli 29.** — Regest —

Cartea domnului Mihai Racoviţă Voevod către Costachi vt. logofăt şi Miron Dima ca să margă la mânăstirea Vizantiea să cerceteze ci săcături, pomete i casă au făcut înpregiuraşii pe locul mănăstirii după pustiire [2] şi să le rîsîpească şi că, după dreptati şi urici, să aleagă hotarul mânăstirii de gios împregiur, stâlpindu-l şi cu pietri.

Anaforaua divanului domnesc din 1842, Iulie 10. [3]

---

[6] V. *vol. I*, no. 96, p. 64.

[7] E vorba de 12 fălci de cosire în hotarul Spineştilor, la Măgură, stăpânite în 1837 de Toader Pasăre din Paltin, nepotul cumpărătorului Ion Danciul şi turburat în stăpânire la această dată de Ioan Marin si Toader Marin din Secătura Văsuiului, nepoţi lui Constantin Danciul, fratele lui Ion Danciul.

[1] V. în *vol. I*, no. 173, f. 119, o spiţă genealogică a Daliceştilor.

20. 7241 (1733).

Hotarnica moşiei Soveja, în care se arată şi hotarul nordic al Vrancei şi dreptul la sare al Tulnicenilor.

ot Grigore Vodă Ghica bătrânul.

Incepând hotarul din margine poenii Ţiplii [1], unde scapătă drumul spre Caşin, s'au pus o piatră într'un fag, de acolo unde ese drumul în vârful Zăglobului s'au pus altă piatră, de acolo pe plăiuş în capul piscului Ciuiilor au pus piatră în gura Pitroasei; de acolo în matca Caşinului, în apă, stâlpu şi din matcă în sus până în obârşiea apei, unde să hotărăşte cu hotarul unguresc, stâlpu. De acolo pe plai în sus, pân' unde iase în piscul Macradiului, în Lepşa, în vârvu, în Titilca ce naltă, unde să hotărăşte cu Tulnici, stâlpu [2]; de acolo pe Lepşa ce mică în gios pân' unde să împreună cu Lepşa ce mare; de acolo pre Lepşa ce mare în gios pân' în Sare şi acolo stâlpu şi sare[a] să le fie în doî cu Tulnicii [3]. De acolo spre soare răsare prin Bodescul în Scârciobul Neculii din Negrileşti şi acolo stâlpu; de acolo piste pârîul Vulturului în Caciu [4], unde să împreună cu hotarul Răchitaşului în obârşiea Dobromirului şi acolo s'âlpu; de acolo pe plaiu în gios până în Ţuha neagră [5] în stâlpu lui Briţcan şi acolo stâlpu; de acolo în curmătura Sovejii, unde să hotăreaşte cu Vrancea [6] şi acolo stâlpu; de acolo în vârful Răchitaşului, unde să hotăreaşte cu Vezăuţii şi acolo stâlpu; de acolo tot în curmeziş pân' într'apa Suşiţii, unde sà hotăreaşte cu Câmpurile şi acolo stâlpu şi din apa Suşiţii în drum, în pâriu Şchiopului, stâlpu;

[2] Este vorba probabil de pustiirea din 1716 a tătarilor şi a nemţilor despre care vorbeşte cronicarul Nicolae Mustea, când au robit tătarii pe Dediulescu căpitanul cel mare dela Focşanii Valahiei şi când s'au distrus din ordinul turcilor zidurile mănăstirei Mera.

[3] V. mai jos.

[1] Numele Poiana Ţiplii vine desigur dela Ţâplea, Ţâfea sau Ţâpea despre care vorbeşte mai sus doc. No. 5, nota 4.

[2] V. despre hotarul dintre moşia Sovejei şi Tulnici *vol. I*, no. 139, p. 95.

[3] Cea mai veche menţiune cunoscută mie referitoare la dreptul la sare al vrâncenilor.

[4] Pàriu care trece prin Bârseşti. V. *vol. I*, nle 185 n. şi 215, pp. 125, 154, 155, şi 158.

[5] V. *vol. I*, no. 217, p. 171.

[6] Cf.: „in deal pe pàriul Cârligaţilor, pân la curmătura Sovejiei, unde să hotărăşte Vrancea", în *vol. I*. no. 21, p. 12 şi no. 217, p. 171.

de acolo piste pârai în buza piscului, stâlpu; de acolo în sus pe Cremeneţ, în gura Durmaciului şi acolo stâlpu; de acolo în sus pe Cremeneţ pân' în potica Runcului şi acolo stâlpu; de acolo în capul Ploştinii Ţeplii, pîn unde trece potica piste pârîul Ploştinii, din pârîul Ploştinii pân' în dealu este o bucăţe de poiană a Câmpurenilor, pân' unde să împreună hotarul în deal cu hotarul manăstirii Caşinului, i s'au încheiat tot hotarul manăstirei Soveja.

7241.

Balş vornic Ion Tăutul paharnic

Colecţia d-lui profesor Gh. Ghibănescu.[1]

21. **7241 (1733), Marti 26.** — Regest. —

Mărturiea cercetătorilor Vasilachi Taftă[2] din Negrileşti şi Gavrilă Grosul din Poiană[3] i Murguleţ, vornic de Ţifeşti şi Postolachi, vornicul de Cucueţi, cari rânduiţi fiind de vornicul de Vrancea din poruncă să aliagă i să măsoari şi să împărţască părţile Dochii[4] şi a Marii, ce vor fi având atât în hotarul Vrăncii şi ocolul Gârlilor, (la Clipiceşti şi Codrul Sârbilor).

Arh. St. Iaşi. Tr. 828, op. 945, dos. 21, fila 24.

22. **7241 (1733), Iuni 18.** — Regest. —

Cartea domnului Costandin Neculai Voevod către clucerul Ştefan Catargiu, după jalba egumenului mănăstirii Vizantii ca să-i aleagă nişte părţi de cumpărătură ce are şi să le lipască cătră ceelantă moşâi a mânăstirii, dând şi mărturii.

Anaforaua divanului domnesc din 1842, Iulie 7.[5]

---

[1] apud *Surete şi izvoade, mss.*, *LII*, 1929, fila 244.

[2] V. mai sus no. 14.

[3] V. un Gavril Grosu în 1735, răzeş de Spineşti în *vol. I.* no. 112, p. 73.

[4] Judecătoria hotărăşte că această parte a Dochii din Clipiceşti—ca şi cea din Vrancea — se cuvine exclusiv urmaşului său preotul Sandu Voloşcanu, cu excluderea altor urmaşi şi anume: preotul Costantin Zgarcea, preotul Pavel Andrei, Neculai Chiriţă şi Simion Ion Popa din Clipiceşti, care nu-i recunoşteau preotului Sandu Voloşcanu decât a patra parte. In dosar se face menţiune despre Ivan Vrânceanu, care ar fi avut 4 feciori şi de un bătrân Toma Murguleţ.

[5] V. mai jos.

23. **7241 (1733), Iulie 20.** — Regest. —

O copie di pe un ispisoc dela domnul Constantin Neculai Voevod din veleat 7241, Iulie 20, prin care se arată că s'au pârît de faţă înaintea domnii sale şi a tot sfatul Ştefan Gurău [=Găure ?], feciorul lui Mafteiu şi diaconu Leul, ficiorii Rusii şi Ion Giaboc, nepoţii Cabii şi a lui Bodin cu egumenul de Vizantia pentru moşia lor Vizăuţul şi Păstrăvile, zicând călugării de Vizantia că au strâmbătate şi împresurare dinspre aceşti oameni. Iar aceşti oameni au zis că ar avea ei împresurare dispre călugări, că şi la domnia lui Vasile Voevod au avut pâră cu călugării de Vizantea şi au rânduit pe Dabija spatar [1] de au mers acolo, de li-au hotărît şi i-au aşezat şi au dat ca să ţâe ficiorii Cabii şi a lui Bodin din Tulburea în sus până în vârful Gheraheleului şi până la Lacul cu Lozile şi până în Măgura Vizăuţului şi până în hotarul călugărilor şi până în Dialul Babii şi peste băştia (?) Vizăuţului cel mic, cu tot vinitul pi dresi ci au arătat dela Petru Voevod şi întăritură dela Radu Voevod, alegându-se într'acest chip locul dinspre vrânceni, anume dinspre Negrileşti şi dispre Bârsăşti [2] şi dispre călugării de Vizantea, puindu-le şi semne hotare, însă poiana Tulburei, de îmbe părţile până în apa Surtii (?) tot a lor să fie. Mai arătând şi altă mărturie de hotară dela Rusul şi Buta vornicul de poartă, pe care s'ar fi arătat cum au luat călugării cartea lui Duca Voevod la aceşti boeri, ca să le hotărască locul dinspre alţi răzăşi şi mergând acolo au ales ca să aibă călugării a ţine din gura Văii Ursului în sus şi din curmezişul spre Câmpuri până în zarea dealului în dreptul gurii Văii Ursului şi în cea partea de Vizăuţ, până în zarea dealului Vizăuţului celui mic, arătând că au judecat ca să ţie fieşte care pe acele hotare ci s'au hotărît de Dabija spatar, în vremea lui Vasile Voevod, cari această copie de ispisoc arată acel Iordachi Craiţă, cari au spus răzăşilor că au văzut ispisocul la Partenie călugărul, arătând că o au scos această copie di pi cel adivărat ispisoc.

Colecţia d-lui Constantin Georgescu-Vrancea.

---

[1] O nouă şi interesantă informaţie asupra hotarnicei făcute de către Dabija spătarul, despre care se vorbeşte în *vol. I*, nle 127, 143, 158, 217 şi pp. 82, 99, 105, 170.

[2] S'ar părea că urmaşii din Caba şi Bodin nu erau vrânceni. O explicaţie poate ar fi celace scriu mai sus în nota doc. 3.

24. **7242 (1734), Octomvrie 24.** — Regest. —

O împărţială din velat 7242, Octomvrie 24 iscălită de Atanasie, episcopul Romanului şi de Constantin Razu spătar, prin care se arată împărţiala, ci au făcut, de părţi de moşie, ficiorilor lui Ivan Vrâncean, [1] carile să arată mai sus la zapisul dela no. 5, [2] arătând că 7 fălcii din Poiana cea Mari cum şi o groapă de fân dela Ploştina să le stăpânească Dochiţa, fata lui Ivan.

Colecţia d-lui Constantin Georgescu — Vrancea [3]

25. **7243 (1735), Maiu 13.** — Regest. — [4]

Zapis prin cari călugărul Bălan vindi lui Toader Bobeică [5] o moşii din Podei, din Blana lui Coman şi cari mergi până în Vezăuţu Mari, spre Tulburi, di a o stăpânî numit Bobeică în bună pace.

Arh. St. Iaşi, Tr. 817, op. 934, dos. 61, fila 14 verso.

26. **7267 (1755), August 23.**

Mărturie dela Şăndrea, biv vel pitar şi Ştefan Popăscul, vornic de poartă, rânduiţi de domnul Matei Ghica pentru împărţirea munţilor Vrancei, între satele vrâncene.

Din luminată porunca a pre înnălţatului domnului nostru Noi Matei Ghica Vvod fiind noi rânduiţi cu luminată carte Mării Sale, întru care ni s'au poruncit ca să mergem în Vrance să hotărîm şi să împărţim *munţii domneşti, ce sînt alăturea cu Vrance* de către Ţara Ungurească şi să facem parţi tuturor satelor de Vrance, pentru care munţi au avut giudecată, la luminat divanul Mării Sale lui Vodă, oameni den Vrance, unii cu alţii, stăpânind numai o samă de vrânceni o samă de munţi, iar o samă de sate nu stăpâne nimic. Şi au hotărît Mărie Sa dela luminat divanul Mării Sale, făcând Mărie Sa milă, de li-au dat toţ[i] munţii să fie a tutu-

---

[1] Cf. *vol. I*, no. 112, p. 73.

[2] V. mai sus no. 16.

[3] Regestul extras dintr'un hrisov al domnului Ion Sandu Sturza cu data de 1823, Avgust 6, originalul fiind prezentat divanului, la acea dată de răzeşii din Găuri.

[4] Din perilipsisul de documente al răzeşilor din Vizantia răzăşească.

[5] V. *vol. I*, pp. 90, 99, 140.

ror vrâncenilor de prin toate satele Vrancei [1]. Deci noi pre luminata porunca Mării Sale lui Vodă, am mers în Vrance şi am poruncit de s'au strâns toţ[i] oamenii de prin toate satele şi am făcut izvod anume de câţi munţi sint şi neputându-să măsura munţii nici într'un chip, fiind locuri grele, am socotit venitul munţilor pe an, carele câte cât se vindea pe an şi carele de ce potrivă este şi aşa adiverind vânzarea şi venitul a fieşti cărue munti, am socotit şi au cuprins 240 lei venitul tuturor munţilor acestora şi am căutat şi birul satelor câţi bani dau la čfert [2] şi au cuprins 645 lei şi li-am împărţit munţii cu preţul lor şi li s'au venit câti 45 de bani de leu şi am făcut parte satelor, căruia cât i s'au venit pe banii lor, ca să ştie fieşte care sat muntele său şi unde va stăpâni, precum am arătat anume mai gios şi le-am dat ţidule la fieşte care sat, iscălite de noi ca să-şi ştie fieşte care sat muntele său şi să nu să mai întinză unii in parte altora şi ca să lipsască toate pricinile dintre dânşii. Şi această aşăzare şi hotărîre o au priimit-o şi ei cu toţii, numai o samă de sate au arătat zicând că ei n'au loc de hrană ca alte sate, ce mai puţin şi mai strâmt, la care au mărturisit şi alte sati şi noi încă am văzut că le iaste locul mai strâmt. Şi pentru aceasta iarăş am socotit înpreună şi cu toţi vrâncenii şi am mai luat loc de munte de la o samă de sate, de la care s'au adiverit că au loc mai mult în Vrancea şi am mai dat acestor sate ce au loc mai strâmt, anume satului Valea Cozii şi i-am mai dat munte de 11 lei piste cât i să făcè partea lor şi satului Poiana i s'au mai dat munte de 12 lei şi satului Bârsăştii i s'au mai dat munte de 2 lei şi 4 parale şi aşa s'au priimiit şi ei cu toţii şi într'acest chip li-am împărţit şi munţii, anume cum arătăm în gios:

---

[1] Această dăruire a munţilor nu înseamnă numai decât că munţii erau domneşti. Este vorba probabil de obişnuita formulă de confirmare a proprietăţei de către domn. In acelaş sens şi hrisovul din 7244, Ghenari 20 dela domnul Grigore Ghica, *vol. I*, no. 114, p. 75. V. şi H. H. Stahl *Documente vrâncene*, *I*. nle. 10 şi 12.

[2] V. pentru corelaţiunea dintre bir şi stăpânirea munţilor hrisovul domnului Constantin Dimitrie Moruz, din 1777: *„necisluindu-să împreună cu ceilalţi vrânceni la banii visteriei, pentru aceasta i-au oprit din stăpânire"*. V. *vol. I*. no. 161, p. 108. In acest fapt îşi află explicaţia, după procesul cu vistiernicul Iordache Roset Roznovanu, împărţirea munţilor pe sate în proporţie cu contribuţia fiecărui sat la cheltuelile procesului V. şi *vol. I*, no. 221 şi 222.

1. Satul Negrilești i s'au dat muntele Păișele 14 lei și Hărtanul [1] cu Stogurile 10 lei și Bușteni [2] 4 lei.

2. Satul Tulnicii i s'au dat muntele Lepșa 15 lei și Străroșul 3 lei.

3. Satul Valea Cozii i s'au dat muntele Coza de mijloc . . lei pol și Capul Cozii de sus cu Mușatul 16 lei pol și trei lei să dei satul Săcăturii.

4. Satul Păulești i s'au dat muntele Chetrosul 14 lei și Verdele 12 lei.

5. Satul Spinești i s'au dat muntele Zboina 18 lei și Tojanul [3] 6 lei.

6. Satul Bârseștii i s'au dat muntele Lapășul de sus [4] 12 lei și Buneul 12 lei și trec mai mult 6 lei, 4 par[ale] și s'au orânduit să-i de 5 lei satului Colacului și un leu la Vezăuți și 4 par[ale] Săcăturii.

7. Satul Poiana i s'au dat muntele Lapășul de jos, Săripăul 14 lei și Mușa 12 lei și Giurgiosul (sic) 14 lei; trec 4 lei, 3 par[ale] mai mult și s'au orânduit să-i dea trei lei satului Valea Sării și un leu Voloșcanilor și trei par[ale] Săcăturiii.

8. Satul Nărujăi i s'au dat muntele ce-i zic Munțișoarele 20 lei și trec mai mult 2 lei și s'au orânduit să de satului Voloșcanilor.

9. Satul Călimanu i s'au dat muntele Macradeiul pân in vârvul Muncelul lui Frența și cu poeni 10 lei și trece un leu mai mult și s'au orânduit să-l de satului Vezăuțului.

10. Satul Voloșcanii i s'au venit muntele Fața Arișoaii 5 lei și să mai ia un leu dela Poiana și doi lei dela Năruja.

11. Satul Valea Sării i s'au dat muntele Mișina și Munțișorul pân in curmătura lui drept 10 lei și să mai ia trei lei ot Poiana.

[1] S'ar găsi astăzi pe teritoriul comunei Ghelenţe din Ardeal. Inf. preotului Alex. Burgă din Hăulișca.

[2] In spre satul Hujdula din jud. Trei Scaune. Informația preotului Alex. Burgă din Hăulișca. Evidentă incălcare de graniță!

[3] Este vândut de bătrânii de Spinești și Păulești in anul 1793. V. mai jos no. 48.

[4] Satul Bârsești stăpânea in adevăr, Lapoșul de sus incă din 7243, Ghenarie 28. V. *vol. I.* p. 73.

12. Satul Colacul i s'au dat den muntele Buneul, ce-i la Bârseşti 5 lei.

13. Satul Săcătura i s'au dat trei lei ot Valea Cozii şi cinci par[ale] ot Poiana şi 4 parale ot Bârseşti.

14. Satul Vezăuţul i Găurile s'au dat muntele Capul Cozii din gios 10 lei şi să mai ia un leu dela Bârseşti şi un leu dela Căliman.

15. Satul Neriajul i s'au dat muntele Poenile Sării 6 lei şi cu această aşezare s'au socotit şi am hotărît după cum am arătat mai sus şi li-am dat această mărturie la mâna tuturor vrânçenilor, cari mergând la Marie Sa Vodă să-i facă şi ispisoc dela Mărie Sa.

let 7267, Avg. 23.

Şăndrea biv vel pit[ar].

Ştefan Popăscul vornic de poartă.

Viind faţă cu toţii înaintea noastră şi întrebându-i sânt odihniţi după aşezământul ce scrii mai sus şi cu toţii au priimit.

Constandin Balş biv vel vornic.

Colecţia Familiei Roznovanu-Stânca.

27. **7265 (1757), Iunie 20.** — Regest. —

Cartea domnului Scărlat Ghica Vvod către isprăvniciea de ţinut Bacăului, urmată după jaloba ci i s'au dat de către Toader Danganu [1] cu ai lor pentru părţile lor de moşie Andrieşăneşti şi Lepădăteşti [2] vânduti, schimbati şi stăpânite di Ioniţă Lipan. [3]

Arh. St. Iaşi. Tr. 1785, op. I 2035, dos. 483, fila 348 verso.

---

[1] Acest Toader Danganu, după cum rezultă atât din regestul de faţă, cât şi din dosarul din care l-am extras, pare a fi, — fără să se poată preciza, fie cumnat cu Ursache Lepădatu, fie văr cu Ioniţă Lipan şi Miron Lepădatul. V. spiţa genealogică din *vol. I.* p. 63.

[2] Faptul că se vorbeşte de Andrieşeni şi de Lepădăteşti ca de două neamuri deosebite ne face să ne întrebăm dacă nu cumva Andrieş Lepădatul despre care vorbeşte actul din 7226 (1717), Dechemvrie 2. publicat de noi în vol. I, p. 63, nu este în realitate Andrieş sau Andrieşan (cum îl găsim numit uneori) zet Lepădatul.

28. 7265 (1757), Iulie 2. — Regest. —

Invoiala ci dă Ioniță Lipan cuprinzătoare că pentru părțili ce au vândut[1] a neamurilor lui, li lasă alti părți a lui înprotivă și că nici va mai vindi din părțile rămasă, fără știrea neamurilor.

Ibidem, fila 349.

29. 1760, Avgust 3.

Mărturia de cercetare a vornicului de Vrancea, în pricina dintre răzeșii de Vidra și Căliman, cu popa Tudorache.

Cinstiți Dumv. boeri judecători, cu plecăciune mă închin Dumv.! Inștiințăz pe Dumv. că viind popa Tudorache cu un răvaș al Dumv. întru care ne scrieți pentru pricina unii moșii, ce au avut cu Călimanii și cu Vidrenii acestu priotu, ca să le iau sama, jăluind popa că ar fi întratu acești oameni de au cosît moșiea lui cu sîla, la care, dupe poronca Dumv., am mersu acolo la acel loc și întâi am luatu hotarul pe unde au pus sămne dum[nea]lui clucer Stamatin și sămnele nu s'au găsît; dar măcar că pricină pentru hotaru nu iaste, că oamenii să țînu de acel hotar, numai acestu popă Tudorachi și cu neamul lui nu să află frate cu dânșii pe hotarul Vidrii, ci să află om striinu, după cum ne-au mărturisit oameni bătrâni și mai vârtos că și câte scrisori are el de judecăți, la nici unile nu-l arată ca să fie de hotarul Vidrii, dar cumpărătoru iaste. Și i-am cerut zapisile și n'au vrut să le arăti toati, că zicè că și el iaste de moșie și nici o dovadă n'are. Și mai are și săcături făcute de moși-său, pe lângă cumpărături, tot într'acestu hotaru al Vidrii și nu-și stăpânești săcăturile numai câtu au săcatu moși-său, ce să întinde mai multu pân pădure i pân tufe, pe undi iaste loc de cositu, câte o spărturică, dar nu săcătură, și coseşte el, dar pe unde au mersu câte un moșnean

---

Cât privește care anume sunt moșiile despre care e vorba aci, v. mai jos doc. din 1853, Noemvri 10. Regestul nu se referă deci numai la Vrancea.

[3] In volumul LII manuscris de *Surete și izvoade* al d-lui prof. Gh. Ghibănescu întâlnesc următoarea notă: „7263, Fevr. 4. Ioniță Lipan căpitan este stăpân în Păulești pe partea popei Cornilă *„că să numește partea boerului.“* Cf. *vol. I*, no. 167, p. 111 notă.

V. în *vol. I*, no. 129, p. 83 regestul hotarnicei prin care se delimitează unor vrânceni un pământ din Păulești vândut de către Nicolae Lipan.

de au cosit fân[e]țele, el au dat foc căpițelor de au arsu și cu acestu mijloc popa coprinde mai tot hotarul Vidrei, loc ca de 20 de clăi și mai bine și pân țarină încă dijmuește și rămân moșnenii ca niște streini. Eu am apucat pe popa ca să scoaț[ă] zapisăli de cumpărături, ca pe cât îi va scrie zapisăli atât să stăpânească, dar nu mai mult și el n'au vrutu. Așijdere și pentru secăturile moși-său, ce au făcutu pe acestu hotaru, pe unde se va dovedi cu oameni bătrâni, iarăși să le stăpâne[a]scă cu pace, dar în câte nu iaste, ca să dea dijmă moșnenilor, de vreme că neamul lui nu să află de acestu hotaru al Vidrei. Așijdere și pentru un vad de moară, ce iaste iar pe hotarul Vidrei, în apa Vizăuțului, neavând popa nici o trieabă s'au sculat într'o noapte cu oameni și au mersu de au risipitu moara moșnenilor și au făcut el alta și nici cumpărătoriu iaste, nici de moșie, ce tot în sîla umblă numai. La aceste, la toate, rămâne la hotărîre Dumv., dar pentru bătaia, ce au jăluit popa că l-au bătut oamenii, s'au găsît minciuni că au mărturisit oameni bătrâni, ce au fost de față, de care ei nu ave nici o trieabă, fiind den alte părți, că popa s'au fost învârtejind cu coasa pân oamenii, ca să-i tae dupe moșie, dar oameni[i] văzând nebunia lui, ca să nu facă vre-o poznă l-au îmbrățoșatu unul pă dinapoi și i-au luat alții coasa din mână și au frânt toporiia și pop[a] au începutu a să zgârie sîngur pe mâini, dar dau unii sama că ar fi și râios și cum veți credi dumv. că oamenii vinovați nu sîntu.

De aceast[a] înștiințez pe Dumv. și fiți Dumv. sănătoși.

Avgust 3, 1760.

Al d-tali plecat

(ss) *Indescifrabil*, vornic Vrăncii.

Colecția Familiei Roznovanu — Sânca [1]

30. **7276 (1768), Maiu 16.** — Regest. —

Mărturiia lui Ion Gigât [2] de cercetarea ce au făcut din poroncă stărostii în pricina lui Apostu Blăgoi cu Ionița Precop ot

[1] Apud Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade mss. LII* p. 244 verso.

[2] Ion Gigâtul a fost vornic de Vrancea. V. *vol. I*, pp. 83, 95—97 99, 173 și N. Iorga, *Studii și documente*, II, no. 894, p. 335. A fost căsătorit cu Catrina, fata lui Toader Ciorneiu zăt popii Toader ot Târgovești-Putna. A avut doi copii pe Zaharia, ce au ținut pe o Catrina ot Botoșani și pe Avrămica, căsătorită cu Eni Anastasiu zis Corgoti. Za-

Sârbi pentru un pamânt din hotar Putneştilor [1] alăture cu hotar Sârbilor şi au aflat că numit Pricop, nici părinţii săi n'au avut parte de moşie în Putneşti, iar Apostu Blăgoi esti moşinaş.

Arh. St. Iaşi. Tr. 518 op. 562, dos. 25, fila 10.

31. 7276 (1768), Avgust 8.

Mărturia dela Matei Bulubaşa, vornic de Vrancea prin care hotăreşte o pricină pentru Groapa Otăvilor prin jurământ cu brazda după cap.

Facem ştire cu această mărturie a no[a]stră la mâna lui Toader Nistoroiu [2] precum au avut judecată cu Bodescul şi cu Mărtoiul pentru o groapă a Otăvilor, ce să numieşte parte Nicoriască, dându jalobă Bodescu şi cu Mărtoiu zicându că easte a lor parte Jolfască, la care ca să adeverez[e] şi mai bine această jalobă, i-am judecat să scoaţă martori oameni străini şi o parte şi alta. Deci la această cercetare Bodescul nu ş'au putut găsi oameni să ia cu sufletile lor cum iaste acea groapă Jolfască, iar Toader Nistoroiu au adus martur pe un Toader Andronic [3] ot Năruja şi pe Ioan nemiesnic otam şi Sava Stroe otam şi au luat cu sufletele lor cum ei ştiu că acea moşie iaste Nicoriască şi ştiu că de 40 de ani de când o stăpâneşte tot Nistoreştii şi Bodescul era faţă şi nu le zicea nimica. Acum, după ce au murit Toader Nistoroiu, se scula ca să ia ace groapă, măcară că eu nici cu martori nu i-am putut da încredinţare ce i-am zîsu se ia *brazde dupe cap* Radul Nistoroiu şi aşa se-i dau groapa supt stăpânirea Nistoreştilor, la care înnaintea mea *au luat brazdă după cap.* [4] Deci eu prin marturi ce au adus şi prin brazda ce au luat Radu am dat groapa supt stăpânirea Nisto-

---

haria Gigâtul a avut doi băeţi pe Ion Gigâtul şi pe Dumitrachi Gigâtul. V. *Arh. St. Iaşi.* Tr. 317, op. 347 (Divanul domnesc), dos. 67.

[1] In acelaş dosar se spune *„în hotarul Putneştilor, la Ţifeşti"*. Se identifică astfel unde a existat acest hotar azi dispărut.

[2] V. *vol. I*, no. 182, p. 126.

[3] V. *vol. I*, no. 224 şi p. 186 şi Constantinescu şi Stahl, *op. cit.* no. 14, p. 21.

[4] Incă „un act care adeverează existenţa în Vrancea a jurământului cu brazda în cap este publicat de d-l N. Iorga, în *Brodnicii şi românii*, no. III p. 9 Vezi deasemenea, mai jos actul din 1815, Mart 25

reştilor să o stăpânească cu pace. Drept aceasta am dat această mărturie de încredinţare.

7276, Avgust 8.

Măteiu, vornic de Vrancea [1]

Această copie s'au scos dă mine după ce adevărată mărturie fiindu vieche şi hărtiea ruptă, posleduindu-se din cuvânt în cuvânt nesporindu-să nici scăzându-se măcară o slovă care i se dă şi acea vieche la mână şi spre încredinţare am iscălit.

Preot Nicolai Sachilarie Blagocin.

834, Iulii 2.

Colecţia d-lui Dragomir Hănţoiu din Nistoreşti.

32. **1768, Dechemvrie 31.** — Regest. —

Cartea domnului Grigorii Ioan Calimah Voevod dată egumenului de Vizantii, ca după hrisovul de giudecată, ce au avut lăcuitorii de pe moşîea Găurenii, să aibă a stăpâni ace moşîi, fiindcă au rămas dreaptă a mănăstirii şi că să-şi ei de a zăcea din toate, după obiceiu.

Anaforaua divanului domnesc din 1842, Iulie 10. [2]

33. **1772, Aprilie 14.**

Impărţirea (aruncarea) pe patru fraţi a moştenirei babei Velica.

Voială

Adică noi feciori i fetili, ci ni tragem din baba Velica, făcut-am acestă hârtii de învoeală pe moşie părinţască ca să stăpânimu fiişti care parte sa, care la Budă lui Topor ni s'au venit pe trii fraţi şi doo surori câte opsute de prăjini, de osăbit largul fălcilor şi la Dudăoasa câte şasă fălci de frate, osăbitu pădure la toţi fraţi precum şi stărpu din faţă şi la Motoca [3] şasă fălci care s'au dat numai la doi fraţi şi la surori, iar pe Toaderu s'au dat cu toată parte la Nereju şi în deal Năruja 4 fălci deosebit blănile de arat, care *s'au aru*[*n*]*cat* pe patru fraţi, 2 pogoane loc în podu pe din gios de Vasile Nistoroiu şi sâleşte

---

[1] Este vorba de Mateiu Bulubaşa care a fost vornic de Vrancea in 1768. V. *vol. I*, nle 146, 148, 152, 177, pp. 101, 103, 106 şi 107.

[2] V. mai jos.

[3] V. despre onomasticul Motoca *vol. I*, no. 119, p. 77.

baba Vălică iarăş s'o împărţimu pe doi fraţi şi doo surori care anume fraţi suntem: Andreiaş, Constandin, Arsănie şi Mariea să avemu a inpărţi moşii arătată frăţeşte cumu la unu şi la altu, prin care ne[a]mu iscalit.

1772, Ap. 14.

eu Adreiaş
eu Costantin (x) ne'[a]mu învoitu ficiori Velică
eu Arsenie (x)
eu Mariea
eu Toader sîn amu primit partia la Nereju
eu Toader Nistoroiu mar[tur]
eu Vasili Nistoroiu mar[tur]
eu Nistoroiu cel mic mar[tur]

Colecţia d-lui Constantin Ciută din Herăstrău.

34. **7281 (1772) Septemvrie 13.** — Regest. —

Cartea domnului Grigori Iancu (sic) voevod urmată după jalba lui Toader Ruptaşu cu ai lor că Ioniţă Lipan [1] călcând învoiala săvârşită, de mai sus[2], au mai vândut şi din acelilanti moşii.

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, op. I 2035, dos. 483, fila 349.

35. **1772 Dec. 20.** — Regest. —

Izvod di zăstre pentru părţile de moşie dat di Miron Lepădatu [3] cătră ginerile său Neculai Pălade.

Arh. St. Iaşi. Tr. 1785 op. op. I 2035, dos. 483, f. 20.

36. **1777, Iuli 10.** — Regest. —

Un înscris a vornicului de Vrancea Neculachi prin cari arată că Toma Avram şi Vasile Grecul să stăpânească în două

---

[1] Pe Ioniţă il aflăm, călugărit sub numele de Ionichie, într'un zapis din 1762 alături de fiul său Nicolae. Arh. St. Iaşi. Tr. 1785, op. I 2035, dos. 483, f. 349.

[2] V. mai sus no. 28

[3] Miron Lepădatu este fratele Mariei, soţia lui Ioniţă Lipan. Miron a fost bunul paharnicilor Ion şi Iancu Similachi. V. *Arh. St. Iaşi, Ministerul Justiţiei*. Tr. 1785 op. 2035, dos. 483, fila 286 şi 287.

partea de moşie din hotarul Negrileşti [1] cu Toma Bahnă şi Ion Stelea, fiind cu toţii neam.

37. **1777.** — Regest. —

Un înscris a lui Ion Stelea şi Toma Bahnă şi alţii prin cari arată curgerea neamurilor lor şi cum au să stăpânească părţile lor de moşii.

Ambele regeste în Arh. St. Iaşi. Tr. 695, op. 1110, dos. 4, fila 4.

38. **1783, Mai.**

Carte domnească prin care se numeşte Ion Avram vornic de Vrancea. [2]

Noi Alexandru Constandin Voevoda, bojiiu milostiu gospodar zemle Moldavscoi.

Facem ştire cu aceast[ă] cart[e] a Domnii Mele că iat[ă] prin alegire dum[nealui] hat[manului] am făcut Domnie Me vornicu de Vrance ot ţinut Putnii pe Ion Avramu, cărue i s'au dat îndestulă poroncă şi învăţătură în ce chipu să urmezi la toati trebile aceştii vornicii şi să s[ă] poart[e] cu dreptate şi cu silinţă la toati poroncile ce i să vor da atât de către dum[nealui] hat[manul] cât şi de către dum[nealor] starost[i] de ţinut Putnii din poronca Domnii Meli. Să fii silitoriu şi sirguitor a le înplini toat[e] la vreme lor înblând şi pintre lăcuitorii din Vrance cu blândeţi şi socoteală, ferinde-să de jafuri şi de interesuri, căutându şi cumpănindu dreptatea a fiişticăruia, pe nimi să nu asuprească cu nedreptate, ce la toati să urmezi cu dreptate, precum i s'au poroncit. Şi i s'au dat şi toţi lăcuitorii vrânceni i panţirii de acolo supt ascultarea sa.

Pentru aceia dămu poroncă voî panţiri i lăcuitori din Vrance cu toţii să aveţi a da ascultari numitului vornicu la toati celi ce

[1] Pământul face obiectul unui proces între Ion Soare şi Toma Babiş ce-i zic şi Avram. Câştigă cel dintâi. E vorba de: „3 firte din 6 ce stăpâneşte în partea Murgească pe malul Grumăzaştilor, în hotarul Negrileştilor". Locul e revendicat de Babiş „supt cuvânt că partea bătrânii Obretina li să cuvine s'o stăpânească în jumătate din tot locul, după mărturia de judecată din anul 1777 a vornicului de Vrancea, iar pârîtul s'a împotrivit că depe ace bătrână Obretina el trage parte de pe maică-sa şi că părţile depe Obretina sînt la alte locuri numite la Gavane şi în Câmpul Grumăzăştilor".

[2] Este actul citat în *Studiul introductiv din Vol. I*, p. XXXVII.

va porọnci atât din porọnca Domnii Meli cât și a dum[nelor] starost[i] de ținut Putnii, ce sint din poronca Domnii Meli, căci pentru cei ce nu ar da ascultari are voe dela Domnie Me se-i certe pe fiiști cari după vina sa; cum și ori pentru ce oameni streini va găsì vornicu acolo se aibă a-i cerceta pre cu amăruntul, ce feliu de oameni sint și cu ce trebuință înblă și cari nu va ave nič o îndreptari la mână, încredințat cum că sint oameni buni, pe unii ca acie îndat[ă] și făr' de nič o sminteală se-i trimat[ă] la dum[nealui] hat[manul] cu toat[e] celi ce să vor găsi asupra lor, trimițindu și toată pricina lor în scris[1]; cum și pentru alte pricini mai mari ce să vor tâmpla acolo să aibă numit vornicu a înștiința și pe dum[nealui] hat[manul] ca s[ă] arăti Domnii Meli, iar ne urmând vornicu la toati de plinu și după cum i să poronceşti, să va aduci aice și să va pedepsì de cătră Domnie Me. Aceasta poroncim.

1783, Mai.

L. P.

Procit. hatm[an]

Colecția d-lui Gh. Avram - Focșani.[2]

[1] Documentul este important pentru că lămureşte rosturile vornicului de Vrancea. El trebue complectat prin altul publicat de dl. N. Iorga, *Studii și documente II*, no. 582, p. 290, extras din condica de porunci, corespondențe, judecăţi şi cheltueli a lui Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei (1741—2). Este vorba în special de atribuţiunea de supraveghetor al frontierei pe care o are vornicul de Vrancea. Iată cum îl mustră domnitorul pe vornicul Ioniţă Arapul: „*Ințăliasem de multe lucruri, ce să lucradză în Țara Românească și noi pe tine când ti-am trimis acolo, într'adins ți-am poruncit ca să te afli deșteptat și necontenit să cerci și în tot chipul să ispitești și de toate ce vii audzi și ce vei adeveri și ce s'ar clăti din parte acie a Țărei Româneşti, ales să ne înștiințădzi; și iată acuma iaste câtăva vreme dea când dela tine nemică, nič o înștiințare nu am luat și ne mirăm ce lucru iaste* —, *că noi slujba ta, din copilărie, o știm mai deșteaptă și pentru acia t'am rânduit acolo, socotind că te vom avè de folos și n'a rămânè nemică să nu ni înștiințăm dela tine. Dea socotești tu că ne va înștiința ispravnicul Putnei, ce-ți pasă ție? Noi așteptăm, tot d'auna, osăbit înștiințarea dela tine; tu datoria ta să o faci, a ne slujì precum știi că iaste*

39. **1785, Mai 10.**

Zapis prin care părintele Ion Lădunca din Bârseşti cumpără partea lui Ion Coman din bătrânul Neagu Bortă.

Adicăle eu Ion Coman şi cu femeia me Măriuţa şi cu toţi ficiori mei dat-am adevărat şi încredinţat zapisul meu la mâna Sfinţii Sale părintelui Ion ot Bârsăşti precum să să ştie că i-am vândut o ciovârtă de loc de silişte alături cu casa Sfă. Sale, partea me din bătrân Neagu Bortă [1] şi tocme[a]la ne-au fost 7 lei adicăle şapte lei bani gata de argint, cari i-am luoat în mânule mele şi i-am vândut-o de a me bună voe de nimene silit, nici asuprit şi me-[a]m întrebat to[a]te neamurile mele şi nu o au putut să o sprijine[a]scă şi am vândut-o Sfinţi Sale părintelui Ion ca să-i fie lui ocină şi moşie lui şi ficiorilor lui şi nepoţilor lui în veci ne clătiţi şi când s'au făcut acest zapes s'au tâplat mulţi o[a]meni buni bătrâni şi tineri, care mai jos ne vom pune numele ca să crează.

lt. 1785, Mai 10 dnea

(x) Ion Coman şi cu fimeia me şi cu toţ ficiori mei vânzători.
eu Luca nimesnecul martur
eu Ion Măti martur
eu Neculaiu Pogan martur
eu Vasile Măteiu martur
eu Andriiaş Pogan martur

---

pofta noastră. Şi să cauţi dară nedormit să te afli; şi noi să te mai învăţăm a sluji? Tu ştii: întrebă şi de alţii, cei ce vor hi îmblând într'acè parte de loc şi trimite şi tu oamenii tăi de cearcă şi află tot adevărul ce s'ar clăti şi s'ar lucra şi s'ar ivi, or lucruri mari, ori mici, toate cu amănuntul; una câte una să le afli şi necontenit, adeasă să ne înştiinţădzi, să-ţi deşchiz ochii: nu arăta blăstămeţie. Aceasta scriem"

[2] Ion Avram, acest străbun al d-lui Gheorghe Avram din Focşani a fost vornic de Odobeşti (1750), vornic de Vrancea (1783) şi căpitan de margine. A fost fiul lui Avram Tăbăcarul, ctitorul bisericei Sf. Arhangheli din Focşani. (V. D. F. Caian, *Istoricul oraşului Focşani*, p. 96 şi doc. no. V) Căsătorit cu Zamfira, fata preotului Ştefan Argint din Grozeşti şi, pare-se, a doua oară, cu fata unui oarecare Furcoiu, are doi copii; pe căpitanul de margine Manolache Avram, căsătorit cu Maria, mort înainte de 1832 şi pe pitarul Niculae Avram.

[1] Neagul Bortă este unul din bătrânii satului Bârseşti. V. mai jos no. 43, cum şi *Vol. I*, nle. 113, 165, pp. 73, 110.

eu Crâstiian Lăcuță martur
eu Măteiu Zăbârciog martur
eu Vasilache Berța martur
și am scris eu To[a]der *dascal învățând copii* la Bârsăști.

Colecția d-lui Ion Lăduncă - Bârsești.

40. 7295 (1787), **Fevruarie 15.**

Zapis prin care preotul Grigore cu ficiorii lui dela Răcăuți din ținutul Bacăului dăruește preotului Ion din Bârsești o falce de fânață în hotarul Tulnicilor, bătrâna Nedele.

Adică eu preot Grigori ot Răcăuțul, ținutul Bacăul, dinpreună cu fratile-meu Acsintie proin vornicul ot i nepotul mieu Ștefan zăt Ionașc ot am dat acest adevărat zapes la mâna Sfinții Sale părintelui Ion ot Bârsăști ca să să criază că i-am dăruit o falce de fânaț în hotarul Tulnicilor din bătrâna Nedele, în Močar [1], în vale ca să pomenească la sfânta bisărică Sfinție Sa și fii săi și din niamu în niamu, pân în veci, niavând ficiori di păcatili sale. Și pentru mai mare credință i-am dat acest zapes de stăpânire Sfin[ții] Sale și ficiorilor și nepoților din niamu în niamul pân' în veci. Și la această danie cine s'ar scula ca să de supărari din neamurile noastre să nu a[i]bă parte de d. Hrs[tos] și supt blăstămul prioțăsc să mâe.

Și când am scris acest zapes am fost eu Radul Necoară față i eu Toader sin ego i eu Radul tij [sin] ego [2]

și am scris eu singur preot Grigore ot Răcăuțul.
și eu Acsinti i Ștefan ot am pus degitile ca să să criazi.
la let. 7295, Fevruari 15.

Colecția d-lui Ion Lăduncă din Bârsești.

41. Fără **veleat (cca. 1788),** [3] **Septembrie 1.**

Izvod de rechizițiile făcute de turci în satul Poiana.

POIANA.

No. 5 cai au luat turcii dela Mai 23
11 mei am dat la Focșan la conacu întâiu

[1] V. in Moclăr, Podul lui Ciorici, *Vol. I*, no. 149, p. 102.
[2] V. pe toți trei Necoară în zapisele de danie pe care le dau sătenii din Tulnici la 1789, schitului Lepșa în *Vol. I*, nle 179 și 180.

13 mei tij d'al doile la Focşani
5 mei au măncat turcii in sat, cându s'au dus la schit
20 ocă făină grâu tij la turcii aceia
4 ocă unt tij atunce
11 mei daţi la Odobeşti la turci la Iulii
10 caşi tij acolo la conagiu
4 ocă unt tij la Odobeşti
2 mei au mâncat turcii cându au venit dela schit
10 ocă făină papuşoi tij
1 ocă unt tij
1 mel au mâncat turcii trecându după aceia de au venit la [s]chit
2 caşcavele tij
3 berbeci au mâncat turcii în sat la Avgust 6
4 ocă miere tij
5 ocă unt tij
100 ocă păpuşoi tij la turcii aceie
20 ocă făina grâu tij
1 sarică au luat turcii acie
1 pâslă tij
1 şă cu tot tacâm ei tij
40 ocă brânză au luat tij turcii acei
2 mei au mâncat alţi turci, trecându în sus la Avgust 20
1 ocă unt tij
20 ocă păpuşoi tij
5 ocă brânză tij
4 vedre vin au băut turcii cei dela 6 a trecutei luni Avgust
1 procoviţa tij
4 ocă rachiu au băut tij turcii acei mulţi
20 ocă caşcaval intâiu la Focşani
20 ocă caşcaval al doile

[3] Bănuesc că documentul este din 1788, de pe vremea luptelor care au avut loc din Mai până in Septembrie 1788 in imprejurimile Focşanilor, intre Turci şi armatele unite austro-ruse de sub comanda principelui Coburg şi Suvorov. Turcii, care treceau prin Vrancea, către schitul dela Valea Neagră, erau probabil trimişi in patrulă, pentru apărarea flancului armatei turceşti dinspre Austria.

15 ocă caşcaval al treile tij la Focşani
50 ocă caşcaval al patrule tij daţi.
40 ocă caş tij al 5-le daţi la Focşani.

Colecţia d-lui Ştefan Diaconu — Spineşti.

42. 7300 (1792), **Avgust 12.** — Regest. —

Zapis prin cari Vintilă sin Mărăscu jălozăşte o groapă de fân lui Crâstiean Pătraşc din Huleret din părîu ce-l pi lângă Toader Murg [1] în gios până în pârîu cel di pi lângă Prescura drept 12 lei pol şi când va da banii să-şi ia moşiea, pi cari în dos să vedi că Vintilă Mărăscu vindi di istov lui Crâstian Pătraşc acea groapă de fân drept 25 lei.

Arh. St. Iaşi Tr. 251, op. 275, dos. 9, fila 3.

43. **Fără veleat** (cca. **1794**).

Insemnare referitoare la împărţirea pe bătrâni a răzeşilor din Bârseşti.

La hotarul Bârsăştilor, din vâlce în sus până în Arini, cum umblă bătrânii: Puiul [2] şi cu Boştog, spiţă de ne[a]muri, cum am auzit din gura bătrânilor celor mai dinai[n]te, anume Neculaiu Babeş [3] i Ioan Mărdache [4] i Macove[iu] Văscan [5] şi alţii.

Puiul au făcut patru feciori: pe Simion, pe Giurge, pe Stoe[a]n şi pre Ioan Puiul cel mic.

Simion, feciorul Puiului, au făcut patru feciori: dintru unul să trag Zbârciogii i Lecheştii cu fraţii lor, din al doile fecior a lui Simion să trag Lepădat Gaiţă i Băbeşăştii i Ţuţăştii. Din al triile fecior a lui Simion să trag Pogonii şi cu fraţii lor. Din al patrule fecior al lui Simion să trag Holbanii cu fraţii lor.

Giurge, feciorul Puiului, au făcut trii feciori: dintru unu să trag Mărdache i Negăi cu fraţii lor. Din al doile fecior a Giurgii

---

[1] V. *vol. I*, no. 199, p. 136.

[2] La 1693 se alege partea vrâncenească a feciorilor Puiului în hotarul Odobeştilor. V. C. D. Constantinescu - Mirceşti şi H. H. Stahl *Documente vrâncene, I*, p. 7.

[3] V. mai jos no. 44 semnând ca martor în 1794.

[4] V. un Ivan Mardache din Spineşti în *vol. I*, pp. 144, 148, 149.

[5] Era nemesnic al Negrileştilor în 1794. V. mai jos no. 44.

să trage Lepădat Gaiţă i Babeşii i popa Neculaiu. Din al treile fecior a Giurgii să trag care sânt din Ciobotă.

Stoe[a]n, feciorul Puiului, au făcut patru fete; carea să trag din acele fete a lui Stoe[a]n, ştiu înpărţa[la] lor.

Ioan, feciorului Puiului, au făcut trii: dintru una să trag Dumitraşci i Văscan cu fraţii lor, din al doilea să trag al de Băbeşăştii i Roman zet Gaiţă, din al treiile să trag al de Gane cu fraţii lor.

Boştog au făcut doi feciori: pe Zeiaca, [1] pe Ioan.

Zeiaca, feciorul lui Boştog, să înparte în patru părţi: o parte o eiau Duracii i Eeaşenii, o parte o eiau al de Şendre cu fraţii lor, o parte o iau Daliceştıi cu fraţii lor, o parte o ia Lepădat Gaiţă, findcă femiea lui Tudora iaste din Petre Bălan din Zeiaca şi la această parte Gaiţă cu Bărte[a]nul, iar Bărbeşăştii nu eiau că-i după femie lui Lepădat Gaiţă, că Lepădat Gaiţă iaste ne[a]m cu Babeş. Lepădat au făcut pre Costanda, care au luat-o Roman. Roman au făcut pe Iana preoteasa şi pre preot Ioan Roman. pre Iana a luoat preot Ioan ot Bârsăşti.

Ioan, feciorul lui Boştog, au tăcut şase feciori: pe Dobândeşti şi pre Ioan, fecior lui Ioan, nepot lui Boştog, şi alţi patru fraţi şi care să vor trage dintrânşii vor şti ei spiţa ne[a]mului lor cum să înpart şi care dela care au cumpărat. Neavând amestec la acele ne[a]muri, n'am mai supărat acei bătrâni a-i mai întreba.

Alegere şi despărţirea noastră.

Parte din bătrânul Simion, feciorul Puiului, ce să va alege, să înparte în trii părţi: una, o iau al de Ţuţul, una o iau Babeşii, una, a noastră, cu popa Roman cum şi din Giurge, cum şi din Puiul ce[l] mic, cum şi din cumpărătură din Zeiaca, a patra parte [2], de să va alege, aşa să inparte, în trii părţi: o parte Simion Gaiţă, o parte Lepădat Gaiţă, o parte Mărie[a], din care să trag Babeştii cu Strătulat şi cu alţii ai lor.

Iar din Zeiaca, parte din frăţie, ce să va alege, nu înpărţim cu Babeşii şi cu alţii; numai care vor fi din Bărtenul, însă Bărtenul ţine la Nigrileşti.

---

[1] V. mai sus no. 2.

[2] V. zapisul din 1585, publicat mai sus no. 2.

Din vâlce în jos până în pârîu Bradului umblă unsprezece bătrâni cum arată anume: [1]

Pâcală, Daburle, Drumul, Cujbă, Vătavul, Ne[a]gul Ghizdavăț, Beze, Ivan, Stan, Ne[a]gul Bortă, [2] Petriman.

Drumul [3] să împarte în trii părți: o parte o ia Țuțul, o parte o ia Bebeș, o parte o luom noi.

Stan să inparte în două: o parte o iau Dochioiu cu al de Unce, o parte o luom noi cu Băbeșeștii.

Și aceste părți din Drumul și din Stan, tot în trii să înpartu cu Babeșii lui Simion și lui Lepădat și Mării.

Din Beza și din Ivan să înparte Bahameții [4] cu Poganii și cu alții.

Colecția d-lui Ioan Lăduncă din Bârsești.

44. **7302 (1794), Maiu 20.**

Diata pe care o dau copii lui Simion Gaiță la mâna preoților Ion Roman și Ion din Bârsești.

Adică eu monahie Antonie, fata lui Simionu Gaiță [5] și cu frate-meu Mafteiu și cu soru-me Safta dat-am adie[a]ta no[a]stră la mâna priotului Ionu Romanu, nepot monahii Antonii și priotului Ionu din Bârsești, [6] tot nepot, le-[a]m dat danie parte no[a]stră, acestor trei frați, siliște[a] no[a]stră câtă s'a găsî și în țarină cât s'a găsî și de co[a]să cât s'a găsî, parte[a] no[a]stră cât s'a găsî, să fie ocină loru și fiilor loru și nepoților loru și strănepoților loru în veci, iară cine s'ar scula din ne[a]murile no[a]stre, acestor trei frați, să fie suptu blăstăm a 300 sute 18 sfinți părinți și de noi neerătați. Și la această adie[a]tă s'au tâm-

---

[1] Impărțirea Bârseștilor pe unsprezece bătrâni este o confirmare a hrisovului domnului Constantin Mavrocordat din 7243, Ghenar 28, publicat de mine în *vol. I*, p. 72. Există însă deosebiri de nume, nu însă de natură a pune la îndoială identitatea. E cert că numele adevărat este Daburlea, iar nu Dabulea. De asemenea că Burtă e în realitate Neagu Bortă. Cf. *vol I*, p. 110 și mai sus no. 39.

[2] V. mai sus no. 39. nota 1.

[3] In *vol. I*, p. 110 Drumei.

[4] V. *vol. I*, pp. 73, 97, 144.

[5] V. mai sus no. 43, p. 31.

[6] V. mai sus no. 39, 40, 43.

plat mulţi oameni bătrâni şi tineri, care mai gios ne vom iscăli pre anume

let 7302, Maiu 20 azi.

eu nimesnicu Macovei Văsjcan ot Negrileşti
eu Ştefana Bahnă ot tam
eu Vasilache Taftă ot tam
eu Stanciul Păunu ot tam
eu Ionu Ignat ot tam
şi am scris eu Ionu Eşanu cu zisa monahii
eu Constantin Taftă [1] ot tam
eu Nistor Bahnă o tam

Aceşti de mai sus iscăliţi arătând înnaintea mea că danie aciasta esti adivărată, am încredinţat şi cu a mea iscălitură.

Iordachi, vornic Vrancii

Rad[u], protopop ot Vrancea [2] m'amu întâmplatu cându s'au hotărîtu aceasta.

eu Luca dascal, nepot Antonii, m'am iscălit.

şi noi aceşti numiţi preoţi să fim îndatoriţi a-i pomeni la sfintele leturghii în veci şi fii noştri şi nepoţi noştri.

eu Neculae Babeş am fostu faţă.
eu Dumitru brat lui am fostu faţă.
eu Pavăl Babeş am fostu faţă.

Colecţia d-lui Ion Lădunca din Bârseşti.

45. **1795, Ghenarie 13** — Regest —

„Mărturiea monahului Savastiea Ciută, ci o dă la mâna lui Pavăl zăt Ioan Hulpe i Ioan Hulpe şi lui Mihaiu Muscoacea [3], cuprinzătoare pentru o groapă de fân din Răiuţ, care groapă este din Ariea veche pănă în scursura pârîului.

Arh. St. Iaşi Tr. 272, op. 297, dos. 29, fila 3

[1] Vechil al vrâncenilor în procesul cu Roznovanu. V. *vol. I*, no. 224 p. 185.

[2] Un alt protopop al Vrancei a fost Pavel în anii 1797 şi 1798. V. Constantinescu şi Stahl, *op. cit*, nle 21 şi 23, pp. 32 şi 33.

[3] Muscoceştii sunt aşezaţi pe valea Milcovului, către Răiuţ. Cf. *vol. I*, nle 86, 103, 104, pp. 57 şi 67 şi mai jos no. 47.

46. 1795, Iuli 30. — Regest —

O mărturii a lui Dumitru Ghionoiu, vornicul Vrăncii [1], cuprinzătoari de alegire ce au făcut pentru o parte de moşii ce au Puflеştii in hotar Păuleştilor, după giudicata ci urma intre Toader Pufle i Banul Coroiu i Grigori Coroiu şi Dascal Manda (sic) şi au găsit toată partea de 20 fălci, adică: 4 in islaz, 8 in arşită, loc de coasă, toati la un loc şi 8 mai risipiti şi din 8 fălci, ci sintu in arşiţă au scos 2 Coroilor, iar 13 fălci *să s[ă] arunci* pe patru bătrâni, trăgând câti trii fălci, doizăci prăjini de bătrân. Şi au ales partea lui Toader Pufle 2 fălci pol in arşiţa, o falci şi giumatati in Hăulişca şi casa lui Ioan Pufle [2] şi o falce in islaz, in Fundătură, la pomi, pentru cari au dat mărturiia aceasta la mâna lui Toader Pufle".

Arh. St. Iaşi. Tr. 254, op. 279, dos. 15, fila 4.

47. 1797, Săptemvrie 13. — Regest —

„Marturie hotarnică ce au infăţoşat jăluitorii din 1797, Săptemvrie 13, adiverită in aceiaşi zi şi de vornicul Vrăncii Sandul Zălar şi impărţăsc partea Măscocească [3] pi trii curgătoari niamuri din Apostul, Necula şi Chirilă, ce au fost fraţi şi a fieşte cărue dintr' aceşti trii i să arată partea in sămni şi pentru că pâratul [4] esti netăgăduit de cătră jăluitorii, [5] curgători din monah Savatie, a căruia monah părţile ci i s'au ales la acel hotărât să arată pre anume: cè intâiu, in măsură de 650 prăjini in capătul bucăţilor Muscoceşti de la deal, cari au arătat acum inpricinaţii că să stăpâneşti di alti niamuri, curgătoari tot din numitul monah, undi pâritul nu ari nici o impărtăşiri, iar al 2-le parte a monahului incungiurată in semni anumi că apucă la vale, muche şi mergi in râpă, de la vale la Trestee in pâriu şi la vale pără undi să intâlnesc pâraile şi apucă pâriu Sarat la deal pără in lacul Slatinii şi din lac, muchea la deal pără in Arioa-

[1] V. *vol. I.* no. 201, pp. 138 şi 139 şi N. Iorga, *Studii şi documente, VII*, no. 58, p. 66.

[2] V. *vol. I.* nle 137 şi 209, pp. 87, 147 şi 148.

[3] In hotarul Valea Sării, la Raiuţ. Cf. mai sus no. 45.

[4] Gheorghe Murguleţ.

[5] Toader Nichitoiu şi fraţii săi.

ră, ci să intâlneşti cu Ionaşc Găman, cari şi acesta s'ar fi stăpânind de către celelanti neamuri ce stăpânesc şi cele 650 prăjini in capul bucăţilor dela deal şi fiindcă pâritul, numai pe a sa socotenţa răzimat, n'au mers către neamurile lui, curgătoari din monah ca să-ş cei parte şi dela ei, să ei ceiaci i să va cuvini, ci au intrat piste neamul curgător din Apostul, undi monahul nu are nici o impărtăşire să hotăreşti de giudicătorie..."

Arh. St. Iaşi. Tr. 272, op. 297, dos. 29, fila 4.

48. 7307 (1798), Septemvrie 26.

Zapis prin care bătrânii din Bodeşti şi Păuleşti vând dealul Tojanului strămoşilor sătenilor din Spulber. [1]

Adică noi bătrânii de Bodeşti i de Păuleşti dinŭ preună cu ne[a]muri[le noas]tră care mai josu să vor iscăli dat-am zapisulu nostru la mâna lui Ionu Măciucă şi a lui Constantinu Măciucă i Toaderu Măciucă şi a lui [Ştefan]u Spolbă[r] i Simionu Spolbăr i Cozŭma Măciucă şi a Tomii Hârcanu şi Ion Răduţă şi a lui Sitanu Răduţi precum să ştie că le-[a]m vândutu moşie Tojanu [2] anume se ştie semnele pe u[n]de sintu: din susu Râpa Bezarilor şi muche în josu până in Chee Fetigului, pâriu Tojanului la vale până in Zăbală, Zăbala in susu, iar până in Râpa Bezariului [3] şi ne-[a]u datu pe acc moşie mai susu numită 250 lei, adică doosute ci[n]ci zăci lei şi amu dat-o acestor ominii mai susu numiţi ca se le fie loru ocină şi moşie in veci neclătită loru şi ficioriloru câţi şi nepoţiloru, câţi Dumnezău i va dărui şi cându s'au făcut acestu zapisu s'a tâmplatu mulţi omini bătrâni şi tineri care mai josu să vor iscăli.

luna lui Sămtemvrie in 26 zile, velet 7307.

cu Mihaiu Benim vânzător
cu nemesnicu Luca ot Bârsăşti — cu Ionu Hiuşcă
cu Ştefan Tuvene ot Poiana — cu Ionu Buture
cu Ionu Murgu cel Mare — cu Constantinu Chetroiu ot Bodeşti
cu Mariş ot Coza — cu [rupt] ot Spineşti

[1] Cf. N. Iorga. *Brodnicii şi românii*, no. VIII, p. 12, cu uşoare deosebiri de transcriere.
[2] Tojanul la impărţirea din 1755 este dat satului Spineşti. V. mai sus no. 26, p. 18.
[3] sic.

Şi noi toate neamurile ne-[a]m iscălit
eu Mihaiu Lazăr
eu Ene Bâtcă
eu Lazoru Buşilă
eu Ştefanu nemesnicu ot Năruja
eu Ionu Grosu
eu Soare Grosu
eu Ivanu Hiuşcă

Şi am scrisu eu dieaconu Pavălu cu zisa vânzătorului şi cheltuială s'au cheltuitu 30 [lei].

Colecţia mea.

49. **1800, Mart 16.**

Hatmanul Costachi Ghica arendează pe şase ani dreptul de a face negustorie în Vrancea.

Neguţitorie Vrăncii de la 1800, April 23 am luat-o dela dumnealui cuconul Costachi Ghica hatman pe şasă ani cu tocmală să aibu a neguţitori în curgire anilor de mai sus arătaţi cu banii mei şi cu datoriile ce am la vrânceni, după carte gospod şi *după vechiul obiceiu ce iaste în Vrancea* [1] şi toată marfa să aibu a o da la cazaci (?) şi să aibu despre dum[nea]lui cuviinciosul agiutor ca să pot face alijveriş meu; iar întâmplându-să a să face altă aşezare la Vrancea, atunce să să strice această tocmală şi tot eu să întru la toate, cu altă tocmală, ce mă voi putea aşăza cu dum[nea]lui; iar nefăcându-să vreo schimbare in curgire anilor de sus, va rămâne după tocmala ce am făcut acum, ca să dau dumisale una mie lei, care bani la luna viitoare Avgust 15 să aibu a da dumisali şi la împlinire vadelii, dacă nu voi voì să fac neguţătorie Vrăncei, atunce neguţătoriul ce va aşeza dumnealui la Vrancea să aibă a-mi plătì toţi banii ce voi avea la vrânceni şi spre încredinţare am iscălit.

1800, Mart 16.

(ss) indescifrabil

Colecţia d-lui profesor Gh. Ghibănescu. Iaşi [1]

[1] V. mai jos actul din 1837, Ghenarl 12 prin care locuitorii din Colacu să alcătuesc Tudurachi Neagu să le fie neguţitor pentru perji.

[2] V. *Surete şi izvoade, mss, vol. LII*, p. 246.

50. **1800, Iuni 8.** — Regest. —

Mărturiea monahului Savastiea Ciută prin care încunoştiinţază pe vornicul Ioan Pone dila Milcov [1] cuprinzătoare pentru o parte de moşie de coasă din Răiuţ, ci să împărţăşti pe trei fraţi.

Arh. St. Iaşi. Tr. 272, op. 297, dos. 29, fila 3.

51. **7309 (1801) Iulii 23.**

Zapisul dila Lupu sin Toadir Lădariu [2] prin cari vindi frăţini său Sămion o săcătură di fân din Ciutili în preţi di 5 lei.

Arh. St. Iaşi. Tr. 806, op. 916, dos. 79, fila 229.

52. **1801, Iulie 25.**

Cercetarea făcută de Toma Stamatin în pricina dintre căpitanul Ioniţă Lipan şi răzeşii de Păuleşti.

Viindu înnainte me căpitanul Ioniţă Lipanu, avându pricină de giudecat[ă] pentru o parte de moşie den Păuleşti, care moşie să stăpâneşte de preot Cornilă e de fraţii lui Săcăluşăştii şi aducându-i înnainte me le-[a]m poruncit ca să sco[a]tă scrisore ce vor avè înprotiva dovezilor ce are căpitanul Ioniţă. Ei au dat răspuns că nu sînt scrisorile la dânşii şi puindu-le trii vadele ca să-ş aducă scrisorile şi prelungindu vreme de patru săptămâni şi ţiindu pe căpitanul Ioniţă cu prelungirele ce faci într'acea curgere de vreme şi la urmă scoţindu doao scrisori nu le s'au putut da hotărîre, cerându căpitanul Ioniţă ca să margă la Preosfinţiea Sa părintele episcopu de Roman ca să-şi poată afla dreptate. Şi zicând preotului Cornilă ca să dei sinet la vadeao ce s'a socoti, ca să s[ă] afle la Preosfinţiea Sa, să ste la giudecat[ă], preot Cornilă au dat răspunsu că n'are trebuinţă de a merge la Preosfinţiea Sa, iar la stărostie şi la Iaşi va merge şi spre încredinţare am dat această scrisoare căpitanului Ioniţă.

801, Iuli 25.

Toma Stamatin.

Colecţia mea [3]

---

[1] V, *vol. I* nle 173, 193, 199 pp. 119, 133, 137. Prin hotarul Milcovului se înţelege deci Şindilarii. — *V. Ibidem*, nle 100, 190, 198, 217 66, 131, 135, 169.

[2] V. *vol. I*, no. 215, pp. 157.

[3] V. regest. Arh. St. Iaşi Tr. 1785, op. I 2035, dos. 33, fila 10.

53. **1802 Martie 1.**

Zapis prin care călugărul Paisie Gaiţă cu fiul său Dumitrache vând preotului Ion Lădunca din Bârseşti o bucată de loc de pădure la Bârseşti.

Adecă eu călugărul Paisie Gaeţă dinpreună cu feciorul meu Dumitrache dat-am adevărat şi bunu [în]credinţat zapisul nostru a mâna părintelui Ion Lăduncă precum să f[i]e ştiut că i-amu vândutu o bucată lucu (sic) păduri înu pârâu Muce, su[pt] peatră, scurgirea pârâului, mergi [1] înu scurgere pârâului Dorubăţu alături cu Neculaiu Cojocar dila de[a]lu zarea piscului Durubăţi pi denu sus cu Lădar şi amu vândut opcenă lui şi feciori[lor] lui înu veci, înu lei 40 adecă patruzăci lei vechi şi pentru credinţă amu dat acestu zapis di bună voi noastră să stăpâne[a]scă înu pace şi la acestu zapıs, la facere lui s'au înutânuplat mulţi omin tinieri şi bătrini.

1702 [2], Marte 1.

eu călugărul Paisie Gaiţă cu fecioru meu vânzători
eu Luca nimes[ne]cu mar[tor]
eu Toader Orac mar[tor]
eu Vaselache Berţu (?) mar[tor]
eu Necula Pogan mar[tor]
eu Vasili Mateu mar[tor]

Colecţia d-lui Ion T. Lădunca — Bârseşti.

54. **1802, Martie 14.**

Jalba către domn a lui Ioniţă Lipan, biv vel căpitan, prin care cere să i se aleagă părţile sale de moşie din Vrancea.

Prea Innălţate Doamne,

Fiindu că în moşiea Vrăncii am şi eu părţi şi sânt ne aleasă de către părţile celoralanţi răzeşi, mă rog Innălţimii Tale ca dinpreun[ă] cu dum. boerii starosti de ţinut Putnii să s[ă] rânduiască hotarnic pe Sf. arhimandrit Ghedeoan şi pe vor[nicul] Toma Stamatin i pe vor[nic] de Vrancea, ca dup[ă] scrisorile ce am şi mărturiile ce au dat vrâncenii să-mi aleagă părţile mele

---

[1] Cuvânt scris deasupra rândului.
[2] Cifra şapte scrisă deasupra alteia. Probabil 1802.

de către celoralanţi răzăşi, stâlpindu-le şi cu pietri hotară şi va fi mari pomenire.

Pre plecat la mila Mării Tale
Ioniţă Lipan biv vel căpitan.

Verso.

Mergi la dumnealui vel logofăt.

1802 Mart 14.

Vel logofăt.

Colecţia mea. [1]

55. **1802, Mart 17.**

Mărturie dela sătenii din satul Nistoreşti că Toader Burceanul este om de moşie în satul Năruja.

Adică noi sătenii din sat Nistoreşti, care mai jos ne vom iscăli adiverim cu această mărturie a noastră la mâna lui Toader Burceanu precum noi îl ştimu că este *om de moşie* den satu Nărugii, anume din Obrej şi are şi moşii de coasă, care sântu faţă şi pământuri de arătură bătrână şi acumu au făcut o curătură, au scos rădăcini. Şi acum s'au sculatu unii oameni din Nărujeni şi e-[a]u luatu trei oi pentru dijmă şi nu este cu cale ca să-i ia dijmă că este omu dă hotaru şi de moşie şi pentru credinţă e-[a]mu datu această mărturie la mână, ear de nu să va crede vom merge faţă ori la ce judecată.

1802 Mart 17.

eu Constantin Bâra nemesnecu ot Nistoreşti mar[tur]; eu Vasile Aga mar.; eu Sandu Bâra mar.; eu Dumitru Stroe mar.

Şi amu scris Theodor preot cu zisa lor.

Colecţia Preot Ion D. Dantiş — Nistoreşti.

56. **1802, Iuni 9.**

Zapisul pe care-l dau lui Toader Burceanul sătenii din satul Năruja pentru un loc îngrădit de acesta pe moşia lor.

Adecă noi sătenii din satul Năruja cei mai gios iscăliţi, dat-am încredinţat zapisul nostru la mâna lui Toader Burceanul precum să se ştie că din mult[ă] pricină ce avem cu numitul Toader, ce s'au pus pe locul nostru şi au făcut o îngrăditură

[1] Cf. Arh. St. Iaşi. Tr. 1785, op. I 2035, dos. 33, fila 10.

pentru semănatul bucatelor, dar neînvoindu-se de părinții noștrii, s'au giudecat înaintea unui vornec de Vrancea ș'au dat și carte de giudecată. Ș'au dat rămas pe Toader Burcean și de acolea au dat dijmă pe acea ogradă. Ș'acum în trecuții ani au pus și vie și noi n'am îngăduit pe dânsul și am făcut învoire să ne dea loc pentru loc. Și noi i-am dat acea ogradă de patru pogoane de loc, care acest loc este din dreptul casei lui peste Năruja, în Față, iar locul lui Toader, ce ni l-au dat el nouă este în Podul cel mic, în moșiia Dornească. Deci noi am dat aceast zapis ca să-i fie de bună credință spre stăpânire, adecă el și fii-săi și nepoții lui, în veci, de cătră noi sătenii și moșnei (sic) din satul Năruja și spre încredințare ne-am iscălit anume.

1802, Iuni 9.

eu Soare nemesnic; eu Crâstea Bodesc; eu Iftemii Stroe; eu Mihaiu Poloboc; eu Mihai Stroe; eu Ion Nan; eu Anghel Hârnea.

Și noi toți sătenii din Năruja am făcut învoire și am scris eu cu zisa s[ă]tenilor și am iscălit Manta Dascal.

Colecția Preot Ion D. Dantiș — Nistorești.

57. 1802, Iunie 21.

Alegerea părților de moșie ce are Ioniță Lipan la Păulești și Bârsești făcută de Nicolae Stavăr.

Fiindu rânduitu di la cinstita stărostii ca s[ă] fac alegire părții de moșii ce ari căpitan Ioniță Lipan în Vrancea, la satu Păuleștei și viindu la fața locului amu strânsu toți răzeșii, am zîsu ca să măsoari toat[ă] moșii în stânjini. Răzășii au stătut pricin[ă], ca s[ă] nu s[ă] măsoare, zîcându că alții au curături și nu s[ă] priimescu a face hlițîză, [1] dar în pogoane să priimescu și fânațile în fălci și făr[ă] poronca cinstitii stărostii, n'am putut face această măsură și zîcându ei că au izvodu adivărat de to[a]tă stare moșii și arătându acel izvodu, am găsit 783 pogo[a]ni și 160 fălce fânațu, bezi izlazu, bezu munții, ear la Bârsești n'am avut vreme ca să le fac alegire. Eară o poeană Caciul au zîs că n'are nîci o pricin[ă], ci este în hot[ar] Bârseștii, întru o ocolni-

[1] Sic! In loc de hliză.

ţă ce au Păuleştii, făcut[ă] de un Bulubaş Măteiu, ce au fostu vornec la ace vremi, [1] din let 1778, Apr[il] că s[ă] împarte în 5 bătrâni, ear într'alt[ă] scrisoari vechi ci este tot la [mână] răzăşileru, la un popa Mihaiu, arat[ă] că s[ă] înparte în 4 bătrâni. In scrisoari ci este la căpitan Ioniţă ar[a]tă pe 3 bătrânî şi nici o hot[ă]rîre n'amu putut da şi n'am lipsit a nu înştiinţa.

Nicolaiu Stavăr. [2]

1802, Iuni 21.

Colecţia mea. [3]

58. **1802, August 16.** — Regest. —

Carte de scutire dela domnul Alexandru Moruz Vvod,, prin cari acordă lui Stefan Tuveni, nemesnec de Vrancea [4] fiind bătrân şi slujitor bun, rădicături şi scutire de rusumaturi şi anume îl scuteşte de birul visteriei, de dări şi havalele, iar la rusumaturi îi scuteşte 200 oi de goştină, 50 stupi de desatină şi 100 vedre de vin de vădrărit.

Colecţia dlui Gh. Ghibănescu [5]

59. **1802, Septembrie 9.**

Zapis prin care Apostul Cozma vinde lui Vasile Aga o groapă de fân în Cotul Radului, la Nistoreşti.

Adică eu Apostul Cozma dat-am zapisul meu la mâna lui Vasile Aga precum să să ştie că i-am vândut o groapă de vânu anume cotul Radui, care moşie şi eu amu luat-o zestre dela socru meu Drăganu Mărtoiu şi i-am vândut-o de neme silit, nici asupritu ci de a me bună voe ca să-i fie moşie ocină în veci neclătită lui şi feciorilor lui şi semnele moşiei sîntu pe despre apus, cumu merge pârâu la dial în capul pârâului şi spre răsăritu în

---

[1] V. mai sus nr. 31, p. 23 nota 1.

[2] Născut în Scurta prin anul 1765. Fiul lui Constandin Stavăr al doilea paharnic. A avut un frate spătarul Iancu Stavăr, căsătorit cu sora lui Toader Dan, bunul paharnicului Constantin Sion şi o soră Ancuţa. Nicolae Stăvar moare holtei.

[3] Un regest al aceluiaşi document în Arh. St. Iaşi. Tr. 1785, op. I 2035, dos. 33, fila 10 verso.

[4] Nemesnic în Poiana V. *vol. I,* nle. 198 şi 224, pp. 135 şi 186 n.

[5] *Surete şi izvoade, Tom LII, manuscris,* fila 818.

Ariea veche şi în gropila ce adâncă şi spre miazănoapte margine pădurie (?) pe dela deal de slatină şi în scursură şi în pârâu Sihlor şi tocmala ne-a fostu 28 lei adică doaozăci şi optu de lei şi me-[a]u datu toţi banii în mână şi cându s'au făcut acest zapis s'au întâmplatu mulţ oameni care mai gios să vor iscăli pe anume.

eu Apostol Cozma vânzătoriu şi fiiul meu Gheorghiţă
eu Costantin nemesnecul martur
eu Dumitru zăt Apostol Cozma martur
eu Ion a Voicăi martur
eu Mihalache Ciobotar martur 1802, Septv. 9

Theodor preot am scris cu zisa Apostului Cozma şi la facere zapisului s'au cheltuitu un leu.

Dela vornicia Vrăncii.

Infăţişându-să zapisul acesta la vornicie şi văzându-i-se cuprindere hotarului i să întăreşte stăpânire, iar mai mult să nu se întindă.

Dimitrache Papadopulo.

819, Fevruar 15.

Colecţia d-lui Gh. Vulpoi din Nistoreşti.

60. 1803 Iunie 21.

Mărturie dela Ştefan Tuvene, nemesnicul din Poiana, rânduit să aleagă o cumpărătură a lui Vasile Dalica dela Bălan, la Dealul Prahudei.

Fiindcă din porunca dum. coconului Tomei lui Stamatin, fiind rânduit eu Ştefan Tuvene, nemesnicu din Poiana ca să merg la Dealul Prahudei la groapa Bălan, să hotărăscu trei fălci şi jumătate de moşie, ce era vândută de moşul lui Ion Cântacea, de Bălan lui Vasile Dalica, [1] care avea pricină cu nepoţii lui Vasile Dalica, cu Mihaiu i cu Cârstea, cu Apostul sîn Sava Dalica, care i s'au făcut măsurătoare şi s'au dat tocma trei fălci pol dân[du]li-să şi scrisoare la mână cu semnile locului, puind şi pieatră impregiuriul acelor trei fălci pol, ca s[ă] nu să mai tinză mai mult decât îi scrie zapisul lor, iar zapisul lui Ion Cântacea, nepotul lui Bălan, ce să vede cu mai multă stăpânire strămoşească, să stăpânească cu pace cât îi scrie zapisul de către nepoţii lui Vasile Dalica, care şi ei de a lor bună voe detiră iscălitură,

[1] V. mai sus no. 18, p. 12.

puindu-ş degetile ca să să crează şi spre încredinţare le-am dat această scrisoare la mâna numitului Ion şi am iscălit.

1803, Iunie 21.

eu Ştefan Tuvene nemesnic din Poiană
eu Soare nemesnic din Năruja
eu Mihaiu Dalica am fost faţă şi m'am învoit
eu Cârstea zet Mihul Dalica am fost faţă
eu Apostul sin Sava Dalica am fost faţă
eu Banul Şolomon am fost faţă
eu Ion Chiciore, nepot lui Vasile Dalica am fost faţă
Şi am scris eu cu zisa numiţilor nemesnicilor şi am iscălit Manta Dascal.

Colecţia d-lui Dalica din Năruja.

61. **1803, Dechemvrie 23.** — Regest. —

A. C. Muruz. Vvd. rânduește ca vornicul de Vrancea, *care să schimbă în fiecare an*, să se aleagă de hatman cu Iordache Roset vistiernicul, stăpânul Vrancei şi să i se dea la havaetul hătmănii 750 lei pe an. [1]

Colecţia d-lui Gh. Ghibanescu. [2]

62. **1805, Iuli 29.**

Porunca vorniciei de Vrancea, mărturie de cercetare şi hotărîrea vornicului de Vrancea în pricina pentru fân dintre Cornilie şi Necula din Hăulişca.

Dela Vornicie.

Nemesnece Necolo şi mazilule Bogdan şi Sfinţiea Ta preute Cornilie şi Ioan Săcăluş.

Cornilie arată că astă vară, fiind el bolnav, un Nicola au cosit o groapă a sa în tărie şi acel Necola pentru trebuinţa sa are fânaţ, încă în an trecut 6 ţarcuri a sale au rămas necosit şi Cornilie, *după birul ce poartă*, n'are fân deagiunsu, deci să cercetaţi şi de au mers de sine în an trecut Necola de au cosit şi de are Nicola şi alt fân pe sama lui, atunce să daţi lui Cornilie groapa sa, iar fiind pricina într'alt chip să mă înştiinţaţi ca să

[1] Cf. documentul din 1783, Mai. V. mai sus no. 38, p. 25.
[2] V. *Surete şi izvoade, mss,* Tom LII, fila 821.

ştiu când o mai veni să jăluiască ori o parte ori alta şi de poartă Cornilie bir mai greu, totdeauna să protimisesc şi la fânaţ mai mult.[1]

Iunie 22.

Din poronca cin[s]titii vornicii ni-am strânsu noi cei mai de sus numiţi de am cercetat pricina Neculei lui Stanu cu Cornilă pentru o moşie ce au fostu suptu stăpânire lui Cornilă de noo ani şi în anu trecutu au fost întrat acel Neculă în tării, fiind omu bolnavu pe vreme acei şi acum după socotiala noastră şi după cum arată şi în răvaş, amu socotit în frica lui D[u]mnezău că rău să acolisăşte acel Neculă de moşia acei, cum şi mai innai[n]te au fost a socru-său lui Crâşteie[a]nu Pătraşcu; fireşte, şi pentru aceia i-am dat mărturii aceasta ca să-i fie de bună îndreptar or la ce judecată a mergi şi pe[n]tru [credinţa] aci ni-am iscălit.

1805, Iuli 27.

eu nemesnicul Cherciu
eu Ionu Bogîdan tij
eu Toader Săcăluş tij
eu Simion Popa tij
i eu Cornilie preot am fost faţă

Dila Vornicie Vrăncii.

După cercitari ci s'au făcut ci să arată întrejmă (sic), di vremi că Cornilii l-au avut şi mai înainte şi din pricina boli ci au avut Cornilie au intrat Nicola de au cosit, drept acie vi se poronceşte nimesnici Nicolo şi mazeluli Bogdan ca să daţi acil fânaţ lui Cornilii, plătind dijma după obiceiu, iar pi Nicola să nu-l îngăduiţi a supara pe om, ci Cornilie să cosască şi să plăte[a]scă dijma stăpânească.

1805 Iuli 29.

Hristodor (?).

Colecţia Postolia Trif zisă Bica din Hăulişca.

[1] Documentul este cât se poate de interesant. După cum munţii s'au împărţit între sate potrivit birului ce plătea fiecare sat, aci, birul mai mare dă drept la fânaţ mai mult. De aceia, cu ocazia împărţirei islazului în Paltin *„s'a făcut parte şi străinilor birnici, ce sunt cu birul în satul nostru"*.

63. 1806, Noemvrie 22.

Cercetarea făcută de Manolache Dimachi vel vornic și Alexandru sulger asupra plângerei făcute de către vrânceni împotriva lui Hristodor, vornicul de Vrancea și arendașul Vrancei dela boerul Iordachi Roset Roznovanu.

Pre innălțate Doamne,

Asupra jalobii, ce au dat cătră Innălțimea Ta lăcuitorii din 14 sate dela ocolul Vrăncii, plângându-să de multele asuprele ce ar fi trăgând despre un Hristodor, vornic de Vrance, ce iaste și cumpărătoriu venitului acestii moșii dela dumnealui biv vel vist. Iordachi Roset, după luminată poronca Innălțimii Tale, ce prin țiduli ni s'au dat, ca să cercetăm toate arătările cuprinsă la jaloba lor, s'au înfățosat înainte noastră pe 14 oameni, adică din fieşti care satu câte unul, ce cu toții i-au ales pe aceşti 14 deplin răspunzători la arătările lor, a cărora nume s'au luat și în scris, deci față fiind și pârîtu Hristodor, vornic de Vrance, intrând noi în cercetari, după cum s'au aflat arătările jăluitorilor și cele de inpotriva răspunsuri ale pârîtului, cum și in ce chip am dat cunoștința noastra asupra dreptății la fieşti care pricină, pre largu se arată prin ponturile următoare, adecă:

Aceste fiind arătările lăcuitorilor	și cele de împotrivă răspunsuri ale pârîtului	cum și socotința giudecății precum dreptatea urmeazi :
Mai intâi lăcuitorii prin jaloba lor arată cum că săcăturile ce le-ar fi avut ei încă de la părinții și moșii lor, deschisă cu toporul din codru mereu, care le era pentru fânață, in vreme altor cumpărători, ei n'ar fi fost strămutați dintr'acele săcături, de care pe unele le-ar fi dat la alții din lăturașii lăcuitori, vânzându dijma de o falci câte 3 lei și giumatate, iar pe unele poprindu-le pentru sine, iarăși pe dânșii i-ar fi silit de leau cosit, li-au adunat și	Răspunde orândătoriu Hristudor că nici pe unul din lăcuitori nu i-au scos din fânațele lor, fără numai că unii dintre dânșii supt acest cuvântu ține acest felu de poene, intru carele numai unul are câte 30 și pără la 40 de fălci, adică nu numai pentru trebuința sa, ce ca niște de veci stăpâni socotindu-să pe dânșii, cât le mai rămâne din iarbă o vinde altora străini. Deci a acelora urmare nesuferită fiindu de către cei lipsiți dintre dânșii, însuși ei și-au ales ne-	Câtu pentru locurile de fânațu, ce s'au inpărțit cu analoghie, după trebuința fieșticărui, de către insuși nemesnicii lor, de către noi încă s'au cunoscut foarte cu cuviință și cu bună dreptati, pentruca nu unii să aibă mai multu, încă și de vânzare și alții să ducă nevoe neavând nimică și mai ales din insuși nemesnicii lor au făcut această inpărțire, apoi orândătoriu nu rămâne supt răspundere; iar pentru iarba câtă au ră-

le-au clădit și li-au îngrădit, făcându-să piste tot 171 de fălci și nici un ban plată pentru aceste nu li-ar fi dat, ţiindu-i pe dânșii munca lor câte 6 lei și mai bine de falce.

mesnici pe vornicii satelor și au făcut înpărţire locurilor de fânaţe precum au socotit, înpărtășindu-să fieștecare după trebuinţele ce au avut și câtă iarbă au rămas pentru a lor trebuinţă, s'au dat și lăcuitorilor înpregiurași în dejmă, iar pentru 171 fălci, ce arată lăcuitorii că li-ar fi cosit, ei acum înainte noastră n'au putut tăgădui, mărturisind că din vechiu au avut obicei a face câte o clae de fân vornicului de Vrance și că pentru aceasta mai mult dovagelâcu nu potu să facă.

mas pentru a lor trebuinţă, orândătoriul ca să nu să păgubască de venitul său cu cale au făcut de au dat în dejmă. Așijdere și pentru 171 fălci, ce zic că ar fi cosit fără nici o plata, de vreme ce însuși ei mărturisescu că din vechiu au avut acest obiceiu a cosi câte o clae de fân vornicului de Vrance, vor fi dar aceste fălci înpotriva acelui vechiu obiceiu, pentru care și ei înainte noastră au dat răspunsu că mai mult dovagelâc pentru aceasta nu potu să facă.

Arată lăcuitorii că pentru munţii, ce li-ar fi trebuit a-și pășuna oile în vreme verii, ar fi avut poroncă dela stăpânul moșii ca să de cu toţi lăcuitorii până la 30.000 ocă cașu la cășării și acum ei ar fi dat îndoită sumă, numai pe munţii ce s'au păscut de către dânșii, afară de munţii ce au rămas pustii, ducându-și unii dintre dânșii oile de li-au vărat la parte câmpului și deosăbit că pentru oca de cașu li-ar fi dat numai câte 5 parale și o leţcae și pe la alte cășării s'ar fi vândut câte 10 și câte 12 parale oca.

Răspunde orândatoriul că el nici unul din munţi nu i-au dat altora străini, lăsându-i numai pentru însuși trebuinţa lor și iarăși pentru suma cașului ce zic ei că ar fi dat îndoit mai mult decât în anii trecuţi, așijdere și pentru preţ că li-au dat câte 5 parale și o leţcae de ocă, au arătat dovadă mai întâi o scrisoare din parte stăpânului moșiei, îndatorindu-i pe lăcuitori ca să de suma de caș precum au dat și în anul trecut și să-și primească preţul cu o leţcae mai sus decât l-au vândut în anul trecut și al doile au arătat dovadă o mărturie de la cumpărătoriul anului tre-

Câtu pentru pricina preţului, de vreme ce însuși ei lăcuitorii nu potu tăgădui, mărturisindu că în anul trecut li s'au plătit câte 5 parale de ocă, dacă în anul acesta orândatoriul Hristodor li-au dat câte o leţcae mai sus, la aceasta nu li rămâne lor mai multu cuvântu, în vreme când așa li-au fostu tocmala și așăzare precum dovedește scrisoarea stăpânului moșiei, iar pentru soma cașului, ce au fost să dei la cășării, de vreme ce iarăși însuși ei înnainte stăpânului moșiei s'au îndatoratu să de toată suma anului trecut și cu această așăzare au cumpărat Hristodor venitul

cutu cum că ei atunce au datu 32.000 ocă în caşcaval uscat, după cum i-au triimes la Galaţi şi peste 4.000 ocă de untu, răspunzându că ei în vara trecută n'ar fi dat decât numai vro 17.000 ocă şi pentru preţu însuşi lăcuitorii înnainte noastră au mărturisit că li s'ar fi plătit înnainte numai câte 5 parale de ocă; deci el în vara anului acestue li-au plătit cu o leţcae mai sus, după aşezare ce au avut înnainte stăpânului moşii.

moşiei şi ei acum zic că ar fi dat îndoită sumă decât acum, la aceasta socotim, de să va găsi cu cale şi de către Innăiţimea Ta să rânduiască un om cu înţălegere să margă la stare locului, unde acolo, înfăţoşând pe toţi acei câţi vor fi avut stâni cu oi, dinpreună cu pâritu Hristodoru, să faci cercetare după *răbuşele* cu cari fiişti care au dat suma sa la caşărie şi dacă lăcuitorii vor fi dat mai multă sumă de ocă decât în anul trecutu, pe ace sumă ce va treci mai multu să să îndatoriască pe Hristodor a le plăti de ocă, după cum să va fi plătit la alte căşării afară din Vrance, căci el au putut suptu preţul de 5 parale şi o leţcae să tragă numai suma anului trecut, iar când de inpotrivă ei nu vor fi înplinit suma anului trecut, datori sânt a răspunde, căci aşa s'au priimit şi s'au legat înnainte stăpânului moşii.

3. Pentru imaşul de păşune vacilor arată lăcuitorii că orândatorul locul acel de păşune l-au socotit în loc de munte şi li-ar fi luat îndoit preţul de cât au plătit în anul trecut.

Au răspuns orândatoriul că acolo unde ei ş'au păşunat vitele este munte ce să numeşte Bou, după cum pentru aceasta şi însuşi Preosfinţiia Sa părintele Erinopoleos de faţă fiind ni-au încredinţat că acela este un munte la mărime

De vremi ce acolo unde ei ş'au păşunat vitele este loc de munte şi pâritul încă pâră acum nu li-au luat nimică, asupritoare s'au aflat jalba lor. Deci iaraşi socotim orânduitul ce va merge la stare locului să cerceteze şi pre cât vor fi

	cât şi ceilanţi munţi ai Vrancei, din care pe giumatate are mânăstirea Miera, iar nu-i loc şesu de folos că şi cumpărătoriul încă pâră acum nici un ban nu li-au luat precum şi însuşi lăcuitorii n'au tăgăduit.	plătit în anul trecut pentru muntele acela, atâta să plătiască şi în anul acesta.
4. Arată lăcuitorii că ar fi mai dat de tot numele câte 20 de parale clacă pârîtului vornic de Vrance, pentru care ei nu pricinuesc alta, însuşi mărturisind că din vechiu au avut acest obiceiu, fără numai că numitu Hristodor ar fi luat aceste câte 20 de parale şi de la văduvele sărace, cum şi dela cei nevolnici, care n'au nici o stare, fiind ertaţi de bir.	Răspunde orânduitoriul că aceste parale s'ar fi strânsu de cătră însuşi nemesnicii lor, cu care încă până acum nu s'au socotit şi nici ştii de au luat nescaiva parale şi dela cei nevolnici.	Şi pentru aceasta iarăşi, rânduitu, ce va merge la stare locului să cerceteze şi de la văduvele sărace, cum şi de la cei nevolnici să nu ia nici un banu şi dacă nemesnicii lor vor fi apucat a lua cevaş să de înapoi.
5. Mai arată lăcuitorii că li s'ar fi luând adetiul de casă şi dela cei cu totul săraci şi nevolnici, cari sânt şi ertaţi de biru.	Fiindcă orândatoriul pâră acum n'au luat nici un ban dela nimesnici, precum însuşi ei nu tăgăduesc,	rămâne ca şi pentru aceasta, rânduitul ce va merge la stare locului să cerceteze şi dela cei ce vor fi cu totul nevolnici să nu la nimica.
6. Au jăluit lăcuitorii că ar fi supăraţi cu rânduiala de cară pentru lemne de foc.	Au răspuns orândatoriul că în anii trecuţi să obişnuia vornicu de Vrance a lua lemne de foc numai din doi sati, anume Călimanul şi Vidra, iar în anul acesta, după	Pentru lemnele de focu însăşi lăcuitorii innainte noastră au răspuns că rău s'au pus la jalobă acestu pontu, căci ei pentru lemnele ce dau la vornicie de Vrance nu

mergire lui acolo, s'au sfătuit cu toţi lăcuitorii şi s'au pus la cale între dânşii, ca să nu fie supărati numai cele doi sati, ce să de cu rânduială potrivită fieştecare sat câte un caru şi doi de lemne, după mărime satului.

pute să pricinuiască, după aşăzare ce s'au făcut între dânşii, fără numai că ei ar fi fost siliţi de către nemesnicii lor, a faci o sumă bună de cari de lemne şi li-au adus aice în Focşani, discărcându-le la nişti ipochimene de care orândatorul neavând ştiinţă, rămâne ca pentru acele să apuce ei pe nemesnicii lor şi să-ş ceară dreptul lor dela aceia cui au dat lemnele.

7. Arată că n'ar fi îngăduiţi de către orândatoriu a ţine vin şi rachiu pe la casele lor, nici măcar pentru pomenirile ce ar ave trebuinţă a-şi face.

—

Măcar că orândatoriul au răspuns că pentru asămine pricină nici o certare nu li-au făcut, dar vânzarea vinului şi a rachiului, după hotărârea domneştilor ponturi, cum şi după a pământului obiceiu, este numai a stăpânului moşii şi lăcuitorii nu potu avea volnicie a ţine nici un feliu de băutură pe la casăle lor de vânzare şi de se va găsi cu cale de către Innălţime Ta, aciasta urmare şi la Vrancea întocma să să păzască, că într'alt chip de vor ţine ei băutură, pe la casăle lor supt cuvânt de pomenire, aceasta este o cunoscută mijlocire prin care potu să aducă păgubiri la orânzile stăpâneşti.

8. Mai arată la jaloba lor aciastă pricină coprinsă în 4 ponturi, cum

Răspunde orândatoriul ca *din vechime este obicinuit la ocolu Vrancii a*

Pentru neguţătoriul Vrăncii cu adivărat că din vechiu este acest obiceiu

că neguţitoriul ce este între dânşii, aşăzat la Vrancea, nu i-ar fi îngăduind a vinde marfa lor la alţii din neguţitori străini şi sântu siliţi a o vinde lui cu multu mai gios decât ar pute să o vânză altora; mai ales pentru capre li s'ar fi plătit câte 3 lei, 23 parale şi aară de Vrancea s'ar fi vândut câte 5 lei. Aşijdere şi poamele, perji, afară din Vrancea s'ar fi vândut câte 10 lei suta de ocă şi lor ar fi vrând să le plătească numai în giumătate.

fi numai un neguţătoriu[1], carele este îndatorit a înprumuta pe lăcuitori la toate nevoile lor şi pără la sumă de zece mii lei şi pentru acest prilej lăcuitorii, ce îl au ei între dânşii, obicnuit este a nu fi ei volnici să vândă marfa la alţi neguţitori streini, decât numai la neguţătoriul Vrăncei cu preţu mai giosu de cât să vinde orice marfă afară din Vrance. Deci şi ei după vechiul obiceiu urmând, după ce au înprăştiet o grea sumă de bani pe la lăcuitori, nevoiţi sânt a priimi ce mai proastă marfă, care vor ei a o vinde, după cum mai ales pentru capre, ei afară din Vrance li-ar fi cumpărat câte 4 lei una într'alesu, iar dela lăcuitorii Vrancei li-au primit cele mai proaste, cari au voit ei a le vinde câte 3 lei, 23 parale una; aşijderile şi pentru vânzarea perjilor, lăcuitorii s'au mulţămit să să facă cercetare cum s'au vândut suta de ocă de perjă uscate afară din Vrancea şi lor să li să plătiască cu doi lei mai gios la sută.

precum orândatoriul arată şi nici însuşi lăcuitorii nu tăgăduesc că ei nu sunt volnici a vinde marfa lor la alţi neguţători străini. Deci pentru vânzare caprilor dacă neguţătoriul afară din Vrance au cumpărat capre de frunte câte 4 lei şi lor pentru cele mai proaste li-au plătit câte 3 lei, 23 parale, de către noi nu s'au cunoscut a fi asupriţi şi nu le rămâne mai multu cuvântu pentru aceasta, iar pentru vânzarea perjălor, după cum însuşi lăcuitorii s'au mulţămit, să să facă cercetare la stare locului şi după a lor priimire să să urmeze.

9. Pentru doă capre, ce s'au arătat unul din jăluitori că i s'ar fi luat de către păritu Hristodor fără nici o plată, măcar că orândatoriul răspunde că nu are nici o ştiinţă, însă şi pentru aceasta să să cerceteze şi de să va dovedi că i-au luat caprele, numai decât să i le de înapoi sau să i le plătească, după cum să va pute învoi.

[1] V. mai sus no. 49.

10. Jăluesc lăcuitorii că au fost siliţi a aduce câteva poloboace cu vinu la Vrance pentru care orândatoriul nu li-ar fi dat nici o plată chirie, precum şi poloboacele ei li-ar fi cercuit fără plată.	Răspunde orăndatoriul că ei au fostu aşăzaţi cu stăpânul moşiei ca să de de tot pogonul di popuşoi dijmă în bani, câte 25 parale de pogon şi cu însuşi stăpânul moşiei au făcut această aşăzare de li-au lăsat câte 15 parale de tot pogonul, numai pentru ca să fie datori a face gătere vaselor cu cercuitul şi a-l aduce vinul, fără chirie până la Vrance; deci şi ei după această aşăzare au urmat, cum spre dovadă s'au văzut la mâna sa şi însuşi carte dumisale biv vel vist. Iordachi Roset.	De vreme ce ei au avut această aşezare cu stăpânul moşiei pe anul acesta, aşa să va urma: adică cumpărătoriul să nu poată a lua mai multă dejmă pe un pogon de păpuşoi de cât numai 15 parale şi ei să nu poată ceri chirie pe vinul cât va ave trebuinţă a să duce la Vrance; iar de la anul viitoriu, rămâne ca să pui la cale iarăş cu stăpânul moşii, căci orăndatoriul piste aşăzare ce au făcut ei. nu poate dela sine nici a mai scădè, nici a mai spori.
11. Au arătat lăcuitorii că preţul miţilor li s'ar fi plătit de ocă numai câte 18 parale şi afară din Vrance s'ar fi vândut câte 26 parale oca.	Răspunde orăndatoriul că ei în anul trecut au vândut ocă de miţă numai câte 15 parale, iar în anul acesta li-au plătit câte 18 parale.	Nemulţămirilor la aciasta, rămâne la hotărîrea Innălţimei Tale.
12. Mai jăluesc lăcuitorii cum că dela Octomv. 26 a anului 1804 şi pără la April 26 a anului 1805, adică pe vreme de giumătate de anu, au avut cumpărată orânda rachiului dela vechilul dumisale biv vel vist. Iordachi Rosăt în preţu de 550 lei, dându ei şi toţi banii aceştie şi îndată, dupe o lună de zile, orândatoriul acesta Hristodor ar fi pus băutura sa di s'au vândut, din cari li-ar fi cursu păgubiri.	Răspunde orăndatoriul că de s'a dovedi că au pus el rachiu să vândă pe vreme ace de giumătate de anu, atunce să îndatoreşte a li plăti banii îndoit.	Iarăşi la stare locului să să cerceteze aciastă pricină, să să dovediască de este arătare lor adevărată sau mincinoasă.

13. Au mai adaos lăcuitorii, zicând că tot vinul cât s'ar fi stricat, l-ar fi impărţit pe la casăle lor şi ceri să i-l plătiască.

Răspunde orândatoriul că la vreme când au întrat el la această moşie au fost avut stăpânul moşiei o sumă de vedre de vin rămasu den mai anii trecuţi şi vinul find stricat, el n'au vrut să-l priimască şi în vara trecută când lăcuitorii au mersu la stăpânu moşiei însuşi ei s'au apucat că vinul este bunu şi după a lor priimire că să va trece cu preţul cuviincios între dânşii, cu această aşăzare l-au luat şi el, din care vin şi pâră acum mai este ca vreo 500 vedre, pentru cari ceri să să triacă între dânşii să nu se păgubiască, căci ei l-au lăudat de bunu la stăpânul moşiei.

Pentru vinul acel stricat să să facă întrebare stăpânului moşiei şi de va fi precum orândătoriul arată, că după a lor priimire i-au luat asupra sa, cându din potrivă nu să va pute preface cu vinul aceasta nou, ca să-l triacă fără pagubă, atunce au zis poate să facă, că el sânt pricina acei păgubiri şi rămâne la Innălţimea Ta să hotărăşti.

Pre Innălţate Doamne,

După toată cercetarea câtă s'au făcut de cătră noi în ce chip s'au aflat arătările lăcuitorilor şi celi di împotrivă răspunsuri ale pârîtului cum şi în ce chipu am dat cunoştinţa noastră pentru fieşte care pricină, mai sus pre largul arătăm, din care înnalta înţelepciune Inălţimii Tale va cunoaşte că lăcuitorilor nici o asuprire peste dreptate de cătră pârîtul Hristodor nu li s'au făcut, căci toate arătările lor prin jalobă razămă la aceasta, cum că în anul acesta li s'ar fi luat îndoit preţul la toate de cât în vremea altor cumpărători; deci dacă el până acum nici au făcut socoteala cu dânşii, nici au luat vreun banu, apoi jaloba lor au fost şi este numai un prepus, cum că ar putea să fie asupriţi şi pentru ca să să odihnească cugetul lor că vor fi cu totul feriţi de asupriri şi cumpărătoriului încă să nu i să aducă păgubire peste dreptate, pricinele ce au rămas de cercetare la stare locului le-am arătat mai sus, iar ce desăvârşit hotărîre rămâne la înnalta înţelepciune Inălţimii Tale.

Innălţimei Tale pre plecate slugi

Manolache Dimachi vel vornic

Alexandru slugiar

De mine s'au făcut

Vasile Scântee, sulger

Colecţia fam. Roznovanu-Stanca [1]

64. 1806, Noemvrie 25. -- Focşani.

Copie după hrisovul dela Alexandru Constantin Moruzi, domnul Moldovei prin care judecă, ţinând divan în Focşani, pricina dintre Hristodor, vornicul de Vrancea şi sătenii din cele 14 sate ale Vrancei.

Noi Alexandru Constandin Muruz. Vvod., cu mila lui Dumnezeu, domn Ţării Moldaviei.

După jalobile cu care ne-au întâmpinat la hotarul domneştii noastre ţări, lăcuitorii din patrusprezăci sate dela ocolul Vrancii, plângându-să de asuprelile, ce ar fi trăgând dispre un Hristodul, vornicul di Vrance, ce este şi cumpărător venitului acestei moşii, râvna dragostei ce avem cătră supuşii noştri lăcuitori, spre a nu să plânge nimine de nedreptate şi asupriri, lucru ce esti cu totul inpotrivă şi nesuferit auzului Domniei Mele, *ni-am oprit din drumul călătoriei noastre* şi într'adins, cu domneasca noastră ţidulă, s'au rânduit pricinile lor în cercetare cătră ai noştri cinstiţi şi credincioşi boeri, dumnelui vel vornic Manolachi Dimachi i dumnealui Dimitrii Manul biv vel post. şi dumnelui Alexandru C... ...? biv vel clucer şi după cum s'au aflat arătările lăcuitorilor şi cele dinpotrivă răspunsuri a pâritului cum şi în ce chip de cătră dumnealor s'au găsit cu cale, au făcut arătare Domniei Mele prin anafora cuprinzătoare în treisprezece ponturi, care este din 22 a curgătoarei luni Noemvre. Deci spre mai bună odihnă şi liniştirii despre amândoao părţile şi ca să nu mai rămâi între dânşii pricinuiri, din care să fie siliţi a să mai cheltui cu venire pi la Eş, *stătut-am de am făcut divan*, [2] poruncind de s'au în-

[1] Gibănescu, *mss LII* p. 724 şi *LIV* p. 748.

[2] Intr'o scrisoare din Iaşi, 17 Noemvrie, 1806 a consilierului de stat rus Rodofimikin acesta raportează asupra sosirei in principate a noilor domnitori şi pomeneşte şi despre divanul domnesc care a avut loc in Focşani: „*Le Prince Ipsilanti doit arriver incessamment ici. Le*

făţoşat înnaintea Domniei Mele pe jăluitorii lăcuitori, dinpreună cu pârîtul Hristodul, unde după ce s'au cetit anaforaoa ponturilor pricinilor cuprinsă la anafora, care s'au cunoscut şi de cătră Domniea Me giudecate după dreptate, asemene şi de cătră noi s'au hotărît să să urmeze, iar acele cari trebuinţa au cerşut a să îndrepta cu deosebită cercetari la faţa locului sânt aceste:

1. Mai întâi pentru săcăturile de fânaţ şi de arături, ci s'au jăluit lăcuitorii că li-ar fi având făcute cu toporul din codru mereu şi cum că în curgătoriul anul acesta, unele dintr' acele[a]şi curături s'ar fi luat dela cei ce li-au avut şi s'ar fi dat altora; aciastă urmare fiindcă s'au făcut de cătră însuşi namesnicii şi vornicii satelor lor pe anul acesta, aşa s'au hotărît să se urmeze, adică fieşte care unde ş'au făcut fânaţurile şi arăturile, să li aibă a lor ca să nu rămâe fără de fân şi făr' de trebuincioasa hrană piste an şi aceia a cui vor fi acele curături să nu poată a faci nici un fel de cerere, iar de acum înnainte pentru ca să lipsască dintre dânşii cu totul această prigonire, fiindcă vechiul obiceiu al pământului de obştie în toată ţara legiuieşte ca pentru acei ce au asemine curături deşchisă cu toporul din pădure, ori de dânşii sau de părinţii şi moşii lor, să le stăpânească hrănindu-să într' însele, fără a-i mai pute scoate stăpânul moşiei, decât numai dejma obişnuită are să-şi tragă dela unii ca aceia, am hotărît Domniea Mea să să facă cercetare la faţa locului, unde să fie toţi lăcuitorii de faţă şi prin carte de blăstăm, curăturile de fânaţ şi de arături câte să vor dovedi făcute cu toporul din pădure făcută de cătră unii din jăluitori sau măcar de părinţii şi moşii lor să le stăpânească aceia a cui vor fi, fără nici o strămutare, dându-şi numai običnuita dejmă de a zăci la stăpânul moşiei şi pentru ca să fie ştiute aceli săcături şi curături să să şi măsoare ori în fălci sau în pogoane mărime lor şi să să dei ţidulă pe numele acelor

---

Prince Moruzzi, au contraire, s'étant avancé jusqu'à la dernière station de Jassy, a changé d'idée et s'en est retourné à Foksani. Il y a fait appeler trois Boyards pour y former un Divan. J'ai observé à qui il fallait, que l'établissement d'un Divan à Foksani pourrait paraître étrange aux yeux du public et désagreable pour la Russie; en conséquence, j'ai invité ces Boyards de prier le Prince Moruzzi de venir ici pour reprendre tranquillement le Gouvernement de la Province". (A. I. Odobescu, *Documente privitoare la istoria Românilor. Urmare la colecţiunea lui Eudoxiu Hurmuzachi. Supl. I. Vol. II, p. 365).*

a cui să va dovedi că esti, ca, cu chipul acesta, să nu mai rămâe între dânşii pricină de gâlcevi pentru aceasta.

2. Pentru una sută şaptezeci şi una de fălci, ci au jăluit lăcuitorii că ar fi cosit numitului orândator, fiindcă însăşi lăcuitorii au mărturisit că, din vechiu; sânt običnuiţi a face câte o clae de fân de tot satul pe anu la vorniciia de Vrance şi orândătorul au răspuns că în numărul acestor fălci s'ar pute îmbrăca acele câte o clae de tot satul, iar pentru cât fân au făcut mai mult, li-ar fi plătit munca lor de o falce câte trei lei, să să cerceteze la faţa locului în ce mărime era ei lăcuitorii običnuiţi a faci aceli clăi de fânu, adecă de o falce sau mai mult şi după mărimea acelor običnuite clăi de fănu, să se facă socoteală şi de nu vor treci mai multe fălci făcute, vor rămânea acele 171 fălci în potriva acelor clăi de fânu, iar pentru câte vor treci mai mult, dacă orândatoriul nu va fi avut tocmală, nici va fi plătit în bani, după cum au arătat, aceli fălci să să dei acelor cui le vor fi cosit, trăgându-şi orândatoriul numai dejma običnuită însă cu aceasta deosăbire, dacă lăcuitorilor le va fi trebuinţă numai pentru hrana dobitoacelor lor, iar find de neguţtorie, atunce să să lasă orândatoriului şi el să le plătească munca lor de falce, după cum va fi plătit acolo împregiur.

3. Al treile, pentru un leu adetiul de casă de tot gospodariul şi pentru 20 parale, ce sânt običnuiţi lăcuitorii a da pe anu claca vornicilor de Vrance, după cuprindirea anaforalei urmându-să, pe cei nevolnici şi neputincioşi, cum şi pe văduvile sărace să nu să supere cât de puţin la această dare şi ceiace li să va fi luat să li să de înapoi.

4. Al patrule, pentru munţii de vărat oile şi pentru suma caşului, fiindcă lăcuitorii, după aşezare č-au avut cu stăpânul moşiei sânt îndatoraţi a da suma ci au dat şi în anul trecut şi ei s'ar fi jăluit că ar fi dat îndoit mai mult, iarăşi după cuprindire anaforalii urmându-să, să să facă cercetare şi pentru câtă sumă de ocă să va dovedi că au dat mai mult să le plătiască orândatoriul de ocă, după cum să va fi plătit şi la alte căşării.

5. Al cincile, pentru locul de imaşu vacilor ci s'au păscut pe muntele ci să numeşte Boul (Boziul ?), pe cât să va dovedi că au plătit în anul trecut, atât să fii îndatoraţi lăcuitorii a plăti şi pe anul acesta, însă din locurile de şăs s'au îndătorit orândatoriul a le da mai mult loc de emaş.

6. Al şasele, pentru vânzarea mărfurilor ci es din Vrance, fiind că acolo esti un vechiu obiceiu, a fi de apurure statornicit numai un neguţător, cărue, pentru lesnitoriul folos ce au ei dela dânsul cu împrumutările de bani la toate nevoile lor, însuşi ei au mărturisit că nu sânt volnici a vinde mărfurile lor la alţi neguţători streini, ci numai aceluia şi cu preţ ceva mai gios din cât se vinde orice fel de marfă afară din Vrance, s'au cercetat marfa ci au dat ei pe anul acesta şi după însuş netăgăduire lor, precum au vândut-o în anul trecut, la nimică nu s'au cunoscut a fi asupriţi i păgubiţi de cătră orândator, ci încă mai sporiţi decât în anul trecut, atâta numai pentru vânzarea miţilor piste 18 parale, ci le-au plătit orândatoriul, s'au îndatorit să le de câte o para mai mult de toată oca, iar pentru anii viitori, ca să nu mai fie între dânşii pricină, s'au hotărît ca orândatoriul să fie dator pentru orice fel de marfă vor ave lăcuitorii de vândut să facă cu dânşii tocmală în scris i cu zapis, iar când între dânşii nu să vor pute învoi să fie datori a vini înnaintea staroştilor de Putna, unde chemându-se de faţă şi cinci, şasă din neguţătorii fruntaşi, aşa să să săvârşască tocmala în scris şi după aceia să să urmeză.

7. Al şaptele, pentru dijma pogoanelor de popuşoi, fiindcă pe anul acesta s'au fostu îndatorit lăcuitorii a da 25 parali, ci era aşăzaţi cu stăpânul moşiei, să de pe un pogon numa 15 parale, lăsându-li-se zăce parale ca să fie datori a duci tot vinul cât vă trebui la Vrance fără chirie şi să cercuiască şi vasăle trebuincioasă pe anul acesta, aşa s'au hotărît să să urmezi, iar pe anii viitori vor da ei dijma câte 25 parale şi nu vor fi supăraţi cu dusul vinului sau cu cercuitul vasălor.

8. Al optule, pentru doao capre, ce s'au arătat unul din jăluitori că s'ar fi luat făr' de plată, să să cercetezi şi când va fi arătarea lui mincinoasă să să certe cu 30 ... vezi.

9. Al noaole, pentru orânda rachiului ci au avut-o cumpărată lăcuitorii, după anafora să se cerceteze.

10. Al zăcile, pentru vinul stricat din vara trecută, această păgubire să cuvine a o suferi stăpânul moşiei şi stăpânul de va fi avut tocmală cu vreunii din lăcuitori cu aceia să-ş caute.

Aşa întocma, la toate, precum să arată mai sus hotărându-să, poroncim ca unul din dumv. starosti să mergeţi la stare lo-

cului și intocma urmând, să faceți cercetare și punere la cale, iar pentru de să cuvini a ține și lăcuitorii vinu sau răchiu pela casăle lor, aceste rămân ca după ci să va vide contractul in ponturi, ci au dat lăcuitorii la stăpânul moșiei, să vă da hotărirea Domniei Mele in ce chip să se urmeze și să va trimite la dumv. ca să să de la lăcuitori.

1806, Noemvrie 25.

P. D.

procit vtori logofăt.

i s'au alcătuit de dumlui sulger Vasili Scântei intru aceiași stăpâniri

Vasile Scântei sulger.

Această copie s'au scos di pi condica de cărțile ci au dat Măriia Sa domnul Alexandru Muruz Vvod la venirea Mării Sale in Târgul Focșani, și poslăduindu-să de noi s'au aflat intocmai.

Matei Costin clucer.

Vasile Scântei sulger.

1807, Ghenar 13.

Colecția familiei Roznovanu — Stanca. [1]

65. Fără veleat (cca. 1808)

Lista de locuitorii birnici fugiți in Valahia din diferite sate ale ocolului Vrancea—ținutul Putnei,

nr. de oameni:

53 fugiți din satul Nereji din Moldova și anume:

Oameni:

15 fugiți și așezați in satul Râmnic din Valahia și anume:

---

[1] Ghibănescu, *Surete mss. LIV*, p. 452.

[2] V. mai jos nle 67 și 68.

Lista este retradusă din rusește. Exodul populației vrăncene către satele Râmnicului Sărat este firesc; după sute de ani de libertate vrăncenii cunosc boerescul. Ar fi interesant de cercetat urmele genealogice al acestor așezări vrăncene in Valahia. In orice cas documentul intărește ipoteza originei vrăncene a unei părți din populația din nordul ju-

Oameni:
1 Ioan Lungul.
2 Constantin zăt Berenticioaei.
3 Neculai Ungureanu.
4 Stan al văduvei Mândra.
5 Şerbu Muntean.
6 Tanasii Muntean.
7 Vasile a Gheorghioaei.
8 Ioan Chirlior. (= Cârlioru).
9 Todor Muntean.
10 Ioan Negrul.
11 Ion Tanasi.
12 Stefan Anton.
13 Todor Anton.
14 Pavel zăt Cristea.
15 Grigore Roib, păzitor de herghelie la vătav:

7 în satul Slănicul şi anume:
1 Radul Badiul.
2 Tanasii Beteringa.
3 Todor Muntean.
4 Stanica Bataringa. (= Beteringhe).
5 Todor Esecioaei. (= Isăcioaei).
6 Mârza Carzochi. (= Carşochi).
7 Todor Carşochi.

2 în partea Valahiei, sat necunoscut:
1 Panaitii Micle.
2 Dragomir zăt Babaradei.

---

deţului Slam Râmnic (Cf. George Tatulescu, *O aşezare de moşneni: Dumitreşti (R.-Sărat)* în *Milcavia*, Anul I, Vol. 2, p. 153) şi furnizează o explicaţie similitudinei de teme folklorice din ambele regiuni (Cf. Ion Diaconu, *Folklor din Râmnicul Sărat, ibidem*, p. 161.

Cauza emigrărei rezultă cu evidenţă din documentele din 1806, Noemvrie 22 şi 1805, Noemvrie 25, publicate mai sus nle 63, 64, iar importanţa emigrărei va reeşi din confruntarea cifrelor documentului de faţă cu acelea din Condica Liuzilor pe 1803 publicată de Th. Codrescu, *Uricar, VII*, pp. 305—307, unde se vede că în Nerejul erau 149 oameni liuzi, în Năruja 100 şi în Nistoreşti 65. Intrucât, fără indoială, fugiţii la care se referă documentul de faţă erau liuzi, căci de ar fi fost scutiţi de bir nu aveau motiv să fugă, avem un procent de 35,5% fugari în Nereju, 19% în Năruja şi 27,7% în Nistoreşti.

5 în satul Niculi (= Neculele) şi anume:
1 Alexandru Ursul.
2 Ivaniţa Cionca.
3 Stan Trestian.
4 Todor Lungul.
5 Andronic Muntean.

17 în satul Roşca şi anume:
1 Ivaniţa Binte.
2 Stan Robul.
3 Todor Babarada.
4 Radu Chiuchiur.
5 Constantin sîn Pavel.
6 Avram Ungurean.
7 Ioan Caba.
8 Mihail Chilian.
9 Stoica Rus.
10 Gheorghe Cojocar.
11 Vasilache Binte.
12 Ioan Papalapti.
13 Radu Papalapti.
14 Gheorghe a Temătoriţii.
15 Ioan Chirica.
16 Semion Doldor.
17 Mihai Rus.

2 în satul Chiojdeni şi anume:
1 Stefan Robul.
2 Radu Barcar.

3 în următoarele sate:
1 Busuioc zăt Axentie, în Gazevca. (?).
2 Avram Smochină, în Fărăoani.
3 Dimitrie Rotar, în Tinoasa.

2 în satul Papaloga şi anume:
1 Teodor Jâiul.
2. Coman Muntean.

53

19 de asemenea au fugit din satul Neruj (=Năruja) din Moldova.

3 s'au aşezat în satul Roşca din Valahia şi anume:
1 Stan Muntean.
2 Constantin Sâljar. (?).
3 Mariuţa Brinzoi.

2 în satul Larga şi anume:
1 Gheorghe Petre.
2 Grigore Cibotar.

2 în satul Bulcaneasa (= Vulcăneasa) şi anume:
1 Teodor Cimpoeş.
2 Stan Luculeţ.

2 în satul Tinoasa şi anume:
1 Teodor Poloboc.
2 Petre Olar.

2 în satul Dolgauţi (= Dălhăuţii) şi anume:
1 Criste Cristei.
2 Grigore Cristei.

2 în satul Fărăoani şi anume:
1 Ioan Chirilă.
2 Tanasii sîn Vasile.

6 în satele următoare:
1 Stan Chilopan, în Podul Lacului.
2 Teodor Ţuţui, in Papaloghi.
3 Ioan Tufa, in Risipiţi.
4 Alde[a] Huiban, in Chituluşi.
5 Ban Pomana, in Poeana.
6 Stan Panţuş, in ţinutul Buzeului-satul însă necunoscut.

18 din satul Nistoreşti—Moldova şi anume:

8 s'au aşezat în satul Roşca din Muntenia:
1 Gavrilă Ciută.
2 Vasile Găină.
3 Sandu Bâra.
4 Ioan Huian.
5 Ghinea Rabega.
6 Radu Găină.
7 Mircea Muntean.
8 Gheorghe sîn Mircea.

şani; 7 parale pe tămâe; 1 leu la hanul Pruncului; 4 lei ce i-au luoat nemesnicu Necula şi i-au dat pi una cergă la Pondroia; 30 parale în mâna fimei răposatului şi s'au plătit de cosor şi işându la socuteala *înnainte satului*[1] s'au socutit ei amândoi înnainte noastră şi au rămas cu treizăci şi trei de lei şi bani drepţi şi au luat 5 lei dela fimei răposatului şi au rămas cu douăzăci şi optu lei şi pentru aceşti bani au dat 6 oi, oaia [c]âte patru lei şi au mai rămas cu patru lei dreptă datoare şi i-au mai datu una o[a]e pe facire unii meşă (?) şi e-[a]u luat (?) ace[s]te şapte oi, au luat neguţitoriu trei pentru răposat fiindu dator răposat şi au mai rămas patru oi la Vasile şi nu i-au luat patru şi i-au luat cinci şi aşa ştim noi tot satul şi marturisim în frica lui Dmnezeu şi înnainte cinstitei stărostii.

808, Ghenar 13.

eu nemesnicul Toader martur
eu Ivan Baraghinu martur
eu Irimie Beşa martur
eu Simion Popa martur
eu Ion sîn Sandul Săcăluş martur
eu Toader Beşa martur
eu Ion Bogdan martur
şi *noi tot satul* aşa ştim şi mărturisim
şi am scris eu Ioniţă dascalul cu zisa lor
şi eu Cornilie preot ot Păuleşti am fost faţă la socoteala lor şi m'am iscălit.

Colecţia mea.

67. 1812, Iuni 17.

Jalba vel vistiernicului Iordache Roset Roznovanu către senatorul rus Vasile Crasno-Milaşevici, preşedintele divanurilor din ambele principate prin care cere să se dispună aducerea cu forţa a vrâncenilor fugiţi în Valahia. [1]

Milostivului mieu stăpânu
Vasilie Ivanovici

La 16 a trecutei luni Maiu am avut cinste a mă adresarisi către Innalt Exţelenţiea Voastră rugându-mă ca pentru unii din

[1] Interesant cas de judecată înaintea satului.

[1] In arhiva statului din Chişinău se găsesc din epoca ocupaţie ruseşti (1808—1812) 4440 de dosare referitoare la administraţia principatelor româneşti, de cel mai mare interes pentru istoria mai tuturor instituţiunilor noastre juridice şi administrative.

lăcuitorii ocoluluî Vrăncii, care vrând să-şi înplinească scoposurile lor, acum în primăvară, s'au râdicat în tărie şi au trecut hotarul în Ţara Rumâniască, să să de poronca Innalt Exţelenţiei Voastre spre întoarcire la urma lor.

Acum dar luând de la stărostiea Putnei izvodu arătătoriu de câţi lăcuitori au fugit, din care sate şi unde anume în Ţara Rumâniască au mersu spre lăcuinţă, cu cinste alăturez aice tălmăcire acestui izvodu, [1] iarăş rugându-mă cu plecăciune ca să fie buna voinţă a Innalt Exţelenţiei Voastre să să scrie Divanului Valahiei sau să să de poronca Innalt Exţelenţiei Voastre cătră dregătorii din ceia parte a marginei Ţării Rumâneşti ca să-i întoarcă la urma lor în Moldova. Căci în pământul acesta al Moldovii să păzeşte urmarea cu întoarcirea şi darea înnapoi a tutur acelor strămutaţi din Ţara Rumâniască, după aşăzarea ce s'au făcut şi dacă de cătră divanul Valahiei să va arăta înpiedecare întru aceasta, apoi să fie poroncă ca şi de aicea să nu să de înnapoi pe acei strămutaţi, păzindu-să urmare deopotrivă. Pentru care şi aştept răspunsul Innalt Exţelenţiei Voastre, fiind cu ce mai adevărată cinste.

A Innalt Exţelenţiei Voastre,
milostivului mieu stăpân,
Supusă slugă
Iordachi Roset Roznovanu vist.

no. 518
812, Iuni 17.

Arh. St, Chişinău. Arhiva senatorială. Pachet no. 95, dosar. 3963.

68 1812, Iunie 22

Senatorul V. Crasno — Milaşevici intervine în urma cererei vistiernicului Iordache Roset Roznovanu pe lângă Divanul Valahiei, cerând aducerea silnică a birnicilor vrânceni fugiţi din satele lor în Valahia.

No. 3040

Дивану Валлахскому

ПРЕДЛОЖЕНIЕ

Молдавскiй Вистерникъ Г. Россетъ-Розновrouteъ представилъ мнѣ списокъ обывателямъ врачнескаго округа перебѣжавшимъ оттуда въ Валлахiю съ поясненiемъ въ какихъ именно мѣстахъ

[1] V. mai sus no. 65.

они находятся и спрашивалъ распоряженія моего и возвратѣ тѣхъ обывателей на прежнее жительство. Такъ какъ правило на возвратъ людей перебѣжавшихъ изъ одного княжества въ другое взаимно и Молдавіи соблюдается то препровождая при семъ помянутый списокъ я предлагаю почетному Дивану сдѣлать кому слѣдуетъ предписаніе, дабы поименованные въ ономъ обыватели съ семействами ихъ и имуществомъ переданы были для водворенія жительствомъ на прежнихъ мѣстахъ Путнанскимъ исправникомъ; объ исполненіи же сего меня увѣдомить.

Іюня, 22, г. 1812.

Милашевичъ

Traducere:

Către Divanul Valahiei.

No. 3040

Propunere

Visternicul Moldovei, D-l Rosset-Roznovan, mi-a înaintat o listă de locuitorii din ocolul Vrancei, cari au fugit de acolo în Valahia, cu arătarea localităților in cari anume ei se găsesc şi cerându-mi dispoziții pentru înapoierea acelor locuitori la domiciliile lor de mai înainte.

Deoarece pravila pentru înapoierea oamenilor fugiți dintr'un principat în altul, de asemenea şi din Moldova, se menţine, — înaintez Onor Divan, alăturat la prezenta, lista menţionată mai sus [1], cu propunerea de a dispune către cei în drept ca locuitorii arătaţi in acea listă impreună cu familiile şi avutul lor, să fie predaţi ispravnicului ţinutului Putna, spre a fi înapoiaţi la domiciliile lor de mai înainte, comunicându-mi-se de executare.

Milaşevici 22 Iunie, 1812.

Arh. St. Chişinău. Arhiva senatorială. Pachetul no. 95, dosar 3963.

[1] V. mai sus no. 65.

[2] Dosarul nu mai cuprinde nici un alt act din care să se vadă care a fost rezultatul intervenţiunei senatorului Crasno Milaşevici. Probabil din cauză că ocupaţia rusească a luat sfârşit odată cu anexarea Basarabiei.

69. **1812, Septemvrie 15.**

Anaforaua divanului Moldovei prin care întăreşte hotarnicia moşiei Câmpurile făcută de către banul Gavrilă Iamandi.

Gavriil Mitropolit şi Exarh, adiverim.

Dela divanul Cnejâii Moldavii

Inştiinţare să faci prin aciastă carti a divanului că cinstitul boeriu dum. Constandin Balşu, biv vel logofăt di Ţara di gios, au cerşut ca părţile din moşie Câmpurile dela ţinut Putnei, ci le ari luati in schimbu dela medelniceru Asanachi Danu [1], să i se aliagă şi să i se hotărască osăbit de cătră părţile celorlanţi răzăşi, după cari cereri a dumisali, prin carte divanului, s'au rânduit hotarnic pe dumnealui banu Gavrilă Iamandi, di la cari rânduit hotarnic, acum au arătat la divan dumnealui logofătul mărturie hotarnică din acest curgătoriu an 1812, Iuli 1, iscălită şi de răzăşii, ce mai sunt cu părţi în numita moşie, prin cari să cuprindi că după ce s'au râdicat plan numitii moşii de cătră ingineriu, apoi faţă fiind medelniceriu Asanachi Danu, cum şi răzăşii din numita moşie, au intrat în cercetare scrisorilor dumisale logofătului i a răzăşilor şi a megieşilor ca să poată afla celi adivărati margini a numitii moşii şi au aflat, dintr'o hotarnică a dumisale logofătului iscălită di toţi răzăşii din velet 7234, Maiu 5, că s'au măsurat toată moşie în curmeziş pe vale Şuşiţăi, începând din Fântâna Oiei în sus până in Pârâul Boului, undi esti hotarul mânăstirii Sovejii, iar pentru lungul moşiei nimică nu pomineşte, ce din altă hotarnică tot a dumisale logofătului iscălită de Stamatin Clucer i Şendre al doilea sulger şi Ioan Gigâtul, biv vornic Vrăncii din velet 7253 (1745), Iulie 25, scrii că fiind rânduiţi de Măria Sa Vodă au hotărit moşiea Câmpurile pi patru bătrâni din Fântâna Oiei şi până în Pârâul Boului şi s'au vinit di tot bătrânu câte 81 funii şi funie câti 33 stânjeni, arătând şi bătrânii anume: Straua, Itul, Lata şi Bogdan, iar lungul moşiei din zarea Dealului Mari până in hotarul Vizăuţului, din cari amândoi hotarnicili mai sus arătati, s'au dovedit că margine di gios a moşiei stă în Fântâna Oei, iar margine din sus la gura Pârâului Boului şi lungul din Dialu Mari până în hotarul Vezăuţului pe opcine, după cum aşa

---

[1] V. *vol. I*, no. 102, p. 66.

să urmează și stăpânirea numitii moșii. Și măsurându-să cu stânjănul gospod, s'au găsit in curmeziș pi vale Șușiții dela Fântâna Oei și până la gura Pârâului Boului 9160 stânjeni, cari inpărțându-să pi patru bătrâni s'au vinit di tot bătrânul câte 2290 stânjeni. Și precum că această moșie să inparti pe patru bătrâni: Itul, Straoa, Bogdan și Latul să dovidești și din scrisorile mânăstirei Soveja, mai intâiu, dintr'un ispisoc di la domnul Vasile Voevod din veletul 7155, Fevruar 18, cari adiverează că din vechi aciastă moșii au avut stăpân pe un Pătru Rugină și in urmă s'au făcut acești patru bătrâni dintrînsul: Straoa, Itul, Bogdan și Ungurianul, din cari Ungureanu după vremi s'au numit Lata, precum in toati scrisorile câti se găsesc in urma acestui ispisoc să arată, după cum și in alt ispisoc la mânăstirea Soveja dila domnul Vasile Voevod din velet 7155, Noemvrie 17, scrie că pi un ficior a lui Pătru Rugină l-au chemat Necoară Lașcu, din cari să tragi niamu lui Toader Lata, dând a ințălegi că Lașcu au fost Ungureanu și in urmă l-au numit Lata, pentrucă numili celoralalți bătrâni sânt neschimbati, precum din inceput și acum: Itul, Straoa și Bogdan. După cari au intrat in cercetari pentru fiștecari bătrân cini il stăpânește și cu ci scrisori, ca să să poată dovedi drepti părțile dumisali logofătului. Și mai intâiu bătrânul Lata cercetându-l, s'au găsit la mânăstirea Soveja un zapis a lui Mihoci paharnicul și Toader Lata cu alti săminții a lor, toți nepoții Giurgii postelnicelul din velet 7155, Fevr. 14 [1], cari scrii că au vândut domnului Basarab voevodu al Țării Românești in 100 galbeni, din gura Cremenețului in sus până in pârâul Boului, giumătati de parti și după ispisocu ce ari mânăstire Soveja, dila domnul Vasili Voevodu din velet 7156, Ghenar 8 [2] alegi această parti din gura pârâului Boului in gios până in gura pârâului Șchiopului, hotărându-o cu petri și sămni firești cari să cuprinde in 1080 stânjeni gospod, iar din pârâu Șchiopului in gios până la gura Cremenițului s'au găsit stăpânind unii din răzăși cari au arătat și scrisori: mai intâiu, o carti gospod dila domnu Grigorii Ghica voevodu din 1766, Iunii 29, ci imputernicești pi răzăși a stăpâni această parte după o țidulă de hotărit ce au la mână dila un Antohe

[1] V. *vol. I*, no. 22, p. 16.
[2] V. *vol. I*, no. 24, p. 17.

Luţă, vornic de poartă şi Stan Crâste Bulucbaşa din velet 7274, Maiu 14 [1], cuprinzători precum dă Rotileştilor din satul Câmpurili şi altora cari să trag răzăşi şi cumpărători din niamu bătrânu Latii să stăpâniască această hlizi arătători în sămne spre apus până în hotaru Vezăuţului şi spre răsărit până în Creminet şi nici numiţii să triacă piste Creminet spre răsărit, nici cei trii bătrâni Itul, Straoa şi Bogdan să nu se amestici pisti Cremineţi, ci să stăpânească câţi vor fi cumpărători şi moşinaşi din bătrânu Lata. Au cerut şi la răzăşi ca să-şi dei spiţă precum să înpartu pe această parti din Creminet şi până în pârâu Şchiopului şi au dat spiţă, precum din început au fost stăpân pi această parti di moşii din Lata, un moş a lor anume Toma Grumeza, cari au avut patru feciori, Ştefan Rotilă, Ioan Oane, Istrate şi Aftiniea şi după acesti patru numi să înpart şi acum, arătând vechilu dumisale logofătului un zapis din velet 7196 (1688), Fevr. 20 dela Oghinia, fimeia lui Ştefan Rotilă cu ficiorii ei prin cari dă pârcălabului Dimii, parte bărbatului ei din Câmpuri [2] şi iarăş un zapis din 1802, Iunii 8, prin cari vând strănepoţii lui Ioan Oane la medelniceru Danu parte moşului lor, feciori lui Toma Grumez[ea]. Alt zapis din 1811, Martii 15, prin cari vând la medelniceru Danu unii din răzăşi, toată partea lor din Câmpuri din cari un Vasili Puiu şi Soari Puiu s'au găsit că trag din parte Aftiniei şi făcându-să înpărţală între ceelanţi răzăşi s'au găsit driaptă parte lor 14 stânjini, 4 palmi. Alt zapis au mai arătat vichilu dumisale logofătului din 1812, Iunii 14 dila niamul Dadurcesc prin cari vînd medelnicerului Danu a cince parte din parte lui Istrati. S'au mai găsit la mânăstire Soveja o hotarnică din velet 7270, Avgust în 20 iscălită de Ioan Gigâtul, biv vornic Vrăncii, hotarnic, prin cari să cuprindi, precum au ales noă funii şi funie câte 33 stânjini, danie ce ari mânăstirea dila Rucsanda, fata lui Deli Gheorghii, giupâniasa lui Ionaşcu, ce au fost logofăt, pi cari şi numita li-au avut cumpărati dila Sămion Lata cu alti niamuri a lui din bătrânu Lata şi-i dă în stăpâniri mânăstiri în funiili Straoa, unde bătânu Lata nu ari nici o parte, precum din hotarnica lui Luţă, vornic de poartă, ci s'au arătat, să dovideşti că

[1] Data exactă este Maiu 24. V. *vol. I*, no. 138, p. 94.
[2] V. *vol. I*, no. 60, p. 36.

parte bătrânului Lata s'au dat din Cremeneţ în sus şi câţi vor fi niam şi cumpărători să stăpâniască acolo. Pentru aceia s'au socotit ca acesti noî funii să li ia mânăstire din Cremeneţ în sus, alăture cu ceelantă parti ce ari mănăstire din vechiu. S'au mai găsit un zapis la niamu Gugoilor din let 7063 (1555) [1] cari li scrii că Tofana, fata Sămzienii, nepoata Latii au vândut lui Gugoiu o parti în Lunca Largă şi măcar că şi aceasta vini in cuprinsul celor trii bătrâni Straoa, Itul şi Bogdan şi după hotărîtura lui Antohi Luţă vornic de poartă, trebue să să de tot pisti Cremeneţ, s'au socotit stânjenii şi, după analoghie fieştecărue bătrân dându-să şi Latii ca să fii diopotrivă, nu-i agiungu pisti Crimineţi 130 stânjini şi s'au lăsat cumpărătura Gugoilor iarăş în locul ei după cuprindirea zapisului la Lunca Largă şi s'au măsurat din pârâu Mânăstioarii în margine hlizi din gios a bătrânului Bogdan, până undi s'au înplinit 130 stânjini şi s'au dat iarăş în stăpânire d. log[o]fătului, după zapisul di schimbu din 1812, Iunii 18, ce au făcut Gugoiu cu medelniceru Danu şi s'au plinit şi bătrânu lui Lata, stânjini, diopotrivă ca şi celoralanţi bătrâni, pi cari şi înpărţindu-l în stânjini, după dovezile arătati din parte medelnicerului Asanachi Danu, cari ş'au dat toati părţili sali în schimbu dumisale logofătului.

Numile bătrânilor şi câţi stânjini au eşit		*Ce s'au ales. d. logofătului din fiişte cari bătrân*		
Stânjini.		Stânjini.	Palmi	
2290	Intreg bătrânu Lata	463	3	din parte mânăstirii în gios } din bătrânu Lata
		130	—	parte Gugoilor } din bătrânu Lata
		593	3	Lunca Largă
2290	Intreg bătrânu Bogdan	2290		Intreg bătrânu acesta Bogdan a rămas a ds. logofătului
2290	Intreg bătrânu Straoa	524	3	din hliza din sus } din bătrânu Straoa
		465	6	din hliza din gios } din bătrânu Straoa
		990	1	fac din bătrânu Straoa părţili ds. logofătului
2290	Intreg bătrânu Itu	501	3	din parte din sus
		785		din parte din gios
		1286	3	fac din bătrânu Itu părţili ds. logofătului

[1] V. *vol. I*, no. 5, p. 5.

Iar din locu ce se numeşte vătaştina	3090	—	din locu ce se numeşte vătaştina
	8249	7	adică optmii doi sute patru-

zeci şi noi stânjini şi şapte palmi în curmeziş, fac stânjinii ci s'au ales dumisale logofătului Costandin Balşu, din trupul numitii moşii Câmpurili dila ţinutul Putnii, afară de înpresurare ci să arată la mărturie de cercetare că are moşia Câmpurili di către megieşi şi afară de stânjinii ci au mai rămas răzăşilor din numita moşie, cum pre larg să cuprinde şi să arată la mărturii hotarnică iscălită de dumnealui ban Gavril Iamandi cum şi de răzăşi, dintr'acest curgătoriu an 1812, Iulii 1, asupra cărora stânjini cerşând dl. logofăt ca să i să facă întăritură dela divan şi după ci divanu din scrisorile dumisale logofătului şi din mărturie dumisale banului Gavrilă Iamandi s'au încredinţat că hotărătura aceasta s'au urmat cu toată buna orânduială (iscălită fiind hotarnica şi de alţi marturi şi răzăşi).

Iată dar că şi dila divan să întăreşte stăpânirea dumisali logofătului Constandin Balşu asupra stânjinilor arătaţi opt mii doi suti, patruzeci şi noi stânjini gospod şi şapti palmi în curmeziş din numita moşie Câmpurili, di pi cari să aibă a-şi luoa şi tot vinitul din toati după obiceiu şi hotărîre ponturilor gospod, stăpânindu-i atât dumnealui, precum şi clironomii dumisale din niam în niam întocma pi la locurile arătati prin mărturie hotarnică şi carte aceasta a divanului să-i fii dumisale de întăritură statornică, neclintită nici odinioară, în veci.

Scrisu-s'au carte aceasta în oraşu Eşii la anii 1812, Septemvrie 15.

Gherasim episcop Romanului.

Costachi Ghica logofăt; Canta vel logofăt; L. Balş vornic; Manolachi Dimachi vornic; Grigorii Vornic; Ioan Sturza spatar; Ioan Neculce, Alecu Greceanu spatar; Costandachi vel logofăt.

Urmează legalizarea copiei de giudecătoria ţinut. Putnei No. 2396 din 1839 April 10 semnată de C. Dăscălescu, I. Buzne şi V. Bucşănescu.

Condica moşiei Câmpurile, doc. no. 6, fila 11 verso. [1]

[1] V. Aurel V. Sava, *Note istorice asupra moşiei Câmpurile*, in Milcovia Anul I, no. 1 şi 2, pp. 40—54 şi 184—198.

70. 1814, Mart 8. — Regest.

Zapis prin care preotul Şerban Bălan [1] il dă in Logofeţica Mare cuprinzător că când să vă mai jălui mănăstirea [Mera] dispre dânsul că au intăritat răzvrătire intre lăcuitorii şăzători pe moşica mănăstirei, atunce, pi di o parte, să i să ei dar[ul] şi apoi, pi di altă, să fie pedepsit cu judecată creminalului. Iar pentru pricina hotar[u]lui intre hotarul Vrăncei şi intre hotarul mănăstirei, când să vă da hotărire pricinilor, vrâncenii să-şi cauti prin drumul giudecăţii, intărit fiind acest zapisu tot in acelaş an, Maiu 9 şi di Logofiţica Mare.

Arh. St. Iaşi Tr. 196, op. 219, dos. 29, fila 20.

71. 1814, Martie 18.

Zapis prin care Constantin Cristoiu pentru a face faţă cheltuelilor moşiei vinde prin mezat jumătate din partea sa de moşie din hotarul Vidrei străinului Neagu Şagău

Adică eu Constantinu Cristoiu dinpre[ună cu] soţie me Ilinca, fată lui Andronache, dat-am adevărat şi incredinţat zapisul nostru la mâna dumisale Neagului Şagău [2] şi a soţiei dumisale Paraschiva precum să se ştie că trebuindu-ne 170 de lei, adică o sutăşapte-

[1] O latură mai puţin cunoscută a acestui erou vrâncean, demn de legendă, este aceia răsboinică. El care a avut de luptat atâta cu egumenii greci dela Mera, pe tărimul juridic, a avut un rol activ şi in combaterea eteriei. Iată ce ne spune paharnicul Constantin Sion in *Arhondologia Moldovei*, p. 120 vorbindu-ne despre cneazul Gheorghe Cantacuzino — Deleanu: *„Unul din ficiorii lui Matei Deleanu, cneazul Gheorghe, venise aice la 1821, cu Ipsilant ca să fărâme împărăţia turcească din Ţarigrad pe păreri deşărte şi speranţe de nebuni, că fiind dela familia Cantacuzin din care au stătut împărat la Ţarigrad, l-ar face pe mişelul împărat. Dar abia au scăpat dela Târgovişte cu vro 300 de volintiri şi viind la Focşani au ars târgu, apoi fugărindu-l Schender Aga, ce era cu turci acolo, în mănăstirea sfântului Ioan din Munteni, unde venisem şi eu atuncea de la Brăila, au apucat pe Milcov în Vrancea. De acolo l-au luat pe fugă iconomul Şărban cu vrâncenii şi prinzând 16 tâlhari de ai lui vii şi 27 morţi, au dat peste Haloş la mănăstirea Caşinului şi de acolo au mers la Iaşi...“*

[2] Neagul Şagău este tatăl lui Tudorache Neagul, pitarul şi privighetorul de Vrance şi al fratelui acestuia Costachi Neagu. O semnătură din documentul de faţă ne arată că Şagău a avut şi un ginere pe Toader.

zeci de lei pentru cheltue[a]la sco[a]tirii moşii şi niavându eu Constantin de mai sus numit nici o facire pentru această nevoe de bani, me-[a]u pus parte me la mezat, [1] ca oricine s'ar afla din fraţi sau din răzeş mei să-mi de aceşti bani şi se fie frate cu mine pe moşie, adică pe parte me şi nu s'au aflat nime din fraţ[i], nici din răzeş[i] ca se de aceşti bani findu toţ intr'ace nevoe şi s'au aflatu acestu om de mai sus numit, strein şi me-[a]u dat banii pe jumătate, adică dajdie dintâi şi cându vor mai cere să aibă a răspunde de toţi banii, adică toată cheltuiala moşii şi eu se înparţu cu numitu Neagu frăţeşte adică eu o parte şi el una din tot hotaru Vidri, ori unde s'ar afla parte me ori în silişte, sau în câmpu, sau în vadu, sau în munte sau în izlazu, oriunde ar fi parte me adică parte socru-meu lui Andronache din hotaru Călimanului curmeziş până în Viţe şi lungu din hotarul Găurilor până în hotarul Milcovenilor şi e-[a]m vândut de a no[a]stră bună voe ca să-i fie drept ocină lui şi ficiorilor lui, nepoţilor şi strănepoţilor lui în veci de veci neclătită.

1814, Martie 8 zile.

şi cându s'au făcut aceastu zapis s'au întâmplat mulţi oamini de cinste tineri şi bătrâni, care mai jos ni vom iscăli pe nume.

eu Costantin înpreună cu soţie me Ilinca am vândutu de bună voe.

eu Toader zet Şagău martur.
eu Radul Negoiţă martur.
eu Ion Marin martur.
eu Vasile Marin martur.
eu Vasile Marin cel mare martur.
eu preot Iftemii m'am iscălit.
eu Ioniţă preot ot Căliman iscal.

şi cheltuiala zapisului s'au făcut tri lei.

---

[1] Această scoatere la mezat este foarte caracteristică. In adevăr, cei care scot în vânzare este obştia întregei Vrănci cu care Cristoiu era solidar la plata cheltuelilor şi probabil vânzarea se face nu de către autorităţile administrative ci de către organele reprezentative ale obştiei, căci, oficial, până în anul acesta moşia era în stăpânirea visternicului Iordachi Roset Roznovanu.

şi am scris eu priotul Nicolaiu Chitirişanu ot Ruget cu zisa vânzătorului.

eu Vasile Istrat am fostu faţ
eu Ion Anghel am fostu faţ
eu Toma Bode faţ
eu Gheorghi sin Mărin faţ

Viind şi înainte me amândoî părţile şi văzând că de bună voi au dat acest zapis şi plata s'au luat, am încredinţat.

Gheorghe Costin [1]

Verso.

Lei, par. 1814.

85 am luat eu Costantin Cristoi după zapis acesta şi am dat la moşie al doile la anu 1815, Mai 29.

85 lei am primit eu Constantin Cristoiu.

S'au făcut 170 lei, adecă o sută şaptezeci lei şi au istovit.

Iftemii preot, am scris.

Colecţia d-lui Grigore Moţoc — Iaşi.

72. Fără veleat (cca 1815), Fevruar 8.

Zapis pe care îl dă Constantin Zaharioiu nemesnicului Apostol că s'a tocmit plăeş al satului.

Adicătile eu Constantin Zaharioiul dat-am adevăra[tă] şi încredinţata scriso[a]re me la mână Apostului, nemesneculul, precumu să se ştie că s'au aşăzatu plăeşu la satu unu an şi tocme[a]la ne-au fostu 26, adicătile douăzăci şi şase lei şi ori[ce] avalale a veni la plăeşi să fie despre săteni poclonile şi oriece a veni şi cu Ion feu-său totu scutitu să fiie:

eu Ştifan Popa adeverezu Făurari în 8 zile.
eu Stan Popa adeverezu
eu Toader Popa adeverezu
eu Nistor adeverezu
eu Toader Pomană adeverezu
eu Mafteiu Sava adeverezu
eu Costantin Stoian adeverezu
şi dimpreună cu toţi sătenii.

Colecţia d-lui Dalica din Năruja.

[1] Semnătura cu totul indescifrabilă.

73. **1815, Mart 25.**

Hotărnicia moşiei Bădiuleşti, în care se fixează hotarul prin jurământ cu brazda în cap.

Adică noi cei mai jos iscăliţi dăm mărturie no[a]stră, în frica lui Dumnezău, la mâna moşului Ion Badiul şi a feciorlu său Ştefan pre cum să s[ă] ştie că viind cu soroc dela vornicie ca să măsurăm noi moşiea Bădiulească, noi, din porunca vornicului, am mersu şi am măsurat pe unde s'au găsit moşiea Bădiulească şi s'au hotărit. Şi mergând în curmătură, la ariea Badiului, ca să măsurăm şi acolo, au işit numitul u[n]cheş Ion Badiul şi au mărturisit că este a lui, săcătură; nu este de frăţie. Iar noi nu l-am îngăduit într'altu feliu, fără de cât i-am zis ca *să-i punem brazdă depe cap, să ocolească ducata* (sic) ace de moşie. [1] El au mers ca să-i punem brazdă. Noi văzând că este dre[a]ptă a lui moşie, i-am dat această mărturie la mână, ca ori la ce judecată a işi să fie odihnit a-şi stăpâni moşie în pace nesupărat de nimine. Şi pentru credinţă ne-[a]m iscălit, puindu-ne numele şi degitile în locu de peceti ca să-i cre[a]ză. 1815, Mart 25.

eu Toader Săcăluş am hotărît, fiind râ[n]duit din poruncă
eu Irimie Lepădat ot Spineşti, find poronci am hotărît
eu D[o]bre am fost rânduit din porunca vornicului de Vrance; am fostu faţă.
şi am scres eu preot Ion ot Păuleşti.

Colecţia Nicolae I. Bratosin Câţu — Hăulişca.

74. **1815, Aprilie 23.** — Regest. —

O mărturie a lui preot Sirghie, Toadir Ţârdea, cari dă la mâna lui Simion Popa şi lui Vasili sin Popa Cornilă pentru o bucată de moşâi din Păuleşti a lui Ioniţă Lipan, cari, făcându-o vânzătoare, au cumpărat-o Gheorghii Săcăluş, Ştefan Tăban şi Toader Săcăluş în preţ de 30 lei [2].

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, op. I 2035 dos. 33, fila 11.

---

[1] V. un alt jurământ cu brazda în cap mai sus no. 310. O monografie asupra acestei chestiuni: D. D. Mototolescu, *Jurământul cu brazdă în cap*, 1922, Buc, extras din *Revista pentru arheologie şi filologie*, vol XVI, pp. 199—223.

[2] Pământul acesta cumpărat dela Lipan este delimitat prin hotarnica lui Emandi din 7266, Martie 24. V. *vol. I*, no. 129, p. 83.

75. **1815, April 27.** — Regest. —

O mărturie de giudecată a Stărostii Putnii, prin care să cuprinde că Simion Popa, ce s'ar fi trăgând din Gheorghii Săcăluş i Vasile Cornilă, ci să trage din Tăban, au făcut arătari pentru o bucată moşii din Păuleşti, ci din vechiu o au cumpărată Gheorghii Săcăluş, Ştefan Tăban şi Toadir Săcăluş dela un Ioniţă Lipan şi că înfăţoşându-să atunce in giudecată, când un Ion Săcăluş cu preotul Pavăl ot Tulnici să acolisă a-i scoati din moşâi supt cuvinti de neam cu vânzătoriul Lipan şi să dă rămaşi din giudecată înputernicind pe jăluitorii Simion şi Vasile ca să stăpânească părţile de moşâi precum şi până acum şi să şi facă şi arăturile trebuincioasă, şi pentru a să cerceta pricina cu pârîţii li s'au fost pus vadè la sfârşitul viitoarei luni Maiu ca să vie la Stărostie cu toati scrisorile i dovezi, ce vor ave, spre a să da hotărîre. [1]

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, op. I 2035, dos. 33, fila 11 verso.

76. **1815, Iunii 9.** — Regest —

Cartea domnului Scarlat Alicsandru Calimah urmată după jalba vrâncenilor către starostia Putnii pentru schimbu ci au avut d. vistiernicul Iordache Rosăt cu egumenul mânăstirei Mira pentru o parte di moşie, ci avea mânăstirea în lăuntru Vrăncii [2] şi luându-şi în stăpânirea dumnealui toati moşiile din Vrance, au dat din trup[ul] moşiilor Vrancii o parte di moşie a neamului Bouroşăsc, pentru cari o avea mânăstirea înlăuntru Vrăncii şi după giudicăţile, ci au avut cu dumnealui visternicul, vrâncenii, au rămas iarăş moşiile în stăpânirea lor şi porunceşte ca schimbul acela să rămâi fără de nici o putere, dându-să moşia iarăş în stăpânirea vrâncenilor. [3]

Arh. St. Iaşi, Tr. 196, op. 219, dos. 29, fila 18.

---

[1] V. mai sus nle 52, 54, 74 şi mai jos numeroasele acte ale procesului boerilor Lipani cu neamul Săcăluşăştilor şi cu obştia întregei Vrănci.

[2] V. *vol. I*, no. 214. p. 153.

[3] Se aduce la îndeplinire prin mărturia de judecată a stărostiei Putnei din 1821, Decemvrie 3 publicată în Constantinescu şi Stahl *I op. cit*, no. 90, p, 145. Ambele semnături sunt greşit descifrate. Petrică Grecu nu e altul decât Petrache Negrea.

77. **1815, Septemvrie 6.** — Regest.

Carti de giudecată dila vorniciea Vrăncii prin care să cuprinde că s'au giudecat Vasili Cornilă i Toadir Ţârdea, ci să trag din Ştefan Taban i Sămion şi Toadir Săcălusăşti (sic), ci să trag din Gheorghii Săcăluş, cu Ioniţă Săcăluş şi cu preotul Pavăl ot Tulnici, ci să trag din Toadir Săcăluş, pentru o parte moşâi din hotarul Păuleştilor şi că s'au dat atunce rămaşi, ca pi nişte răi acolositori, înputernicindu-să pi Vasili Cornilă i Toadir Ţârde, ci să trag din Gheorghi Săcăluş, să-şi stâpânească părţîle lor de cumpărătură cu pace, măcar deşi zapisul cel de cumpărătura moşâi dela Lipan li s'au luoat între alti scrisori a Vrăncii de caminarul Ianache Pruncu [1].

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785 opis. 2035, dos. 33, fila 11 verso.

78. **1815, Noemvrie 27.** — Regest. —

Poronca Stărostii cătră vornic de Vrancea, prin cari scrii ca să să cerceteze cheltuelile ci s'au urmat în giudecata, ci au avut Vasili Cornilă i Toader Ţârde, ci să trag din bătrânul Ştefan Tăban, i Toader Săcăluş şi Simion Popa din Toader [2] Săcăluş, cu Ion Săcăluş din Toader Săcăluş pentru o poiană de fân din moşâeia Păuleşti şi câtă se va dovedi prin cercetare să o întoarcă lui Toader Ţârdea, care să dovedeşte că el au urmat cheltuindu-să şi osăbit să cerceteze şi pentru doî fălci iarbă, ci i s'au luoat lui Ţârde de Ioan Săcăluş şi în urmă Ţârde au luoat altile dila Ioan, di va fi după arătare lui să fii una pentru alta, or fiind pricina într'alt chip precum va găsi cu dreptul să-i pui la cale.

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, opis. 2035, dos. 33, fila 11 verso şi 12.

79. **1816, Septemvrie 14.**

Copie după mărturia lui Toader Săcăluş, asupra pricinei dintre Ioniţă Lipan şi Săcăluşeşti.

Adică eu Toader Săcăluş dat-am adăvărat această mărturii a mè la mâna lui Ioan Săcăluş precum eu ştiu ogotu (sic) moşiei, aceia: că au cumpărat moşul meu Gheorghii Săcăluş opt fălci

[1] V. asupra chipului cum a sustras căminarul Pruncu scrisorile vrâncenilor *vol. I*, no. 217, p. 164 şi nota 2 la p. 152.

[2] Eroare. Numele adevărat e Gheorghe Săcăluş. V. mai sus nle 74, 75 şi 77.

și Ștefan Boșcan 12 fălci și s'au sculat Ioniță Lipan și ni-au tras la giudecată și m'am sculat eu Toader Săcăluș și cu preot Cornilă și ni-am dus de ni-am giudecat innainte divanului cu zapisăle, ci am avut di la moșii noștri și ni-au scos divan[ul] carte de blăstăm și ni-au orănduit la Focșani, cari a indrăzni a lua să fii a lui. Noi n'am indrăznit ca să luăm, iar Ioniță Lipan au luat-o, că au zis că nu-i condeiu taică-său și ni-au rupt și zapisăle noastră care le ave[a]m noi, și acum s'ar scula un văr al meu Sămion Popa și preuteasa Corniloai la giudecată. Eu mă liapăd de moșeia aceia că nu-mi trebuie să intru piste blăstăm și Ioniță Lipan și cu Andrieș Lepădatu au fost față (sic) amândoi.

1816, Septvr. 14.

Eu Toadir Săcăluș știu și mărturisăscu.

Arh. St. Iași, Tr. 1785, op. 2035, dos. 33 fila 38.

80. 1817, Maiu 24 — Regest.

Marturiea vornicului Vrăncii [1] cuprinzătoare că trag o mare supărare [locuitorii satului Spinești] de cătră lăcuitorii din Păulești pentru că li-ar fi inchizând drumurile și i-ar fi oprind de la pădure ca să nu-ș[i] tae lemne pentru focu și pentru alte trebuinți. Și infățoșându-să cu Păuleștii, când au dat Păuleștii răspuns că această inpotrivire au urmat numai din pricina unor oameni fără ispravă, iar nu cu știrea nemesnicului și a fruntașilor. Asupra căruia pricini să hotărăști ca drumurile cele mari să nu să opriască și să nu fie opriți Spineștii dela pădurea ce să numește Strungile, frunza Păuleștilor, cum și lăcuitori din Păulești să nu fie opriți de cătră Spinești dela pădurea lor, căci așa s'ar fi urmat din vechiu, iar când Păuleștii vor avè indoială că nu urmează dreptate intr'acest chip, să meargă cu stăpânirea in Fruntea ce mare, ce să numește frunza Spineștilor și Spineștii vor rămânea in Strungi, ce să numești frunza Păuleștilor. [2]

Arh. St. Iași Tr. 205, op. 229, dos. 150, f. 4.

[1] Din acelaș dosar f. 2 rezultă că este Gheorghe Costin.

[2] Prin impărțirea obștească din 1817 Iulie 15 se confirmă acest act al vornicului de Vrancea, prin faptul că se dă Păuleștilor, impreuna cu Hăulișca, Strungile, iar Spineștilor, impreuna cu Herăstău și Secătura Văsuiului, Fruntea cea mare. V. Constantinescu și Stahl, *op. cit.* p. 118. La 1818, Martie 23, Fruntea cea Mare trece asupra satelor Valea Sărei și Podurile; Strungile rămân Păuleștilor.

81. 1817, **Iulie 6.**

Ţidula satelor Vidra şi Caliman pentru muntele şi frunza ce li s'a cuvenit la împărţire, potrivit cheltuelilor ce au făcut în procesul cu vistiernicul Iordache Roset Roznovanu. [1]

Dela vorniciea Vrăncii.

Adunându-să din lăcuitorii vrânceni, cei mai aleş[i], nemesnici şi preoţ[i] de prin toate satile, ca să socotiască şi să alcătuiască aşăzarea munţilor, cum să se de[a] la patrusprăzăci hotară a Vrăncii. Şi mai întâiu au făcut aruncătoare banilor, ce au cheltuit cu giudecăţile pâră ş'au luat iarăş la a lor stăpânire moşiile de suptu stăpânirea, ce pusăşi dumnealui vist[iernicul] Iordache

---

[1] Au existat patrusprezece asemenea ţiduli. In afară de cea de mai sus am mai intâlnit aceia a satului Năruja, aflată în colecţia d-lui Teodor Şerbănescu şi aceia a satului Negrileşti, dăruită de mine Fundaţiunii Ferdinand I.

Cea a satului Năruja arată: *„Adică una sută noîzăci şi opt lei, lăcuitorii din sat Năruja, analog banilor ce-au dat, li s'au venit muntele Lapăşul de sus de preţ doî sute doî zăci lei cu Munţişoarele şi Dealul Săcăturii, pentru frunza satului."* (Cf. Constantinescu şi Stahl *op. cit.* no. 69, p. 116.) Iar a Negrileştilor: *„Adică una sută nouăzăci şi opt lei, lăcuitorii din satul Negrileştii, analog banilor ce au dat, li s'a venit muntele Păişaua şi frunză Socii şi unsprezece lei, zece părale dela Bârseşti, pentrucă le trec din muntele Giurgiu pentru frunza satului; Păişaua dreptu 200 lei preţ".*

In afară de aceste trei originale îmi sunt cunoscute două regeste aflate în Arhiva Statului din Iaşi (Tr. 551, op. 596 dos. 76) unul de pe adeverinţa satului Coza: *„Adeverinţa vornicului de Vrancea, ci dă satului Coza, prin care arată că înnaintea sa s'au învoit vrâncenii cu satul Coza, adică pentru 74 lei, ci au dat lăcuitorii de sat Coza la răscumpărarea moşiilor dela vist. Iordachi Rosăt, li s'au venit muntile Chetricelile, iar frunză înprotiva a giumătate de Bodesc, ci li să dă dusă, au rămas să le dei Tulnicii un picior din muntele lor de potrivă iar preţul muntelui 70 lei."* şi altul al ţidulei Tulnicenilor: *„Adeverinţa vornicului de Vrancea, ci dă satului Tulnicii, prin cari arată că pentru banii ce au dat la răscumpărarea moşiilor dela visternicul Iordachi Rosăt, s'au venit satului Tulnicii muntile Chetrosul cu Căbălaş, însă din Căbălaş să aibă şi Cozănii a trage pe giumătate, ori oi să-şi păşuneze, ori bani să de, ci să va găsi cu drept i Galaciul a Tulnicilor emaş şi Bodesc, frunza satului."*

Lipsa celorlalte ţidule este suplinită prin actul de împărţire a munţilor din 15 Iunie 1817. V. nota următoare.

Rus[e]t şi după starea a fiişte căriia moşii [1] şi satu s'au alcătuit cum să de[a] banii. Apoi după somile de bani, ce au agiunsu pe fiişti care sat, după stare s'au pus preţ şi munţilor, care-şi după stare şi mărimea lui şi s'au analoghisit banii munţilor pe banii cheltuelii şi pe câţi bani au avut daţi la cheltuială, pe ace[a] sumă analoghisită i s'au dat şi munte de potrivă.

Adică una sută şapte zăci şi trei lei, lăcuitorii din sat Vidra i Căliman, analog banilor ce au dat, li s'au venit muntele Verdele şi Ciutele frunză cu preţul de una sută şapte zăci lei.

Şi măcar că munţii mai înnainte i-au avut satele, iarăşi alcătuiţ[i] şupt stăpânirea lor, dupa starea satelor, dar fiindcă satele, din vremea aceia şi până acum, altele s'au mărit şi s'au făcut doî sau şi trei cotunuri şi altele s'au micşurat, nu li s'au putut da după stare[a] de atunce, ce după stare de acum şi mai vârtos după banii cheltuiţi, ce au dat fieşti care sat.

Şi findcă această alcătuire s'au făcut de către vrânceni înnainte me, li s'au dat şi adiverinţa aceasta satului Vidrei şi Căliman, ca să nu mai fie strămutaţi din numitul munte Verdele şi Ciutele, frunză, pentru păşunatul oilor şi altor vite ce vor ave.

1817, Iulie 6.

Gheorghe Costin

Colecţia d-lui Constantin Georgescu-Vrancea din Chişinău.

---

[1] Este vorba de cea dintâi împărţirea a munţilor, după procesul cu Rosnovanu, făcută prin învoială de toate satele vrâncene la 15 Iunie 1817 în Valea Sărei. A fost publicată de C. D. Constantinescu-Mirceşti şi H. H. Stahl, *op. cit.*, no. 70 p. 117, cu data eronată de Iulie 15. Eroarea este evidentă, căci dacă împărţirea avea în adevăr loc la 15 Iulie, i-ar fi fost imposibil vornicului de Vrancea să dea cu 11 zile mai de vreme, fiecărui sat, ţidula respectivă de împărţire, pe care o publicăm Cf. Constantinescu-Stahl, *op. cit.* no. 69. p. 116. Actul cuprinde mai întâi o informaţie de natură istorică foarte preţioasă, informaţie care concordă cuprinsului mărturiei hotarnice din 1755, publicată mai sus la no. 26: *din vechi dela preastrămoşii noştri au fostu munţii*, (desigur nu „mulţi" cum s'a transcris acolo din eroare) *care păşunează oile întrânşii, aşăzaţi pe banii birului"*. De data aceasta s'a luat ca normă noua contribuţiune bănească de caracter obştesc: cheltuiala procesului de răscumpărare: *Dar acum socotindu-se de către toate satele că ar fi ca să să aşăză munţii pe bani cheltuelii ce s'au făcut la scoaterea moşiei Vrăncii, şi aşa cu cale au găsit prioţii şi bătrânii satilor ca să să urmeze „...", deci dar analoghisind banii fiişti căruia sat după cheltuială ce au dat."* Şi munţii se împart astfel :

82. 1817, Iuli 6. — Regest. [1] —

Zapis dela nemesnicu Toader Săcăluş ot Păuleşti cătră satile megieşite cuprinzător că Strungile [2] au rămas a lor. De aceia să indatoresc ca să dei lemni de focu şi ori la ce fel de lemni va trebui satilor megieşite şi, in scurt, să nu fie supăraţi s'au opriţi dela orice fel de lucru, iar când vre-unii din lăcuitori vor face vreo inpotrivire să dei 50 lei gloabă.

Arh. St. Iaşi, Tr. 205, op. 229, dos. 150, f. 4.

„210 lei [cheltuiala] şi muntele 210. Nerej i Paltin i s'a venit muntele Muşa i Muntioru frunză.

185 lei analog şi muntele 190 lei. Valea Sării i Podurile, s'a venit Lapăşul de gios i Mişina şi Răiuţu frunză.

190 lei analog şi muntele 220 lei. Năruja i Nistoreştii. Lapăşul de sus i Munţişoarele.

210 lei analog şi banii muntelui 120 lei. Spineşti i Herăstău şi Săcătura Văsui, i s'au venit Zboina i Fruntea cea Mare, frunză.

185 analog şi banii muntelui 180 lei. Păuleşti i Hăulişca i s'au venit mijlocul Cozii i Strungile frunză.

185 lei analog şi banii muntelui 230 lei. Bârseşti, i s'au venit Giurgiul i Chinii, frunză şi le mai treci 45 lei din preţul muntelui. Li s'au mai lăsat 22 lei. 20 par[ale] tot pentru frunză, iar 22 lei, parale 20 să mai intoarcă la sat Năruja pentru frunză din alt an.

74 lei analog şi muntele 70 lei. Coza i s'a venit Chetricelile i Bodescu, pe jumătate frunză.

120 lei analog şi muntele 130 lei. Tulnici, li s'a venit Chetrosul i Galaciu, frunză.

198 lei analog şi muntele 200 lei. Negrileşti, i s'au venit Păişaua i Soci, Căuşu, frunză.

120 lei analog şi muntele 120 lei. Voloşcani, li s'au venit Furul i . . . . frunză.

154 lei analog şi muntele 170 lei. Colacu, li s'au venit Macradeul, trecând 16 lei pentru frunză.

173 lei analog şi muntele 170 lei. Vidra i Căliman, i s'au venit Verdele şi Ciutele, frunză.

185 analog şi muntele 200 lei. Găurile (i s'au venit) Capul Cozii de sus; 15 lei trec pentru frunză.

După ce are loc invoiala, satul Poiana se declară nemulţumit şi prin cartea domnească din 1817, Iulie 13 cheamă obştia Vrancei in judecata stărostiei. Aceasta in mod provizoriu, incuviinţează intrarea Poenarilor in muntele Muşa (v. mai jos no. 84) până la judecată. La 16 Iulie 1817 plângerea satului Poiana se găseşte însă neintemeiată.

[1] Din perilipsisul scrisorilor infăţişate de locuitorii satului Spineşti.

[2] Prin impărţirea din 1817, Iunie 15 Strungile s'au atribuit pentru frunză satelor Păuleşti şi Hăulişca. V. mai sus no. 81 in nota.

83. **1817, Iuli 16.**

Ţidulă pentru împărţirea munţilor dată de Stărostia Putnei satului Năruja i Nistoreşti, prin care se confirmă ţidulele vornicului de Vrancea întemeiate pe învoiala din 1817, Iunie 15, inpotriva căreia ridicase pretenţiuni nedrepte satul Poiana. [1]

Dela Stărostiea Putnii

Cu alcătuiria şi înpărţirea munţilor ce au făcut lăcuitorii din toată Vrance acolo la faţa locului, arătându-să nemulţămiţ[i] sătenii din satul Poiana şi vii[n]d înnainte Stărostii cei mai aleş[i] din lăcuitorii vrânceni i nemesnici şi preoţi di prin toate satile, cari stând întru înfăţoşare cu jăluitorii Poinari şi cercetându-să înpărţala şi alcătuirea ce au făcut, pentru cari s'au văzut la mâinile tuturor satilor şi ţidulile vornicului de Vrance pre larg arătătoari că puind preţ fiişte căruia munti şi frunză şi analoghisând pi banii cheltuelei şi pi mărimia şi staria satilor, au dat fiişte căruia sat şi munte dipotrivă, [2] precum şi satului Năruja i Nistoreştii, agiungându-i analogon la banii cheltuelii, una sută nouă zăci şi opt lei, li s'au venit muntili Lapoşul de sus de preţ două suti două zăci lei, bezi muntili Munţişorul, ci li s'au dat pentru frunză satului şi cercându-să şi preţăluirea munţilor s'au aflat driaptă şi cumpănită. Pentru aceasta să dă la mâna satului Năruja şi Nistoreştii, această a Stărostiei carte ca să-şi aibă nestrămutată şi vecinică stăpânire pi arătatul munti Lapoşul di sus şi Munţişorul —, dial Săcăturii [3]. 1817, Iuli 15.

Costachi Caragea

Colecţia d-lui Toader Şerbănescu din Năruja.

---

[1] Inceputul documentului esti identic cu intăritura stărostiei de pe originalul învoelei din 1817, Iunie 15. Cf. Constantinescu şi Stahl, *op. cit.* no. 70 p. 120, care greşesc când în notă arată că ar exista o identitate complectă între ambele documente. Semnalez cu această ocazie şi eroarea pe care o săvârşesc autorii vorbind în notă despre o stărostie a Vrăncei(!), care nu există. Documentul no. 52, p. 85, din aceiaşi colecţie nu emană dela stărostia Vrăncei, ci tot dela vorniciea Vrăncei.

[2] Intr'un alt act cu acelaşi dată, transcris de către d-l procuror general Constantin Georgescu Vrancea, continuă: *„precum şi satului Vidra şi Căliman, agiungându-i analogon la banii cheltuelilor una sută şapte zeci şi trei lei, li s'au venit muntele Verdile de preţ una sută şapte zăci lei, bez Ciutele, ce li s'au dat pentru frunza satului şi cercându-se şi preţăluirea"*... etc.

[3] Cuvintele *„dial Săcăturii"* adăogate cu altă cerneală.

84. **817, Iuli 16.**

Copia cărţei trimisă de Starostia Putnei vornicului de Vrancea ca să scoată oile poenarilor din muntele Muşa.

Starostiia Putnei

Cătră dumnealui vornic de Vrance

Fiindcă la înfăţişare ce au avut înnainte stărostii lăcuitorii vrânceni pentru înpărţire şi alcătuire munţilor, ce după analog cheltuelilor s'au dat fieşte căruia sat, cari şi aice cercetându-să în fiinţa a tuturor locuitorilor, acele împărţiri şi alcătuiri s'au cunoscut că sânt urmate pe toată dreptate, după starea fiişte căruia sat, cari s'au adiverit şi cu ale noastre iscălituri. [1]

Drept aceia să scrii dumitali, ca oile poinarilor acelor ce s'au arătat cu nemulţămire, ce după poronca stărostii s'au suit în muntele Muşa pâr când va lua sfârşit cercetare aceia, să pui să le scoboare din acel munte şi să le sue în muntele lor care li s'au venit la înpărţire, ci s'au făcut acolo. Smintială să nu facă.

817, Iuli 16.

Costachi Carage comis

Colecţia d-lui Toader Şerbanescu — Năruja. [2]

85. **1818, Fevruar 24.**

Chitanţă de contribuţie la cheltuielile scoaterei Vrancei din boeresc. [3]

Lei	Par	
64		Am dat eu Mihaiu Purcel pentru cheltuiala moşii în hotar Vale Sării şi s'au istovit den toate.

Ştefan Sandu, strângător de bani [4]

Colecţia d-lui Ion Roşca din Valea Sărei.

---

[1] V. mai sus no. 83 şi Constantinescu, Stahl *op. cit.*, no. 72, p. 122.

[2] Publicat şi în *Documente vrâncene, I*, no. 71, p. 121.

[3] V. *vol. I*, n-le 218, 221, 222, pp. 177 şi 180.

[4] Au fost strângători de bani şi măsurători. Un strângător a fost Ion Cârlioru (*vol. I*, no. 221), iar măsurători cei patru inşi arătaţi prin actul din 1826, Aprilie 20 publicat mai jos. (cf. *vol. I*, no. 221).

86. **1818, Fevruar 26.** — Regest. —

Scrisoare dela lăcuitorii de Păuleşti către satul Spineşti cuprinzătoare că fiind rânduială să să măsoare toate hotarăle Vrăncii, [1] aceste hotare fiind înştigate [2] s'au învoit între dânşii şi fiindu hotar Spineştilor mai mare, le-au mai dat Spineştii 400 lei şi să fie slobozi Spineştii la lemni de foc, la bârne, la pari şi la ori ce fel de lemni de trebuinţă, iar la gropile de fânaţ şi la apărături să nu fie slobozi. [3]

Arh. St. Iaşi. Tr. 205, op. 229, dos. 150, fila 4.

87. **1818, Martie 23.**

Copie învoielii tuturor satelor vrâncene pentru împărţirea munţilor şi pentru împăcarea cu satul Poiana, care era nemulţumit, cu împărţirea anterioară din 1817, Iunie 15. [4]

Toţi lăcuitorii din satili ocolului Vrăncii, încredinţăm prin această scrisoare unii la mâna altora, spre legătura învoelii şi desfacerea tuturor pricinilor ce au urmat pără astăzi între noi. Adică unili din sati nemulţumindu-să întru aşăzarea înpărţirii hotarălor şi banii cheltuelilor ci s'au făcut întru scoatirea moşiilor şi s'au analoghisâtu pe fiişticare hotaru în multi rînduri urmându feluri de pricini, iar mai vârtosu în anul acesta asupra munţiloru i hotarăle săliştilor, s'au întâmplat şi bătălii, precumu la sat Năruja i Nistoreşti cu Poiana, din cari pricină pornindu şi jalbă, au

[1] Satul Poiana, nemulţumit cu hotărirea starostiei, care confirma învoiala de impărţire a munţilor din 1817, Iuni 15 (v. mai sus no. 83) se adresează din nou domnului, la 1817 Decembrie 13. Se porunceşte staroştilor *„ca să rânduiască a să faci pisti tot măsura şi dispărţirea atât a hotarălor de silişte cât şi a munţilor din Vrancea, cu alăturată carte de blăstăm dela Preosfinţitul mitropolit spre descoperirea adevărului, precum au urmat din vechiu stăpânire şi numiţii boeri au rânduit pe vornicul de Vrancea şi pe vameşul Gavril Avram cu hotărîre ca ori să să pui la cale cu învoire între satile cu pricină, sau să să facă măsura poruncită piste toată Vrancea"*.

Rezultatul acestei delegaţii este noua învoială din 1818, Martie 23, învoială care a rămas nestrămutată.

[2] sic!

[3] La 1818, Mart. 23 Spineştilor, dându-li-se frunză Dealul Secăturei, s'au învoit din timp cu Păuleştii ca să poată avea dreptul de a lua lemne de foc din Strungi.

[4] Publicat de Stahl şi Constantinescu, *op. cit*, no. 73 p. 125.

adusu sat Poiana carti gospod din 1817, Iuli 13, poroncitoari către dumnealui sărdaru Iancu Stavăr şi dumnealui sărdar Vasîle Andrieş, ca să facă măsura hotareloru Poianii şi a Nărujăi, dispărţindu-le şi învoindu-le la pagubili loru, care urmare a numiţilor boiari hotarnici, di s'au şi apucat a se puni în lucrare cu măsura, dară au rămas anerisită, căci din înpotrivă sculindu-să satu Năruja şi Nistoreşti, tot la acestaş anu 1817, Dechemvrie 13, au adusu altă carte gospod către dumnealor boearii starosti ţinutului Putnii, poruncitori ca să să rănduiască a se face piste tot măsura şi dispărţîrea, atît a hotarălor di sălişti, cât şi a munţiloru din Vrance, cu alăturată carti de blăstămu di la preosfinţitul mitropolitu spre discoperire adivărului, precumu au urmatu din vechiu stăpânire şi dumnealor boearii starosti au rânduit pe dumnealui vornicu de Vrance şi pi dumnealui vameşu Gavrilă Avram, cu hotărîre că ori să să pui la cali învoire între satile cu pricina, sau să să facă măsura poroncită pisti toată Vrancea după care au vrut ca să să pui la cale urmare măsurilor. Am giudecatu struncinarea pagubiloru aceloru ci pără acumu amu pătimit, cât şi celi ci di acumu înnainti trebui niapărat a li faci, cu perdire di vreme şi cu mari cheltueali de bani, ne-amu adunatu toati satili la un locu şi înnaintea vornicii amu hotărîtu cu priimire de opştîi a tuturoru, ca mai bini să ne învoimu şi să dizbârnăm toati goaneli dintre noi, precumu ne-amu şi învoitu asupra moşîiloru, ca să rămâi fişticare hotar în stăpânirea veche, ci au urmat pără acumu, iară întru stăpânirea munţiloru, după cuprindirea osăbitelor ţădule [1], ci avem la mână fieşti care trupu di moşîi întrebuinţându-le şi la păduri, precum şi din vechiu au trăitu părinţîi noştrii fără oprire la locurile ci voru fi codri, însă numai satili ci vor fi lipsîti de lemnu trebuitoriu, fără a face stricăciuni sau a dărîma cu capri sau cu oi. Iară cele ce vor fi avându păduri pe moşîile lor, se voru întrebuinţa dintru ale sali. Asămini şi pi satul Poiana întru pagubili ci au pătimit în vara anului trecut, cunoscându că ar fi încărcat la analoghiea cheltuelilor scoaterilor moşîiloru pi hotaru său, asupra căruia pricină au fostu

---

[1] V. Izvodul de aşezare a munţilor din 1818, Martie 23 publicat mai întâi în N. Iorga, *Brodnicii şi românii*, p. 13, no. XIII şi apoi de Stahl şi Constantinescu, *op. cit*, no. 73, p. 127. In colecţia mea se află copia publicată de d-l N. Iorga.

şi pornitu jalbili cuprinse mai sus, l-amu înpăcat cu toată mulţămire lui şi a noastră ca să-i dămu una mii lei, analoghisându-să pi toati celilalti hotară, afară numai di hotarul poeanariloru. Şi cu acestu chipu sfârşindu-să toati pricinili dintri noi, n'au rămas cuvântu di acumu înnainti nici la unili din moşii ca să mai facă vre odată ceriri di măsură asupra hotarăloru cu cuvânt că ar fi încărcat la suma baniloru cheltueliloru piste putinţa hotarului său. Iară cari dintre noi vor vroi a-şi faci docomenturi spre înputernicire şi cunoştinţa stăpâniri vechi, volnicu esti a-şi faci cu a sa cheltuială şi pi această învoială care dintre noi să va întinde mai multu ca să să oboari din temeiul său, datoriu să fii a plăti toată cheltuiala ce s'ar aţâţa asupra noastră din pricina răzvărtirii sali, căci toată Vrance nu iasti distoinică a mai faci di acumu cheltuiali întru poftile aceloru ci voru a umbla tot prin giudecăţi, însărcinată fiindu şi pără acumu cu greli datorii. Şi dară pentru ca să să păzască această nistrămutat i vecinică între noi alcătuiri di învoială, după ci preoţi, şi din fişticare satu şi hotar di moşii, vechili ci au fostu au iscălit, şi ne-amu pusu degitili, apoi s'au încredinţatu şi di către dumnealor orânduiţi întru cercetare şi înpăcători spre liniştire noastră pentru mai bună întăriri.

1818, Mart 23.

Eu Toadiru Ţârde, adiverezu, ot Spineşti
Eu Vasîle nimesnicu ot Spineşti, adiverezu
Eu Luca Murgu ot tam, adiverezu
Eu Toadiru Săcăluşu ot Păuleşti, adiverezu
Eu Ion Săcăluşu nimesnicu, adiverezu
Eu Toadiru Enachii otam, adiverezu.
Eu Necula Dănai ot Coza, adiverezu
Eu Ioan Dobri ot tam, adiverezu
Eu Iftemii nimesnicu, adiverezu, ot tam
Eu Ion Necoară ot Tulnici, adiverezu
Eu Andriaş Corcozu, ot tam, adiverezu
Eu Costandin Taftă ot Negrileşti, adiverezu
[Eu Ioan Dascal ot tam, adiverezu] [1]
Eu Ion Mirce ot Bărsăşti, adiverezu
Eu Gheorghiţă Găteiu ot tam, adiverezu

[1] Lipseşte în copia publicată de mine.

Eu Ilie Cojocaru ot tam, adiverezu
Eu Macoveiu Tuvene ot Poeana, adiverezu
Eu Ioan Caba ot tam, adiverezu
Eu Neculaiu Purcel ot Vale Sării, adiverezu
Eu Gheorghi Ianoiu ot tam, adiverezu
Eu Ştefan Sandul ot tam, adiverezu
Eu Toma Pătule ot Colacul, adiverezu
Eu Iacov Pătule ot tam, adiverezu
Eu Ilie Dascălu ot tam, adiverezu [1]
Eu Preutu Nicolaiu ot Ruget
Eu Lupul Lădaru nimesnicu ot Vidra, adiverezu
Eu Vasîle Istratii ot, adiverezu
Eu Ion Zahariea, nimesnicul ot Voloşcani, adiverezu
Eu Ştefan Pâslaru ot, adiverezu
Eu Dumitraşcu Boştogu ot tam, adiverezu
Eu Postolachi Bahnă otu Găurili, adiverezu
Eu Ilie Straua ot adiverezu
Eu Ştefan Mărtoiu ot Nerejul, adeverezu
Eu Stoica Spulbăru ot, adiverezu
Eu Vasîle Şchiopu ot sat Năr[u]ja, adiverezu
Ion preutul ot Poeana adiverezu
Sandu preot Voloşcani [2]

Intru înfăţăşare noastră făcându-să învoiala aceasta cu primire tuturoru lăcuitorilor vrânceni, şi fiindu noi rânduiţi din partea cinstitei stărostii, am încredinţatu.

1818, Mart 23.

Iscăliţi: Dumitrachi Papandopul, vornic de Vrance.
Gavrilă Avram. [3]

Colecţia d-lui Petre Vlad din Spulber. [4]

---

[1] V. mai jos nle. 88 şi 95.
[2] Nu figurează în transcrierea Stahl şi Constantinescu.
[3] Gavril Avram, căpitan de margine în 1819, serdar în 1830, este fiul căpitanului Manolache Avram şi nepotul fostului vornic de Vrancea Ion Avram.
[4] V. regest al doc. Arh. St. Iaşi, Tr. 205, op. 229, dos. .150, f. 4 verso. Se spune acolo că Gavrilă Avram era vameş.

88. 1818, Iulie 14.

Izvod de rămășița banilor cheltuelilor moșiei ce mai sunt de luat din Vrancea.

Izvod de rămășița banilor cheltuelii 'moșii, ce mai esti in Vrancea, scăzându-li-se toati simbriile și alte daturi ce au avut fieste care.

1818, Iulie 14.

Lei	par[ale]	
67	18	Nerejul i Paltin.
751	35	Păuleștii bez 410 lei, scăzându-li-să la Spinești, insă:

lei	par.	
553	35	preut Ioniță
200	—	Toader Săcăluș bez 150 ce s'au socotit lăsați
753	35	

626	31	Bârsăștii, insă :

lei	par.	
185	5	Vasile Zbârciog
153	28	Radu Mocanu
287	38	Luca Matiul cu ceilalți din cisla aldoile
636	31	

663		Poiana
16		Coza
958	30	Negrilești, bez 300 lei scăzuți după răvaș
763	20	Valea Sării
412	9	Colacul i Rugetul bez 500 lei scăzuți, ce se incarcă [Găurile
221	30	Vidra i Căliman, insă :

lei	par.	
160	—	Căliman
61	30	Vidra
221	30	

1356	23	Găurile, Purcei și Săcătura Părosu, 500 lei dela Colac insă:

	lei	par.	
	208	8	Grigore Călugărul ot Găuri
	19	—	Petre Potop ot tam
	131	5	Neculai Bulete din Păros.
	741	30	Simion Mateiu ot Păros cu 400 lei.
	100	—	Găurile sporiu dela Colacu
	9	—	Costache Crăciun ot Ireşti
	70	—	Zaharia Drumei ot Ireşti
	1	20	Gheorghi Roată ot Ireşti
	76	—	Toader Săcăluş ot Păuleşti
	1356	33	
847 —	Voloşcani		
310 —	Spineşti i sporiu dela Păuleşti		
6996 36	fac		

Lei	par.	ce au mai dat din izvodul acesta, să scază :
130	—	preut Neculai ot Rugetu.
37	28	Iacov Pătule ot Colac.
94	28	Neculai Bululete ot Purcei.
65	—	Poiana cu preut Ion.
63	15	Simion Mateiu ot Săcătura Păros.
10	—	Petre Potop ot Găurile.
420	31	adică patru sute doi zeci lei, 31 parale.

Se scade din 6996 şi 36 par[ale]. Rămâne a să inplini 6576 lei şi parale 5. Care bani sint arătaţi prin acestu izvod rămân neinpliniţi de dumnealui vornic Gheorghe Costin.

Colecţia d-lui profesor Gh. Ghibănescu Iaşi. [1]

89. 1819, Maiu 29.

Mărturia lui Simion Popa asupra pricinei Săcăluşeştilor cu Lipan. [2]

Adecă eu Sămion Popa ot Păuleşti dat-am adivărat şi incredinţat mărturiea mè la mâna lui Ion Săcăluş, rudă cu Lipan. Şi Lipan au avut 24 de fălci in Faţă şi li-au vândut lui Gheor-

[1] Poartă indicaţia: „*Acte Sturzeşti*", pentru care fapt il pun in legăturile cu cumpărăturile, probabil deghizate, ale hatmanului Sandul Sturza, in Vrancea. V. *vol. I*, no. 215, p. 163 şi Constantinescu, Stahl, *op. cit*, no. 38, p. 58.

[2] V. asupra acestei pricini mai sus nle. 52. 54, 74, 75, 77, 78 şi 79.

ghii Săcăluş şi cu fratili său Toadir Săcăluş douâsprăzăci fălci şi Boşcan esti om străin şi luând Ion Săcăluş o nepoată din fecior a lui Andrieş Lipan [1] şi Ioan Săcăluş au tras la giudecată pe Boşcan pentru moşul său şi amestecându-să Sămion Popa, fiind nepot lu Gheorghii Săcăluş, l-au cerut la giudecată, când i-au giuruit o iapă cu mânz preuteasa Corniloai, ca să ţii cu dânsa şi la urmă n'au priimit, că au văzut că sînt stăpânitori degiaba pi moşie; şi au dat Ţârde doî fălci ruşfet de giaba, ca să ţii cu dânsa, şi ace moşii-i bună, driaptă a lui Ion Săcăluş; şi să margă să şi stăpânească moşiea fără de nici o pricină.

1819, Maiu 29.

eu Sămion Popa ştiu şi mărturisesc.

Dela Vorniciea de Vrancea

Iscălitul mai sus, de faţă înnaintea vornicii, viind şi arătând că cu a lui bună voi şi priimire au dat această mărturii şi cele scrisă sînt adivărate, s'au încredinţat.

1819, Maiu 30.

Dimitrii Mamara. [2]

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, op. 2035. dos. 33, fila 38.

90. **1819, Avgust 8.**

Scrisoare a preotului Pavel către boerii Iordache şi Gheorghe Lipan prin care mărturiseşte că este neam şi vechil al lor pentru a scoate moşia.

Eu priotul Pavel care mai gios ne vom iscăli pe nume datam scrisoare noastră la mâna dumilor sale cuconului Iordache Lipan i cuconului Gheorghie otam precum să se ştie că sintem neam cu dumnealor şi partea de moşie ce este în Vrancea au dat-o la sama noastră, dacă am putea scoate.

1819, Avgust 8.

eu Ion Săcăluş adeverez.

Colecţia mea. [3]

---

[1] Este vorba probabil de Andrieş Lepădatul, străbun al Lipăneştilor. V. spiţa generalogică din *vol. I*, p. 63.

[2] Probabil fiul medelnicerului focşenean Ioan Mamara născut în Macriniţa (Grecia) circa în 1764. V. Arh. St. Iaşi, Tr. 1609, op. 1842, dos. 11

[3] Cf. Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, op. I 2035, dos. 33, fila 10 verso.

91. Fără veleat (cca. 1820).

Izvod de secăturile făcute de străini în bătrânul Roeş din hotarul Măgurelilor, la Nistoreşti.

Izvodu de fălcile ce le stăpânescu streini[i] în hotar Măgurielilor, însă nu streini, ci răzăş din Vrancea, iar nu din bătrînul Roeş.

Fălci	Prăj.	
6	—	a Spineştilor, în Tepa Găinarilor.
3	—	Zaharioiu în Podu Țîrdii
6	—	Radul Popa Schea
7	—	Radu Corîlă
4	—	Blănile Jălfăşti [1]
5	—	a Răduțarilor, la Masa Bîrîi
22	—	preot Nicolaiu Oancea
16	—	a Nichitoilor
16	—	a Zmochinarilor
32	—	a Spineştilor, în Tepa
3	—	alde Panțuş
2	—	Iacovu Chirilă
2	—	Stefan Borşu
4	—	a Spineştilor, la Fântâna Vânătoriului
4	—	a Buftii, la Româneşti
132	—	Aceste fălci sînt stăpânite de numiț[i] mai

sus, fiindu deşchisă de dînşii din codru mereu din vechime şi Niagu Petrioiului şi a lui Şolomon, ce se tragu din bătrînul Roeş, au priivit la dînşii şi n'au secat şi ei ca neamul Nistoroiului. Iar Nistoroiu au şi muncit şi au şi cumpărat, precum zapi[se]le cele are arată. Că, de nu seca şi nu cumpăra Nistoroiu, tot hotar Măgurelilor ar fi cuprinsu de cei streini precum ace 132 fălce, care mai de cuvință ar fi să scoață pe acei streini, dacă dreptatea îi va ajuta prin drum judecăț[i], decît pe fratele lor, ce au muncit şi ei au priivit şi în cheltuialile urmate în scoatere Vrăncii de supt boierescu dă niamul Nistoroiului 3246 lei, iar niamul Petrioiului şi a lui Şolomon dă numai 473 lei şi acum voeşte a luoa o jumătate de hotar a Măgurelilor, fără a da cheltuiala ur-

[1] V. mai sus no. 31 „partea Jolfească". Cf. *vol. I*, no. 81: „*brat Cojolfil*".

mată; că de nu da Nistoroiu acea somă de bani şi astăz[i] ar fi moşiea supt stăpînirea altora şi de rămînea stăpînirea Măgurielilor după glăsuirea hotarnici din 1768, Av. 7 [1] de atuncea ar fi pus stăpînirea Petrioiul şi Şolomon pe jumătate de Măgurele, ce-au rămas stăpînirea după hirtiea ce dă tot acelaş boeriu [2] din August . . ., niamului Nistorioiului care s'au şi stăpînit pînă acum de ei şi hotar[ni]ca s'au găsit la Şolomon şi stăpînirea n'au avut precit ei se intind acum.

Colecţia Dragomir Hanţoiu-Nistoreşti.

92. **1821, Ghenar 14.** — Regest. —

Jaloba lui Toader Săcăluş cu ai săi ci dă cătră d. Ioan Sturza, prin cari cer ca să dei luminată carte gospod, spre a pute stăpâni cumpărătura strămoşască ci să numeşte parte lui Lipan, la faţa Chetrişului, despre nişte acolisitori precum dovedesc doi mărturii di giudecată a boerilor starosti, în dosul cărie poruncă cătră d. dregători de Putna scrii ca să inputernicească pi jăluitori cuprinşi prin jaloba aceasta a-ş stăpâni dreaptă partea lor.

Arh. St. Iaşi, Tr. 1755 op. 2035, dos. 33, fila 11.

93. **1822, Iulie 29.**

Adieata Aniţei Halicioaei prin care lasă toată averea, ce i se cuvine de la părinţi, bisericei Sf. Voevozi din satul Vetreşti.

Adică eu Aniţa Halicioaia, fiica lui Gheorghii Haliciu, datam adevărată şi încridinţată adieata me sfintei biserici ot sat Vetreşti, unde se prăz[nu]ieşte hramul sfinţilor mai mari voivozi, precum să fiie ştiut că dau toată parte de moşiie ce mi s'au venit părinţască: în Cruşoasa doao fălci şi şaizăci prăji[ni] şi casa şi cu pădure şi din silişte şi din arătură şi ori măcar unde s'ar afla o palmă de moşiia, să aibă a merge *ori carele din preoţi va fi la biserică* să stăpâne[a]scă şi am dat-o de a me bună voia, neavând fecior din tru[pu] mieu ca să fiu eu şi părinţi miei pomenită în veci şi oricarile din fraţ[i] sau din rudele mele s'ar ispiti a strica adieata me să fiia ne iartat de cele şapte so-

[1] V. *vol. I*, no. 148 şi *vol. II*, no. 31.
[2] Este vorba de vornicul de Vrancea Matei Bulubaşa.

boară şi de Domnul nostru Isus Hrs. şi de Maica Precista şi de mai mari voievozi şi de mine păcătoasa.

1822, Iuli 29.

eu Aniţa Halicioaia am dat adieată me înpreună cu soţul mieu Toader sfintei biserici daniia în veci, toată parte de cosire şi din arătură ce mi s'a veni după înpărţire Aceasta.

eu Toader Ciută am fostu faţă.
eu Ursul Ţârde am fostu faţă.
eu Ion Bălănuţă am [fostu] martur.
şi am scris eu preotul Ştefan Tătar cu zisa ei.
eu Gheorghiie Anghelușanu am fostu faţă.

Colecţia mea.

94. **1823, Mart 28.**

Mărturia lui Toma Sterian vornicul de Vrancea în pricina dintre satele Coza, Spineşti, Tulnici, Păuleşti, Negrileşti şi Bârseşti pentru împărţirea între ele a Dumbrăvei. [1]

Vorniciea Vrăncii.

Fiind pricină pentru hotarul ce să chiamă Dumbrava între satili Coza, Spineştii, Tulnicii, Păuleştii, Negrileştii şi Bârsăştii, din care pricină cu obrăznicie cuprinde Spineștii o bucată di loc din hotar[ul] Cozi, a strănepoţilor lui Cujbă şi rămâne atât hotar[ul] Cozi, cât şi celilalti arătati sate păgubaş atât di hrana acelui locu cât şi di hotar, deci, sfătuindu-s[ă] înnainte me toati satili, s'au pus la cali ca să mergem cu toţi la faţ[a] locului, la hotar ce să chiamă Dumbrava. Şi aşa, dupi acel sfat, fiindu strânşi mulţimi di norod dintr 'acesti sate, din cari la unii să arată şi numili: preot Anghel, Luca Murg[u], Ban Bâtcă, Vasîli Foraie, Sămion al Anuţi, Ion Moţoc, Enachi Bâtcă, Constandin Lazăr şi Constandin Mihaiu din sat Spineştii, Toader Săcăluş şi Ivan Baraghini din sat Păuleşti, Mihalachi Gherman i Vasîli Dăsagă i Stan Petre şi Radu sîn Ştefan Pop[a] din sat Tulnici şi din Coza preot Ion, Iftemiie Pop[a] i Niţ[ă] Dobre şi Necola Dănaie şi din Bârsăşti Iliie Cojocar, nemesnicu sat[u]lui şi alţi mulţi oameni dintr 'aceste sate şi am mărsu cu toţi acolo, unde le era pricina.

[1] Documentul pe hârtie albă poartă viza spre neschimbare a directorului arhivelor statului din Iaşi Rolu.

Şi, mai întâi, dila un loc, ce este deasupra Bârsăştilor, de unde să începe Dumbrava, au început a-mi arăta cu toţi că hotar lor le este drumul care merge prin mijlocu Dumbrăvii şi că Bârsăştii, Negrileştii şi Tulnici mergu cu stăpânirea hotar[u]lui despre soare răsare şi pâră în Drum Dumbrăvii şi nici că trec din vechi, nici că trec acum şi Spineştii mergu cu stăpânirea pe zare[a] Dumbrăvii pâră în şăşu, la Drum Drumbrăvii (sic) şi drept în sus până în Drum Surducului şi din Drumul Surducului la de[a]l s'au dat stăpânire Cozănilor, ne[a]mului strănepoţilor lui Cujbă şi Tulnici, din Drumu Surducului, drept pe Drum Dumbrăvii la de[a]l, până în cap şi dă prin Râpa Roşie şi drept în apa Putnii, pe din gios di Groapa lui Negrotă. Şi deodată au început Spineştii a striga zicând că nu este aşa, că ei au stăpânit pâră într'o piatră, ce este deasupra Păuleştilor, trecând o bucată mare di locu din Drumul Surducului în sus.

Apoi, văzând eu acea strigare a lor, am cerut să-mi scoată scrisori sau dovezi şi au adus ocolniţ[ă] veche, să arată a fi neiscălită di nici un dregător, şi i-am întrebat: stăpânit-au dupi acea ocolniţ[ă]? Sînguri ei au arătat că nu au stăpânit, care ocolniţ[ă], neavând nici o stăpânire dupi dânsa, au rămas răsuflat[ă]. Şi iarăş, dinpotrivă, au scos Toader Săcăluş o carte gospod din le[a]t 7235 [1] ani, în care arată că s'au giudicat în divan un Toader Negrotă şi cu un Măriian, strenepoţi lui Cujbă cu lăcuitori din sat Spineştii şi i-au dat rămaş, neavând Spineştii nici o hârtiie puternică, ci numai cu gurili. Şi văzând Spineştii acea carte nu le-[a]u mai rămas alt cuvânt decât au zîs că cu bună voie lor şi cu a tuturor lăcuitorilor să le fiie stăpânire numai pâră în Drumul Surducului, ce vine din apa Putnii şi de curmezîş Dumbră[vei] în zare muchii Ivanca.

Şi aşa văzând şi eu învoire şi priimire tuturor, le-[a]m hotărît stăpânire Spineştilor Drumul Surducului în gios şi a Cozănilor în sus, unde le-[a]m pus şi piiatră hotar drept între meri, ca să stăpâne[ea]scă di acum înnainti dupi cum să arată. Atâta

---

[1] Cifra 3 este scrisă peste un zero. Socot că data exactă este 7235 şi nu 7205 din cauza lui Toader Negrotă, care figurează într'un act din 7244. E mai probabil ca acesta să fi luat parte la un act cu nouă ani mai târziu decât cu treizeci şi nouă de ani.

numai: să tre[a]că unii la alții acei care vor fi de frăție, dupi ne-[a]m lui Cujbă. [1]

Și așa le-[a]m hotărît, la care am dat și această carte di giudecată la mâna Cozănilor. 823, Mart 28.

Toma Sterian vornic

Colecția mea.

95. **Fără veleat (cca. 1823), April 18.**

Vornicul de Vrancea dispune cercetarea gestiunei bănești a doi nemesnici și a vătămanilor lor.

Vorniciea Vrăncii

către Tudorachi Neagul logofăt și către Iacov Pătuli. [2]

Neagul Chitac din Valea Sării arată că când au fost el nemesnic sat[u]lui, la istov unor bani ce-au dat la vornic, de către nemesnic Purcel și vătămanii lui [3], ce au fost la dânsul atunci, să află păgubaș di o somă de bani.

Pentru aceia vă rânduește stărostiea ca să mergeți la faț[a] locului și să chemi faț[ă] pe vătăman și pe nemesnic ce au fost atunce și să faceți pătrunzătoare cercetare cu frica lui Dumnezău. Faț[ă] să fie și Sămion dascăl. Și după cum veți găsî cu cali și veți afla adevăr[ul] să dați în scris condee [ade]vărate supt iscălitura dumiv., cu care viindu la vornicie, de va fi adivărate, să vă face înplinire. Apr. 18

Steriean.

Colecția d-lui Ion Roșca din Valea Sărei.

96. **1823, Maiu 7.** — Regest. —

Spiță di curgirea neamului din bătrânul Grozăvel. [4]

Arh. St. Iași. Tr. 806, op. 916, dos. 79, fila 231. Div. domnesc.

---

[1] Cujbă este unul dintre cei mai vechi vrânceni cunoscuți. Încă din 1727 și 1736, se vorbea despre strănepoții săi. Cel care a fost, după spusa documentului de față întemeietorul satului Coza, este poate identic cu Cujbă unul din cei 11 bătrâni ai Bârseștilor. V. *vol. I*, n-le 101, 113 și 114 și *vol. II*, no. 43.

[2] V. mai sus no. 86 și 88.

[3] V. studiul introductiv la *vol. I*, p. XXXVIII, informațiuni asupra nemesnicilor și vătămanilor.

[4] Unul din cei doi bătrâni ai satului Vidra.

97. **1824, Iunii 13.** — Regest. —

Hotarnica postelnicului Mihălachi Racoviță pentru stâlpirea trupului de moșie Vidra. [1]

Arh. St. Iași. Tr. 806, op. 916, dos. 79, fila 102 v.

98. **1824. Avgust 19.**

Mărturia de judecată a vornicului de Vrancea Toma Sterian în pricina dintre locuitorii din satul Spinești și cei din satele Năruja și Nistorești pentru moșia numită Țepa.

Din poronca dumnealor boerilor starosti de Putna fiind rânduit să merg să hotărăsc o parte de moșie în hotar Năruji, ci să numești Țepa, având pricină de giudecată Toader Țirde, Luca Murg[u] ot Spinești i Ghiorghiță Mardache și Toader a Nastasii ot, preot Theodor Tătar ot Văsăiu cu răzășii din sat Năruja și Nistoreștii și mergând însu-mi la fața locului, unde acolo față fiind amândoi părțili, am intrat în ce mai cu amăruntul pătrunzătoare cercetare prin scrisori dovezi, ce au avut. Mai întâiu scoțind Luca Murgu cu ai săi o poroncă gospod din 824, Maiu 7 [2] către dumnealui ban Stamatin poroncitoare ca să margă la starea locului și să le aliagă părțili ce le să cuvin din ace moșie Țepa prin scrisori dovezi ce vor ave. Deci s'au întrebat pe pâriț[i] de Spinești supt care cuvânt n'au rădicat pe dumnealui ban după poruncă, la starea locului. Ei au arătat zicând că ar fi adus pe dumnealui ban și le-au cerut patru sute lei ostene[a]la sa. Deci cerând mai întâi dovezi dela pâriți inpotriva răzășilor de Năruja și Nistorești și de au mai avut stăpânire în ace parte de moșie, au arătat pâriții zicând că stăpânire n'au mai avut niciodată, numai scoțând o mărturie din 819, Iuli 3, scriind că ar fi mărturisit vr-o câțiva oameni din sat Paltin, pe care aducându-să de față Ștefan Mărtoiu, Stan Răduță, Costandin Răduță, Ion Răduță,

[1] „hotar Vidra să inparti pi doi mari bătrâni și anumi Grozăvel și Bucati Drepti și din acest din urmă apoi să inparti pi cinci neamuri iarăș anumi Cherciu, Ioan Vidrean, Drălescu, Perșotă cari esti și Costandin Cristoiul și Calangiu" și in altă parte: „popa Vasilachi sau Calangiu". (Din jurnalul jud. ținut Putnei din 9 Ianuarie 1851, aflat in colecția d-lui Gr. Moțoc din Iași).

[2] V. Constantinescu, Stahl, *op. cit*, no. 93, p. 150. S'a făcut însă greșala de transcriere de a inlocui numele Țepa cu cel de Pipa.

Stan Mărtoiu, Măgdălina Nechito[a]e, Vasili Drăgan şi Rad[u] Chirilă, ci era însămnaţi întru ace mărturie a pârîţilor, care mărturie scrie că ar fi ace parte de moşie Tepa a Spineştilor, după Dumitru Tepa, arătătoare prin semne: din fântâna Vânătorului şi cum apucă pârîu de vali până în apa Peţicului şi apucă apa în sus, pâră unde vini pârîu dela de[a]l, pe din sus de partia Tepască şi apucă pârîu la de[a]l şi esă în de[a]l pe lângă moşie lui Neculaiu Necoară şi dă în plaiu de vali până iarăş în fântâna Vânătorului; apoi s'au întrebat pe arătaţi de faţă din Paltin, ci didesă ace mărturie pârîţilor de este adivărată ? Ei toţi, întru un glas, au răspuns cum că nici o ştiinţă de ace mărturie nu au, că ar fi dată de dânşii la mâna pârîţilor. Apucaţi fiind pârîţii de ace mărturie mincinoasă ca să arăte pe acel scriitor spre a să urma înfrânare spre pilda şi altora, pârîţii au tăgăduit, care faţă fiind Sfinţie Sa iconom Şărban i preot Niag[u], vechil ot Vrance au făcut cercetare acelui condeiu, care aflându-l de faţă pe preot Theodor Tătar, unul din pârîţi, care nici au mai tăgăduit, arătând adivăr, că de însuş este ace hârtie făcută fără să fi fost acei marturi de faţă, pentru aceasta, fiind scriitoriul preot unul din pârîţi, nu i s'a urmat cercetare, decât s'au dat pe mâna vechilului preot Niagu ci să afla de faţă. S'au mai întrebat pe pârîţi mai au alte scrisori dovezi? Ei au arătat că decât ace hârtie mincinoasă nu mai au, care mărturie fiind neadivărată s'au răsuflat, vrând cu chipuri a înpresura pe jăluitorii răzăşi de Năruja şi Nistoreştii şi pentru ca să nu mai rămâi nici un cuvânt pârîţilor s'au cerut şi dovezile scrisori dela răzăşi de Năruja şi Nistoreştii. Au scos o hotarnică din let 1768, Avgust 16 dela un Bulubaşa Măteiu, vornic de Vrance, [2] cuprinzătoare că din poronca dumisali paharnicului Dimitrachi, staroste de Putna, au fost rânduit ca să margă la stare locului să înpartă Măgurelile pe bătrâni lor, care bătrâni sânt aceştie: Rueş au făcut patru ficiori, însă 3 fete şi un ficior anume Negoiţ Rueş, din care se trage Găină, întâiu fată Marie, din care să tragi Nistoreştii, al doile Chetra din care să tragi Rad[u], al treile fată din care să tragi Mihălachi Buşilă, care măsurându-li şi înparţindu-li pe fiişti cari bătrân, precum şi stărpul, pădurile, care au fost pentru păşunat oile, tot pe

[2] V. *vol. I*, no. 148, p. 102.

aceşti bătrâni s'au înpărţit prin sămne precum scrie hotarnica, în care părţi să cuprinde şi ace parte de moşie Tepa, ci cu chipuri vra s[ă] să acolesască pârîţii din Spineşti. Au mai scos răzăşi de Năruja şi Nistoreştii şi altă hotarnică dela dumnealui Theodor Baloş biv vel spat[ar], staroste de Putna din 1815, Noemvrie 28 [3] traşi fiind în giudecată preot Şarban cu răzăşii de Nistoreştii pentru nişte poeni fânaţ, ci au câţva lăcuitori din sat Nerej în hotar acesta, pentru bani chelt[ueli] ci urma la scotire moşii Vrănci, nevoind a plăti Nerejeni, care după cercetare dumisali spatar Baloş li s'au hotărît să plătiască la hotar Năruja şi Nistoreştii dându-le şi mărturie hotarnică prin sămne despărţitoare pâră să înpreună cu hotarnica dumisali vornicului Māteiu şi le dă tot loc în stăpânire de atunce şi până acum. După care dovezi şi scrisori vrednice de credinţă ne mai rămâind giudecăţii nici o îndoială şi după a lor veche stăpânire ci au avut. Pentru care după cercetare ce am urmat la faţa locului şi spre odihna dritului lor, le dau şi eu această mărturie de giudecată.

Toma Steriian stolnic

824, Avgust 19

Colecţia d-lui Dragomir Hănţoiu - Nistoreşti

99. 1826, Aprilie 20.

Mărturie dela patru înşi rânduiţi de vrânceni să măsoare pământurile răzăşeşti şi să strângă banii „cheltuelei Vrancei" despre chipul cum au procedat cu moşia lui Gheorghiţă a Orbii.

Adică noi care mai josu ne vom iscăli pe anume dat-am adivărata şi bună încredinţată mărturiea no[a]stră la mâna lui Ghiorghiţ[ă] a Orbii spre a fi şteutu că în vremea scoateri moşii Vrănci au pusu la cale toţi vrâncini ca să-şi măsoar[e] fiişte carile satu fiişte a căruia gospodar locul di cosir[e] câtu şi di arătur[ă], făcându şi izvodu care câtă moşie are şi apoi să s[ă] arunce toat[ă] cheltuiala şi apoi să-ş[i] dea fiişte car[e] gospodar dreptul său dăpă moşiea ce are şi cuvântul ne era că cându vom merge ca să măsurăm moşia omului, să-ş[i] cheme toţ[i] răzăşi lui ca s[ă] putem înţălegi a cărue şi pe unde îi este hotaru. Ajungându cu măsura şi la Ghiorghiţ[ă] a Orbi şi dându-i veste să-ş vie la mă-

[3] V. Stahl şi Constantinescu, *op. cit.* no. 59, p. 94.

sura moşi lui şi să-şi cheme răzăşi lui şi viindu împreună cu toţ[i] şi arătându-ş[i] fişte car[e]le hotar[u]l său şi am măsurat moşiea lui Ghiorghiţ[ă] a Orbi , din hotar pâră în hotar şi a lui Ion Măciucă iar asămine, câtu şi a celorânlanţi (sic) răzăş şi Ion Măciucă nezicându nim[i]că pâr' acum, acum au scosu un z[a]p[i]su iconomsitor cum că este a lui moşiea ace[a[sta, car' noi o ştem că este a lui Gheorghiţ[ă] a Orbe, dar nu a lui Ion Măciucă. Şi pentru încredinţar[e] ne-[a]mu pus num[e]le şi degetul în locu de iscălitură.

1826, Aprle 20

eu Toader Stan am fostu cu măsura aceia

eu Toma Dudu am fostu

eu Pavăl Meruţăţ (sic) am fost

eu Pavăl Popa am fostu şi noi aceşteia am fostu rânduiţi asupra măsur[i] di toţ[i] vrânceni. [1]

şi am scris eu Costantin Dascalu cu zisa numiţilor di mai sus arătaţ[i].

Verso

In vreme răscumpărători moşiilor Vrănci la anu 1813 la fişti care sat s'au făcut analoghii di au măsurat fălcili cu om[i]ni di socoti[a]la bună şi mergându fiişti ci lăcuitori în hîliza sa, di ' ş arăta hotar până undi să hotăreşti cu a răzăşilor săi, viindu cu măsura şi la acest Ghiorghiţ[ă] Orbeţu şi viindu numitu ş'au arătat hotarul său şi am găsit 3 fălci, 20 prăjini, plătindu-şi şi cheltuiala pi aceste 3 fălci, 20 prăjini, numit Ghiorghiţ[ă]. Şi di atuncea şi până acum nu s'au mai găsît nimine di moşineanu pi ace[as]te fălce, iar acum căzându acestu Ion Măciucă pisti Ghiorghiţă, zicându că este moşiea lui; rău şi fără cale umblă Măciucă di cadi pisti el, că dor n'au fost om înstriinat şi a fostu şi la vreme măsuri tot di faţă şi nezicându nimică că este moşine[a]nu.

1826, Aprile 20

Constandin dascal

Colecţia mea. [2]

---

[1] V. *vol. I*, nle. 221 şi 222.

[2] In colecţia mea se mai găseşte o mărturie cu acelaşi dată, care, deşi redactată altfel, are acelaş cuprins. In această mărturie semnează în plus Ionaşcu Găman. In schimb lipseşte adnotarea de pe verso a dascălului Constantin.

100. **1827, Maiu 14.**

Izvod de banii birului datoraţi de vrânceni pe un cfert de trei luni şi porunca stărostiei către vornicul de Vrancea pentru împlinirea birului şi dreptul vornicului la răsură.

Izvod de banii čfert[ului] al 3-le April, Maiu şi Iunii 827, după tabla čfert[ului] al 2-le trecut în cuprindire luminatii poronci gospod.

Lei	Vrance
37	Călimanul
226	Voloşcanii
266	Vidra
364	Găurili
133	Părosul
132	Colacul
338	Vale Sării
140	Podurili
504	Bârsăştii
354	Poiana
519	Negrileşti
293	Tulnicii
101	Coza
118	Hăulişca
382	Spineştii
152	Văsîiu
162	Hirăstău
274	Nistoreştii
396	Nerejul
210	Paltinul
119	Purceii
198	Tichirişul
363	Năruja
249	Păuleştii
6030	adică şasă mii triizăci lei

Stărostie cătră d. vornic de Vrancea.

După luminată poroncă gospod ci s'au priimit că tabla supt pecete gospod pentru bani acestui čfert al 3-le poati să mai zăboviască şi ca să s[ă] scoată izvoadi după tabla čfertului trecut,

al doile spre a să cislui de cătră lăcuitori bani şi spre a să urma înplinire, iată, scoţindu-să izvod şi de bani ci au a da satile acelui ocol, întocmai după cfert al 2-le, să triimiti şi vi să scrii ca dindată pe de o parte să daţ[i] poroncă a faci lăcuitorii cisla şi pe de altă parte să urmaţi înplinire banilor fără a cuteza să luaţ[i] un ban măcar mai mult afară de obicnuita răsură câte 15 parale la leu, care se vor înplini şi cu ce mai mare grăbire să proftacsiţ[i] o sumă bună de bani ca să s[ă] poată întâmpina grabnicile poronci ci urmază. Iar acum, de priimire izvodului, să triimiteţ[i] răspunsu.

827, Maiu 14

Ioan Luca vornic. Beldiman spatar

trecut Ştefan sărdar [1]

Colecţia d-lui Constantin Faur din Odobeşti.

101. **1827, Iulii 8.** — Regest. — [2]

Carte de giudecată a Stărostii, prin care să cuprinde că lăcuitorii din sat Tulnecii ot Vrancea au făcut arătare că lor la anul 1817, când s'au fost înpărţit munţii, li să dăduse muntele Chetrosul i giumătate din Căbălaş i Galaciu imaş şi Bodesc frunză, iar apoi, la al doile an 818, făcându-să de iznoavă înpărţire s'au luat dela dânşii muntile Chetrosul şi s'au dat satului Valea Sării, dându-să mai în urmă şi Căbălaşul la alţii. [3] Şi în locul Chetrosului li s'au dat muntile Macradeu i Bodesc şi Galaciu, mai scoţându-i datori cu 80 lei, ci li-ar fi trecând mai mult peste analogul cheltuelilor. Şi că acum Tulnecii nu că au cerut vre o prefacire în munţi decât numai că muntele Macradeu, ci li s'au dat lor l-au preţuit mai sus decât muntile Chetrosul ci l-au luat Valea Sării.

S'au învoit ei, de a lor bună voie, spre a să curma toate pricinile: au lăsat Bodescul până în Lepşuleţ, ce curge din Zboina, a să da cui i să va cuvini şi ei să rămâi stăpânitori înpreună cu schitul Lepşa pe muntele Macradeu în preţul muntelui Chetros drept 130 lei.

Arh. St. Iaşi. Tr. 551, op. 596, do 176.

---

[1] Iscălitura serdarului Ştefan Brânză.
[2] Din opisul de documente al Cozenilor.
[3] V. mai sus no. 87 pp. 82—84.

102. 1827, Dechemvrie 5.

Cartea episcopului de Roman Meletie prin care îngăduește mutarea preotului Ștefan Tătaru dela biserica din Secătura Văsuiului la aceia din Vetrești.

Meletie, cu mila lui Dumnezău, episcop Romanului.

Infățășitoriul aceștiea, molitfa sa preotul Ștefan Tătaru, slujitoriu fiind la besearica din satul Săcătura Văsiiului din ținut Putnii, al eparhii noastre, după cererea ce au făcut prin cucernicul iconom Apostol din Focșani, ca să fie slobod a să muta la satul Vestreștii [1] tot dintr'acel ținut, arătând că este priimit acolo, înștiințându-ne cucerniciea sa că rămâne alt preot în locul acestuia la besearica dela Săcătură. I să dă numitului voe și blagoslovenie de a să muta și a sluji ale preoții la besearica cu hramul sf. ierarh Nicolae din numitul sat Vetreștii, purtând grijă și creștinilor la sufleteștile rânduele, iar de se va muta la alt popor fără știrea noastră va fi poprit de epitrahil.

1827, Dechemv. 5

Meletie, episcop Romanului

s'au trecut.

Colecția mea.

103. 1828, Fevruar 29. — Regest. —

Cartea domnului Ioan Sandu Sturza Voovod prin cari volnicește pi un aprod ca să aducă la divan spre înfățoșare pi Aritonăști în pricina cu Chetroeștii pentru moșiea Vidra.

Arh. St. Iași. Tr. 806, op. 916, dos. 79, fila 102 v.

104. 1828, Aprilie 24.

Invoială între locuitorii satelor Poiana și Bodești pentru munții Mușa și Vetrila, cum și pentru islazul Dumbrava dial și Alghianu.[2]

Invoială

Noi lăcuitori otu satului Poiana dămu adivăratu învoiala nostre la mîna lăcuitoriloru otu satul Bodescu, curgători ca și fraț cari după multe certuri și pricin de judecă[t] ci amu avutu întri

---

[1] In loc de Vetrești.

[2] Cf. Ion Diaconu, *Ținutul Vrancei, I*, p. *XL* în notă.

noi pintru muntili Muşa şî Vetrila cîtu şî izlazulu Dumbrava dial şi Alghiianu, astăzi ne-amu înpăcat ca să stăpînimu în chipul următoru:

Adică noi lăcuitori otu satului Poiiana să stăpînimu două părţ şâ noi otu lăcuitori satului Bodeşti o parte, at[î]tu din munţ cîtu şî din izlazuri, iar din sălişte fiecari cumu amu stăpînitu pînă acuma. Cari izlazu ce să numeşti Dumbrava dialu şî al Alghiianu [1] ca sămnu întri noi pînă la măsuraria şî înpărţire esti pîrîulu Bradului şi pentru ca să stăpînimu în paci şăliştele în veci precumu şă urmaşîi noştri, lipsîndu prici[na] gîlceviri şă judecăţi dintră noi di astăz înnainte, după cumu arătatu mai susu. Amu făcut două asăminea învoeli, cîti una di fiecari satu cu afurisănii, cu blăstămu şă jurămîntu că or cari din noi s'ar scula la judecată, sau a să jălui la vorniciea di Vrancea, la stărostie sau la Divan, afurisi[t] şă anaftima să fie cu tot neamul loru şă să nu aibă nici un dreptu la orice judecată pentru cari amu iscălit şî pus digitile p[e] sămnul sfintei cruci şă amu iscălit.

1828, April 24

eu Ion Caba
eu Mireuţă Toma
eu Ion Macovăi
eu Ion S[o]ari
eu Mirăuţă Caba
eu Gorghi Boroşu
eu Ion Mocanu
eu Ştefan Marcu
eu Neculai Tuveni
eu Macoveiu Marcu
eu Mereuţă Patică
Preot Anghel

eu Eni Săcăluşu sînt Soari
eu Bratu Ciornia
eu Vasîli Boroşu
eu Todiru Boştiocu
eu Dumitru Tuveni
eu Sămion Grosu
eu Andreiu Jîpa
eu Grigori Popa
eu Toadiru Tataru
eu Ion Plăvanu
en Ştefan Bratu

Crestian Caba dascăl Ştefanu .... Vat ....
am scris cu zîsa loru

In faţa mea s'a făcutu această învoială
Indescifrabil

Colecţia d-lui Toader Anuţoiu - Spineşti

[1] Este poate vorba de Albiana. V. *vol. I*, no. 1, p. 1.

105. **1828, Iunii 1.**

Stărostia Putnei rândueşte pe vornicul de Vrancea să judece după vechiul obiceiu pricina ce au satele Nereju, Paltin şi Colacu pentru muntele Furu.

Stărostiea Putnii cătră vornic de Vrance

Lăcuitorii din sat Nereju şi Paltenu, după jaluba ce au dat încă dela trecuta luna lui Mart, au făcut arătare că s'ar fi asuprind di cătră lăcuitorii din sat Colac, care voesc a luoa din stăpânirea lor muntele Furul, care munte îl au jăluitorii di multă vremi în stăpânire. Şi cu toate că la mâna jăluitorilor s'au văzut o carte de giudecată, prin care înputernicesc pi dânşâi a stăpâni muntele Furul, dar pentru că acum să vedi iscată pricină între dânşii pentru acel munte [1] şi pârîţii nefiind de faţi ca să vadă dovezile ce vor fi având, spre a nu mai vinì acum în vremea lucrului pe aice, să scrii dumitale, ca adunându pe toţi de faţi să întri în cercetare şi după cum vei afla întru adevăr curgire pricinii, în cuprindere *vechiului obiceiu*, să te sârguieşti a-i pune la cale cu mulţumire tuturor; iar dacă acolo nu să vor putè alcătuì *după vechiul obiceiu, ce urmează acolo în Vrance* şi după dovezile, ce vor fi la amândoî părţile, atunce să-i triimeţ[i] la Stărostie cu orice dovez[i] vor fi având, ca de aice cercetându-să pricina cu amăruntul să să dè hotărîre[a] ce cuviincioasă. Şi pâr[ă] Dumenecă dacă nu să vor putè pune la cale, să-i triimiţ[i] aice.

Dum[itrachi] Plaghino vornic.

Colecţia d-lui Ioan Ştefan Stoica - Paltin.

106. **1828, Iuli 17.**

Zapis pe care îl dă întreg satul Tulnicii schitului Lepşa pentru dijma morei.

Adecă noi tot satul Tulnicii dăm zapisu nostru la mâna părintelui Gherontie, nacealnicul schitului Lepşa, precum să să ştie că i-am dat pentru dijma morii, să n'aibă supărare nici des-

---

[1] La 1829, Iulie 6 muntele Furul nu se mai găsea în stăpânirea Nerejenilor şi Păltinenilor, după cum rezultă din documentul publicat de Constantinescu şi Stahl, *op. cit.* no. 103, p. 162. Aceasta ca urmare a împărţirei munţilor care a avut loc la 1829, Iulie 7, şi nu la 1831, Iulie 2. V. mai jos nota documentului din 1836, Aprilie 12.

pre un sătean, în vieci de veci şi cându s'au făcut acestu zapis, s'au întâmplat mulţi oameni cari să vor iscăli pe anume.

1827, Iuli 17

eu preotul Pavel
eu namesnecul Ştefan Nicoară iscal
eu Ioan Nicoară is.
eu Vasile Cociorbă is.
eu Stan Petrea is.
eu Radul Dieaconu is.
eu Costandin Budacu is.
eu Simion Mocan is.
eu Ştefan Popa is.
eu Ioan Bâznă is.
şi eu diaconul Irimiea am scris cu zisa lor.

Condica schitului Lepşa, fila 12 verso.[1]

107. 1829, Septemvrie 6

Cartea de judecată a stărostiei Putnei în pricina dintre satele Năruja şi locuitori din Nistoreşti pentru secăturile făcute de aceştia în Dealul Secăturii.

Copie după carte cè adivărat[ă] di giudecată a cinstitii stărostii, ci o are sat Năruja i Nistoreşti, fiind staroste dumnealui spătariu Alecu Baloşu [2] la let 1829, Sept. 6. [3]

Dila Stărostiea Putnii

Vasile Aga, Neculai Grosu şi Ion Pomană din sat Nistoreştı, înfăţoşindu jalobă şi din parte altoru cinci oamenì anume Necula a Babi Vasilică, Ştefan Burlacu, Stanciu Panţuşu, Ion Dochioiu şi Gavrilă Lăbunţu şi o mărturie di cercetare ce le-a[u] făcut dumealui Mojanu, vornecul di Vrance pentru 42 fălci, 24 prăjini di iarbă din Dialu Săcături[i], care, fără cuvântu, s'ar fi păşunat di cătră oile lăcuitorilor satului Năruja, faţă viindu şi pârâţii jăluitorilor anume Sfinţiea Sa Iconomu Ş[ă]rbanu, Ion Bercariu, Ştefan Nistoroiu, Anghelu Enachee şi Radul Saule, răzăşii din satu

---

[1] V. *vol. I*, no. 179, p. 124 nota 3.
[2] Alecu Baloşu, scris deasupra altor cuvinte şterse.
[3] Cifra 6 scrisă deasupra altora.

Năruja, la înfăţoşare, ce au avut-o amândoo părţile înnainte stărostii li s'au făcut întrebare pârîţilor din sat Năruja că suptu ce cuvântu au urmat acè păgubire a jăluitorilor din sat Nistoreşti, la care au înfăţoşat o alcătuire d'înpărţala munţilor ce au făcut lăcuitori din toată Vrance înnainte vornic din Vrance Ghiorghie ispravnicu [1] din let 1817, Iulie 6 prin carile să arată că la analogul banilor ce au datu sat Năruj i Nistoreştii când au scosu moşiea Vrăncii di supt stăpânire dumnealui vistu Iordache li s'au vinit Lapăşu di susu cu Muntişoru şi Dealu Săcături. [2] Al doile au mai înfăţoşat o carte de giudecat a dumnealui com[i]su Costache Carage din letul 1817, Iulie 16 [3] ce era staroste di Putna în ace vreme, prin carile arată că fiindu iar[ă]ş nemulţumire satului Poiana la înpărţala munţilor, faţă viindu înnainte stărostii cei mai aleşi din lăcuitori vrânceni, nimesnici şi preoţi di prin toate satile, care stându întru înfăţoşare cu jăluitori poenari şi cercetându-să înpărţala şi alcătuire munţilor după ţudulile ce s'au găsitu la mâinile tuturor satilor prin largu arătătoare că puindu preţu fiişte căruia munte şi frunză şi analoghisându-să pe banii cheltuieli şi pă mărime şi stare satilor au datu fiişte căruia sat şi munte din potrivă, precum şi sat[u]lui Năruja i Nistoreşti, agiungându-i analogu la bani cheltuele, li s'au vinit Lapoş di susu şi cu Munţişor şi Dealu Săcături, frunză. Sateni jăluitori iar[ă]ş înfăţoşând-o hotarnică din let 1768 Avg. 10 în cuprinder[e] că hotaru Măgurelilor să începe dila meri şi mergi pi Nărujă în susu în gura Văi Răle şi apucă Vale Ră la dialu şi esă în chiscu şi din chiscu dreptu în apa Peţicului, undi niamul Nărujăscu n'au pututu păşuna, acelora dânduli-să pentru frunză satile numai Dialu Săcături, adică din Vale Re la dialu până în hotaru Lapăşului şi în Vale Săcături şi din capătu săcături lui Ion Bèrcariu apuc[ă] Peţicu în susu până în hotaru Lapăşului, care s'au lăsat frunză pentru păşunat oilor. In care locu, după cercetar[e] ce s'au făcut zapisilor lăcuitorilor între dânşii, numai un zapesu di săcătură din let 1802, Maiu 10, care au cumpărat Vasile Aga dila Radu sin Gavrilă Găină în cuprindere sămnilor ce să arat[ă] prin zap[e]sul, care zap[e]su fiindu mai înnainte[a] înpărţiri munţilor

[1] Gheorghe Costin.
[2] V. mai sus no. 82.
[3] V. mai sus no. 84.

și incredințat di dumnealui ban Toma Stamatin, ce era pi vreme aceia vornecu di Vrance, s'au priimitu di bunu iar celelalte zap[i]să di săcături a jăluitorilor fiindu în urma înpărțirii munților și a frunzilor au rămasu răsuflate, rămâindu a-ș căuta jăluitor[i], a-ș căuta dila cei ce au cumpăratu și diși unii din lăcuitori satului Nistorești au vroitu să facă săcături di fânațu, ace[a]stă urmare a lor fiindu cu totu înpotrivă, fără a șie dreptăț și alcătuire munților nu li s'au ținut în samă. Dreptu aceia să dă la mâna sat[u]lui Năruj[a] și Nistorești această stăroste[a]scă carte de giudecată ca să-și aibă nestrămutat și veșnică stăpânir[e] pe ar[ă]tatul munte Lapășu[l] și Muntișoru i Dialu Săcături după bună învoire jăluitorilor.

829 Sept. [1] 834, Avg. 28

Colecția d-lui Șerban Popa-Nereju.

108. 1829, Dechemvrie 31.

Carte dată de stăroslie locuitorilor din satul Vidra ca să nu mai fie supărați la stăpânirea pădurei, apărătură.

Stăroștiia Putnei

Lăcuitorii satului Vidra, viind, au făcut arătare stăroștii, că la înpărțala ce s'au făcut unei păduri la acel ocol a Vrancii pe toate satele, i s'au venit dreaptă parte o bucată de pădure, apărătură și satului Vidra .... și că aceşti lăcuitori de prin aceste sate s'ar fi sculându în părțile lor și ar fi mergând în apărătura lăcuitorilor și ar fi tăind lemne, fără să aibă voe de la nemesnicii acestui sat.

Deci fiind că iaste poroncă vornicului de Vrancea ca nimenea să nu îndrăsnească a tăia lemne din apărătură fără voia stăpânilor moșii, pentru care li s'au dat această carte numitului sat, ca nimenea să nu îndrăsnească în apărătură, fără a să învoi cu lăcuitorii acestui sat, după cum să urmează aceasta și pe la alte moșii.

829, Dechemvr. 31

Stamatin paharnic

Colecția d-lui Constantin Georgescu - Vrancea

---

[1] Data: 829 Sept. este ștearsă, scriindu-se data de 834 Avg. 28 cu acelaș mână și cerneală.

109. **1830, Ghenarie 19**

Zapis prin care satul Hăulişca vinde o bucată de pământ lui Costin sin Cornilă Soare [1]

Adică noi seteni din satu Hăulişca, care mai jos ne vom iscăli pe numele noastre dat-am zapesul nostru la mîna lui Costin sin Cornileie Soare precum să se ştiie că i-am vîndut o falceie şi patruzeci prăjini şi unde să numeşte aceia moşiie în Poduri, din moşiia lui Costa[n]tin Oltenu din vale şi i-am vândut-o obcină înveci amin. Şi noi satu o am luat în mânele noastre 35 lei, adică trei zeci şi cinci de lei şi pentru mai adevărat credinţă ne'm pus numele şi degitele în loc de pecete ca să se crează. 1830, Ghenar 19

Eu Bratosin Suru, vînzător
Eu Mafteiu Soare, vâ[n]zător
Eu Iordacheie .... sitiia
Eu Simioan Huşcă vî[n]z[ă]tor
Eu Ioan Săcăluş cel mic, vânzător
Eu Vasili Boţu vînzător
Eu uncheş Trif, vîn[ză]tor
Eu Toader Câţu, vînzător
Eu Ioan Câţu, vînzător
Eu nemesnicu Ioan Săcăluş, dinpreună cu tot satu vânzător.
Şi am scris eu preotu Ioan Pone cu zisa tuturor sătenilor.

Colecţia Postolia Trif zisă Bica din Hăulişca.

110. **1830, Ghenar 25.**

Vornicul de Vrancea raportează stărostiei că în Vrancea a sosit un detaşament de 14 cazaci, care au ordin să păzească plaiurile Vrancei cu ajutorul plăeşilor şi a vornicului de Vrancea.

Către cinstita stărostie, vorniciea Vrăncii.

Aice la Vrance de eri Ghenari 24, [2] Vineri, au venit un sotnic de căzacì cu 13 căzaci călări şi au rânduit la plaiu Lepşii 3 căzaci şi un plăeş şi la plaiu dela Valea Ne[a]gră, lângă Zboina

[1] Vezi un act asemănător în care, deasemenea, vânzător este satul, mai jos no. 118.

[2] Cazacii stau în tot cursul anului 1830. Către sfârşitul lunei Noemvrie sunt schimbaţi cu alţi cazaci veniţi dela Călăraşi din Ţara Muntenească.

Verde aproape de sat Herăstău iarăş 3 căzaci şi un plăeş şi la Poenile Sării, aproape de sat Nereju, lângă muntele Furu 3 căzaci şi un plăeş şi sotnicu cu patru oameni s'au aşăzat în sat Negrileştii cu 6 cai, numai cu ecstruţii (sic) giumătate rusască şi giumătate moldovene[a]scă scrisă di la visoco blagorodiea sa polcovnic i cavaler Alecsandru Cristiean, poroncindu-să printr'ace ecstruţie (sic!) ca să s[ă] păzască de cătră căzaci şi de cătră mine cu străşnicie aceste plaiuri, poroncind ca să s[ă] poarte de grijă tuturor căzacilor şi a cailor cele trebuincioasă, fân şi grăunţi şi pentru dânşii: brânză, carne de mascur şi pâine. Acum, deodată sat Herăstău hrăneşte pe trii cu caii lor, sat Nereju pe trii cu caii lor, sat Tulnicii pe trii cu caii lor şi Negrileştii pe sotnicu cu patru cazaci şi pe 6 cai a lor. Pentru care nu lipsăsc a înştiinţa pe cinstita stărostie şi să am povăţuitoare punere la cale.

Iar dela hătmănie nu am nice o poroncă pentru ace[a]sta, decât numai ecstrucţiea.

830, Ghenar 25

Toma (Steriian) stolnic

Arh. St. Iaşi, Tr. 1609, op. 1842, dos. 68, fila 1

111. 1830, Iunie 5.

Vornicul de Vrancea aduce la cunoştinţa stărostiei nemulţumirea vrâncenilor care sunt opriţi de către cazacii trimişi spre paza graniţei austriece, de a-şi urca oile la munte.

Cătră cinstită stărostiie, vorniciea Vrăncii.

Toţi lăcuitorii vrânceni, strig cu toţi că şi oile şi vitili cele mari le piier neavând unde le păşuna în imaş satelor, că tocmai acum când cu zăce zile mai înnainti era să le suie în munte şi de atunce stau pe loc, neavând cu ce să hrănì; deci fiindu că lăcuitorilor acestora, ce lăcuesc aice, cu munţii aceştiea să hrănescu piste tot an: bir, havalelile şi tot ce li să cere din munţii aceştiea a lor să înlesnescu, cu toţi strig[ă] şi să roagă cinstitei stărostii ca să fiie puşi la cale cu cât să va pute mai în grabă, că li să prăpădesc vitile, căci nu pot să aştept[i] mai mult, că din cei mai aleşi vor da o chezăşie vrednică, că nu să vor întinde cu vreun vicleşug piste graniţă, aice la faţa locului, în fiinţa vorniciei. Unde s'au aşăzat acum cordonili căzacilor şi a plăeşilor

pentru pază este cu depărtare ca de 16 ceasuri, unde acolo sânt munţii lor şi aice unde s'au aşăzat, au făcut casă, grajduri ca să nu să rădice de acolo la graniţă, căci vrâncenii, după ce oile, vitili, le urcă în munţi, apoi ei necontenit mergu şi vin şi mai mult şăd acolo decât în sat.

Vin dintr' înşii cu rugăciuni şi cu plângere ca să fiie puşi la cale cât să va pute mai în grabă.

830, Iunie 5

Toma (Steriian) stolnic

Arh. St. Iaşi. Tr. 1609, op. 1842, dos. 68, fila 22

112. 1830, Iunie 11

Vornicul de Vrancea comunică stărostiei de Putna că în executarea poruncei sale şi luând chezăşie dela vrânceni, a încuviinţat suirea oilor la munte, după ce urednicul cazacilor plecase la Grozeşti ca să ceară în această chestiune instrucţii dela căpitanul său. [1]

Cătră cinstita stărostie, vorniciea Vrăncii

Urednic di căzaci, ce este la cordon dila coliba Bac[iu]lui dupi Lepşa, dupi ce i s'au dat carte d. comândat (sic), nici într'un chip nu vre să o despecetluiască, zicându că nu scriie cătră dum[nea]lui; apoi s'au despecetluit de mine şi el au citit-o şi citindu-i şi eu cartea cinstitei stărostii, ce scriie cătră mine, apoi au dat răspunsu că el nu să amestecă, dar eu să urmez. dupi cum mi să porunceşte şi carte comăndatului au luat şi au purces la Grozăşti la căpitanu său. Am purces şi eu di acolo di la cordon, prin sati dupi scriierea erburilor la 9 aceştii luni. Apoi au venit dupi mini căţiva vrănceni şi au început a striga că vitele li pier, neavându păşune şi că eu nu urmez, după cum mi să porunceşte de cătră cinstita stărostiie: că ei vor da cu toţi straşnică chezăşie. Şi aşa astăzi am purces să număr oile şi vitele cornorati, ce le suie în munţi şi eu chezăşie, dupi cum mi să porunceşte, iar dacă cinstita stărostie mă va povăţui într'alt chip, mă rog să aibu cinstitu răspunsu, să nu greşăscu

Toma Steriian, stolnic

830, Iuni 11

Arh. St. Iaşi. Tr. 1609, op. 1842, dos. 68, fila 24.

---

[1] V. mai sus nle 110 şi 111.

113. **1830, Septemvrie 1.**

Act de împărţire a moşiei Câmpurile între răzeşi.

Inpărţala făcută moşiei răzăşilor întri dânşii.
830, Septemvrie 1.

. . . .
. . . . [1]

1332	2	Adică una mii trii suti triizăci şi doî fălcii şi doî prăjini cuprindi înpărţala locului de hranî pricum să arată în urmă.

Adunarea sumilor

fălci	prăj.	
1332	2	suma de sus arătată, ce s'au înpărţit în locul de hrană.
514	40	pădure analoghisită pre numili fiiştică ruia,
23	32	cinzăci şi doî pogoani ce au rămas opşteşti, pe malul Merioarii.
113	—	ci sint în pricină cu casa logoft. Toma Anastasiu şi nu s'au înpărţit.
1982	74	Adică una mii noîsuti optzăci şi doî fălci şaptizăci şi patru prăjini, esti tot trupul moşiei noastre din pâriu Merioarii la dial, pâră în hotarul moşiilor Caşinului şi Soveja.

Fiind că în moşiea arătată stăpâniam mai înnainte care cum putèm, pentrucă nu am fost niciodată înpărţiţi spre a să şti cini câtă parte şi în ci locu are, precum şi unii din cei adivăraţi moşneni nu stăpânè nicicum, iar pi di altă parte fiind şi o mulţimi di datorii în bani asupra aceştii moşii, cari trebui să li plătim, au cerut trebuinţa ca să să înpartă moşîia spre a şti fiişticarili cât are. Stătut-am şi ni-am socotit cum să să urmezi aceasta şi fiindcă din trupul aceştii moşii au eşit şi s'au dispărţit multi

1. Documentul începe cu un tablou în care se trec pe rând un număr de 268 de proprietari — între care la no. 267 schitul Lepşa cu 1 falcie de pământ „*în Tihăraie danii dila Apost Olariu*" — cu arătarea precisă a întinderei de pământ ce li se cuvine şi a locului unde este situată. La sfârşit se face totalul de 1332 de falci şi 2 prăjini, după care textul documentului este transcris şi publicat aci.

vânzări şi dănii pre la streini obrază şi tot dila niamurili noastre, cari pe drept cuvânt acei vânzători şi dănuitori trebuia să rămâi streini di părţi, dar întâiu că a să pute faci vreo spiţă de niamuri lipsăşti cu totul dovezili pre cari să să întemeezi, al doile, fiind învechiti vânzărili şi mai cu samă dăniile pre la mânăstiri, însuşi numili dătătorilor de să şi găsăsc în zapisă, dar nu să pot nimeri dila cari niam să trag, al treile că şi cei ce s'ar socoti pi sine astăzi nevânduţi şi nedaţi danii să află supuşi cu feliuri di răspundiri către opştii, cari di s'ar răfui nu li-ar agiungi spre plată tot avutul lor, aceste văzindu-le şi socotindu-le că dintri noi nu sint nici cu buni dovezi trăgători di niam, nici fără jignire întru ali moşiei, ca să rămâi toati laoparte, ni-am invoit întru acestaşi chip: ca tot locul de hrană adică di cosit şi di arat să să măsoare fălceşti şi să să înpartă fiişti căruia dintri noi pre stare, pre cheltuelile făcute şi pi vreme pirdută unblându întru ale moşiei şi să întri părtaşi toţi câţi să trag di niam cu noi, macar deşi n'au stăpânit pără acum. Pentru cari urmare s'au făcut şi legătură în scris întri noi la 20 a trecuti lu[n]i April, s'au şi ales dintri noi pe 20 liude, vichile, carili să măsoare şi să înpartă moşiea, precum arată aceeşi scrisoare. Deci numiţii vichili, urmând măsura au găsit toată moşiea noastră 1982 fălci, 74 prăjini, din carili osăbit întâiu loc de hrană în măsură de 1332 fălci, 2 prăjini şi înpărţindu-l pe cinci stări de oameni, s'au venit noî pol fălci fruntaşului întâiu, şapti pol fălci fruntaşului al doile, cinci pol fălci mijlocaşului întâiu, trii pol fălci mijlocaşului al 2-le şi câti una şi pol falcii codaşului şi s'au şi hotărît fiiştecărue locul unde ari să-i fii stăpânirea, fără a îndrăzni di acum înnainte a păşi unul in stăpânirea altuia cu coasa sau cu plugul, iar codrul fiind 514 fălcii, 40 prăjini n'au fost la putinţă a să osăbi în părţi, ce s'au hotărît, cari cât ari a stăpâni şi s'au vinit trii fălci di fruntaşul întâiu, doî pol fălci de fruntaşul al 2-le, doi fălci mijlocaşul întâiu, una pol falcii mijlocaşul al 2-le şi câti şasăzăci prăjini codaşului, cari sau să va stăpâni di către toţi opşteşti, sau cari va voi îş va luoa în osăbiri atâta cât i să hotărăşti parte şi o va stăpâni precum va voi, neamestecându-să apoi în celalant codru rămas opştesc. S'au mai lăsat o bucată de loc, măsurată pogoneşti 52 pogoani, iar fălceşti 23 fălci, 32 prăjini pe malul pâriului Merioara de-a dreapta şăsul, ca să fii opştesc, precum şi una sută

triisprezăci fălci pădure, iarăş nu s'au inpărţit, fiind in pricini cu casa logofătului Tomi Anastasiu, cari după ci să vor lămuri din giudecată, dacă vor rămâni ali noastri, le vom inpărţi pre urmaria inpărţălii di mai sus arătată.

Aceasta fiind voirea dintre noi, spre credinţă cei ci am ştiut carte am iscălit, iar cei ci n'am ştiut carti ni-am pus numile şi degitili.

Ioanu preot Lupuşor adiverez
eu Gheorghii Mafteiu adiverez
eu Ilii Berdeiu adiverez
eu Vasile a Popii
eu Vasile Buruiană
eu Toader a Onii
eu Gheorghii Băeş
eu Radu Chetreanu
eu Ilii Andronic
eu Neculaiu Măriian
eu Miron Ţăranu
eu Pavăl Zgarce
eu Alixandru Dogariu
eu Grigoraş Mamalaucă
eu Vasili Grigori
eu Costandin Ţăranu
eu Mihaiu Iancu
eu Vasili Iancu
eu Vasili a Floarii
eu Ştefan Găuroiu
eu Chiriac Rusu
eu Grigorie Pomană
eu Niculaiu Şchiopu
eu Vasile Buruiană
eu Mane Negoiţă
eu Toderaşcu Lungu
eu Andreiu Sfârloagă
eu Miron Ţăranu
eu Iftimii Roată
eu Niculaiu Nistor
eu Toadir Mironică
eu Vasile Dănilă adeverez
eu Ioanu Dănilă adeverez
eu Ioan sin Ştefan a Măgdălinii
eu Ştefan Oance
eu Toader Zgarcea
eu Ilii Zgarcea
eu Vasili Roată cel mic
Ştefan preot sin Ioan Mafteiu
Ioanu preot sin Toader Mironică
eu Ilie Pleşu
eu Stancu Pleş
eu Lupu a Babii Anii
eu Vasile Mândrilă
eu baba Stanca Ghionoai
eu Toderaşcu Ciuruc
eu Toderaşcu Luca
eu Costin Rotilă
eu Iftimii Rotilă
eu Ioan Rotilă
eu Vasile Rusu
eu Sandu Băeşu
eu Vasili Brichiş
eu Mafteiu Băeş
eu Vasile Anton
Ioanu preot sin preot Lupuşoru
eu Grigoraş Popa
eu Vasile Popa
preot Vasile Burgă adeverez
preot Ioan sin Mafteiu Burgă preot
preot Vasile zăt Bâtcă
Mafteiu preot duhovnic

eu Mihaiu Vâzu
eu Soari Roată
eu Costandin Ivănoiu
eu Radu Giugănariu
eu Ioanu Nedelcu
eu Mafteiu Roată
eu Costachi Lupuşoru
eu Ştefan sîn Costachi Lupuşoru
eu Gheorghiţă Onea
eu Gheorghii Cercel
eu Mafteiu Dănilă
eu Sămion Blindoiu
eu Ioanu Cheliş
eu Sandu Berdeiu
eu Ştefan Berdeiu
eu Apost Berdeiu
eu Vasili Puiu
eu Vasile Cudalbu
eu Andronic Anton

preot Ioanu Enache adeverez
eu Grigori Moga adiverez
eu Andronic Bode
eu Niacşu lui Grigore Calcaticiu
eu Nistor Zgarce

Pecetia vechilllor răzăşilor

Zapciei de Suşiţa

Numiţii răzăşi arătându-ne că di a lor bună voi au făcut înpărţala aceasta, să adivereşti şi cu a noastră iscălitură.

830, Săpv. 10

Iancu Onicescu

Stărostia ţinutului Putnii

De faţă viindu numiţii răzeşi şi arătând că di a lor bună voi au urmau alcătuirea şi înpărţala aceasta întri dânşii, au cerut ca să li să încredinţazi şi de cătră stărostii. Di aceia să adivereazâ şi cu ali noastri iscălituri

1830, Săpv. 15

Alixandru Balş postelnic Jurge vornic

Comisiea al triile răviduitoare

Răzăşii de moşiea Câmpurili prin jaluba lor, ce au dat aceştii comisii, cerând, ca înpărţeala aceasta făcută între dânşii cu opştiască priimirea lor spre a vă păzi în veci cu nestrămu-

tare să să adiverească şi di această comisii. Aşa dar, întrebându-să şi pi însuşi, au arătat că cu a lor voinţă şi într'o uniri s'au înpărţit pi moşiea lor, precum să cuprinde în înpărţala aceasta. Şi pentru aceia, după a lor cerire, s'au adiverit.

830, Săpv. 15

Iordachi Balşu spatar

Procoror Şeremetovici

Urmează legalizarea copiei de judecătoria ţinutului Putnei sub no. 2469 din 10 Aprilie 1830.

Condica moşiei Câmpurile, doc. no. 47, filele 118 — 129.

114. **1830, Septemvrie 9.** — Regest. —

Mărturiea hotarnică dila stolnicul Toma Sterian, vornic di Vrancea, arătătoare cum au măsurat moşîea Vidra despărţând şi cu petri hotară.

Arh. St. Iaşi, Tr. 806, op. 916, dos. 79, p. 231 verso.

115. **1830, Septemvrie 10**

Raportul vornicului de Vrancea către starostie asupra stărei drumurilor şi podurilor din Vrancea

Către cinstita stărostiie, vorniciia Vrăncii

Porunca cinstiti stărost[ii] cu număr 871 poroncitoari ca s[ă] dreg drumurili şi să s[ă] facă poduri pe la pâraie şi scursuri de apă, cari după poruncă se va urma, dar la acest loc va şti cinstită starostie că nu să poate urma într'acest chip fiindu un loc cu tot de împotrivă că astăzi îl dregi şi mâine să faci şi mai mare scursura, fiindu munte cu pietre şi bolovani.

830, Septemvrie 10

Toma [Steriian] stolnic

Arh. St. Iaşi, Tr. 1609, op. 1842, dos. 83.

116. **1830, Octomvrie 15.**

Raport al vornicului de Vrancea prin care se arată numărul bisericilor şi schiturilor din Vrancea, cum şi averea acestora din urmă.

Către cinstita stărostie, vorniciea Vrăncii

Poronca cinstiti stărosti cu număr 1136 poroncitoari ca să s[ă] triimată ştiinţă cinstiti stărosti câti bisărici, schituri, metoaci

și mănăstiri să află la acest ocol [1], pentru care va ști cinstită stărostiie că aice in Vrance să află 28 bisărici de mir și doă schituri: unul Valea Ne[a]gră, pe apa Năruji supt poalili muntelui Zboina Verde și alt schit pe apa Lepșii supt poalile muntelui Macradiiului [2] și au câte puțini poieni de fânaț și câte puțini vite de hrană, alt n'au nimicu. Să hrănesc cu milostiniia. Pentru care dupi poroncă raportuescu cinstiti stărosti.

830, Octomvrie 15

Toma (Steriian), stolnic

Arh St. Iași. Tr. 1609, op. 1842, dos. 63, fila 4.

117. 1831, Septemvrie 4.

Cartea stărostiei Putnei către vornicul de Vrancea prin care il rânduește să cerceteze pricina dintre satul Vidra și mai mulți locuitori din Păulești pentru mai multe secături ale acestora din urmă în muntele Coza.

Stărostiia Putnei

cătră cinstit d-lui. vornic de Vrancea.

Lăcuitorii satului Vidra au înfățoșat la stărostie un zapis din 4 Iunii, anul următor dela Sămion Popa i Toader Săcăluș ot Păulești, cuprinzător că se lapădă de săcătura din muntele Vidrenilor, din Coza, i cercetarea rânduiților Toader Săcăluș i Chiriac (?) Codreanu și Sămion Stan ot Păulești că cercetând în frica lui Dumnezău și au aflat acele săcături pe muntele Vidrenilor în dosul căreia mărturia se vede adeverită și de ace vornicii, după care s'au dat în stăpânirea Vidrenilor.

Pe temeiul acesta ei, Vidrenii, au putut intra într'acel munte. Apoi mai în urmă s'ar fi sculat în tăriea lor un Constandin Gârlean cu alții ai lui și au zălogit pe Vidreni de 10 capre.

Deci să scrii dumitali ca prin înfățoșarea amândurora părților să cercetezi și dacă părțile de sâneș s'au inplinit, vei luoa caprele și îndată să vor da jăluitorilor, iar ei pentru cutezare se vor înfrână. Și muntele cu toati poenile lui il va stăpâni Vidrenii

[1] Cu ocazia alcătuirei unei catagrafii generale a averilor bisericești, cerută Starostiei de Putna de către Divanul împlinitor al Cnejii Moldaviei cu porunca din 1830, Septemvrie 9.

[2] V. Aurel V. Sava, *Contribuțiuni la istoria bisericei vrâncene*, in *Milcovia*, anul II, no. 1, pp. 16—38.

după documenturile ce au. Iar fiind pricină osăbită, înştiinţându-să stărostii, trimiţându-i întru înfăţoşare părţile amândoaî.

831, Septemvrie 4

Balş postelnic

Colecţia d-lui Constantin Georgescu - Vrancea din Chişinău.

118. **1831, Noemvrie 21.**

Zapis prin care locuitorii din Păuleşti vând lui Ion Huşcă o firtă de loc din vătaşniţa satului pentruca din banii obţinuţi să se facă îmbunătăţiri la biserică. [1]

Adică noi toţi lăcuitori din sat Pă[u]leşti încredinţămu cu acestu zapesu al nostru ce-l dămu la mâna lui Ioan Huşcă zătu Gligori Cherciu spre a fi ştiutu că i-amu vândutu o firtă de locu vătaşniţă a satului anume din blana lui Iordachie de vale, pe unde-i casa numitului Huşcă, i-amu vândut-o cu tocmală hotărîtă 32 de lei, adică triizăci şi doi di lei di opcină în veci de veci lui şi ficiorilor lui în veci şi aceşti bani, ci ni i-au dat pe locu acesta, i-amu dat la biserică di amu făcutu uşăli înpărăteşti la biserică şi amu legat şi o carte de a bisericii şi pentru credinţă amu rugat pe scriitor de au scris zapis şi ne-au pus numele şi noi amu pus degitile în locu de iscălituri.

1832, Noeam. 21

eu Ivan Baraghin amu vândutu
eu Toader Grocean asămine vânzător
eu Toma Cherciu asămine vânzător
eu Gligore Cherciu vânzător
eu Todir Buture asămine vânzător
eu Nicula So[a]re asămine vânzător,
eu Vasile Ianachie asămine vânzător
eu Ivan Alban asămine vânzător
eu. Niţă Săcăluş asămine vânzător
eu Nicula Buture asămine vânzător
eu vornecu Dumitraşcu Bogdan cu tot sat amu vândutu de opcină ac[e]astă vătaşniţ[ă].
şi amu scris eu Vasile. Cornilă cu zisa a tot sat.

Colecţia d-lui Ion Văcaru - Păuleşti.

[1] Alt act în care satul vinde unui sătean, mai sus no. 109.

119. 1832, Iuni 2.

Jalba clăcaşilor de pe moşia Văleni a mănăstirei Mera contra arendaşului moşiei pentru grelele condiţii de muncă ce li se impun.

Cătră cinstita judecătoria ţînutului Putnii, jalobă.

Noi, aflându-ni lăcuind pe moşiia sfinti monăstiri Mira, la satul Tichiriş [1] în toţî anii dăm la posăsor moşii câte 14 lei di falciea fânaţu, iar de falciiă făcută de noi din codru câte 7 lei di pogon, sămănătură câte 40 ocă grăunţă şi din casă câte 4 lei şi o zî de clacă. Acest[e] li făceam şi li dam pe un an di zîli. Acum, în an acesta, posesor ce-l avem pe moşii d. Costandin Grecul, ne-au luoat di falciie di fânaţu 30 lei şi trii zîli clacă şî di falciia di codru 20 lei, di pogon di sămănătură ne ceri câte 60 ocă grăunţă şi di casă câte 6 sorocovăţă, lucrul cu tot din înpotrivă precum ni să luoa mai înnainte. Pentru aceasta, plecat, ne rugăm cinstiti judecătorii ca să binevoiască a luoa în băgare di samă sărăciia ce ni să pricinueşte di cătră numit posăsor şi să-i poroncească lui a ne întoarce banii ci ni i-au luat mai mult, fiind cu rea credinţă luoaţî şi aşteptăm milostivă punire la cali.

an 1832, Iuni 2

eu Ioniţă Stănilă ot sat Tichiriş
eu Eftemii Stănilă ot
eu Andreiu Stănilă ot
eu Mafteiu Labă ot
eu Ioan Buruiană ot
eu Grigore Hodea ot
eu Roman Labă ot
eu Alecsandru Muntean ot

Tr. 93, op. 108, dos. 90, fila 1.

---

[1] Clăcaşii aceştia din cătunul Văleni (v. mai jos no. 121) sunt aşezaţi de sigur pe bucata de pământ din satul Ruget, pe care încă din veacul al XVII-lea o cumpărase Turiştiian din Ţara Ungurească dela sătenii din Ruget spre a o vinde lui Badea Limbovici vornicul de Vrancea, dela care luându-o Alexandru Ramandi, marele vornic cu soţia sa Maria, au dăruit-o mânăstirei Mera. V. *vol. I*, no. 64, pp. 41 şi 42.

In *volumul I*, no. 192, p. 132 am publicat de asemenea un act din 1798, Iunie 12 cu *„sămnile mitocului mănăstirii Miera, ci este în Ruget, biserică şi chilii şi vie a călugărilor"*.

120. 1832, Iunie 5.

Zapis din care se vede că mai mulţi răzeşi din satul Ireştii de sus sunt vrânceni de baştină, curgători din bătrânul Petrişor şi anume din Spinciu. [1]

Ireştii de sus.

Adică noi neamurile ci ne tragem din partea lui Petrişor, trăgându-se din Spineni din Păoleştei, ci ne tragem din Mărica, fata lui Petrişor şi noi nepoţii lui Ioniţă, lui Ionu Ciupercă am vândutu a noastră parte câtă ni s'aru alege dintr'acel bătrânu: di cosire, di aratu, din silişti şi ori di undi s'ar alege acea parte di moşie, — că sintem ca n[i]şti fraţi, ori di undi —. Şi i-am vândut-o dumisale numitului Costin Soare şi fime[i] dumisale Mariea şi feciorilor dum[i]lor sale, câţi Dumnezău le va dărui, ca să le fie ocină in veci şi nepoţilor. Şi tocmala ne-au fostu 154 lei, adică una sută cincizăci şi patru lei şi cân' amu vândutu ne-[a]m intrebatu toate niamurile şi fraţii şi tocmala ne-[a]u fostu aşa piste totu şi pentru credinţă amu iscălit.

1832, Iunie 5

Din preot Cristican este preot Simion şi iscal i Mărica, fată lui Ioniţă Ciupercă, iscălescu.

Din Măriuţa, fata lui Ioniţă Ciupercă, Panfil iscal

Din Toadir, ficior lui Ionu Ciupercă, Paraschiva şi pentru aceasta toate neamurile amu iscălit; car[e] amu ştiot carte amu iscălitu, iar care n'am şte[u]tu carte, ne-[a]m pus degitile ca să s[ă] crează.

şi eu Simion preot Ciupercă amu scris zapisul şi vânzătoriu

Iftimii preot, faţ[ă] la acestu zapis am fost

Şi acestu zapis s'au făcutu la casa preottu lui Simion

Verso

Iscăliţii anume:

Lupu Cristiean, Ion Cristiean, Grigoraşc Nechiifor, Neculaiu Lădariu, Pavăl Pătraşcu şi alţi lăcuitori şi toţi faţă la ceastu zapăs.

şi cheltueala s'au făcut 1 leu.

[1] V. in *vol. I*, n-le 167 şi 168 două acte in strânsă legătură cu acesta, din care şi un izvod de impărţirea bătrânului Petrişor pe cinci fraţi: Bode, Negrotă, Roşca, Spinciu şi Hornea.

Şi partiea aceastie de moşii iste în Fundul Hrejdei, o giumătate din aceia groapă şi în Fundul Zănbriţi (?) tot giumătate dinu groapă.

Colecţia Postolia Trif zisă Bica din Hăulişca.

121. **1832, Iuni 15**

Scrisoarea privighetorului de Vrancea către pasnicii satului Tichiriş şi mărturia acestora asupra dijmei cu care se arendează falcia de fâneaţă.

Privighitor ocol[ului] Vrăncii cătră pasnicii satului Tichiriş şi preot Neculaiu ot.

Fiindcă între lăcuitorii cutunului Văleni, după partia de moşie sf. mănăstiri Mera urmeaz[ă] pricină de giudecată cu posăsorul Costandin Grecul, la care cinstita giudecătorie prin poruncă cătră mini de supt no. 891 cere dovadă în scris de preţ ci au urmat anul trecut pe falcie de iarbă, pe la răzăşi înpregiuraş, care ştiinţă eu o ceiu dela dumneavoastră, să daţi înscris în dos acestii scrisori, în frica lui Dumnezeu, fără vreo părtinire ca şi eu să pot raportui adevărul cinstitii giudecătorii.

832, Iuni 15

Tudorachi Niag

Verso

După porunca de faţă am cercetat preţu ce au urmatu pe falcie de iarbă pe mo[ş]ile megeeşite cu Mera în anu trecut şi am dovedit adevăru fără vătămare de sufletu cu preţu că s'au vândut dela 8 până la 12 lei, adică 8 lei falcie de coadă, 10 lei m[i]jlocu şi 12 frunte. [1]

Şi spre credinţă ne-am pus numele şi degitele.

1832, Iunie 15

eu Vasile Leche paşnecu
eu Neculaiu Prescură paşnecu
eu Toader Curcă paşnecu
preotu Nicolaiu Tichirşan ot Ruget

Arh. St. Iaşi, 93, op. 108, dos. 90, fila 6.

[1] Judecătoria admite acţiunea clăcaşilor, fixând preţurile mijlocii indicate de privighetorul de ocol pe baza mărturiei pasnicilor din Tichiriş.

122. **1832, Iulie 10.**

Jalba către judecătoria ținutului Putnei a arendașului moșiei mânăstirei Mera contra sătenilor din Năruja pentru turburare de posesie.

Cătră cinstita judecătorie ținut Putnii,

posesorii moșii sf. mănăstiri Miera ot Milcovul de sus, jalobă.

In anul trecut 1831, April 28, prin condract încheiat pe trei ani de zile, am luat de la sfânta mănăstire numita moșie cu satele Șindilarii de sus, Șindilarii de gios și Miera, cu ponturile ce să cuprind într'însul și în anul trecut s'au sculat unul iconomul Șerban din partea Vrăncii ot satul Năruja și cu ai săi săteni, cari sânt megieși cu hotarăle moșii aceștii și au pășunat un munte de oi și vreo câteva capete din poeni, fânață și sămănături cu oile și alte vite a lor.

Și trimețând slugile noastre ca să ia trăsură din vite, ciobanii și cu oamenii lor au sărit cu zurbă și n'au lăsat să le ia trăsură, zîcând că face moarte de om. Așa dar. văzând noi, am venit la cinstita stărostie și am arătat și cinstita stărostie prin poronca[1] cătră d. căpitan Ioan Nacul ca să meargă la fața locului și să facă scumpă cercetare a pricinii. Și mergând dumnealui acolo, au chemat pe iconomu Șărban și cu sătenii, tovarășii săi, cari au și venit la fața locului, și după cercetarea ce au făcut rânduitul căpitan Ioan Nacul, iconomul Șărban au răspuns că nici o vită de a sfinții sale n'au fost la această stricăciune, ce numai a sătenilor săi Nerujeni. Și-au făcut căpt. I. Nacul răspuns în dosul poruncii de ispășire ce au făcut, ca să ne plătească cu hotărîre toată păgubirea, și acea poroncă cu răspunsul ei să află acum în mâinile noastre și din pricina boalei holeri, cum și din alte întâmplări, nu am avut vreme să venim la stăpânire spre a ni să înplini dreptul nostru. Acum iarăși și în anul acesta au îndrăznit cu cinci turme de oi și erghelii de cai fară a să învoi cu noi și au călcat această parte de moșie, ș'au pășunat muntele și fâneță și sămănături și vrând a trimite iarăș slugile moșii noastre ca să ia trăsură, am auzit din gura lăcuitorilor, carii ședu acolo

---

[1] Are data de 1831, Iulii 12. In dosul căreia „*numitul Nacu zice că au cercetat și au aflat acel loc pe moșiea mănăstirei și ispășește preț de 400 lei pi anul acela potrivit cu muntili Răiuț ce ave dat mănăstirea satului Șindilari, cu acel preț osebit de brânza cât mai dau*".

aproape, cum pi ciobanii lor şi un fecior a iconomului Şărban umblă armaţi şi să laudă zicând, cine este voinic să meargă asupra lor. Aşa noi, socotind ca să nu să întâmple vreo moarte într'această pricină, i-am lăsat - şi acum alergăm cu multă rugăminte la cinstita giudecătorie ca să binevoiască a trimite să să aducă pe aceşti pâriţi şi să ne despăgubească, atât din anul acesta, cât şi din anul trecut.

1832, Iulii 10

şi sântem prea plecaţi
şi supusă slugi.

posesorii moşii sfintei Mănăstiri Mira
Ene Trandafil [1]

Arh. St. Iaşi. Divanul Ţărei de jos. Dosarul no. 174/1832.[2]

123. 1832, Dechemvrie 6

Jalba răzeşilor de Căliman către giudecătoria ţinutului Putnii în pricina încălcărei hotarului lor despre răzeşii din satul Ireştii de sub Măgură.

Cătră cinst. giudecătorie a ţinutului Putnii
de la lăcuitorii răzeşi ot sat Căliman, ocol Vrăncii,
Jalobă

După multile prigoniri, ce au urmat între noi cu răzăşii satului Ireştii de supt Măgură asupra înpresurării hotarului moşii Căliman cu hotarul numiţilor Ireşti, ne-am înfăţoşat cu dânşii înaintea cinstitei stărostii la leat 1819, Martie 23, apoi în urmă au mersu la faţa locului cercetători răposat paharnic Gheorghe Pastiea şi strâmtorându-ne pe vro câţiva din răzăşii noştri, ţiindu-ne câteva zile în satul Ireştii, am dat învoeali unii la mâna altora cum să urmeze fiieşti care cu stăpânirea hotarului şi mă-

---

1. Ene Triandafil este *„supus britanicesc"* şi moare in cursul procesului.

2. In instanţa, după cum rezultă din jurnalul cu data de 2 August 1832 *„pârîţii răzeşi de Vrancea au arătat că acel loc ar fi răzăşesc din trupul moşii Vrăncii"*. Locul in litigiu *„este din dreptul pârîului Hâjmii şi din opştina dealului văi Boului,, faţa despre Milcov, între Spuma şi pârîu Reghiu, până în gura Reghiului"* şi este intrat in stăpânirea mănăstirei *„di la anul 1816 dela domnul Calimah"*. Judecătoria hotăreşte deci că pâriţii să plătească 400 lei ispaşă pe anul trecut *„şi

car deşi au fostu ace invoire cu nemulţămire noastră, însă au urmat stăpânire pără acum, iar acum de vro două săptămâni mergându noi la pădure pi dreaptă parte hotarului nostru, s'au [s]culat acei răzăşi din Ireşti şi inputernicindu dela sine, ne-au luat trăsură doi boi nevrând a ţine seama nici invoelilor făcute de atuncea. Pentru care plecaţi ne rugăm cinst. giudecătorii ca să binevoiască ca pe de o parte să se aducă pi pâriţi intru infăşoşare cu noi, iar pi di altă parte să li să poruncească a ni să da boi innapoi spre a nu să întinde niscaiva cheltueli cu dânşii fiindu vreme de iarnă până cându ni să va hotărî giudecata după infăţoşare ci vom ave.

1832, Dechemvre 6

eu Pavăl Sandu
eu Gheorghii Perşotă
eu Vasile Cote
eu Lupu Cote
eu Ioniţă Coste
eu Ioan Diacon
eu Gheorghii Diacon
eu Pavăl Perşotă
eu Dumitru Lădar
eu Tănasii Dimitrachi
eu Costantin Niţu
cu Ion a Niţi
cu Ianachi Popa şi toţi răzeşii din preună [1]

Arh. St. Iaşi. Tr. 155, op. II. 172, dos. 62.

---

să mai dei una sută ocă de brânză" şi pentru păşunare pe anul curent să se invoiască. *„Şi pârîţii dacă îşi închipuesc că acel loc este de Vrancea, ori di au niscaiva docomenturi sau dovezi, să dei jalbă la divan giudecătoresc spre a se giudeca cu egumenul şi de-l vor câştiga prin judecăţi, atuncea vor stăpâni, iar până atunce, dacă de aice înnainte vor avè trebuinţă de păşunea acelui loc şi va voi mănăstirea a-l nămi, atuncea să să învoiască"* (cf. studiul introductiv al vol. I, pp. XI—XIV). Dosarul este trimis in apel la Divanul apelat.v al Tărei de jos unde, neprezentându-se la două soroace, nici una din părţi, pricina se inchide prin jurnalul no. 45 din 9 Martie 1836, dispunându-se totodată trimiterea dosarului la Arhiva Statului.

[1] Dosarul se inchide, reclamanţii ne mai stăruind in plângerea lor.

124. 1833, Mart 21.

Jalba locuitorilor satului Herăstău contra locuitorilor satului Spineşti pentru nerespectarea dreptului lor de păşunat în muntele comun.

Cătră cinstita judecătorie a ţinutului Putnii
dela lăcuitorii satului Herăstău, jalbă.[1]

Fiindcă moşiea noastră, undi ne aflăm cu lăcuinţa să găsăşti tot într'un hotar cu a răzăşilor de Spineşti, di cătri cari ni să înpresoară partea ce ni să cuvine dintr'un munte, — a cărora urmare este cu totul din înpotrivă —, di aceia dar, plecaţi, ne rugăm cinstitei judecătorii ca să ni să sloboadă o poroncă cătră sf. iconom Şărban spre a faci cercetare la faţa locului şi după cum va găsî de cuviinţă să fim puşi la cale, căci noi deopotrivă ca şi ei am plătit la cheltuelile ci s'au făcut întru scoatirea acestor doă moşii.

833, Mart 21

eu Ivan Ţârde
eu Constandin Vatră
eu Gavril Ciută
eu Ursu Ţârde
eu Antimir Ţârde
eu Ion Colţu
eu Dumitru Vatră
eu Gheorghe Ag. . .şanu(?)
eu Dobrotă Oţăl
eu Vasîli Oţăl
eu Toader Antimir
înpreună jăluim cu ceilanţi lăcuitori, tot satul.

Arh. St. Iaşi Tr. 130, op. 147, dos. 61, fila 1.

---

[1] Se pune pe petiţie următoarea rezoluţie: „Fiindcă din însuş arătare jăluitorilor s'au lămurit că pâriţii lăcuitori ai satului Spineşti nu-i înpotrivescu a nu-şi păşuna oile lor în muntele cuvenit lor, pe acei ce sânt părtaşi drepţi în acel munti şi că numai pi acei streini nu-i primesc, că cerire lor di a să despărţi muntele lor din a Spineştilor esti numai ca să poată băga şi pi acei străini di moşii, cari să află cu lăcuinţa în satul lor Herăstău. s'au hotărît că nu se poati dispărţi muntile numai pe acesti temeiuri, ci să-l stăpânească la un locu păşunându-şi oile pe dânsul precum şi pâră acum s'au urmat, iar acei streini îşi vor închipui locu pentru păşunat oilor sale unde vor găsi cu plată. Şi dar să va scrii privighitorului ca să-l înputernicească pe jăluitori de a-şi păşuna vitile lor în acel munti înpreună cu a Spineştilor, precum din vechiu au urmat, iar dela aceasta să va închide.

833, Iunii 3

Asanache Dan paharnic   Iancu Milu caminar

125. **1833, Maiu 31.**

Jalba pe care o fac locuitorii satului Păuleşti contra acelora din Spineşti pentrucă le calcă cu vitele fânaţul, când se duc să-şi ia lemne din muntele Coza.

Cătră cinst. giudecătorie a ţinutului Putnii
dela lăcuitorii răzeşi satului Păuleşti, jalobă. [1]

După judecăţile ce au urmat înnainte vreme cu scoatire Vrăncii, apoi s'au făcut analoghie şi pe munţi cu frunza lor pentru păşunat vitilor, înpărţindu-să pe fiiştícari sat; unde ni s'au cuvinit şi satlui nostru, din muntili Cozii diopotrivă cu a celorlante sate i Strungile cu frunză în margina unor poeni de fânaţ. Şi de vre-o câţi-va ani sat Spineştii cu dela sineşi volnicii ne calcă acel fânaţ. Apoi acum, în an trecut, am mai plătit de s'au istovit rămăşiţa cheltuelii, ci mai era, 10 mii lei toată Vrancea şi noi nu sîntem odihniţi nici astăzi de cătră lăcuitorii satului Spineşti, căci în toati zilele mergu la muntili Cozii cu trăsură spre a-ş luoa lemne trebuitoare caselor lor şi trec prin fânaţile noastre cu mulţimi di viti încât ne-au călcat şi ne calcă toată iarba atât ace de casă cât şi imaş ci-l avem pentru vitile noastre, fără să să uiti la arăturile ce le-am făcut şi sâmţim o mari păgubire. Plecaţi ne rugăm cinst. giudecătorii a ne pune la cale, căci noi pe acei lăcuitori nu putem a-i mai suferi cu asămine îndărătnicie pentru paguba noastră, oprindu-să a nu mai treci prin fânaţ.

1833, Maiu 31

eu Toader Săcăluş
eu Sămion Popa
eu Ivan Baraghin
eu Grigori Creţul
eu Ion Săcăluş
eu Neculaiu Săcăluş
eu Dumitraşcu Bogdan
eu Bratosin
eu Ioan Soare
eu Ivan Săcăluş
eu Toma Cherciul

Arh. St. Iaşi, Tr. 205, op. 229, dos. 150, fila 1.

---

[1] Judecătoria (paharnicul Asanache Dan şi Constantin Elefteriu) deleagă pe privighetorul de Vrancea să facă o cercetare la faţa locului.

126. 1833, Iulie 15

Copie depe jaloba căminarului Gheorghe Lipan prin care acesta începe procesul său cu vrâncenii.

In cuprinsul hotarului Vrăncii şi anume la sat Păuleştii i Săcălăşăştii i Tulnicii şi pi la alti locuri am baştină şi cumpărătură de moşii dela părinţii şi strămoşii mei, care di cătră unii din răzăşi di acolo, din vremi în vremi, cu feliuri di chipuri înpresurând, s'au luoat supt stăpânire lor şi în ninumărate rânduri, făcându-li-să cunoscut a mă îndestula cu drept meu, cu feliuri di voroave mă prelungesc.

Mă rog cinstitului divan ca să binevoiască a luoa în băgare de seamă, arătările mele, cele cuprinsă şi să scrii la locul căzut, ca în cuprindiri dovezilor ce am, să mi să facă îndestulare.

Iscăl: Gheorghi Lipan [1]

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, op. 2035, dos. 33, fila 39 şi urm.

127. 1833, Iulie 22.

Cercetarea făcută de Tudorache Neagul, privighetorul de Vrancea în pricina ce au satele Spineşti şi Păuleşti pentru tăerea lemnelor în Strungi.

Cătră cinstita judecătorie, privighetor Vrăncii

După poronca cinst. judecătorii supt no. 1664 din 1 Iuli, ci au adus răzăşii de Păuleşti asupra înpresurări ci li să faci de cătră răzeşii de Spineşti cu tăere pădurii din parte hotarului Păuleşti, ci să numeşte Strungi, am mers însu-mi la faţa locului şi, adunând amândoî parţile faţă, am cercetat pricina cu care chip s'au înlesnit Spineştii de au tăet lemne din ace parte. Şi mi-au înfăţoşat o poroncă dela vornicul de Vrancea Gheorghii Costin din let 1817, Maiu 24 [2], prin care arată că s'au inpăcat să tae lemne Spineştii din partea Păuleştilor, asemine să tae şi Păuleştii în hotar Spineştilor, de pe care alcătuire nu s'au urmat, căci Păuleştii au îngăduit pe Spineşti în Strungi, iar Păuleştii au fost

---

[1] In colecţia mea se găseşte o copie de pe vechillimeaua pe care o dă în ziua de 1834, Ghenar 31 căminarul Gheorghe Lipan nepotului Nicolae Ioan *„în pricina de giudecată cu răzeşii de Vrancea pentru înpresurarea ce fac părţilor de moşie a niamului lipănesc"*.

[2] V. mai sus no. 80.

opriţi în partea Spineştilor. Al doile hârtie au mai înfăţoşat dată tot în acel an Iulii 6 numai de Toader Săcăluş şi răzăşii vrânceni fără ştirea lăcuitorilor Păuleşti, a cărora drept li s'au mâncat pără acum fără dreptate. Au mai înfăţoşat răzăşii Spineşti o adeverinţă din let 1818, Fevr. 26 cu cuprindere că fiind hotar Spineştii mai mare şi analoghie cheltuelilor tot un ban, ca să nu se mai măsoare, să îndatoresc a întoarce Păuleştilor 410 lei şi tot după acele hârtii de mai nainte zîci şi la aceasta ca să fie slobozi Spineştii a tăe lemne.[1] Pe lângă care hârtii au răspuns răzeşii de Spineştii că dacă vor fi opriţi din partea Păuleştilor cu scoatere lemnelor nu pot ţine sat şi să duc. La aceasta nu au dreptate căci aseminea pădure cu lemnul trebuincios de tot lucru au şi Spineştii, numai cu puţină depărtare şi pentru că au înlesnire, fiind cu apropiere şi ca să nu-şi strice apărăturile, ci li au cu apropiere de sat, năzuesc în partea jăluitorilor Păuleşti, şi neputându-să învoi înpreună cu jaloba pe amândouă părţile să triimit spre înfăţoşare.

833, Iunie 22

Tudorachi Neag.

no. 326

Arh. St. Iaşi. Tr. 205, op. 228, dos 150, fila 2.

128. 1833, Noemvrie 10

Cercetarea făcută de către preotul Neculae sachelariul şi de Tudorachi Neagul, privighetorul de Vrancea pentru pădurile ce se află în preajma satului Spineşti şi în care se afirmă că satul Herăstrău este aşezat în hotarul Spineştilor

Cătră cinst. jüdecătorie

In cuprinderea poroncii cu no. 2339 din 10 Iulie mergându la sat Spineştii şi adunându pe lăcuitori înpreună cu d-lui privighetoriul şi cu răzeşii de Păuleşti, am mărsu pe hotarul Spineştilor, pe unde au apărături alăturate cu fâneaţu şi, făcându măsură, am găsit sporiu, pe lângă apăráturile vechi cuprinse în plata fălcilor, 29 fălci şi 30 prăjini apărături dila scoaterea Vrăncii în coace, însă pădure măruntă, iar nu codru, din care să se poată trebuinţa de agiunsu cu lemnele trebuincioasă pe viitorime. Lângă

[1] V. mai sus no. 85.

hotaru Spineştilor la cap moşii iaste pădure codru ca la 66 fălci, însă pe partea de munte a satului Colacu, cu depărtarea locului trei ceasuri, de unde acum s'au văzut pe Spineşti cărându lemne, însă nu indemnatec loc, ci tare de nevoie, nu precum au avut din megieşitul hotar Păuleşti, locul îndemnatic şi cu apropiere. Se găseşte şi pe partea hotarului Spineşti, în osebire peste apa Nărujei, ci iaste dat frunză Spineştilor din Dealul Săcăturii o parte loc codru, socotindu-să ca 62 fălci, de unde se întrebuinţază lăcuitorii răzăşi din satul Herăstău, ce sânt tot pe hotarul Spineştilor şi fraţi pe moşie, de unde lăcuitorilor Spineşti le iaste cu depărtare a căra lemne ca la 4 ceasuri cale şi locul tare de potrivă. Altă îndemnare după pădurile Păuleştilor nu pot ave Spineştii de cât din partea Colăcanilor precum mai sus s'au însemnat şi de cercetarea ce am făcut în fiinţa amândurora părţilor nu lipsăscu a raportui.

833, Noemv. 10

Preot Neculai Sachelarie

Tudorachi Neagu

Arh. St. Iaşi, Tr. 205. op. 229, dos. 150, f. 10.

129. 1833, Noemvrie 18

Rezoluţie a judecătoriei de Putna în pricina dintre vrănceni şi căminarul Gheorghe Lipan

S'au înfăţoşat preot Ion Cornilă şi Sămion Popa ot Păuleşti cu mărturii dela un Alec[u], vornic de Vrance, *din 815 Săpv.* 6 [1] prin care să cuprinde că la prigonire ce au avut Vasile Cornilă cu alţii ai lor, cu Ion Săcăluş şi preot Pavăl ot Tulnici pentru o parte de moşii lipănească, au înfăţoşat o hotarnică din 7266, Maiu 24 [2] şi care acum n'au adus-o numiţii. Deci fiind trebuitoare a să videa s'au cerut de la ei şi s'au pus vade ca la 6 Decemvrie viitor o vor aduce la cunoştinţa şi li s'au încuviinţat aceasta.

1833, Noemvrie 18

Asanache Dan paharnic

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, op. 2035, dos. 33, fila 7 verso

---

[1] V. mai sus no. 77.
[2] V. *vol. I*, no. 129, p. 83.

130. **1834, Fevruar 14**

Zapis prin care locuitorii din satul Spineştii se împrumută cu păpuşoiu şi meiu dela paharnicul Ştefan Elefteriu.

Cătră cinstita giudecătorie a ţinut Putnii,

dela preot Theodor Ţârdea şi Neculaiu Lechea ot Spineşti

Jalbă

Vechili fiind noi din partea celorlanţi lăcuitori din sat nostru, ce am luat pâini dela d. paharnic Ştefan Elefteriu în datorii, pentru ca să întărim de cinstita giudecătorie zapisul de plata banilor către d. la vadeoa însămnată, de aceia ne rugăm plecaţi cinstitii giudecătorii ca să binevoiască a-l încredinţa.

Preotu Theodor Ţârde
Neculaiu Lechea

Verso

Adecă noi lăcuitorii din sat Spineşti, cari mai gios ne vom iscăli, dat-am adivărat zapisul nostru la mâna d. paharnicului Ştefan Elefteriu precum să se ştie că am luat dela dlui 26 chile păpuşoi şi 6 chile de meiu cu tocmală 94 chila de popuşoiu şi 65 lei chila de meiu, cari fac peste tot 2834 lei, care pâine fiind luată în datorie, ni-am pus vade ca să plătim toţii banii în toamna viitoare la luna Octomvrie fără cât de puţină prelungire, adică în curgire de opt luni de zile de acum, pentru care am dat dumisale acest zapis prin care sântem chezaşi unul pentru altul a răspundi la vadeaoa arătată.

834, Fevr. 14

Eu Ion Diiaconu nemesnic ot sat Spineşti chezăş, adiverez
Eu Ion Moţoiu tij
Eu Ioan Dobrin platnic
Eu Vasile Băjnă
Eu Andreiu Huşcă
Eu Toader Năstasie
Eu Preot Theodor Ţârde chezăş şi platnic
Eu Sămion Ţârde pasnic
Eu Matheiu Dobrin
Eu Vasile Lechea
Eu Neculaiu Lechea

Orghinalul s'au făcut întăritură pe formă, care s'au trecut în condica întăriturilor la no. 45 din Fev. 16.

Colecţia mea.

131. **1834. Fevruar 28.**

Jalbă adresată judecătoriei de Putna de către răzeşii Cozeni prin care cer dela satul Tulnici parte în muntele Mesteacănului.

Cătră cinstita giudecătoriea ţinutului Putnii [1]
dela lăcuitorii Cozâi ot ocol Vrăncii, jalobă.

Pentru un chicior de munte, ce ni s'au hotărît noî Cozinilor a-l paşti cu vitile noastre din partea Tulnicilor, Mesteacănul, din Greş în sus, ce să hotăreşte cu hotar unguresc şi dela înpărţire încoaci, am stăpânit 11 ani şi acum de cinci ani nu ne lasă a mai stăpâni acest chicior de munte şi nu avem păşunari de viti nicăiureă; apoi la banii cheltuelii am fost fruntaşi noi decât alţii, cari au deplină ştiinţă toţi nemesnicii şi preoţii i stărostiea şi vorniciea Vrăncii şi că şi scrisorile stărostii le avem faţă, cât şi ale vornicului de Vrancea, cum şi în ce chip au urmat înpărţelile noastri încă din let 1817, Iulii 6 [2] şi pentru aceasta văzându-ne dipărtaţi din moşîi, alergăm la mila cinstitei giudecătorii şi plecaţi ne rugăm ca să să facă chemari lăcuitorilor ot Tulnici a venì spre a ne înfăţoşa în giudecatâ şi după hârtiile i dovezi ci avem să fim puşi la cale.

834, Fevr. 28 zili

eu Neculai Anghel
eu Constandin Gros
eu Vasîli Gândacea
eu Ioan Oltean
eu Tudorachi Anghel
eu Pavel Anghel
eu Savin Ghindace
eu Apost Halici, jăluitori cu toţi.

Arh. St. Iaşi. Tr. 551, op. 596, dos. 76.

---

[1] Judecătoria după ce ordonă o cercetare la faţa locului prin privighetorul de Vrancea şi economul Şerban, ia pricina în trataţie la 836, Dec. 5 şi respinge cererea Cozenilor ca fiind întemeiată pe înpărţeala din 1817, care a fost înlăturată, chiar cu consimţământul lor prin noua învoiala din 1829, potrivit căreia Mesteacănul este atribuit pentru frunză satului Tulnici. V. mai jos mărturia din 1836, Aprilie 28, mărturie pe care o dau în această pricină satele vrâncene.

[2] V. mai sus no. 81 în notă cum şi cartea de judecată din 1827 Iulii 8 a stărostiei de Putna, mai sus no. 101.

132. **1834, Iunii 30**

Mărturie pe care o dau satele vrâncene răzeşilor din satul Spineşti pentru dreptul lor de a lua lemne din codrii apropiaţi.

Mărturie.

Noi, toţi răzăşii din toati satili ocolului Vrancea dela ţinutului Putnei, încredinţămu prin această mărturii a no[a]stră, ce dămu la mâna răzăşilor din satul Spineştilor, tot din moşiile Vrăncii, ştiut să fii că la anul 1817, Decemvrie 13 au dat jalobă toate satili din Vrancea asupra înpresurărilor şi hotarălor, mai vârtos la dispărţirea munţilor şi a locurilor pentru trebuincioasa hrană şi după cererea jalobii cătră d. boeri rânduiţi s'au şi făcut lucrari, după porunca domnească înpreună şi cu carti de blăstăm dela Preosfinţitul Mitropolit. S'au strânsu toati satile Vrăncii la un loc, înpreună cu d. boerii hotarnici ş'au socotit că aceli măsuri, cari li voescu vrâncenii să le facă în toate moşiile Vrăncii precum şi munţilor, au socotit cu toţii de opştii că să rădică mari cheltuială de bani şi s'au învoit toată Vrancea a nu să mai faci măsură hotarilor şi munţilor şi să le fii precum s'au înpărţitu prin osăbitile ţiduli a munţilor, precum facu şi cărti de învoială din 1818, Martii 23 [1] iscălită de toate satile din Vrancea înpreună şi boerii rânduiţi, scriindu şi pentru alcătuiria satilor ce sânt la mijlocu şi sânt lipsiti de lemnile trebuincioasă pentru hrana lor, precum şi la lemni de foc s'au aşăzat în această carti de învoială ca să margă la codru, unde sânt lemnele mai cu apropieri, în frunzăli munţilor, precum sint lăsati din munţi dela toată Vrancea, iar nu la apărături, ce sânt lăsati prin poenile de fânaţu şi acum fiindu trecuţ[i] 16 ani dela aceli învoeli, ce sânt alcătuite de toată Vrancea, să sco[a]llă satul Păuleştii şi Dăolişca (sic) a nu lăsa pe numitile sati Spineşti şi Poiana şi satul Bârsăştii şi satul Negre[le]ştii ca să-ş[i] ei lemni de focu şi pentru alti trebuinţă a lor, precum s'au fost urmat şi din vechiu moşii, strămoşii lor, a lua lemni tot din acei codri neobişnuiţi (sic) păr' acum. Pentru acesta dar, precum şi părinţii noştri au trecutu neopriţi de la lemnile trebuincioasă, le dămu această adevărată mărturii a noastră la mâna numiţilor răzăş[i] de satili pomeniti, ca nici de acum

[1] V. mai sus no. 87.

înnainte să nu fii opriţi, ori la ce codru va fi cu apropieri şi pentru mai adevărata credinţă am iscălit noi toţi răzăşii de Vrance puindu-ne numili şi degetile ca să se crează,

834, Iunii 30

eu Gheorghi Bodescul pasnic ot satul Năruja adeverez
eu Maftii Dănil pasnic ot tam adeverez
eu Stan nemesnicul ot tam adeverez
Iconomu Şărban ot tam adeverez

satul Poenii

eu Ion Tuveni pasnicu adeverez
eu Toader frati (?) pasnicu adeverez
eu Niculaiu Tuveni nemesnicul adeverez
Preotul Ioan

satul Bârsăştii

eu Ilii Cojocar pasnicul adeverez
eu Niculaiu Ghimpul pasnicu adeverez
eu vornicul Anghel Mateiu adeverez
Preot Sămion

satul Negrileştii

eu Vasile nemesnicul Procopii adeverez
eu Ştefan Stelea adeverez
eu Chelar Coşândre (?) pasnicu adeverez
Preotul Vasile

satul Găurile

eu Coman Niagul pasnicul adeverez
eu Gheorghi Panhile pasnicul adeverez
eu Marinu Bolcănă pasnicu adeverez
Preotul Costandin Stan

sat Voloşcanii [1]

Arh. St. Iaşi, Tr. 281, op. 308, dos. 22, f. 84 [2]

---

[1] Urmează semnături.

[2] Chestiunea folosirei codrilor din mijlocul Vrăncei a stârnit interesul întregei obştii vrâncene. In adevăr, în procesul dintre satele Păuleşti şi Spineşti intervin şi celelalte sate, adresându-se până şi domnitorului. V. mai jos no. 134.

133. **1834, Noemvrie 27**

Vechlimea din partea locuitorilor satului Spineşti prin care aceştia pretind respectarea documenturilor ce au contra locuitorilor din Păuleşti, adăogând că în caz de strămutare a aşezărei dintre aceste două sate, urmează să se schimbe alcătuirea pentru munţi a tuturor satelor vrâncene.

Noi toţi lăcuitorii satului Spineştii încredinţăm cu această scrisoare înnaintea fieşti căreia giudecată, că noi di porunca cinstitii stărostii sântem supuşi şi am trimis pi aceşti doi oameni din parte noastră în pricina ci avem cu Păuleşti [1] şi dăm tot cuvântul că noi după cărţile ce le avem di învoială, de când s'au scos Vrance, ne ţinem de acele docomenturi, iar de care le fac Păuleştii cu ai lor, noi nu ne ţinem; iar de să va strămuta toată Vrancea, atuncea şi noi ne vom strămuta şi pentru aceasta am dat această carte la mâna cestor oameni cu mici cu mari ca să nu iscălească învoiala până n'om înştiinţa la luminatul divan.

834, Noemvrie 27

Noi pasnicii satului Spineştii pre plecaţi cinstitii judecăţii şi noi toţi sătenii cu mici, cu mari răspunzători.

Anghel preot ot Spineşti

Eu Ion Moţoc Eu Ştefan Dănilă Eu Costandin Lazar Eu Mihaiu Mateiu	am dat din partea a tot satul vichilimeaua aceasta la mâna sătenilor noştri Ion Diacon şi Sămion al Anuţii.

Urmează adeverirea privighetorului de Vrance şi a judecătorii ţinutului.

Arh. St. Iaşi, Tr. 205, op. 229, dos. 150, f. 18.

134. **1835, Fevruarie 16.**

Jalba către domn a vechililor vrânceni în pricina hotarelor din mijlocul Vrancei care au fost oprite să-şi ia lemne din codrii altor sate.

„Trimiţându-să copie jalobii, să să scrii giudecătorii şi din poronca cu no. să trimită dela. — Sturza"

„Din poronca Innălţimi Sale să face cunoscut jeluitorilor că ei trebuia să-şi facă apelaţie din

[1] V. mai sus nle. 125, 127, 128 şi 132

vreme la divanul de apelaţie precum însuşi prin iscălire lor nemulţămire, asupra hotărîri giudecătorii ţinut, au cerut în 19 Fevr. 1835".

Şeful Secţii Jalobelor, Stoianovici

Pre innălţate Doamne, plecată jalobă.

Sculându-se patru sate din Vrancea anume Tulnicii, Coza şi Păuleşti şi sat Palten, carele sânt tot răzeşii noştri din moşiea Vrancea, ce sântu cu răzăşiea cuprinşi în cele 24 de sate din Vrancea, *fiindcă Vrancea o moşie este*, [1] să numeşte, şi munţii, păşunat oilor, sânt înpărţiti pe hotarăle satelor pentru păşune vitelor, iarbă şi frunza, iar codrii ce sânt mai cu apropiere pe lângă satele arătate mai sus au fostu slobozi dintru invechime şi ne opriţi satele ce sânt la mijloc Vrăncii despre lemnele trebuincioasă de foc şi ori de ce trebuinţă. Apoi sat Păuleştii, arătându-să cu jalobă [2] la giudecătoria ţinutului, au tras în giudecată pe sat Spineştii, dând rămaşi prin jurnal ca să le dei lemne de foc numai treizăci de fălci Spineştilor şi celelalte sate ce mai sânt în mijloc adecă Poiana, Bârsăştii şi Negrileştii şi Năruja, ce sânt şi aceştiea lipsiţi de lemnul trebuincios ca şi sat Spineştii fiind la mijloc celorlalte sate, neavând nici unul chip de a mai trăi fără lemnile trebuincioasă. Că, precum din vechiu au trecut moşi, strămoşii noştri neopriţi nici odineoară despre răzeşii satelor ce sânt pe lângă codri, ce sânt a tuturor vrâncenilor acei codri, iară nu a satului Păuleşti şi a celor ce sânt pe lângă păduri, pentru care alcătuire între toate sate din Vrancea s'au făcut invoeli încă di la scoatere Vrăncii prin poronca domnului cătră rânduiţii boeri din acea vreme, a fi slobode satele ce sânt la mijloc la lemnele trebuincioasă precum din vechiu au fostu trăit ca nişte răzeşi ce sânt tot într'o moşie, neopriţi unii despre alţii, iar la apărăturile ci au la fişte care răzeş pe moşiea cosirilor de fânaţ pentru odăi, acele păduri sânt oprite din vechiu a se întrebuinţa, numai acei ce le au pentru a lor trebuinţă, iar la codri unde păşuneazi oile au fostu slobozi.

Cu mare plângere şi ferbinţi lacrămi, cădem la mila Innălţimii Voastre ca să te milostiveşti asupra acestor cinci sate, ce

[1] V. *vol. I.* în *studiul introductiv*, p. XX.
[2] V. mai sus no. 125

sânt la mijloc, fără lemnile trebuincioasă, ce nu sânt mulţămite prin jurnal făcut de cătră giudecătoria ţinutului şi cer cu plângere înnaltă poruncă asupra cercetării să să rânduiască la faţa locului unde sânt toţi bătrâ[ni] şi răzeşii faţă, la cinstita comisie ce va veni, şi dumnealui spatar Săndulachi Stamatin [1] să fie, ca să putem fi puşi la cale a nu ne strămuta, din locurile unde ni sânt casele noastre, precum ne sânt învoeli făcute prin scrisu de boerii rânduiţi din ace vreme şi mare pomenire va rămâne Innălţimii Voastre.

835, Fevr. 6

La milostivire,
pre plecaţi supuşi,

noi răzeşii din Vrancea:

Ion Diacon ot sat Spineştii
Ştefan Cojocariu ot sat Bârseşti
Toader Caba ot sat Poiana
Ion Rogoz ot sat Negrileşti
Dragomir Chiriţă ot sat Năruja

Arh. St. Iaşi. Tr. 205, op. 229, dos. 150, fila 16.

135. 1835, August 26.

Mărturia unor locuitori din Paltin pentru alegerea unor secături pe care le-au făcut nişte spulbereni în Ţipău. [1]

Noi lăcuitorii din sat Palten după porunca cinstitii vornecii de Vrancea, dum. stolnec Steriian, am mersu la faţa locului în Ţipău şi am măsurat săcăturile lui Toader Căcărează şi a Neagu-

[1] Spătarul Săndulache Stamatin a fost cel dintâi preşedinte al judecătoriei ţinutului Putnei, în care calitate a funcţionat dela 1 Ianuarie 1832 până la 13 Aprilie 1833. Fiu al sulgerului Alexandru Stamatin şi nepot al clucerului Stamatin Adam, are la rândul său trei copii: pe căminarul Ştefanache Stamatin, pe Costin Stamatin pe Vasile Stamatin.

[2] Actul este de foarte mare actualitate întrucât şi astăzi există între Păltineni şi Spulbereni proces pentru stăpânirea Ţipăului şi a Plaiului cu Tise, cel dintâi contestând celor din urmă o posesiune achizitivă de 30 de ani. Din zapisul de faţă se vede că stăpânirea individuală a Spulberenilor este mai mult decât seculară.

lui Spulber cu prăjina fălcii şi am găsît săcătura din piscul dintre Ţipae a lui Toader Căcărează [1] nouă fălci şi sapte fălci tot a lui Toader Căcărează ce le stăpâneşte Postolachie în Ţâpău şi am găsît săcătura lui Neagu Spulber opt fălci, ce ştimu că au săcat elu din codru mereu şi am auzît şi dela părinţîi noştri cuvânt că ace săcătură din Ţîpău este săcată de Neagu Spulber care el au stăpânit-o de când este acea săcătură şi ficiori lui. [Noi a]şa ştimu şi mărturisîmu cu sufletele noastre înnainte lui Dumnezău şi înnaintea la orice judecată vom fi chemaţi. De nu s'a crede aceasta vom vini şi de faţ[ă]. 835, Avg. 26

eu Ion Băncilă ot Palten om de 90 ani mărturisăscu
eu Ştefan Răduţă comisăr ot Palten adeverez
eu Ion sîn Stoica Mărtoiu [2] pasnecu ot Palten adeverez
şi eu preot Neculai O[a]ncea am fostu cându s'au măsurat săcăturili şi am scres cu zisa numiţilor.

Colecţia d-lui Tănase Neagu - Spulber.

136. 1836, Martie 29.

Mărturia de cercetarea făcută de către Grigore Alexandru, privighetorul de Vrancea şi de protopopul Nicolae în pricina secăturilor ce aveau răzeşi din Poiana în Valea Sărei.

Cătră cinstita judecătorii ţinut Putnii

Privighitorul de Vrancea şi Sfinţîea sa Sachelariu.

Raport

Din poronca cinstitei judecătorii, după jalba cu rezăluţăia de supt no. 1081 din 1836, Mart 19, ci fac tânguiri răzăşii din satul Poiana, ocolu Vrăncii, asupra răzăşilor văli-săreni, cu arătare că le-ar fi înpresurând văle-sărenii o parte de pământ din a lor hotar, carile noi, rânduiţii cercetători, mergând în fiinţa îmbilor părţi la stare locului înprîcinatu, amu strânsu pi toţi bă-

[1] V. *vol. I*, no. 178, p. 123. Toader Căcănează stăpânea o moşie la Nerej *„în Pod din Părîu cel adânc în gios"* pentru care se judecă cu Toader Danţiş încă din 1784. V. N. Iorga, *Brodnicii şi românii*, nle VI şi VII, pp. 10 şi 11. Procesul se redeschide la 1832 în faţa judecătoriei ţinutului Putna.

[2] Stoica Mărtoiu era în 1814 nemesnic în Nereju. V. *vol. I*, no. 219, p. 178.

trânii răzăşi megieeşiţi din inprejur şi, mai intâiu, intrebând pi răzăşii poenari să scoată hârtii atingătoare de acè pricină, cum le-au fost stăpânire din vechimi şi ei dederă samă că nici hârtii cuprinzătoare de acel pământ nu au, de cât au făcut arătare din gură, zicând că ei din apa Putnii şi pără in vărful Chiliilor, in părău, au vro cinci curături de sămănătură, însă când au prinsu văle-sărenii ţarnă, au sămănat şi ei aceli curături. Şi cercetându-să şi pentru ci li samănă aceli curături, fiind pi hotarul văle-sărenilor şi s'au dovidit intr'acestaş chip: că acei carile au in stăpânire lor ş'au dat spiţă di niam, că le au zăstre dila bătrânii văle-săreni, iar nu cu numi de hotar şi s'au gasit neadivărată jăluire lor şi mai vărtos răspunsu au dat samă satile megieişite cu hotar văle-sărenilor, că bătrânii lor au apucat pi văli-săreni cu vechi stăpânire, cum mergi părâul Caceului şi dă in apa Putnii alăture cu Topeştii şi ia tot apa Putnii in gios părâul, di să inpreună cu Zăbala in hotarul satului Năruja, carili s'au şi văzut mărturii adivărată dila satul Bârsăştii şi dila sat Năruja, carili sati sint megieşiti şi alăturati cu acel pământ ci-l pritindirisăsc poenarii al lor cu numi de hotar şi mai ales că văle-sărenii au mai scos şi o hotarnică vechi din 7210, Ghenar 27, cuprinzătoari de sămnile hotarului lor, cari mărturii hotarnică din poronca domniască mergi şi li hotăreşti moşiea prin sămni arătati dumnelui boeriul Ghiorghiţă Pisoschi inpreună şi cu mulţi preoţi şi bătrâni din Vrancea, mai ales şi bătrâni din satul Poiana arătaţi anumi şi mai scot văle-sărenii şi altă mărturii a câţiva bătrâni, iarăşi asămine cu semne din 1793, Maiu 15, careli mărturii iarăş mergi tot apa Putnii, pără undi să inpreună Putna cu Zăbala, la o peatră ci să cheamă Vaca, undi să hotărăsc cu hotar satului Năruja. Carili au mai eşit şi alţi doi preoţi bătrâni anumi preot Theodor Tătaru şi preot Ion sin dieaconu Alecsa, ci au fost trăitor in satul Poiana şi arată prin viu graiu lor, că poenarii n'au mai trecut cu stăpânire piste apa Putnii cu numi di hotar sau marca (sic) cu vitile lor la păşune şi nici au avut vre-o stăpânire pi luncile Putnii măcar aş face vreun visteriu: moară sau drâstă decât un Ion Tătariu au fost făcut o drâstă, fiind om di satu Poiana şi vale-sărenii i-au fost luând dijmă, carili nici Tătarul n'au tăgăduit şi *luând o fată bătrânului Gogonce* din Vale Sării şi *au rămas in pace a nu-l mai dijmui.* Şi după discoperire adivărului, ci s'au

făcut la stare locului, s'au găsît poenarii răi acolisitori şi mai ales şi pentru aceli 5 curături, cari să numesc în ţarnă, sânt numai a celor carile să trag gineri, având şi ţîduli de plata cheltuelii la scoatire moşiilor Vrăncii, dila văle-săreni. Apoi li s'au zîs poenarilor dacă au fost hotar a lor supt ci cuvânt au plătit la hotar văle-sărenilor şi ni mai rămâindu-le nici un cuvânt, să raporteazi cinstitei giudecătorii cursul pricinii şi li s'au pus şi zi de soroc ca la 25 Maiu să să afli amândoî părţîle a să înfăţoşa în judecătorii.

Grigorii Alecsandru Preot Nicolai sachelaru blagocin.

1836, Mart 29

Arh. St. Iaşi. Tr. 272, op. 297, dos. 24, fila 1.

137. **1836, Aprilie 12.**

Cercetarea făcută de privighetorul de Vrancea Grigore Alexandru şi de economul Şerban Bălan în pricina ce exista pentru munţi între satele Coza şi Tulnici.

Către cinstita giudecătorie a ţinutului Putnii

privighitor de Vrancea şi Sfinţiea Sa iconomu Şerban Bălan, raport [1]

După jaloba ce au dat răzăşii din sat Coza asupra răzăşilor din sat Tulnicii, fiindcă în urma aşezării munţilor din Vrancea, ce s'au fostu făcut mai înnainte, ei au avut muntile Chetricelile şi Bodescul pe giumătate în loc de frunză şi l-au avut în stăpânire Cozănii trii ani şi noi rânduiţi întru cercetare, mergând însuş la starea locului, am intrat în cercetare scrisorilor ce au avut amândoă părţile şi au scos Cozeni ţidula vornicului de Vrancea din acee vreme, care s'au făcut la aşăzare munţilor de către toţi răzăşii din Vrancea din 1817, Iuli 6 [2]: le hotărăşte muntele Chetricelele, de preţ 72 lei, şi Bodescul pe giumătate în loc de frunză şi altă scrisoare a starostiei, tot din acelaş an Iuli 16 [3], tot asemeni cuprinzătoare după a vornicii ţidulă; apoi, tocmai la an 829,

---

[1] Cercetare făcută ca urmare jalobei din 1834, Fevruarie 28 a locuitorilor din Coza. (V. mai sus no. 131). Se pune pe ea următoarea rezoluţie: *„Să să înfiinţeze delă şi să să aducă pe masa presusfii. Asanache Dan, spatar"*.

[2]. V. mai sus no 81 în notă.

[3]. V. mai sus no. 83.

sculându-să Colac şi Tichirişul asupra tuturor răzeşilor Vrăncii, pentrucă sat Nerej le luasă pe muntele Fur[ul] şi ei rămăsese fără munte şi iar strângându-să toate satele din Vrancea la vornicie, ca să pue pe Colăcani şi Rugeţeni la cale şi cu *opştiasca lor adunare* au făcut alegere şi înpărţire [1] şi au găsit cu câle aşa : de la sat Spineşti s'au luoat Fruntea cea mare a Munţişoarilor şi s'au dat în lipsa muntelui Fur şi dela Nerejeni s'au luoat picior Mişinii şi s'au dat asemeni pentru muntele Fur şi s'au mai luoat dela sat Tulnicii Bodescul pe giumătate, carele s'au înplinit lipsa Furului, ce l-au avut Colocanii munte cu aceste trii picioare de munte, rămăind sat Nerej stăpânitor pe muntile Furu. Şi picioarile munţilor, ci s'au arătat mai sus, au rămas a satului Colac şi Ruget, în stăpânire lor, rămâind a zice că Bodescul pe giumătate au fostu a Cozănilor frunză şi pe giumătate au fostu a Tulnicilor şi la *aruncătoarea munţilor* din urmă, carăle s'au zis mai sus, au rămas tot picior munteli Bodescul luoat şi dela Cozeni şi dela Tulniceni şi aşa li s'au hotărît de către toate satile Vrăncii şi prin carte vornecului de Vrance Mosjanu şi cu toată priimirea de opştie a tuturor vrâncenilor, fiind iscălit în aceie carte de hotărîre şi dumnealui spatarul Asanache Dan de martur şi a-

---

1. Acestă nouă împărţire a munţilor s'a publicat în C. D. Constantinescu-Mirceşti şi H. H. Stahl, *Documente vrâncene*, I, no. 105 p. 164, s'ar părea după însăşi originalul actului. N'am putut verifica aceasta întrucât în volum nu se indică locul unde se poate găsi documentul transcris. In colecţiunea d-lui Teodor Şerbănescu, din care s'au transcris cel mai multe din documentele din volumul citat, nu se află. Nouă ni se pare însă foarte suspect acest document. Mai întâi pentru că am găsit în Arhiva Statului din Iaşi două copii ale aceluiaş document: una originală cu data de 836, Noemvrie 29 şi alta copie latină (un document din colecţia d-lui Grigore Moţoc, transcris în Arhive) după o copie adiverită de privighetorul de Vrancea în 1841, Mai 23: ambele aceste copii arată că data învoielei este aceia de 1829, Iulie 7, iar nu cea de 1831 Iulie 2 a documentului publicat în lucrarea citată. In favoarea datei de 1829 pledează şi pasagiul de mai sus pe care îl adnotăm, cum şi arătarea expresă a documentului din 1840, Iunie 25, publicat mai jos. De asemenea, în 1831, socot, încetase de a mai exista vornicul de Vrancea, care era înlocuit de privighetor. In transcrierea Constantinescu şi Stahl nu ni se arată, pentru determinarea datei, numele vornicului. Copiile ce am găsit ne dau, prima, numele lui Mosjanu (?). căruia probabil îi corespunde *„Munsiu Jan"* din Stahl, Constantinescu, *op. cit*, no. 104 p. 164, iar a doua, cea latină. semnătura *„vornicu Isacu"*.

tuncea fiind şi sat Coza, înpreună cu ceilalţi vrânceni la aşezarea munţilor, întru mulţămire şi de atunce şi pâră acum au făcut tăcere şi az[i], tocmai acum, făcând pretenţie cu jalobă asupra satului Tulnicii a ceri din muntili Macradiiul carele este dat satului Tulnicii în aşezarea munţilor, în analog banilor cheltuelilor Vrăncii. Apoi li s'au zis Cozănilor şi aceasta: că la cerire lor a mai pretinderisì ca să mai e din muntili Macradiiului nu s'au pututu înpleni cerire lor, a mai lua dela Tulnici nici un parmac dela Tulnici să să dei Cozănilor, că muntele Macradeiului de pe cumpănirea şi preţăluirea lui, nu le mai trece măcar un ban a mai înoarce altor sate. Pentru aceia dar, să acolisăscu degeaba Cozănii de sat Tulnicii. Li să dă raportul acesta de îndreptare la mâna Tulnicenilor, a să înfăţoşa la cinstita giudecătorie, ca la 25 a curgătoarei luni Maiu să să află amândoă părţile faţă şi jaloba lor înpreună cu raportul.

Grigori Alecsandru   Şerban iconom

836, Apr. 12 zile

Arh. St. Iaşi. Tr. 551, op. 596, dos. 76.

138. **1836, April 28**

Mărturia câtorva sate vrâncene în pricina dintre satele Coza şi Tulnici pentru muntele Mesteacănului.

După cerire ce ne-au făcut satul Coza, pentru ştiinţa muntelui Meste[că]nului, ce-l are înpresurat de către satul Tul[ne]cii, noi satili mai jos iscăliţi, dămu această mărturii precumu că să fie ştiut că Mestecănu l-au Cozenilor la înpărţire munţilor, când atunce şi de noi vrânceni[i] s'au hotărîtu ca să fie acelu picior munte, ce să numeşte Mestecănu, după cuprindere şi bani cheltuelelilor (sic), care noi mărturisimu, dreptu a Cozănilor; cu re credenţă să aguleşte (sic) Tulnecii. Şi spre încredinţare urmează a noastră iscălitură şi punere şi degetelor mai jos ca să să crează.

1836, April 28

Satul Hăulişca

P. S. 1834	eu poleţaru Ioan Săcăluş amu iscălit eu uncheşu Bratosenu asemene ş'am scris eu preot Ioan Popa ot satul Hăulişca.

Şi de către noi sătenii satului Păuleşti şi pasnici cu poliţear, după dreptul lor, am iscălit că a lor au fost dila *aruncătoarea Vrăncii*, după cum arată şi analogu Vrancii.[1]

P. S. 1834

eu Ivan Baraghin poliţiar adiverez
eu vornicu Bogdan adiverez
eu Vasili Ianachie adiverez
eu Dumitraşcu Rovniţa adiverez
Preot Ion Cornilea am iscălit

1836, Apr. 29

Aşa şi noi satul Spineşti ştim că din aruncătoarea munţilor, ştim şi mărturisim cum că acel picior de munte a Mesteacănului ea dat Cozănilor, după analog. Şi pentru credinţă am iscălit.

1836, Apr. 30

eu Ioan Diaconul dinpreună cu pasnicii
. . . .
eu Vasile . . . .
Vasile Diacon am scris prin pecete
Anghel preot

P. S. 1834

După driaptă ştiinţa ci avem noi bătrânii satului Bârsăşti şi după iscăliturile ci s'au dat di prin numitile sate încredinţăm şi noi cu a noastră iscălitură şi punerea pecetii pentru muntele Mestecănu că rău şi fără cale să acolisăscu numiţii Tulnici di ace parte di munte, care neţiindu-să în samă iscăliturile ce s'au dat, vom venì şi faţă înnaintea judecăţii.

836, Iunii 14

P. S. 1834

eu Gheorghiţi Mateiu om bătrân ca din nouzăci de ani ştiu, încredinţez
eu Ilii Cojoçar pasnic încredinţăz
eu Ştefan Cojocaru poliţaru încredinţez
eu vornicu Anghel Mateiu dinpreună încredinţez şi faţă vom veni, după cum arată în analog

[1] V. prima analogie mai sus no. 81 în notă, la p. 79 şi a doua în lucrările citate în nota 1 a documentului din 1818, Martie 23, mai sus no. 87, p. 83.

cu Sămion Tuvenc pasnecul ot Poiana; cu Toadcru........ cu Ionu Caba poliţaru şi cu vornicul Gligorie Tatul (?) denpreună cu toţi lăcuitorii incredinţăm că din aruncătoarea munţilor s'au ales muntele Mestacănului Cozănilor.

P. S.
1834

Ionu preot

Arh. St Iaşi, Tr. 551 op. 596, dos. 76.

139. 1836, Apr. 30

Invoială pentru hotar între satele Poiana şi Valea Sărei.[1]

Din poronca cinstitei giudecătorii cu jaloba ci au dat jăluitorii Poinarii de supt no. 1081, cari jalubă a lor din 836, Mart 19 cu arătare că Vali Sărenii i-ar fi scoţând din hotarul lor, care hotar il numesc pâriul Chiliilor că ar fi a Poinarilor, deci noi rânduiţi, mergând insăşi la faţa locului, am strâns pe toţi inpregiuraşii şi răzeşii satelor din inprejur şi am cerut dovezi de starea hotarilor, precum li s'au fost stăpânirea din vechiu şi au răspunsu poenarii că ei nu au nici o hârtie atingătoare de felul hotarului. Şi s'au intrebat şi pe vali-săreni pentru hârtii şi au înfăţoşat o mărturii hotarnică din let 7210, Ghenari 27 cuprinzătoari di sămnili hotarului lor, cari mărturii este făcută din poronca domnească de dumnealui boerul Gheorghiţă Pisoschi inpreună cu preoţi şi oamini bătrâni din Vrancea, de prin satele megieşite şi mai ales şi bătrânii din satul Poiana şi au mai scos văle-sărenii şi altă mărturii din anul 1793, Maiu 10, arătătoare precum şi hotarnica vechi. Şi văzând poinarii acesti hârtii nu li-au mai rămas nici un cuvânt de inpotrivire dila stăpânirea vechi, ci au avut poenarii săcături şi curături în hotarul vale-sărenilor, care li-au şi stăpânit, adică din apa Putnii spre Chilii, care li-au şi plătit la cheltuielile Vrăncei, a scoaterii din boerescu; sânt în Poduri şi din sus în Lunca Strâmbă, osăbit de casăle Tătarului şi un vad de moară şi de drâstă rămân a vali-sărenilor precum şi sălişte cu pomi al de Tătar, dându-i-o zăstre bătrânul Go-

[1] In pricina la care se referă doc. no. 135 de mai sus.

goncea precum şi 4 pogoani de curătură tot a poinarilor în ţarina din Chilii, cari curături sânt alesă şi arătate prin ţidule de plata cheltuelilor şi pentru.......... (?), pe care au fostu dat poinarii 80 lei în cheltuelile scoaterii din boerescu au dat tot poinarilor, iar nu precum ei ceri hotar: din apa Putnii până în pârîul Chiliilor. Apoi stând la învoială şi o parte şi alta s'au mulţămit amândoă părţile cu stăpânirea curăturilor ci li-au plătit în cheltuiala lor, iar pentru vitele cele mari: vaci şi cai, să aibă poinarii voi a le păşuna pe hotar vale-sărenilor când va fi sterp, iar nu ţarină. Şi văzând noi bună învoire amândoror părţilor, precum s'au priimitu, ni-am iscălit şi noi întru această carte de învoială, precum şi alţi ci au fostu faţă, făcând şi altă asămine hârtie 1836, April 30

eu Simion Tuvene
eu Andrei Jipa
eu Dumitru Tuvene
eu Macovei Tuvene
eu Anghel Huşcă

Arh. St. Iaşi. Tr. 272, op. 297, dos. 24, fila 4

140. **1836, Iulie 2.**

Invoială între răzeşii din satul Păuleşti şi aceia din satul Spineşti pentru folosinţa pădurei. [1]

Invoială.

Noi iscăliţii mai gios prin punerea degitelor, neştiind carti, lăcuitorii şi răzăşii din sat Păuleştii, încredinţăm prin aceasta a noastră învoială ce dăm la mâna lăcuitorilor din satul Spineştii, spre a fi ştiut că urmând în di ei pricină de giudecată cu noi, pentru nişte păduri şi văzând greutatea giudecăţii de astăzi, de a noastră bună voi, ne siliţi de nime şi neasupriţi, ne-am învoit şi le-am dat de o parti o bucată pădure dispre apa Cozii, cu sămnu din Pârâul Scării, undi treci drumul peste ruptura pârâului, drept în deal în săcătura lui Ivan Baraghin din dial şi în plop şi mergu dreptu în pârâul cel din dos săcăturii lui Câţul, cari pârâu mergi şi dă în valea Cozii, de ari săritoare pârâu, ca să-şi aducă lemni pentru casa lor, dar numai din bucata ci li-am hotărît, însă ori ci fel de lemne le va trebui, iar cari nu să va ţine de învoiala

[1] V. mai sus n-le. 125, 127, 128, 132, 133, 134. Şi această pricină vrânceană, care părea a lua proporţii, se termină printr'o învoială.

aceasta şi va treci piste semnili ci s'au pus, unul ca acela să fii zălogit. Şi la aceasta având şi noi trebuinţă a tăia lemne să nu fim opriţi de către ei, însă cu adăugiri, că când vor aduci lemne din Pârâul Scării să nu fii volnici a dizjuga pâr vor eşi pe poartă afară, spre a nu să urma stricăciunea gropilor di fânaţi ci sânt; aceasta dar va fi numai pâră să vor cosi fânaţile. Şi spre a să păzi alcătuirea aceasta întocmai, precum mai sus să arată, am făcut două asemine învoeli, unii la mâna altora, întărindu-le cu a nostre iscălituri prin punere degitilor, rugându şi pi cinstita giudecătorie ţinut Putnii de le-au încredinţat pe formă.

836, Iulii 2

eu Ivan Baraghinu adiverezu
eu Toader Groceanu asămine
eu Niţi Săcăluş asămine
eu Toma Cherciu asămine
eu Grigori Cherciu asămine
eu Mateiu Floria asămine
eu Ioan Boştiog asămine
eu Gavril Grocian asămine

Văzând bună învoiala iscăliţilor în aceasta şi rugat fiind o am scris.
Simion Bontaş

eu Neculai Dobria asemine vechil din partea celorlalţi şi
eu Ioan Săcăluş asemine vechil din parti lăcuitorilor adiverezu.

Supt no. 234, Iulii 3 s'au încredinţat. 836 Iulii

Arh. St. Iaşi. Tr. 205, op. 229 dos. 150. fila 50.

141. 1836. Avgust 5.

Rezoluţie a judecătoriei ţinutului Putnei în pricina dintre răzeşii de Paltin şi Gheorghe sîn preotul Ioan Gegea.

Gheorgii sîn preot Ioan Gegea prin jalba sa din 29 Ghenar 835, au pornit pâră asupra răzeşilor din Dealu Paltinului, ocol Vrăncii, pentru o parte de loc dintr 'ace moşii numită Arşiţa Jăchienilor cu Tojanul, supt cuvânt că lui îi esti rămasă dela strămoşul său Ursul Gegea şi făcându-să chemari pâriţilor răzeşi la 5 Fevruar 835, no. 565 i la 4 Ghenar 836, no. 20, după cari ei nefiind următori, precum nici după publicarisirea chemărilor în vremea clasului, dela 16 până la 31 Dechemvrie 835 şi în al doile clasificarisiri dela 1 până la 15 Iunie 836, li s'au adaus şi al treilea chemari la 8 a trecutului Iulii supt no. 4729, după cari s'au priimit răspunsul lor numai, că stăpânesc trei sati, adică Pal-

tinul, Spulberu şi Prahuda, iar nu că vor fi următori a venì spre înfăţoşare, precum nici n'au venit. Şi jăluitor[ul] stăruind a i să da curs proţesului pi temeiul § 305 din enstrucţii s'au luat pricina în cercetare numai pe dovezile ci au înfăţoşat el şi din zapisul 7245, Decemvre 20 [1] şi zapis 7259, Maiu 10, [2] în opis jăluitorului no. 1 şi 2, s'au văzut că strămoşul jăluitorului Ursul Gegea au cumpărat dela Solomon Jăchian şi Ioan Vortoiu (?) Arşiţa ci să chiamă a Jăchienilor din pârîu Tojanului i Arşiţa Lungă, din vârful Tojanului până în apa Tojanului şi la vale până în Zăbala, pentru care cumpărături la anul 1767, Dechemvrie 16, [3] în opis no. 3, s'au giudecat Mihaiu sîn Ursu Gegea cu un Mafteiu Jăchian, ci cerea să răscumpere şi s'au dat rămas, precum să cuprindi în aceiaşi carte de giudecată iscălită de paharnicul Grigoraş Leon, mai urmând pricini între preot Gegea, ficior lui Mihaiu Gegea, tatăl jeluitoriului cu unii din răzeşi anume Mihul Dalica i ginerile său Crâstea şi alţi cari prin scrisoarea lor din 1785, Avgust 3, [4] în opis no. 4, arată că au mâncat Arşiţa Jăchianului cu vitili lor, fiind loc de coasă şi să îndatoresc ca pâră în 5 ani să dei ei preotului câti 5 pol lei pe an, iar de acole înnainte să-i dei iarbă pentru iarbă sau să îngrădească locul ca să fii iarăş de coasă, precum au fost şi mai înnainte. Din toate acestea jeluitoriul faci cerire că esti moşteniri a lui, cursă din niam în niam şi carili să cuprindi în sămnile lui: din pârîul Tojanului în sus până în arşita di lângă Tojanul şi în jos până în pârîul Tojanului pisti tot, după cuprinderea cărţii de giudecată arătată în opis no. 3, să h o t ă r ă ş t i de giudecătorii ca locul în sămnile de mai sus să să dei în stăpânirea lui Gheorghii sîn preot Gegea, fiind de compətenţa giudecătorii. Pe această coprindere să va face jurnal. [5]

Asanache Dan paharnic — Iordache Milu paharnic.

Arh. St. Iaşi. Tr. 380, op 411, dos. 46, fiia 5.

---

[1] V. *vol. I*, no. 115, p. 76.
[2] V. *vol. I*, no. 125, p. 82.
[3] V. *vol. I*, no. 142, p. 98.
[4] V. *vol. I*, no. 173, p. 119.
[5] Urmează jurnalul din 1836, Avgust 5 sub care semnează Gegea dând mulţumire, deşi apoi protestează. Semnează, de asemenea, dând nemulţumire Stoica Mărtoiu, Ştefan Răduţă, Marin Danţâş şi Ion Chiriac, patru răzeşi din Paltin.

142. 1836, Septemvrie 7

Invoiala răzeşilor curgători din bătrânii Bodin şi Caba cu Vasile Sticlaru din Târgul Nicoreşti pentru împărţirea părţei lor de moşie.

Noi cei mai jos iscăliţi încredinţăm cu această adivărată scresore noastră la mâna fratelui nostru Vasile Steclariu [1] ot târgu Necoreştii, ştiut să fii că ne-am învoit ori undi să vor [găsi] părţi di moşii din bătrânul Bodin şi Caba, avem să o înpărţim frăţăşti, cât unul şi altul şi din Ţăranu în [Gă]uri şi din bătrânul Cumanu şi di la Mărăşti sau la Ireşti şi ori pe unde să va afla toati să rămână frăţăşti dintr'aceşti bătrâni, să o înpărţim; dar pi undi să vor ivi vânzări di fraţii noştri să să de cu stăpânire în vânzări şi pentru credinţa adiverim pren condeiu scriitorului.

eu Neculaiu Găuri adevirezu
eu Necului sin Iftemie Găuri adeverezu
eu Gafiţi Găuroai, adeverezu
eu vornic Pavăl Voineagu adeverezu
eu Coman Voineagu adeverezu
eu Vasile Bocănă poliţar adeverezu
eu Ion Pomană adeverezu
eu Gheorghe Panăite adeverezu
eu Sandu, nepot lui Istrati Popa adeverezu
eu .... lui Istrati Popa adeverezu
eu preot Vasile Chelu adeverezu
eu Vasile Furtună adeverezu
eu Marin Bocănă adeverezu

Privighetor di Vrance.

Di faţi viind înnainte me şi făcându-să această învoială cu bună voia lor s'au încredinţat şi di cătră mine.

1836, Săp. 4

Iscălit. Gregore Alisandru

---

[1] V. P. Poni, *Statistica răzeşilor*, p. 63: „*Nici un străin nu s'a putut introduce în mijlocul lor; nici un boer nu a putut cumpără sau căpătà prin danie partea vreunuia dintr'înşii. Un singur boer, spătarul Iorgu Lipan a izbutit să cumpere de la Vasile Sticlaru partea lui de răzăşie din Bârsăşti, însă nu a putut să o stăpânească şi a restituit-o răzeşilor pentru suma de lei 14.550 lei vechi*" Informaţiune care omite un singur fapt: acela că Iorgu Lipan era el însuşi băstinaş. V. alt act cu Vasile Sticlaru mai jos no. 150.

Iscăliţii mai jos dau înscris meu la mâna nepotului Vasile Steclar ştiut să fii că ne-am învoit amândoi ca oricâtă parte di moşii să va găsî la Ruget am dat-o dumv. toată. Eu rămâiu la Vizantiea stăpân pe toată câtă voi găsî, iară la sat Găurile avem a înpărţi şi la Mărăşti şi la Ireşti tot pi trei să o dăm, iar dăniile avem a le înpărţi frăţăşti şi pentru credinţi am iscălit.

eu Gligoraş Puiu am dat aceasta 1836, Săpv. 7
Iftemii preot am scris

La această învoială am fost şi eu faţi şi am iscălit
Iscălit. Iancu Oneceascu

iar parte dila Săcătură, cât să va găsi, am dat nepotului Vasile Steclar danie.

eu Grigoraş Puiu am dat aceasta
Iftemie preot ot Sas faţi am scris
Coman pasnic ot Găurile
Gheorghii Iordan pasnic

Privighetor di Vrancea
Pi temeiul iscăliţilor mai sus s'au încredinţat
Gligore Alicsandru

Supt no. 329 s'au încredinţat [1]

Colecţia mea.

143. 1836, Septemvrie 12.

Mărturie de cercetarea făcută de căminarul Iancu Sihleanu, la sat la Păuleşti în pricina dintre vrânceni şi boerii Lipan.

M ă r t u r i i

Giudecătoria ţinutului Putnii prin adresul cătră mini gios iscălitul din 16 Mai, anul următoriu cu no. 3011 faci poftitoari ceriri ca în locul unui člen să mergu la satul Păuleştii şi Tulnicii din ocolul Vrăncii şi prin carte di blăstăm să cercetez la faţa lo-

[1] Vasile Steclaru cere incredinţarea acestei invoeli prin următoarea jalbă: *„Alăturata pe lângă aceasta învoială, ce am săvârşit cu neamurile ce am în satele Găurile, Săcătura, Păros, Rugetu, Ireşti, Mărăşti şi Vizantiea, fiind doî cuprinsă într'una, plecat rog pe cinstita judecătorie ca să o încredinţăze pe formă, fiind adiverită şi de către privighitor de Vrance, (ss) Vasile Steclar"* 836, Săptv. 13

cului, părţile di moşii ci ari dumnealui căminariul Gheorghii Lipan în pominitile mai sus hotară, baştină şi cumpărătură di la strămoşii dumisali, în cuprinderea rezuluţii, ci esti în delă, din 1 Mart. 834 adică:

1-iu, dacă partea lipănească în hotarul Păuleştilor esti acea cumpărată di neamul răzăşilor, cu cari dum-lui caminarul Lipan să prigoneşti?

2-le, di esti partea lipănească acea înpărţită prin hotarnica înfăţoşată di răzăş şi nu alta, şi al

3-le, di n'au stăpânit vre-unul din neamurile lipăneşti, vre o parti într'aceasta moşii di la pominita hotarnică şi încoace?

Pentru toati acesti, în urmare cărţii di blăstăm, lămurind adivărul, să înştiinţezu pi giudecătorii, spre a-ş înnainta lucrarea.

In urmare cărora, mergând la faţa locului şi făcând chemari pârîţilor răzăşi di Păuleşti, nu s'au găsit di faţă acei cu cari vechilul dumisali caminarului Lipan s'au giudecat, căci Toader Săcăluş s'au săvârşît din viaţă, din iarnă trecută, iar preotul Ioan Cornilă, dus în trebuinţili sali. In locul cărora au venit di faţă dieaconul Vasili Bran, preotul Ion Cornilă i Niţi, brat mortului Săcăluş i Simion Popa şi Ivan Baraghină, precum şi alţi răzăşi din moşiea Păuleştii, undi în fiinţa şi a dumisali Neculai Ioan, mai întâiu cetindu-le pomenita rezoluţie, apoi cartea di blăstăm, după cari zicându-li ca să arati adivărul, di dreapta ştiinţă acestii pricini, nici unul din ei n'au vroit să priimească blăstămul asupra lor că această cumpărătură ar fi dreaptă a lor, întemeindu-si numai pi hârtiili ci au arătati la opisul alăturat în delă şi zisi din gură, că, adică, au apucat stăpânire di la neamul lor, cu nume de cumpărătură dila Lipan, iar alte dovezi n'au înfăţoşat. După cari apoi, aducându-să pî Bratosin Surul, om în vârstă peste 60 de ani (şi cari esti cuprinsu în rezuluţia pominită) şi pi Neculai sîn Mafteiu Săcăluş, în vârstă ca di 50 ani, cetindu-li-si şi cartea di blăstăm, s'au întrebat ce ştiinţi au asupra acestei cumpărături şi au arătat că cu adivărat această parti di moşii esti lipănească, şi că înnainti cu doi ani pân a să lua în stăpânire moşiea Vrancea di răposat boer logofăt Iordachi Rosăt, Ioniţă Lipan, trăgând în giudecată pi preotul Ioan Cornilă şi Toader Săcăluş, au cerut a-ş lua în a sa stăpânire această parte ca o dreaptă moşii a sa şi numiţii răzăşi, înpotrivindu-l cu zapisul di cumpărătură a părinti-

lui său Neculai Lipan şi pentru că Ioniţă Lipan au arătat că acel zapis ar fi plastograf şi n'ar fi iscălitura părintilui său, giudecata din acea vreme le-au hotărît că sau cumpărătorii acestii părţi di moşii sau Ioniţă Lipan să giuri, în discoperirea acestora, că vânzarea este bună, sau că n'ar fi iscălitura părintilui său şi pârîţii atunce ne priimind a giura, Ioniţă Lipan au giurat în biserica Proorocului Samoil din Focşani în fiinţa egumenului din acea vreme Ghideon, că ace iscălitură nu esti a părintilui său, când atuncea giudecata, dovedind di rău zapesul, l-au rupt şi au dat moşia în stăpânirea lui Ioniţă Lipan şi stăpânind-o un, an în al doile an au năimit-o răposatului ban Toma Stamatin, ci era atuncea sluger, cari au stăpânit până când au şi intrat stăpânitor moşii Vrăncii boerul logofăt, iar după ce vrâncenii au luat moşiea în a lor stăpâniri, ne arătându-si cineva cu pretenţii asupra acestii moşii, pârîţii răzăşi, de sine au rămas iarăş stăpâni pi ea, înpărtăşind însă din această bucată din loc numită cumpărătură cu doă fălci locu di fânaţ şi pi un Ioan Săcăluş, curgător din neamul lipănescu, cari şi astăzi li stăpâneşte. Şi tot întru această pricină Ioan Săcăluş, curgător din Lipan, au înfăţoşat acum doă mărturii, cea întâiu care o dă Toader Săcăluş la 816 Sept. 14 [1] cuprinzătoare că pentru opt fălci, ci ar fi cumpărat el şi 12 fălci de loc de fânaţ Ştefan Boşcan, la giudecata ci au avut el i preot Ioan Cornilă cu Ioniţă Lipan, divanul i-a îndatorit să giuri că ar fi adivărată cumpărătura lor şi n'au priimit, iar Lipan giurând că iscălitura zapisilor nu esti a părintilui său, zapisul di atunce s'au rupt şi au luoat moşia în stăpânirea sa, iar el să leapădă de această moşie fiind că au urmat blăstăm. Ce al 2-leă mărturii a lui Simion Popa din 819, Mai 29 [2] şi tot în aceiaşi zî, încredinţată de răposatul Dimitrii Mamara, ci în acea vreme să găsà vornic di Vrancea, prin care iarăş asămine arată, pentru această cumpărătură cu adăogire acestora, că Ioan Săcăluş esti neam cu Lipan şi că el fiind nepot lui Gheorghii Săcăluş, preoteasa Corniloaia, i-ar fi giuruit o iapă cu mânzu, ca să-i fii agiutor la giudecata acestii cumpărături şi el nevroind numita preuteasă au găsit pi un Ţârdea şi i-ar fi dat doă fălci ca să ţii cu dânsa, arătând şi aceasta că sânt stăpânitori di giaba şi moşia să

[1] V. mai sus no. 79.
[2] V. mai sus no. 89.

cuvini a o stăpâni Săcăluş. Acesti incungiurări fiind la mijloc, să dovideşti 1-iu că pâriţii rău să acolisăscu di această cumpărătură, fiind dreaptă a neamului lipănescu. Al 2-le, că din această cumpărătură unul din neamul lipănescu, Săcăluş, stăpâneşti cu necurmare doă făci di loc şi al 3-le de au şi hotărit-o, insă pi neamul lipănescu nu l-au putut dipărta, cu toati că, deşi iai să intemeiază că această parte ar fi cuprinsă in hotarnica lor din 7266,[1] asupra aceştiea, nici o dovadă n'au infăţoşat şi nici au giurat. Apoi după aceste intrând cu amăruntul in cercetari şi pentru celelalti părţi, ci tragi dum. caminarul Lipan baştină şi cumpărătură, in cuprindire dovezilor infăţoşati 1-iu a zapisilor din 7196, Maiu 20 a Măricăi, fata lui Ioniţă din Vităneşti i cel a 2-le a lui Pavăl brat Măricăi tot din aceeaşi zi,[2] cel al 3-le din 7182 a lui Enachi sin Ştefănii, nepot lui Lepădat, prin cari işi vând părţili lor, ci li s'ar alegi,[3] nu mai puţin şi a cărţilor gospod din 7125, Ghen. 28 i 7226, Dechemvrii 2,[4] toati acesti cuprinzătoari pentru partea din Păuleşti şi ce din 7243, Ghenar 28[5] pentru partea ci tragu in muntili Lapoşul di sus din Vrancea, m'am lămurit di la insuşi aceşti răzăşi că din toati aceli părţi să găseşti stăpânind câti puţin Ioan Săcăluş, curgătoriul din neamul lipănescu, precum şi insuş au arătat, iar răzăşii nimica au zis că să amestecă şi incă mai vârtos au zis ca dumnealui caminarul Lipan să-şi cauti toati părţili ori şi undi vor fi ca să şi li ei in stăpânire, căci di cătră dânşii intr'aceasta nu s'au amestecat şi nici să stăpâneşti nimica, ci numai cât au putut dizbate din acesti părţi Ioan Săcăluş, cari şi astăzi li stăpâneşti.

Şi precum adivărul s'au dovedit la faţa locului, s'au făcut această mărturii, iar pentru alegirea părţilor din Tulnici n'am făcut nici o cercetari, ne ertându-mă vremea.

836, Septemvre 12

Iancu Sihleanu, căminar

Arh. St. Iaşi, Tr. 1786, opis 2035, dos. 33, fila 39 şi urm.

---

[1] V. *vol. I*, no. 129, p. 83.
[2] V. mai sus nle 9 şi 10.
[3] V. mai sus no. 6.
[4] V. *vol. I*, nle 16, 95, pp. 9 şi 63.
[5] V. *vol. I*, no. 113, p. 73.

144. **1836, Decemvrie 4**

Hotărîrea judecătoriei ţinutului Putna în pricina dintre vrânceni (neamul Săcăluş) şi boerii Lipan.

Jurnal no. 138.

In numile prè Innălţatului Domn Mihai Grigorii Sturza Voevod, stăpânitor prinţipatului Moldavii. Anul 1836, luna Dechemvrie în 4 zile, Judecătoria ţinut. Putnii.

La 8 Avgust 1833 în alăturare cu carte cinstitului divan de supt no. 966 au priimit şi jaluba dum. caminarului Gheorghii Lipanu, cuprinzătoari că în hotarul Vrăncii, la sat Păuleştii, Săcălişăştii, Tulnicii şi pe la alte locuri ar fi având baştină şi cumpărături de moşii dila părinţi şi strămoşii săi şi de către unii din răzăşi di acolo, din vreme în vreme, cu feluri de chipuri i-au înpresurat-o şi au şi luat-o suptu a lor veşnică stăpânire.[1] In urmare cărora cu povesca no. 2699 s'au făcut cunoscut pârîţilor ca la întâi Săptemvrie să vie întru înfăţoşare cu jăluitorul. Asămine şi dumisale caminarului supt no. 2700 s'au încunoştiinţat. Apoi la 5 Săptămvrie înfăţoşându-să pârîţii, au arătat că nu au pregătite hărtiile atingătoare de această pricină şi li s'au încuviinţat vadè, pân' la întâi Octomvre şi la 18 Noemvrie tot acelaş anu, înfăţoşându-să preot Ioan Cornilă şi Sămion Popa ot Păuleşti, cu o mărturii di la un Alecu, vornicu di Vrance, din 815, Săptemvrie 6,[2] cuprinzătoari, că la prigonire ci au avut atunce Vasîle Cornilă cu alţii ai lor cu Ioan Săcăluş şi preot Pavăl ot Tulnici, pentru o parte moşâi lipăniască, au înfăţoşat o hotarnică din 7266, Maiu 24[3] şi care acum n'au adus-o numiţii. Deci fiind trebuitoari a să vidè li s'au pus vadè ca la 6 Dechemvrîe să o aducă. Dum[nea]lui caminarul la 31 Ghenar au cerut prin jalubă a i să întări vichilimeoa ci o dă dum. Neculai Ioan ca să să giudice cu înpricinaţii, de cari supt no. 53 s'au întărit şi de giudecătorie. Deci la întâi Marti anul 1834 înfăţoşându-să preot Ioan Cornilă şi Toader Săcăluş, vechili din parte pârîţilor, cu dum. Neculai Ioan, vechil din parte dum. caminar Gheorghi Lipan şi prin opis au înfăţoşat şasă bucăţi hârtii şi anumi:

---

1 V. mai sus no. 126.
2 V. mai sus no. 77.
3 V. mai sus no. 129.

Intâi: 7197, Maiu 20 [1] . . . .
Al doile: 7197, Maiu 20 [2] . . . .
Al treile: 1801, Iulii 25 [3] . . . .
Al patrule: 1802, Martie 14 [4] . . . .
Al cincile: 1802, Iunii 21 [5] . . . .
Al şasăle: 1819, Avgust [6] . . . .
In potriva cărora şi pârîţii au înfăţoşat aceste de mai gios:
Intâi: 7266, Martii 24 [7] . . . .
Al doile: 1815, Aprilie 23 [8] . . . .
Al treile: 1815, Aprilie 27 [9] . . . .
Al patrule: 1815, Săptămvrie 6 [10] . . . .
Al cincile: 1815, Noemvrie 27 [11] . . . .
Al şasăle: 1821, Ghenar 14 [12] . . . .

Din a cărora cuprindire s'au lămurit judecătoria că stăpânirile se întemeiază pe hotarnica din 7266, la opis no. 1, supt cuvânt că parte de cumpărătură ce o pomineşte hotarnicu, că li-au înpărţit-o este acè lipănească şi de atunce s'au stăpânit cu necurmare, iar niamurile lipăneşti n'au avut nice un fel de înpărtăşire, şi pentrucă hotarnica nu arată anumi ce cumpărătură au fostu aceia ce le-au înpărţit hotarnicul, pren adresul cu no. 515 s'au cerut dela Preosfinţiea Sa, episcopul Romanului, ca să sloboadă carte di blăstăm, ca prentr'însa, să să urmeze la facerea locului cercetare (de) un člen a giudecătorii, spre discoperire: Intâi, dacă parte lipănească esti cumpărată de niamul acestor răzăşi.

[1] Actul publicat mai sus no. 9 poartă data de 7196, Mai 20. Cifra finală este foarte puţin citeaţă. La o nouă verificare, fac această îndreptare. Găsesc inutil să transcriu regestele documentelor deja publicate.
[2] Idem, mai sus no. 10
[3] V. mai sus no. 52
[4] V. mai sus no. 54
[5] V. mai sus no. 57
[6] V. mai sus no. 90
[7] V. *vol I*, no. 129, p. 83
[8] V. mai sus no. 74
[9] V. mai sus no. 75
[10] V. mai sus no. 77
[11] V. mai sus no. 78
[12] V. mai sus no. 92

Al doile, di esti partea lipănească acè înpărțită prin hotarnică și nu alta și al treile, de nu au stăpânit vreunul din niamurile lipănești vre-o parte în această moșii dela pomenita hotarnică și încoace. Și la 20 Octomvrie, priimindu-să cerșuta carte supt no. 50 și jeluitorul la 14 Maiu viind, au cerut a să rândui un členu sprea mergi să cerceteze, pren carte de blăstăm și pentrucă judecătoria să aflä lipsită de členuri, prin otnoșänie cu no. 3011 s'au însărcinat pi dum[nea]lui caminarul Iancu Sihlianu, ca în loc de členu să margă la fața locului și să urmeze cercetare cuprinsă mai sus [1] și la 15 Octomvrie trecut, anul următor s'au priimit cercetare dila fața locului, apoi la 28 Noemv. luându-să pricina în tratație s'au văzut din discoperire făcută di dum[nea]lui caminar Iancu Sihleanu prin carte de blăstăm, că răzășii stăpânitori părții di locu lipănească n'au vrut să priimească blăstămul asupra lor, că cumpărătura ar fi driaptă după hotarnica din 7266, în opisul lor no. 1, cu care ei au stăpânit și că Bratosin Suru și Neculai sîn Maftei Săcăluș, supt carte de blăstăm s'au cercetat asupra științii lor și au arătat că pentru parte aceasta, mai înnainte cu doi ani pâră a să lua moșia Vrăncii în stăpânire răposatului boer Iordache Rosăt, au tras pi răzăși Ioniță Lipan în giudecată, care atunce din răzăși au fost preot Cornilă și Toader Săcăluș, cerând să ia moșia în a sa stăpânire și numiții răzăși s'au înpotrivit cu zapisul de cumpărătură dela Neculai Lipan, tat[ă] lui Ioniță Lipanu, care puind pricină că iscălitura din zapis nu este a tatălui său, giudecata dintr' acè vreme, ar fi hotărît că sau cumpărătorii, adică răzășii, sau Ioniță Lipanu să giure spre discoperire că vânzarea este bună sau ră, și pârîții atunce nepriimind a giura, au giurat Ioniță Lipanu, în băsărica Proorocului Samoil din Focșani în ființa egumenului din ace vreme Ghidion și giudecata rămâind zapisul, au dat moșia în stăpânire lui Lipan și stăpânind el un anu, în al doile anu au năimit-o banu Toma Stamatin și au stăpânit-o până au întrat Vrancea supt stăpânirea logofătului Rosăt, după care vrâncenii câștigând moșia în a lor stăpânire de la răposatul logofăt și nearătându-să cineva cu pretenție asupra acestei părți, pârîții răzăși au și tras-o în stăpânire lor, înpărtășind cu doî fălçi loc fânaț și pe Ioan Săcăluș, curgător din niamul lipănescu, care și astăzi stăpânește, găsindu-să la acestu Săcăluș și

[1] V. mai sus no. 142

o mărturie de la Toader Săcăluş din 1816, Săptemvrie 14 [1] cuprinzătoare că pentru 8 fălci ce au cumpărat el şi 12 fălci Ştefan Boşcanu, la giudecata ci au avut el şi preot Cornilă cu Ioniţă Lipanu, divanul i-au îndatorit ca să giure că esti adivărată cumpărătura lor şi n'au priimit, iar Lipanu, giurând că iscălitura din zapis nu este a părintului său, zapisul atunce s'au rupt şi Lipan au luat moşie în a sa stăpânire, iar el Săcăluş să liapădă di aceastä moşie, fiindcă au urmat blăstăm. S'au mai găsit la el, al 2-le mărturii a lui Sămion Popa din 819, Maiu 29 [2] şi încredinţată de vornicia Vrăncii tot cu asămine cuprindire, cu adăogire numai că Ioan Săcăluş esti niam cu Lipanu şi că el fiind nepot lui Gheorghii Săcăluş, preoteasa Corniloaia i-ar fi giuruit o iapă cu mânzu, ca să fii agiutor la giudecat aceştii cumpărături şi iel ne vrând, preoteasa au găsit pe un Ţârdea şi i-au dat doî fălci ca să ţie cu dânsa.

Din această dizvălire la faţa locului şi din dezbaterea făcută în giudecătorie la 834, Mart 1, precum arată răzoluţia din aceiaşi zi pusă pe delă, luându-să lămurire că răzăşii, având în mäinile lor zapisul ce în urmă s'au surpat prin giurământul lui Lipanu, au gâştegat (sic) mărturia hotarnică din 7266, la opis no. 1 şi în urma dovezilor ce mai înfăţoşază, la opis no. 2, 3, 4 şi 5, cu care iai şi acum să sprejănescu a ţine parte lipănească întru a lor stăpânire, dar fiindcă dovezile înfăţoşate de jăluitor la opisul său no. 2, 3, 4 şi 5 lămurescu nitâcere şi cerere din parte lui Ioniţă Lipan şi mărturisire prin carti di blăstăm a lui Bratosin Sur şi Neculai Maftei Săcăluş că zapisul s'au surpat, tocmai în vreme când nu târziu şi răposatul logofăt au luat Vrancea inpreună şi partea lipănească întru a sa stăpânire, pe care vrâncenii la 814 au luat-o înapoi, şi atunce nefiind nime din niam lipănescu ca şi ei să pue stăpânire pe părţile lor, le au tras pârîţii şi li ţin şi pân astăzi precum li avusăsă mai înnainte, cu zapisul plastograf, ci s'au surpat di Ioniţă Lipan prin giurământ.

Deci astăzi s'au înfăţoşat în presudsfii giudecătorii: întâi, Bratosin Sur şi Neculai sîn Maftei şi făcându-li-să întrebari pentru cele ce prin mărturie să cuprinde că ei li au arătat, la faţa locului, supt carte de blăstăm, tot în aceiaş cuprindere şi făr nici

[1] V. mai sus no. 79
[2] V. mai sus no. 89

o schimbare li-au mărturisit şi acum, după care supuindu-să cercetării şi pe Ioan Săcăluş cu cele doă mărturii, ce cercetătoriul le arată prin mărturia sa şi au mărturisit că ce întâi i s'au dat de martur Toader Săcăluş, iar ce al doile di Sămion Popa, care şi el fiind de faţă, n'au tăgăduit, care mărturie, cunoscându-să de adevărată, s'au scos copie dipi dânsile şi s'au alăturat la delă, iar cerşutul Ţârde, prin cercetare, s'au aflat săvârşit din viaţă. Apoi s'au întrebat şi pe pârîţi de ştiinţa ce au ei pentru giudecata cuprinsă în mărturisire cu a lui Bratosin Sur şi Neculai Maftei, ci au avut cu Ioniţă Lipanu şi din însăşi arătările lor şi mai ales a lui Simion Popa, s'au lămurit că ei cu adivărat s'au giudecat cu Ioniţă Lipanu mai înnainte di a să lua Vrancea di logofăt Iordachi Rosăt, cu doi ani şi atunce s'au şi luat zapisul di mâna lor, di cătră dumlui caminar Ianacachi Pruncu, fiind în ace vremi ispravnicu şi moşia s'au dat în stăpânire lui Lipanu, care stăpânind un anu el însuş şi al 2-le anu răposatul banu Toma Stamatinu din partea lui Lipanu, odată au căzut toată Vrancea în stăpânire logofătului Rosăt. Această arătare a lor fiind potrivită cu mărturia lui Bratosin Sur şi Neculai sîn Maftei şi cu mărturiele găsite la Ioan Săcăluş, judecătoria lămurit cunoscând că la anul 814 când vrâncenii au luat Vrancea înnapoi dila logofăt Rosăt, niaflându-să nimine la faţa locului din partea lui Lipanu, ca să-şi ei şi iei moşia în a lor stăpânire, au rămas parte din ace moşii stăpânită de unele niamuri, înpărţitoari cu Lipanu, precum Ioan Săcăluş şi alţii, iar pi acele 24 fălci, ci le stăpânisă pârîţii cu ră credinţă, pân' când le-au luat Ioniţă Lipan în a lui stăpânire, au cursu cu stăpânire iarăş curgătorii din aceia ce să acolisă mai înnainte di au luat Vrancea dila logofăt Rosăt şi au stăpânit până astăzi necurmat, cari stăpânire a lor fiind urmată cu ră credinţă,

Judecătoria puni a sa s o c o t i n ţ ă, ca arătatili 24 fălci, în sămnile cuprinsă prin hotarnica ci s'au fost făcut ei la leat 7266, să să dei în stăpânirea jăluitorilor, precum ei au avut-o, înpărţită în bucăţi şi precum anumi să arată în pominita hotarnică, dipi care s'au scos copie şi adiverindu-să de giudecătorii s'au dat jăluitorului. Şi fiind că pârîţii ca unii ci să dovidescu stăpânitori cu ră credinţă dila 814 şi încoace şi să cuvine a plăti venit di atunce şi pân' acum şi pentrucă cercetătoriul di la faţa locului n'au preţăluit nice pământ de pricină, nici venitul acelui

pământ, să va rândui de iznoavă a să face amândoi aceste, [1] cè intâi pentru a să cunoaşte valora proţăsului şi cel al doile spre a să dispăgubi pe jăluitor dila pâriţi. Iar apoi in aceia ce să atinge de intregimea părţilor lipăneşti din acest hotar şi inpărtăşire ce trebui să aibă din muntele stăpânit cu dreptate săliştii Păuleştilor, va cere prin osăbită jalubă, pentru care să va rândui cercetare la faţa locului, cum şi pentru inpărtăşire ce cere din Tulnici şi alti hotară. Pi cuprindire di mai sus s'au iscălit acestu jurnal.

Iscăliţi : Prezident : Asanache Danu, spatar ; [2]
asesori : Iordache Milu, paharnic [3]
M. Hristodor [4]

Am ascultat această hotărire cu a cărie cuprindire am rămas mulţămit.
Neculai Ioan vechil
1836, Dechemvrie in cinci zile

Am ascultat hotărire aceasta şi am rămas nemulţămiţi.
Preot Ioan Cornilă vechil
Ioniţă Săcăluş vechil, fiindcă Toadir Săcăluş esti mortu

Giudecătoria ţinut Putnii
Copiea aceasta fiind intocmai cu orghinalul, să incredinţază cu iscăliturile členurilor şi punire peceţii tribunalului.
1837, Fevr. 13

Asanache Dan Spatar M. Hristodor

S. P. Director Alex. Vid (?) sluger

Arh. Stat Iaşi. Tr. 1785, op. 2035, dos. 33, fila 51—55.

---

[1] V. mai jos no. 148.
[2] Funcţionează ca preşedinte după Săndulache Stamatin dela 27 Aprilie 1833 până la 25 Fevruarie 1837.
[3] Asesor de prin Iunie 1834 până către 14 Noemvrie 1837.
[4] Idem din August 1835 până prin Martie 1837.

145. 1837, Ghenar 12.

Zapisul prin care sătenii din Colacu se invoesc cu logofătul Tudorache Neagu să le fie negustor de perje.

Cătră cinst. judecătorie ţinutului Putnei
dela lăcuitorii satului Colac

Jalobă [1]

Să alăturează[ă] pe lângă aceasta zapisul ci am dat d. Tudorachi Neag, după alcătuire ci am avut cu d., ca să ne fie neguţitor pentru perjile ci vom ave de velniţă, a le căra la vreme culesului la velniţa d. la Tichiriş. Ne rugăm cinst. judecătorii să să întărească.

837, Ghenar 12

eu Neagul Tudor pasnecu, eu Rad Han pasnecu, eu vornicel Ioan Popa şi pasnic, eu Stoica Andreiu, eu Toader Tătar, eu Ioan Andreiu, eu Ioan Luca, eu Dumitru Alisandru, eu Ioan Mafteiu, eu Ion Andreiu, eu Crăste Alisandru, eu Stefan Precop, eu Stoica Chirilă.

satul Colacul 1834

şi eu Rad Pătule am scris cu zisa numiţilor.

Adică noi lăcuitorii satului Colac încredinţăm prin acestu condract al nostru ci-l dăm la mâna dum. logofătului Tudorachi spre a fi ştiut că prin bună învoială ne-am aşăzat cu d. ca să ne fi neguţitoriu [2] pentru perjile de velniţi i altile producturi după cuprindere mai gios: Pi d. să-l avem niguţitor di aceste producturi: perji şi grâu, pi vremi di trii ani. Banii am priimit acum la dare contractului 20 galbini adică doăzăci de galbeni. Pi aceşti bani ni îndatorim a da marfă, perjă verzi cu preţi mai gios un leu la obroc precum va fi pe la megieşitele sati. Piste această sumă de bani supt nici un cuvânt nu vom ceri la d. bani pără la vreme

[1] Pe cerere se pune următoarea rezoluţie: „*Ion Popa vornic satului Colac, înfăţişându-să cu această jalubă au cerut a i să încredinţa contractul, prin a căruie cerire şi pe credinţa peceţii satului să va întări contractul pi forma.* (ss) *M. Hristodor*"

[2] O amintire a vremurilor când se afla în Vrancea un negustor al Vrancei. V. mai sus n-le 49, 63 şi 64, pp. 36, 50 şi 56.

rodiri şi hotărîre preţului de obroc când, atunce, prin dragomanii ce va ave rănduiţi, ni va da banii pi soma di marfă ci vom ave în fiinţă.

Pi curgire acestor ani nu vom fi volnici a priimi [alt neguţitor] di producturile însămnate, fiindcă dumlui ne-au înlesnit di în vremi cu dare banilor, di ne-am întâmpinat nevoile ci am avut. Asămine nu vom fi volnici, cari vom fi rămăşiţă, să adunăm marfă pi la casăle noastre, iar cari va urma din înpotrivire, volnic să fii d. a lua dila aceia marfă şi a o căra la velniţi pi socoteala datorii, iar aceia ce nu vor fi datori din livezile noastri, fără a cumpăra dila unii şi alţii, vom fi slobozi pentru casăle noastre.

La vreme culesului perjilor, când d. ni va poronci, ni îndatorim a culęgi şi a li cără la velniţi dila Ţichiriş şi peste hotărîre preţului ne va plăti d. unu husuş (?) la obroc înpotrivindu chiriea locului pentru dipărtarea locului. La întâmplare di nerodire, cându la un lăcuitor sau mai mulţi pi anul curgător nu vom ave marfă di a ni istovi, pi câtu vom rămâni rămăşiţi în al 2-le an, vom da un oboroc cu doi lei mai gios după preţ politicit atunce la megieşitele sati. După adunare producturilor şi socoteala ci vom avè cu d. scăzându-ne cu marfa ci vom da, pi lângă rămăşiţa ci să va lămurì, ni va răspundi d. pi al doile an banii spre înplinire de 20 galbeni şi să răspundim marfă după îndatorire cuprisă mai sus, urmându fiişte care an, până la înplinire de trii ani şi spre a fi următori întocmai, am dat acest contract pi cari ne-am pus numile şi degitele, înpreună şi cu pecetiea sătească.

1837, Ghenari 12

Neagul Toader pasnic
Radu Han pas.
Ioan Popa vornic
Nicolai Şchiopu poliţar, înpreună cu ceilanţi lăcuitori din sat Colacul

Sub no. 54 = 1837 Fevr. 1 s'au încredinţat.

Colecţia mea [1]

---

[1] Posed şi o altă învoială din 1837, Ghenarie 10, a satului Valea Sărei şi Podurile, tot cu logofătul Tudorache Neagul cu un cuprins asemănător.

146. **1837, Ghenar 24**

Plângerea pe care o fac către domnul Moldovei vechilii răzeşilor de Păuleşti asupra chipului cum au fost judecaţi în procesul cu Lipan.

| Pecetea domnească |

Logofeţiei Dreptăţii,
Să va îndrepta jalobă aceasta după cuviinţă spre legiuită lucrare în 26 Ghenar 1837.
Şeful Secţii Jalobi Stoianovici

Divanului Ţării de gios să recomenduieşte jaloba aceasta spre a lua în băgare de samă şi a face legiuita lucrare.
D. D. Velsa spătar
Ghenar 28

Prè Innălţate Doamne,

Jăluim Innălţimii voastre că noi răzăşii lăcuitori din ocolul Vrancea, ţînut Putnii, fiind traşi de cătră dumnealor boerii Lipăneşti, anumi căminar Gheorghii Lipan, pentru o parte de moşie, ce arată că ar avè în Vrancea la sat Păuleşti i în alte locuri, unde trăgându-ne în instanţiea giudecătorii ţinut. Putnii ne-am şi înfăţoşat, încuviinţându-să şi jurnal, dărmător asupra dreptăţilor ci avem. Milostive doamne, lăsăm a zice obijduire ci ni s'au făcut de cătră giudecătoriea ţinutală, dar jăluim, că din dovezile ce am înfăţoşat pe masa presusfii ni s'au răpit dou, oprindu-ni-să celi mai di temeiu de însuş giudecătoriea supt ce cuvânt nu ne putem dumiri, fără de cât videm că o asămine esti cu totul ne ertat în protiva noului aşăzământ.

Deosăbit plecaţi şi cu rugăminte, aducem la ştiinţa Innălţimii Voastre peripisca ci au urmat de mai înnainte vremi întru această pricină, că scrisorile ce am avut ni s'au răpit de cătră un căminar Enacachi Pruncul şi Toma Stamatin, când în ace vremi să afla vornic de Vrancea şi tot în ace vremi am avut giudecată cu răposatul vistier Iordachi Rosăt, apoi întâmplare vremii au adus prilej că un Ioniţă Lipan, viindu la noi vornic de Vrancea, s'au arătat cu jalubă la stărostiea Putnii, când în aceia vremi să afla staroste boeriul Enacachi Pruncul, prin cari jăluiri arăta că are o parte de moşii după părintili său Niculai Lipan la satul Păuleştii ot Vrancea şi anumi la un Ştefan Täban şi Gheorghii Săcăluş i Toader Săcăluş, cari aceştiea adivăr au fost cumpărătorii acestor părţi de moşii dela Lipăneşti şi după învechita lor stăpâniri i-au tras în giudecată pe urmaşii cumpărătorilor şi anumi pe preutul

Cornilă i Simion Popa şi Toader Săcăluş, carii au înfăţoşat zapisă de cumpărătură de la Neculai Lipan, care zapisă şi cu alte hârtii înpreună hrisoave, ocolniţă înpărţitoare între noi răzăşii, atunce, pomenitul staroste Enacachi Pruncul le-au răpit dela pomeniţii noştri moşi şi strămoşi supt mască de vicleşug, zicându-ne că toată Vrancea rămâne domnească dacă nu vor înfăţoşa toate docomentalile cuprinzătoari a Vrăncii şi cu acest chip înşălător de atunce ne-au rămas atât aceli zapisă de cumpărătură cât şi aceli hârtii, şi giudecătoria ţinutală, ne luându-ne în băgare di samă jăluire noastră, dar nici dovezile ci avem la mână pre cum ni-am giudecat de atunce în coace, ci mai vârtos şi din aceste ne răşluieşte dou docomentali precum mai sus arătăm şi întemeiesc favorisindu a stăpâni părţile arătate de moşiea Păuleştii d lui boeriul căminar Gheorghii Lipan, neuitându-să că o avem în stăpânire noastră de 100 ani de când au cumpărat strămoşii noştri dela pomenitul Neculai Lipan.

Pentru aceasta plecaţi ne rugăm Innălţimii Voastre să priiviţi cu ochi milostivi asupra aceştii sărăcii pricinuită nou dispre dumnealui căminar Gheorghii Lipan, acolisându-să chiar în zadar, porunciţi cinstitului divan apelativ a Ţării de gios ca să ni să râdice della în a sa trataţii cu din înpreună şi hârtiile oprite de giudecătoriea ţinutală şi în puterea dovezilor să ni să de şi legiuitul cursu, fiindcă neamul lipănesc în vreme ce noi vrâncenii am plătit 25.000 lei răps. boeriu vist. Iordachi Roset, şi pe lângă aceşti bani încă am mai plătit dobândă 4000 lei, faţi fiind şi soţiea răposatului Ioniţă Lipan din care să tragi pretindatorul căminar Gheorghii Lipan şi numita soţie a lui Ioniţă Lipan n'au vrut atunce a fi părtaşă la plata acestor bani, ci i-am fost rădicat dela un niguţitor di aice din Eş şi anumi Peltic, pre cum de dovadă ne esti alăturata mărturii de la 19 sate supt pecete fiişte cărue sat, din care să vă puteţi pliroforisi Innălţime Voastră, mai pe largul, de toate încungiurările pricinii, iar de puniri la cale în veciu pomenire va rămâne Innălţimii Voastre.

La mila Innălţimii Voastre pre plecaţi

Ierei Ion Cornilie i Niţă Săcăluş, vechili şi răzăşi de moşiea Păuleşti, ot Vrance, ţinut Putnii.

1837, Ghenar 24

Arh. St. Iasi. Tr. 1785, op. 2035, dos. 33, fila 71.

147. **1837, Fevruarie 18.**

Jalba prin care Dionisie nacealnicul schitului Valea Neagră, cere să se întărească o mărturie pe care i-o dau mai mulţi boeri asupra împrejurărilor în care s'au pierdut hrisoavele mânăstirei.

Cătră cinstita giudecătorie a ţinutului Putnii,

Dionisîi, naçealnic schitului Valea Neagră,

Jalobă [1]

Alăturata pe lângă aceasta întocmai copii dipi mărturiea a a câţiva boeri de ştiinţa ci au asupra pierderii hrisoavelor mănăstirii, pentru miluirea ci avè dila foştii mai înainte domni, [2] plecat rog pe cinstita giudecătorie a să întări pe formă.

837, Fevr. 18

Dionisie nacealnic

Colecţia mea.

148. **1837, Mart 6.**

Porunca privighetorului de Vrancea către pasnicii din Păuleşti ca să preţuiască fălcile lipăneşti şi răspunsul satului prin care refuză cererea în termeni îndrăzneţi.

Cătră pasnici ot Păuleşti

Fiindcă prin porunca judecătorii supt no. 1234 din 27 Fevr. [3] sânt rânduit a preţălui una falcie din fălcile lipăneşti, ci să stăpânesc de răzăşi şi tot odată să să preţăluiască şi venitul a 24 fălci dela 1814 şi până acum, de aceea vi să scrii ca să veniţi aice cu 6 răzăşi spre a să urma preţăluire, aducându şi pecete sătească. Intârziere să nu faceţi, căci să cere cu grăbire dela la divan apelativ a Ţării de gios.

837, Mart 6
no. 1

Tudorachi Neag,

Noi răzăşi di Păuleşti am văzutu poru[n]ca dumitale, logofăte. Nu vrem să dămu în scris, nici să facemu acè ce ne scrii, nici

[1] Se pune rezoluţia: *„no. 467, priimit 18 Fevr. Copia alăturată fiind întocmai cu orghinalul să se încredinţăze de giudecătorie pre formă. — Asanache Dan, spatar."*

[2] N'am găsit copia mărturiei însăşi.

[3] V. mai sus no. 144.

noi nici satu, că pricina noastră easte rădicată să ne giudecămu la Iaş cu Lipan, iară giudecători ni au îndatoritu la Iaş, iari la aceasta nu vroimu, nici noi, nici Vrancea. [1]

Preot Ion Cornilă

Niţă Săcăluşu cu toţ săteni, nici dumniata să nu vii.

Arh. St. Iaşi, Tr. 1785, op. 2035, dos. 33 fila 61.

149. **1837, Maiu 30.**

Mărturia pe care o dau satele Năruja şi Păuleşti Nistoroilor şi Găinarilor despre obiceiul ce este în Vrancea cu privire la facerea secăturilor în hotar străin.

Incredinţăm noi cei mai gios iscăliţi prin această mărturie a noastră ce dăm la mâna Nistoroilor şi a Găinarilor, ci să tragu din bătrânul Roeşu spre a fi ştiut că secându ei din codru mereu în hotarul lor a Măgurelilor [2] şi stăpânindu-ş secăturile cele făcute de dânşii din vechime până acum *după vechiul obiceiu a răzăşilor* vrânceni şi acum s'au sculat fraţii lor Şolomon şi Petrioiu ca să scoaţă din secături pe numiţii mai sus; care ei au fost trăitori tot la un loc şi ei n'au secat ca să-ş deşchiză şi ei poeni din codru mereu sau să scoaţă pe alţii streini, ce au secat în acest hotar ce-ş stăpânescu secăturile lor din vechime, ci ei ş'au căutat de alte interesuri a lor. Şi acum se scoală ca să ia secăturile Nistoreştilor şi a Găinarilor, făcute de dânşii mai înnainte de hotărârea dumisale Bulubaşa Măteiu, vornic de Vrancea, pe care săcături nu le înparte pe patru fraţ[i], ci le lasă în stăpânirea Nistoreştilor şi a Găinarilor, fiindu făcute de dânşii. Pentru care dăm mărturiea noastă la mâna numiţilor că după vechiul obiceiu a răzăşilor vrânceni, nu se pot scoate răzăşi ce ş'au deşchis locuri de hrană din codru mereu, pe dreptu hotarul lor şi fraţ lor au

---

[1] Pasagiul acesta al documentului ne aduce aminte de nota despre Vrancea a lui Dimitrie Dăscălescu publicată de Teodor Codrescu în lucrarea *Notiţii statistice asupra Moldaviei* de prinţul Neculae Suţu, *Iaşi, 1852*, p. 109: *„dar câteodată unu veto a vrâncenilor au fostu de agiunsu spre a împedeca aducerea în împlinire a unei măsuri arbitrare ori abătută de la legiuirea administraţiei locale. In aşa tâmplare ceilalţi locuitori din ţinutu zicu: să videmu ce va face Vrancea şi Vrancea roste̦şte câte odată al său veto prin formula: Vrancea nu voeşte"*

[2] V. *vol. I*, no. 148, p. 102.

priivit la dânşii şi n'au muncit, ci au dormit sau au şăzut in crâşmă sau ş'au căutat de alte interesuri a lor. Şi spre incredinţare urmează a noastre iscălituri.

837, Maiu 30

Noi răzăşi din sat Năruja carele sântem megieşiţi cu bătrân Nistorioiu adiverim prin mărturie aceasta a nu să instrânbătăţi la a lor dreptate, fiind lor veche stăpânire, moşie făcută din codru mereu, iar pentru stărpul, păşuni şi pădure ce mai au, să o inpartă frăşăşte

837, Iuni 4

sat Năruja	eu Gheorghie Bodescul ot adeverez eu Dumitru Corioiu pasnecu adeverez eu Ioan Chiciore pasnec adeverez eu Rad Saule poliţariu adeverez
satul Păuleşti	Noi scăliţi di mai josu dămu şi noi inscris că obeciiu nostru a Vrănci din ve[a]cu aşa am apucat că răzăşi dila altu sat nu po[a]te să intre în săcături sau în largu satului pentru că au privit în vreme acie cându numiţi au muncit din codru mereu.

eu Niţă Săcăluşu pasnec
eu Ivan Baraghin poliţar
eu Ivan vornecu Enache adeverezu

Colecţia d-lui Dragomir Hănţoiu - Nistoreşti.

150. 1837, Iunie 21.

Invoială prin care Vasile Sticlaru răscumpără dela locuitorii din Secătura Părosului moşiile vândute de nişte neamuri ale sale.

Invoială

Noi cumpărătorii, lăcuitori din satu Săcătura Păros, dăm această învoială la mâna dumnealui giupân Vasîli Steclaru [1] ot Târgu Necoreştii precum să fie ştiut că ne-am învoit cu dumnealui pentru răscumpărarea moşii ci o vânduse moşul d-lui Ştefan Popa, văr cu tatăl său şi după protimisul ci au avut au dat jalbă cinstitei giudecătorii din anul 1836, Avgust 13 şi după poronca ci

[1] V. mai sus no. 144.

au adus cătră d. privighitoriul di Vranceá, spre răscumpărare moşii, apoi noi, cunoscând dreptăţile dumisale că are toată protiea di a răscumpăra, după apropiere rudenii, apoi noi, ne-am învoit şi ni-am primit banii, după cuprindire zapisului, adică zapisul din anu 1815, August 2, ci cuprindi 170 di lei şi alt zapis din 1818, Iunie 12, cuprinzătoriu iarăş 64 di lei. Şi moşiea câtâ easte între acesti doă zapisă: în zapisul din anul 1815, Avgust 2, cuprinzător în somă di moşie 30 pogoani arătură, 20 pogoane sălişti şi 6 fălci di coasă i bucată moşie tot într'acest zapis, iar în zapisu din 1818 Iunie 12 cuprinzător di soma moşii, toată parte moşului meu Ionichiea Călugăr, frati cu preutu Lupu, toată parte ci i s'au cuvinit din hotaru Ruget din apă, din cheatră, din păduri, din munti şi după semnile pomenite mai sus să-şi stăpânească moşiea cu pace dăpă cuprindere zapiselor dispre noi lăcuitorii, din cosire, din săleşte. Şi această moşie, este depi cuprindire zapiselor pominite mai sus, din hotar Ruget după bătrânul Neculaiu.

Pentru mai adivărată credinţă ne-am rugat di scriitor di ne-au pus numile şi noi am pus degetile dinpreună cu pecetea sătească.

1837, Iunie 21

Eu Gavrilă Cote adiverez, Miron Cote, Toader Apostu, Ioan Ţăgăeriu, Toader Cota, Alicsandru Cota, Vasîli Cherciu, Mihaiu Cote, Macovi Cote, Costandin Răduc, Vasili Răduc, Apostu Macovei, Apostu Cherciu, Apostu Ciuperciu, Neculai Stegăreriu, Eu Vasâle Macoveiu,

eu Ioan Vidraşcu am fost faţă,
eu Toader Pătrosnea faţ fiind,
Eu Ivan Iuvan faţă.

L. P.

Şi rugat fiind, am scrisu cu zisa numiţilor şi am iscălit.

Niculaiu Ionaşcu

Intărită de privighitorie 1837, Iunie 21
" de judecătorie 1837, Iunie 23 în complectul: prezident Razu şi asesor Buznea sardar

Director Alecsandri Sulger

Colecţia mea.

151. 1837, Săptemvrie 13

Docladul paharnicului Iordache Milu către judecătoria ținutului Putnei pentru alegerea hotarului Căliman.

D o c l a d [1]

Potrivit otnoşănii cinst. giudecătorii ţinutului Putnii din 26 a trecutii luni Iunii no. 4234 în alăturare şi otnoşăniea giudecătorii cătră fostul členu d. sărdar Ioan Crâstescu din 18 a trecutii luni Iunii cu no. 3622 i carte divanului apelativ a Ţării de gios no. 1162, în urmare ceririi ce prin jalubă au făcut Gheorghii Roată, numit vichil răzăşilor moşîi Găurile şi Călimanu dela acest ţinut, ca să li să aliagă părţîle de moşîi a încredinţătorilor săi, ci au în acesti hotară, scriindu-să a să rândui în această lucrare pe unul din členurile giud. şi numai pe unul din cerşuţîi boeri hotarnici şi anumi pe d. paharnic Ioan Anghel, căruia în osăbi i s'au scris de cătră giud. ca potrivit nomerarisitei poronci să păşască în lucrare alegirii părţîlor de moşîi după scrisori dovezi, ci vor fi având jăluitorii şi după sfârşitul unii asămine alegiri să docladarisască presusfii, gios iscălitul členul ei, priimind otnoşăniile în alăturare şi nomerarisita carte divanului, am mersu mai întâi la satul Călimanu dela ocolu Vrăncii, de unde înştiinţându pe d. paharnic Anghel ca să vii spre săvărşirea unii asămini alegiri, priimindu răspunsu după 2 zîle că aflându-să bolnav nu poati veni, apoi la 6 a următoarii, no. 35, cerându dezlegare în această pricină de la giudecătorie ca după cerire răzăşilor să să scrii d. stolnic Ioan Movilă a veni în locul d. paharnic Anghel, aşteptând 2 zîle, îmi faci cunoscut că neavând nici o alcătuire cu răzăşii pentru osteneala sa, nu poati venì, aducându-mi triimisul în alăturare pe lângă otnoşăniea giud. cătră mine din 6 a următoarei no. 5895 şi scrisoare giud. cătră d. stolnic Movila pecetluită cu no. 5896.

Deci, după adunare răzăşilor şi de prin alte sate ce au înpărtăşîre în acest hotar Călimanu şi anumi Gheorghii Roată ot Ireştii de sus, vechilul răzăşilor, Lupu Leşcan ot, Zamfir Leşcan ot,

[1] Alegerea făcută prin acest doclad nu se confirmă de judecătorie pe motiv că n'a fost faţă boerul hotarnic cerut de Călimăneni, deşi aceştia în scris şi-au arătat mulţumirea lor pentru chipul cum s'a făcut alegerea (vezi Tr. 518, op. 562, dos. 24, filele 34, 44).

Toader Drile ot, Gheorghii a Savii ot, Costandin a Savii ot, Mane Coste ot, Gheorghii Perjotă pasnic ot Căliman, Vasile Cote ot, Pavăl Sandu ot, Neculai a Popii ot, Preotu Ma [sic] ot, preotul Pavăl ot, Dumitru Cote ot, dascalu Ion Nistor ot, dascalu Ioniță ot, Lupu Cote și toți ai lor, preotul Iftemi ot satul Vidra, Ion Epure nemesnic ot, Tudorachi Neagu ot, Crăstiean Baciu ot, Avram Tălpășel ot Cucueții de supt Măgură, preot Gavril ot, Neculai Paingu ot, Vasili Motoca ot Cucueții de sus, Gheorghii Andronic ot, Gheorghi Burnichi ot, Neculai Burnichi ot, Vasili Budai ot, Dumitru Sava ot Șerbești, Culiță Popa ot, Radu Bălăceanu ot, Vasili a Babii ot, Costandin Gongul ot, Ion Cucunoiu ot, popa Sandu ot Voloșcani, Hortolomeiu Epuri ot, preot Pavăl sin dieaconu Toader ot, mai intâi am făcut intrebari vechilului Gheorghii Roată cu ce scrisori stăpânesc această moșii și cum li-au urmat măsura din vechi și pe care temei cer această alegire și toți intr'un glas au arătat, că in hotarul acesta nici odată n'au urmat o măsură in stânjeni, ci precum au apucat stăpânire dela strămoșii lor, după incungiurare a unor semni firești, infățoșându-mi și scrisorile mai gios arătate și pentru că răzășii de Irești de supt Măgură, ce să răzășesc alăture pe din gios de Căliman, le pricinuesc inpresurare la capătul moșii de peste Putna până in vârful Măgurii, de a căror inpresurare după alegire ce li să va face, să să poată inpărți intre ei răzășii, după spița neamului. Față fiind lăcuitorii Ireștilor de supt Măgură, au dat răspunsu că după spița niamului să inpărtășăsc și ei la capătul moșiei Călimanu de peste Putna, plătindu și cheltuiala Vrăncii o mie lei, de o potrivă cu Călimanii, arătându că și după invoiala ce au in scris unul la mâna altuia, iscălită de vre-o câțiva răzăși din Căliman și adeverită numai de răposatul Pastica paharnicul, cuprinzători că după carte gospod și carte de blăstăm, la 1827, Iuli 2 rânduit fiind paharnicul Gheorghii Pastica, după cercetare ce au făcut la fața locului, in temeiul acei invoeli, au rămas ca să stăpâniască capătul acel de moșii de peste Putna, capătul din sus Călimanii și parte din gios Ireștii de supt Măgură, in giumătate pe lungu, din Putna și până in vârful Măgurii, iar *codru să fii slobod* in toată partea acelui capăt până in zarea Măgurii, a tăia lemni de orice trebuință vor avea și o parte și alta fără oprire, insămine și curăturile din nou ce-și vor face.[1]

[1] V. mai sus no. 123.

Insă vechilul răzăşilor precum şi alţi răzăşi de prin numitele sate, au arătat că lăcuitorii de Călimăn, silniciţi fiind cu închisori despre paharnicul Pastiea, au iscălit fără voinţa lor şi care nici documenturile ce au spre dovada stăpânirii moşii lor Călimanu, n'au cutezat a le arăta paharnicului Pastiea :

Intâi, un ispisoc sârbesc, ce-l au Călimanii dela Ştefan Vvod, din let 6953, Avg. 8 prin cari milueşte pe sluga sa Urechi cu Călimanu depe Putna după hotarele bătrâne [1];

Zapis dela Fetiţa din 7120, Apr. 3 prin cari vindi Ursii driaptă parte sa din Căliman din apa Vizăuţului şi piste Putna până în vârful Măgurii;

Carte Stărostii din 1818, Mart 23 pentru giudecata ce au avut Ireştii de supt Măgură cu Călimanu, cuprinzătoare că răzăşii Ireşti, cătunul ce să numeşte Ireşti de supt Măgură, au tras în giudecata starostii acei vremi, ce era spatar Costandin Neculce şi spatarul Vasili Miclescu, pe răzăşii lăcuitori din Căliman din cuprinsul Vrăncii, cu arătare că hotarul Călimanului în lungu mergi numai din apa Vezăuţul şi până în apa Putnii, iar din apa Putnii şi până în vârful Măgurii ar fi hotar a lor Ireştii. Deci faţă fiind şi pâriţii din Căliman anumi logofăt Ivan Călimănescu, preot Ioniţă Bodin i Pavăl sin Sandu şi alţii precum şi alţii mai fiind din Vrancea, anumi preot Şerban iconomu, cel mai cu ştiinţă din hotarăle Vrăncii, alţi doi oameni din Negrileşti, Costandin Taftă şi preotul Iordachi, intrând în ce mai cu deamăruntul cercetare spre a pute dovedi adevărul, pentru acel loc din Putna la Măgură, ce hotar poate fi Iresc sau a Călimanului şi cerând mai întâi dovezi dela jăluitorii di Ireşti, au arătat că alti dovezi nu au, decât că ei ar fi avut stăpânire acolo şi că la cheltuielile Vrăncii ei au

[1] V. *vol. I*, no. 2, p. 3. Acest document, aşa numitul hrisov al vrâncenilor. a apărut in Vrancea de abia in 1827. După cum rezultă dintr'o scrisoare cu data de 1827, Septemvrie 18 adresată de un căpitan Vasile Dimitriu şi de un alt căpitan Petre economului Şerban şi preotului Alexandru, hrisovul se găsea in stăpânirea boerului Iordache Ciorneiu, care se pretindea curgător din Oană Ureche. O transcriere foarte defectuoasă a acestei scrisori ne-o dau Stahl şi Constantinescu *op. cit.* no. 99, p. 158. Documentul poate fi totuşi putnean. Pe deoparte fiindcă boerii Ciorneieşti sunt putneni din regiunea Purceleştilor, pe Putna (V. Arh. St. Iaşi, Tr. 317, op. 347, dos. 75), iar pe de altă parte, fiindcă prin 1636 strănepoţi de-ai lui Oană Ureche se judecau pentru moşia Brătuleştilor, pe care azi se ridică Focşanii. V. D. Caian, *Istoricul oraşului Focşani*, anexe p. 10.

dat 1000 lei, precum şi lăcuitorii din Căliman au dat 1000 lei, arătând şi o scrisoare de la lăcuitori di Vidra ot Vrancea din 1815, dată la mâna Ireştilor, în cuprindere că au dat ei la cheltuială una mii lei şi că să stăpânească ei din Putna la Măgură fără să fii supăraţi dispre lăcuitorii de Căliman, ca unii ce şi Ireştii au dat la cheltuială întocmai ca acei din Căliman, mai arătându şi un zapis din 7150 pentru nişte săpături făcute cu sapa din codru meriu, ci au cumpărat un Grigori Curteanul din Căliman dela un Nedelcu sîn Marinici, nepot lui Giurcă ot Gărdişăi. Asămine au mai arătat un izvod din 7213, August 10, care izvod îşi are cuprindere că pentru o moarte di om au aruncat cheltuiala pe trii hotară Vidra, Călimanu şi Ireştii, înţălegându-să din aceste doă scrisori că şi Căliman este hotar ca şi Vidra ce esti pe din sus şi ca şi Ireşti ce este pe din gios. Alte dovezi arătându că nu mai au, s'au cerut şi dela pârîţii din Căliman dovezi asupra hotarului Călimanu şi mai întâi au înfăţoşat o închipuitoare hartă a trupurilor de moşii Ireştii, Călimanu şi Vidra, ci sânt îngiugate una cu alta, arătându că hotarul Ireştilor să începe în lungu încă mai din sus de Vizăuţi şi mergi alăture cu Călimanu până în vârful Măguri. Au mai arătat că hotarul Vrăncii din învechime şi când să stâpâne de dânşii şi când să stăpânè şi de vist. Iordachi Rosăt, după cum toate celelante moşii a Vrăncii, despre Măgură s'au stăpânit şi să stăpânesc până în vârful Măgurii. Asămine şi moşiia Călimanu până în moşiea monăstirei Miera în vârful Măgurii şi mai ales că în vreme când Vrancea să stăpâne de vist. Rosăt s'au şi hotărît Vrancea prin boeri hotarnici, despărţindu-să parte din gios de a Ireştilor printr'o moviliţă, ci esti de spre Măgură, de care nici Ireştii n'au putut tăgădui că nu este pe acolo despărţire Vrăncii, arătându şi un zapis din 7120, Apr. 3 cu care vinde Fetiţa cu Bâzul, nepoţi Gărdişoai, Ursăi ot Vidra din parte Gărdişoăi în Călimanu din apa Putnii până în Putna şi pesti Putna până în vârful Măgurii, zîcând răzăşii de Căliman că şi alti scrisori au avut, dar din vreme ce li s'au fost luat Vrancea din stăpânire lor li s'au luat şi aceli scrisori, iar pentrucă au dat Ireştii una mii lei la cheltuiala Vrăncii cându s'au scos din stăpânire răp. vist. Rosăt, au fost datori să dei, căci pi hotarul Căliman, mai ales spre Măgură, au şi ei gropi de fân, precum şi alţii mulţi şi sânt şi niamuri unii din Ireşti şi din gropile de fân şi din curături şi din frăţie, după spiţa neamului, nu-i

depărtează, dar dacă să vor fi asuprit despre strângătorii banilor, sânt slobozi ca să-şi caute. Şi văzându că hotarul Ireştilor purcedi din Vizăuţi şi mergi până în vârful Măgurii şi Vidra asămine până în vârful Măgurii, de sâne s'au cunoscut adevărul, pentrucă dacă moşîea Ireştii, fiind pe din gios de Căliman, să margă până în vârful Măgurii şi Vidra precum şi celelante din sus, iară asămine, cum să poati Călimanu fiind în mijloc şi tot dela o purcedere şi să ste în apa Putnii? Apoi şi zapisul pomenit de la Fetiţa lămurit grăeşte până în vârful Măgurii şi încă hotarnicii, ci au fost a Vrăncii, deosăbesc Vrancea cu sămne movile, cându nu puţine pricini au fost cu Ireştii vrând a să lua mult şi din hotarul Ireştilor, ş'apoi după multe cercetări statornicesc margine din gios prin movila sus pomenită până în vârful Măgurii.

Nu s'au înţeles alta decât că Vidrenii, ca unii ce era strângătorii banilor cheltuelilor şi de la Căliman, după ce au luat dela Ireşti una mii lei, s'au unit precum şi scrisoarea ce au dat Vidrenii, Ireştilor adiveriază vecleşugul şi pizma lor cătră cei din Căliman că zic, de vremi ce Căliman n'au dat mai mult la cheltuială decât Ireştii, să stăpânească Ireştii din Putna la Măgură fără altă supărare, lucru ce nu pot ei a strica hotarăle. Neapărat că Vidrenii au luat mai mulţi bani de la Ireşti de cât li să cuvinè după cum însfârşit şi Ireştii înţălăgându foarte bine, s'au întorsu a ceri numai ca să-şi stăpânească gropile ce au de fân şi de frăţie, să nu fie depărtaţi, urmându-să stăpânirea din vechi cu numi de hotarul Călimanu, ce numai cu putere niamului şi a cumpărăturilor ce vor avea şi că s'au dat la mâna răzăşilor de Căliman aceastâ mărturii, după care să-şi urmeză stăpânire hotarului lor din Vizăuţ până în vârful Măgurii. Şi Ireştii precum şi alţii ce vor avea pe hoţarul Călimanului gropi de fân şi curături iarăş să şi le stăpânească precum şi până acum, precum şi la pădure acei ce să vor trage niam cu răzăşii din Căliman să aibă voi a-ş tăia pari şi nueli pentru gropi de fân şi curături ce vor avea acolo pe hotarul Călimanului. Asămine şi lemne de foc pentru trebuinţa casălor lor, iar cei străini ci vor ave numai gropi şi curături pentru lemni şi altile, să se învoiască cu răzăşii de Călimanu. Dar Ireştii, asupra banilor ce au dat la cheltuiala moşîi, de să vor socoti asupriţi de cătră cei ce au strânsu banii de la Vidra şi de la Căliman, ori când vor ceri, stărostiea le va rândui cercetători

a-i socoti şi face analoghii pe fălci, după cum s'au urmat în toată Vrancea. Insă lăcuitorii de Căliman şi dupe aceasta s'ar fi priimit dupe însuşi acè învoială adeverită de pahr. Pastiea dacă răzăşii de Ireşti nu ar fi nesfiinţit-o, că întrând cu samovolnicii a stăpâni şi în partea lor din sus, cându cu cosîre în poenile lor, cându să le ei trăsură ne îngăduindu-i a tăia lemne în pădure acè slobodă şi în sfârşit puindu stăpânire mai pe toată parte din sus a Călimanului, din ţicma Iarului [1] şi până în vârful Măgurii. de a cărora împresurare lămurindu-mă de adevăr şi de la însuşi răzăşii de Vidra, di la lăcuitorii satelor din ocolul Gârlelor, care au înpărtăşîre de moşîi în acest hotar Călimanii, după drept cuvântul ceririi vechilului Gheorghii Roată a să alegi în măsură de stânjeni spre ştiinţa înpărtăşirii răzăşilor după spiţa neamului şi pentru ca să să înţeliagă şi înpresurare pricinuită de spre Ireştii de supt Măgură, am făcut funii de zăci stânjeni, cu stânj. de opt palmi gospod, după palma gospod, ce esti dată de către stăpânire lăcuitorilor de prin sati şi mai întâi am început a măsura in curmezîşul moşîi la capătul de spre Voloşcani, den apa Vezăuţului şi pân în vârful Măgurii.

Stânj. gospod.	
890	In curmezîş din apa Vizăuţului, ce-şi dă capăt cu Voloşcanii dintr'un stâlpu de piatră înfierat cu slova H. colţul moşâi Călimanu din sus despre coastele Vidrii şi la vale până iarăş în apa Vezăuţului, puţin mai în sus de un pisc pe care să sui drumul Vrăncii la poarta ţărnii Călimanului.
890	Al doile trăsură prin mijlocul satului Călimanu, dintru o movilă, hotar despărţitor din sus Vidra şi în gios Călimanu, făcută dela hotărîtul moşii Vidra de răps. postelnic Mihalachi Racoviţă, până în marginea de gios, iarăş în apa Vezăuţului unde dă în Putna, măsurându-să şi pe largu margine din sus 606 pod din piatra Vizăuţului şi până în movila arătată, în lungimea marginii din gios 335 din sus de piscul drumului Vrăncii a porţii ţărnii şi până în marginea Putnii.
940	Al treile trăsură, iarăş din marginea din sus din hotarul Vidrei din dreptul ţâcmei Iarului de peste Putna şi la vali prin satul Ireşti de supt Măgură, până în movila făcută din vechi de la despărţirea pământului vrâncenesc, ci esti în grădina lui Lefter ot satul Ireştii de supt Măgură.

[1] Probabil strămoş al Ireştilor.

610 Al 4-le trăsură prin dreaptă linia marginii de la văli. dela Arşiţa ce-i zic şi Piatra Arsă, s'au inceput această trăsură din sus de Arşiţă din râpi in sus pe curmeziş până in marginea moşii Vidra, in movila Podului Frumos.

700 Al 5-le trăsură, tij in curmeziş la vârful Măgurii la capătul ei să hotărăşte cu moşia mănăstirii. Miera din piatra hotar ce este la colţul moşii Călimanu din gios despărţitoari de moşiea Ireştii de supt Măgură in gios şi Călimanu in sus până in colţul moşii Vidra, unde au fostu pus semnu bour in doi fagi, in marginea drumului plaiului, dela hotăritura răps. post. Mihălachi Racoviţă[1], am măsurat pe lungu şi margine din gios din Putna şi până in vârful Măgurii 2600 stânjeni gospod.

Inţălegire pricinilor între răzăşii Călimani şi între Ireştii de supt Măgură esti că, Ireştii că unii ci au înpărtăşire poeni de fânaţ în cuprindere capătului moşii Călimanu piste Putna, asupra Măgurii, după prilejurile vremii au putut Ireştii iconomisî învoelile făcute dela cercetarea pah. Pastiea şi cari, dacă o asămine învoială nu s'ar fi prihănit de ei cu stăpânire, ce au pus şi pe parte din sus a Călimanilor în lungime de 2600 stânjeni şi în lăţime 350 stânjeni, cerire răzăşilor din Căliman este ca să stăpânească capătul de peste Putna pân în Măgură, precum l'au stăpânit din vechi, în cuprindere semnilor mai sus arătati ca pe un drept pământ din hotarul lor şi cari îşi are numire de pământ vrâncenesc.

Iar cât pentru driapta parte Ireştilor, ci au in acest capăt de moşii, nici cum nu-i înpotrivesc Călimanii, însă după această alegere: ori cari răzăşi din ei să vor trage după spiţa neamului din bătrânii acestui hotar anumi Pânte sin Scorţa, cari au făcut trii ficiori Murgină, Saule şi Tunsu, din cari Tunsu după arătare răzăşilor să gă[să]şti vândut, lămurindu-mă de adevăr că acest hotar de moşii esti dela acel Pinte Scorţa, după glăsuirea unui zapis din 7154, ce mi-au înfăţoşat Pavăl Ioanăş ot satu Călimanu, au a să împărtăşi în toată cuprinderea hotarului Călimanii şi a-ş stăpânii driaptă parte lor ca şi ceielanţi răzăşi, iar acei cari au săcat mai mult în poeni de fânaţ şi de arături din vechi, sau şi din nou, să să ei şi să să dei acelor ce li să vor cuveni, după

---

[1] Postelnicul Mihalache Racoviţă fost staroste de Putna in anii 1823—1824 a făcut mai multe hotărnicii in ţinut. Astfel la 13 Iunie 1824 acela a moşiei Vidra (v. mai sus no. 97), iar la 15 Iunie 1824 acela a moşiei Câmpurile. V. *Milcovia*, no. 2, p. 196.

spiță și frății. Am făcut și o închipuire de hartă de starea locului pe care o alăturez și de lucrare urmată la fața locului docladarisăsc presusfii.

Asăsor, Iordachi Milu paharnic.

1837, Sept. 13
no. 38.

Arh. St. Iași, Tr. 518, op. 562, dos. 24, fila 14—17.

152. **1838, Ghenari 23.**

Mărturia de cercetare făcută de căpitanul Ivanciu Stoian în pricina dintre egumenul mânăstirei Vizantia și răzeșii din Vizantia de jos.

Cătră cinstita judecătării a ținut. Putnii
Ivanciu sin Stoian,

Raport

După rezăluțiea cinstitii judecătorii de supt no. 4966, pusă pe jaloba ce me-au adus egumin sv. mânăstiri Vizantiea în pricina ce are cu răzășii Vizantii de gios pentru o bucată loc a mănăstirii, ce au înpresurat acei răzăși, mergând la fața locului, unde fiind amândoî părțili față, am întrat în ce mai cu amănuntul cercetare.

Pricina urmează așa: că mănăstire având cumpărături dela un Mateiu, ficiorul Giurgii, o bucată loc din trup moșii Câmpuri din let 7198, April 29, cari moșii s'au stăpânit de mănăstire și din întâmplările vremilor și schimbari egomenilor, răzășii Vizantii de gios, lăsându opcina lor, au trecut zari, care iasti ferescul hotar și au rășluit un colțu din ace moșii cumpărată din hotar Câmpuri, Poiana Giurgii, din Săcătura Ciomăgeștilor, din liniea ce să desparte și spătar Asănachi Dan și drept spre apus în drum ce mergi zari, apucând în gios zări, prin curmătură și în gios Dialului lui Rugină și până la Lac cu Loziile, în drum ce vine despre Vezăuțu, dându tot zare, în moșii mănăstiri ci-i tot din cuprindere zapisului mai sus pomenit, care această bucată de loc, stăpânindu-să de Vizăntinii (sic) de gios până la an 1814 și atunci viind dumnealui logofăt Costachi Conachi, hotarnic moșii Câmpuri, au lămurit că mănăstiri. și răzășii Vizantii de gios să nu mai treacă spre Câmpuri zarea culmii, ci-i ferescul hotar despărțitor între acesti doî moșii, precum mănăstire nestrămutat au păzit, dar deși au trecut

cu däniile şi cumpărături ci ari din trup moşii Câmpuri şi dela acè hotăritură a dumisali logofătului Costachi Conachi, ace bucată de loc, mai sus în sămnile ei arătată, s'au stăpânit de Câmpuri până la an 835 şi atunce dumnealui spătar Asănachi, văzându că ar fi tot din cumpărăturile mănăstirii, însuş au lepădat din stăpâniri şi fiindcă atunci murisă egumen mănăstirii şi era prefaciri au luat cu samavolnicii în stăpâniri răzăşii Vizantii de gios supt nume că ar fi tot din hotar lor, care vederat am desluşit că aceastä bucată loc iasti driaptă a mănăstirii, cumpărătură din Câmpuri după zapisulu din let mai sus însămnat, fiindcă răzăşii n'au înfăţoşat nici o hârtii spre dovadă de curgere pricinii.

Precum la faţa locului am desluşit, plecat aduc la ştiinţa cinstitii judecătorii.

1838, Ghenar 23.

Ivanciu Stoian, căpitan

Arh. St. Iaşi. Tr. 965, op 1110, dos. 36, fila 2

153. Fără veleat (cca 1838)

Jalbă a răzeşiior din Năruja contra satului Vâlcani, prin care cer restituirea unui pământ pe care îl dăruiseră Vâlcanilor pentru ca aceştia să ia preot la biserica lor pe un ginere al economului Şerban Bălan. [1]

Către cinstita giudecătorii ţinut Putnii

dela răzăşii de moşiea Năruja

J a l o b ă

La anul 1826, făcându-să o besărică la satul Prahuda în Vrancea, care acel cotun s'au rupt din sat Năruja tot din Vrancea şi ni având besărica preut, s'au găsit un dieacon Ioan sîn preutul Soari tot din satul Năruja, ginerili iconomu[lu]i Şărban şi alcătuindu-se cu acel dieacon cotunul Vâlcanilor înpreună şi cu răzăşii din sat Năruja ca să-i dei acii Vătcani (sic!) 240 lei şi să fii şi iei la poporul aceia bisărici şi făcându-să şi zapes în scris că dacă acel dieacon va voi milostivul Dumnezău de a să faci preut şi va fi la aceiaş besărică, să să dei Văltcanilor o bu-

[1] V. Constantinescu şi Stahl, *op. cit*, nle 94. 95, 108, acte referitoare la aceiaşi pricină.

cată moşîi ci o avè Nărujăni pentru păşune vitelor, cari să da câte cu 40 lei pe an imbatic şi numiţii Vâltcani să dei 240 lei diaconului să să facă preut şi să rămâi moşiea ocină a Văltcanilor pentru acei bani. Iar dacă diaconu nu să va faci preut şi să vor perde banii Vâltcanilor, să rămâi acei bani a să plăti din an în an cu imbaticul aceiai moşii, ţiindu-să în samă pi an câte 40 lei până când să vor istovi acii 240 lei a Vâltcanilor şi moşiea să rămâi iarăş a răzăşilor nărujăni, precum glăsueşti zapisul dat de Vâlcani. Şi fiind că acel diiacon nu s'au făcut preut, pentru cari să dădăsă ace moşie, de aceia ne rugăm cinstitei giudecătorii să ni să facă cercetare după zapisă şi dovezile ci avem şi să ni să dei moşiea iarăş în stăpânire noastră fiindcă s'au plătit acii bani cu imbaticul moşiei, cari au fost dat diaconului ca să să facă preut.

Şărbanu Iconomu ot sat Năruja
Dragomir Chirilă ot tam } răzăşi din Năruja.
Gheorghie Bodescul }

Arh. St. Iaşi, Tr. 670, op. 738, dos. 60, fila 6.

154. 1839, Martie 4

Hotărîre a judecătoriei ţinutului Putnei în pricina dintre răzeşii din Secătura Părosului şi fraţii Vasile şi Dumitru Steclaru. [1]

Jurnalul no. 52 al giudecătorii ţinutului Putna.

Inplinitor îndatoririlor di prezident, dum[nea]lui Costachi Dăscălescu; asesor d. sărdaru Buznea, asesor d. Vasilii Bucşinesc, ţiitorii audinţei.

In pricina pornită de către Vasilii şi Dumitru Steclar asupra răzeşilor di Săcătura Părosului.

Obiectul di gâlcevire urmează pentru disfiinţarea unui zapis.

Pricina s'au căutat în fiinţa lui Vasilii Sticlaru şi a vechililor răzeşilor.

Nici unul din prigonitori dovezi n'au dat.

Altă pricină din nou între ei n'au născut.

Luându-să pricina în trataţii s'au văzut că ei, jeluitorii, căpătând dila răzăşi prin învoială o somă pogoani loc din acel hotar, s'au făcut a le vinde iarăşi cătră ei cu preţi de şasă suti optzăci lei, cari bani priimindu-i diplin Vasilii Sticlaru şi viind la

[1] V. mai sus nle 144 şi 150.

Focşani ca să li informăluiască zapisul, după ce le-au luat banii, le-au rupt acel zapis di vânzare şi mai luându-li şi alti hârtii vechi a lor di moşii, s'au făcut nevăzut, dând tot odată jalbă giudecătorii, cu cerire a li să disfiinţa zapis supt cuvânt că s'au inşelat şi că au fost la beţie când l-au iscălit, fără a arăta nimic că el mai înnainte îl rupsesă. Apoi, după lucrările întinse prin stărostiea ţinutală, s'au adus pi Sticlarul, dilegaţi întru înfăţoşare şi s'au văzut urmarea lui întocmai precum mai sus s'au zis, cu rumpirea zapisului şi oprirea documenturilor vechi, netăgăduite fiind şi de însuşi el, cari după îndatorirea ce i s'au pus a răspundi banii ci i-au luat, di vreme ce vânzarea au anularisit-o, i-au şi adus la presusfii, cerând prin a sa jalbă a să priimi în depozit. Deci, luându-să în privire că urmarea Sticlarului cu rumpirea zapisului este învinovăţitoare şi vrednică de pedeapsă, di vreme ce el, după reclamaţiea făcută la giudecătorie pentru disfiinţarea zapisului, n'au stăruit a o face prin al ei canel, ce cu dela sine putere, nu mai puţini iarăş, văzându-să că el au mai făcut şi alti învăluiri di asăminea prin răzăşi, dovedindu-să dintr'aceasta un şiret, pi di o parte, banii să vor priimi în depozit, pi formă, scriindu-să opştii răzeşilor di Săcătura Părosului a-ş rândui formalnici vechili cu împuternicire di a priimi arătaţii bani, iar, pi di alta, urmarea Sticlarului să va raportui divanului spre ştiinţă şi lucrarea celor de cuviinţă pentru stavilarisirea pi viitorime di la asemenea, rămâind răzeşilor dreptati a-şi faci reclamaţii deosăbită asupra învoelii săvârşite di ei cu Sticlaru, dacă să vor socoti obijduiţi şi înşelaţi cu ea, precum vechilii acum au propus, fiindcă tocmala vânzării disfiinţându-să mai înnainte de a să întări pi formă, rămâne anularisită şi nu să poate sili pe Sticlaru a o reînnoi di vremi ci el pi aceli părţi ari şi alţi părtaşi fraţi, pe care nu-i poate vinde fără ştirea lor. Iar pentru un zapis vechiu al lui Ştefan Popa, moşul Sticlarului, di vânzare către răzeşi din 1815 şi de către el răpit de la dânşii, precum din raportul privighetorului cu no. 348, anúl 1838 să lămureşte, cuvenindu-se lor, să va pofti pi stărostii, ca prin chipurile ci ea va socoti mai îndemânatice, să-l ia dila Steclarul şi să-l triimată la giudecătorie spre a să inherisi răzăşilor, di vremi ci Sticlarul au arătat că nu-l are aice.

(ss) C. Dăscălescu (ss) I. Buznea sardar (ss) V. Bucşinescu.

Colecţia mea.

155. 1839, Aprilie 4

Jalba economului Șerban în pricina cu satul Vâlcani, în care arată că aceștia sunt veniți din Țara Românească.

Cătră cinstită giudecătorie a ținutului Putna

Iconomul Șărban ot Vrancea,

Jalobă

Avându eu pricină de giudecată cu un neam de oameni, ci să numescu Vâlcani, [1] ci de o vreme sîntu șăzători pe moșiea satului Năruja, pentru carile, eu făcându reclămație cinstitei giudecătorii în cursul aceștii pricini cu jaloba ce s'au alăturat la delă și fiindu-că eu sîntu tare bolnav, ci nici o putință a veni spre înfățășare [cu] numiții Vâlcani, plecat rog pe cinstita giudecătorie ca să bine voiască a mai păsui această pricină pără cându doară va vroi milostivul Dumnezău a mă mai rădica din boala ci mă aflu și deosăbit mai arăt cinstitei giudecătorii și aceasta că la înfățoșare ce am avut cu numiții Vâlcani înnainte dumisale privighitorlui de Vrancea, după rezăluțiea pusă pe j[a]lobă am înfățoșat amândoaă părțile hârtiile și au scos numiții o hârtie între carile mă văz că aș fi iscălit-o eu și aș fi și scris-o, carile hârtii o numescu ei ocolniță. Apoi eu arăt cinstitei giudecătorii că n'am la știință de această hârtie că esti făcută de mine, precum lămurit să dovedește că dacă ace hârtii era făcută de mine nu putè ei să dei bezman pe acel loc, carele loc să află în pricină, dacă ace hârtie era făcută de mine precum nici ei nu pot tăgădui, că au dat bezman moșii de când ei au venit din Țara Rumânească și au picat pe hotar Năruji [2], fiindcă moșiile au fostu necăutate pără acum și cu ce s'au putut învoi multu sau puțin pe acestu loc au dat răzășilor di Năruja bezman, iară pentru hârtiea pomenită mai sus, ci nu esti scrisă de mine, carile să adevereaz plastografă, în cugit curat arăt cinstitei giudecătorii că nu să știe, după patima boalii ci pătimescu că voi eși să dau pravăț și sfârșit acei hârtii iconomicoasă și rămâindu urmașii mei în urmă, a să giudeca pentru acestu loc, cinstita giudecătorie va lua în băgare de samă

[1] V. mai sus no. 153.

[2] V. actul de întemeiere al satului Vâlcani în *vol. I*, no. 86, p. 57.

arătare ci fac pentru cursul acei hârtii, arătându tot adevărul prin viu graiul, meu dară milostivindu-să Dumnezău asupra me ca să mă pot îndrepta dintr'această boală [1] voi sta sîngur la înfăţoşare rămâindu cinstitei giudecătorii neadormită pomenire.

Smerit rugătoriu cinstitei giudecătorii
Şărban Iconom

1839, Apr. 4 zile

Arh. St. Iaşi. Tr. 670, op. 738, dos. 60, fila 8.

156. **1839, April 16.**

Mărturia de cercetare făcută de privighetorul de Zăbrăuţi în pricina dintre răzăşii din Găuri şi răzeşii de Vizantia.

Cătră cinstita judecătorie a ţinutului Putnii
Privighetoriul de Zăbrăuţi,

Raport

In cuprindirea răzuluţiei cinstitei judecătorii pusă pi această jalbă, următoriu fiind, am făcut pătrunzătoare cercetare pentru o parte de moşie, ci s'au înpresurat de către răzăşii ot sat Găurii, ocol Vrăncii din leat 1824, cu hotărîrea răposatului postelnic Mihalachi Racoviţă [2], cari acea moşie este în Vezăuţu Mare, dreaptă a bătrânului Coman [3], din Căpăţâna Zîmbrului în sus, care acea căpăţână este înpotrivă cu Dealul Babii, după scrisoarea învoeli, din leat 7213, ci au înfăţoşat răzăşii de Vizantiea; iară răzăşii de sat Găurii n'au înfăţoşat nici un feliu de documenturi decât o hotarnică, din hotărîrea răposatului postelnic Racoviţă, glăsuitoari de Căpăţâna Zîmbrului, undi amşi văzut pieatră hotaru într'o curmătură de deal, lângă sat Găurii şi, spre descoperire adevărului, au mărturisit câţiva găureni din viu glasul lor, că este Căpăţâna Zîmbrului acea din gios, lângă Dealul Babii şi au mărturisit aceştia anumi: Pavel Bobeică, Ioan Hârne, Vasîle a Tomi, Coman Frosîi, Vasîli Furtună, Grigorii Călugăru, Ghior-

---

[1] Economul Şerban moare în cursul anului. V. mai jos no. 158, în care se vede că la data de 1840, Iunie 25, era mort.

[2] V. mai sus, no. 151, p. 169 în notă,

[3] V. asupra bătrânului Coman nota 1 a documentului din 7028, April 24, mai sus no. 1.

ghi Hârche, Iordachi Muntean, Petru Machercii (?), iară unii din răzăşii găureni nu s'au supus a vini la înfăţoşarea. Pentru care de urmare, cu supuneri încunoştiinţăz cinstitii judecătorii.

Indescifrabil

no. 357
1839, April. 16

Arh. St. Iaşi. Tr. 8171, op. 395, dos. 61, fila 1 verso. [1]

157. **1839, Iulie 10.**

Cartea de blestem a lui Meletie, episcopul de Roman, în pricina dintre răzăşii din Poiana cu cei din Năruja.

Meletie, cu mila lui Dumnezău, episcop Romanului.

Judecătoriea ţinutului Putnii, prin adresul no. 4856 făcându-ne cunoscut pentru comisiea ce are a să înjgheba, ca să cerceteză la faţa locului pricina următoare între răzăşii de Poiana cu răzăşii de Năruja pentru pământ, au cerut ca după porunca divanului apelativ a Ţării de gios cu no. 3098, să slobozim carte de blăstăm, spre a să pute face lucrarea poruncită.

Drept aceia, prin această a noastră arhierească carte, mai întâi părinteşte sfătuim, atât pe înpricinaţii răzăşi cum şi pre ori carii vor fi având ştiinţă în pricină, ca neorbindu-să pentru deşartele şi trecătoarile interesuri lumeşti să mărturisască adevărul, în frica lui Dumnezău, căci cari pentru vreun interes, sau pentru vre-un fel de îndatorire despre careva vor tăgădui sau nu vor arăta în drept cuget ştiinţa, ce vor avea întru aceasta, asupra unora ca acelora slobozim această carte de blăstăm, zicem: „De vieaţa lor, de chiverniseala lor, de dobitoacile şi toată averea lor parte să nu aibă, ci ca praful ce-l spulberă vântul, aşa să piară şi să să rîsipească. Diavolul să stea în preajma lor, când să vor giudeca şi să iasă osândiţi. Urgiea lui Dumnezeu să-i agiungă la cele văzute de ochii lor, ca şi nevrând să mărturisească adevărul. Femeile lor să rămâie văduve, copiei lor săraci cerşitori şi

[1] Judecătoria ordonă o nouă cercetare la faţa locului spre a se stabili dacă Găuri şi Vizantia sunt două hotare deosebite şi după aceia închide dosarul pe motiv că răzăşii de Vizantia n'au reclamat cu ocazia publicărei obştescului hotărît din 1834.

fără nici o procopsiala în toată viaţa lor. Iar de să vor întoarce şi să vor căi şi vor arăta adevărul, în frica lui Dumnezău, fie ertaţi şi blagosloviţi.

1839, Iulie 10 zile

Meletie, episcop Romanului

Arh. St. Iaşi. Tr. 917, op. 1057 dos. 9. fila 90.

158. **1840, Iunie 25.**

Copie după o nouă învoială făcută de toate satele vrâncene în pricina împărţirei munţilor.

Invoială

La an 818, prin poronca gospodu ce am adus-o noi lăcuitorii răzăşi vrânceni, s'au făcut înpărţirea munţilor pe paisprezece silişte [1], după plata banilor cheltuelii urmate la scoatire di suptu înpresurare, făcându preţ fieştecăruia munte şi după acel preţu au rămasu la unile din sate să întoacă altora, care au luat munţi cu mai gios preţu după banii cheltuelii, care această îndreptare n'au luoat punere la cale di atunce din pricina ci au urmat la unile din sate şi anume Nerej i Palten pentru muntile Furu şi Colăcanii pentru Fruntea cea Mare cu Spineştii, care aceste, prin giudecăţile ce au avut jăluitorii răzăşi nerejăni şi Colacu au câştigat hotărîri din vreme în vreme [2] şi dila 831, Iunie paşnică stăpânire. Numai rămăsăsă ca să întoarcă unii la alţii, care aceste au precenuitu jăluirea unora din sate şi anume satul Nerej pentru un picioru din muntele Furu, ce cu nedreaptă acolisire, di la o vremi, li să înpresoară di cătră răposat iconom Şărbanu pentru banii cuviniţi să întoarcă opştei Vrăncii. Asămine în picioru di munte di la sat Năruja, din Lapăşu di susu. Pe lângă aceste, gata fiindu şi celelante sate. cu acel preleju a trecirii banilor, să înmulţască prigonirea cu înplinirea un dila altu, spre statornicirea acestui păgubitoru scoposu, ne-am adunat toate satile la dumnealui privighetoriu di ocolu, ci era poruncit a cerceta pricina după jalobile date din partea jăluitorilor nerejeni şi nărujăni pentru înpresurare di munţi Furul şi Lapăşul, faţă fiind şi pârîtul Ioniţă sin iconomu Şărban, la care ni au arătat numitu că

[1] V. mai sus no. 87.
[2] V. mai sus no. 105.

prin dieata, ci i-au lăsat-o răposat[ul] iconomu [Şărban], părintele său, are un picior di munte din muntile Furu, cuvinit sat[u]lui Nerej şi cu un picioru di munte din muntele Lapoşul di sus cuvinit satului Năruja şi Nistoreşti, înfăţoşându intru aceasta zapisu din 829, Iuli 7, ce dă lăcuitorii Pavălu Popa, nimesnicu Toader ot Nerej, Stoica Popa ot Paltin, întărit şi de vornicu Vrăncii, [1] care înscrisu, după luoare aminte ce am făcut, s'au dovedit iconomicosu şi pricinuitoriu di tulburare la toată opştiea Vrăncii, dovadă avându că o asămine hărăziri pute fi priimită dacă era din toată parte opştii Vrăncii, iar nu numai din partea Nerej[u]-lui şi Năruja şi al doile dovada că însuşi arătaţi[i] Pavălu Popa, Ion Cârlior, nimesnicu Toader au mărturisit înnaintea noastră a opştei că nu au ştiinţă di o asămine hârtie, cându s'au făcut. Al 3[le] dovadă la a lor propunere este adivărul cunoscut că la 829, Iulie 7 [2] în aceiaş, am fostu toată opştiea la vorniciea Vrăncii, cându am săvârşit învoiala pentru Colăcani i Rugetu pentru prigonirile ce urma tătu pentru înpărţirea munţilor, în care învoială ne-am iscălit prin condeiul scriitorului opştei cu punire degetului, marturu avându şi pe dumnealui paharnicu Asănachi Dan, acum spătar, care l-am avut di faţă ca un milgiocitor la învoială şi zapesul pomenit din aceiaşi zi, au fost tăgăduită a sa lucrare şi neadiverit di cătră d. boeriul spătariu, care înscrisu fiindu pricinuitor di tulburarea la toată opştea, acum dila sine să disfiinţază. Au mai înfăţoşat un zapisu din 837, Iunie 20 ce dă lăcuitorii satului Năruja răposatului iconom Şărban, cuprinzătoriu că dau o a patra parte din muntile Lapoşu di susu, care zapesu arată lăcuitori nărujeni, i-au înduplecat numai 24 răzăşi şi iscăliţi din 222 toată opştea aceluia sat şi n'au dat asămine zapesu, care acesta au fostu totu în dreptate opştei, a toată Vrancea, di a da sau a lua dila nărujăni şi dişi zice Ioniţă că are osăbitu înscrisu din 816, Maiu 10, însă atunce munţii nu era înpărţiţi pe 14 hotară, care aceasta au luoat sfârşit la 818 cu înpărţirea şi preţăluirea munţilor şi acel înscrisu, iarăş, nu poate avea cuprinderea sa di folosinţa urmaşilor răposatului iconomului Şărbanu, di vreme ci

[1] V. Constantinescu şi Stahl, *Documente vrâncene*. no. 103, p. 162.

[2] V. mai sus nota 1 dela pag. 137. Documentul de faţă este o dovadă în plus pentru fixarea datei acestei împărţiri a munţilor.

[3] V. *Documente vrâncene, no. 111, p. 174.*

este mai înnainte di învoială [1] pentru care, socotindu struncinar[e] şi cheltuelile, ce era să să urmeză din aceasta la toată opştiea, am săvârşitu învoială paşnică precum să arată:

Tot[i] bani[i], ce s'au cuvinit după analoghie să întoarcă satile Nerej, Paltenu, Năruja, Spineşti, Poiana, Bârseşti, Negrileşti, Găurile, Tulnicii şi Voloşcanii la opştiea Vrănci şi satile Valea Sării, Podurile, Păuleşti şi Colacu i Hăulişca, ci ave să ia dela opştie, s'au ridicat cu totul prin această învoială, ci am săvârşit-o, cu aceasta, că di astăzi înnainte să nu poată a cere nici opştiea dila satile cari au avut să întoarcă după preţăluirea, ci s'au urmat la 818, nici satile ci au avut a luoa să mai cee dila opştie, rămâindu paşnică stăpânire şi anume: Nerej şi Palten munţii Furu şi Lapăşul di giosu i Muntioru, Năruja şi Nistoreşti Lapoşu di sus şi Munţişoarile, Spineştii, Văsuiu şi Herăstăul muntile Zboinai Valea Sării şi Podurile muntile Chetrosu şi Căbălaşu Verdelui, Voloşcanii muntile Verdile, Colacu i Ruget picioarile di munţ, Mişina şi Fruntea şi Bodescu, Vidra, Tichiriş şi Căliman Capu Cozii di gios, Păuleştii şi Hăulişca Mijlocu Cozii, Găurile, Purcei şi Părosul Capu Cozii di sus, Tulnicii muntile Macradiu şi Meste[a]cănu, Coza muntile Chetriceaua până în apa Tişiţii, Negrileşti muntile Păişaoa, Bârsăşti muntile Giurgiu, Poiana muntile Muşa.

După care învoială au rămasu nesupărate satele Nerejul şi Năruja di către Ioniţ sin iconom Şărban cu cerire parte din munte şi di paşnica învoială [2] ce am făcutu, am adiverit-o cu punerea numelui şi deagetilor şi peceţile săteşti, rugându şi pe dumnealui privighitoriu di ocolu di au încredinţatu această învoială.

Satul Negrileşti	Noi pasnici i vornicul [satului] Negrileşti dinpreună cu toţi lăcuitorii am făcut această învoială şi ne-am priimit.
Satul Tulnici	Noi pasnicii şi vornicul ot Tulnici dinpreună cu toţi lăcuitorii am făcut această învoială şi ne-am priimit.
Nerej	Noi pasnicii şi vornicel ot Nerej dinpreună cu toţi lăcuitorii noştri am făcut această învoială.

[1] V. Constantinescu şi Stahl, *op. cit.*, no. 64, p. 106.

[2] Această învoială, pusă în discuţie de satul Coza este desfiinţată de Ştefan Catargi, logofătul dreptăţei: (mai jos no 166)

Prahuda	Noi pasnicii i vornicelu sat[u]lui Prahuda ni-am priimit această învoială.
Purcei	Noi pasnici sat[u]lui Purcei şi vornecul am priimit această învoială.
Bârsăşti	Noi pasnicii şi vornicel satului Bârsăşti şi cu toţi lăcuitorii mei ne-am priimit cu învoiala aceasta.
Găurile	Noi pasnici şi vornicel satului Găurile dinpreună cu toţi lăcuitorii mei ne-am priimit cu învoiala aceasta.
Vidra	Noi pasnicii şi vornecu sat[u]lui Vidra am văzut învoiala aceasta şi ne-am priimit.
Călimanul	Noi pasnicii şi vornecu satului Călimanu ne-am priimit cu această învoială.
Voloşcani	Noi pasnicii şi vornicelu sat[u]lui Voloşcani am priimit această învoială.
Podurile	Noi pasnicii şi vornicel sat[u]lui Podurile ne-am priimit cu această învoială.
Năruja	Noi pasnicii şi vornicel înpreună cu toţi lăcuitorii satului Năruja am văzut învoelile opştiei, a tuturor răzăşilor vrânceni şi ne-am priimit.
Nistoreşti	Noi pasnicii sat[u]lui Nistoreşti încredinţăm această învoială.
Herăstău	Noi pasnicii şi vornicelu satului Herăstău încredinţăm această invoială.
Văsuiu	Noi pasnicii şi vornicelu satului Văsuiu încredinţăm această învoială.
Hăulişca	Noi pasnicii sat[u]lui Hăulişca adiverim învoiala.
Păuleşti	Noi pasnicii şi vornecul sat[u]lui Păuleşti încredinţăm învoiala aceasta.
Poiana	Noi pasnicii şi vornecul satului Poiana încredinţăm învoiala aceasta.

Vale Sării — Noi pasnicii şi vornecul satului Vale Sării incredinţăm invoiala aceasta.

Colacu — Noi pasnicii sat[u]lui Colacu incredinţăm această invoială.

Părosu — Noi pasnicii şi vornicelu inpreună cu toţ lăcuitorii mei din sat Săcătura Păros[u]lui încredinţăm această invoială.

Privighitor di Vrance

Faţ[ă] viind dintre fruntaşii vrânceni anume Tudorache Neagu ot Vidra, Radul Hanu ot Colacu, Vasile Ciocan ot Valea Sării, Ion Caba ot Poiana, Ion Mircea ot Bârsăşti, Ion Taftă ot Negrileşti, Ion Necoară ot Tulnici, Ion Dieacon ot Spineşti, înpreună şi cu ai săi răzăşi şi făcându cerire s'au încredinţat această invoială săvârşită di toată opştiea Vrăncii.

1840, Iunie 25

Ţinut Putnii
Ocolu Vrăncii.

Giudecătorie ţinut Putnii

Infăţăşându-să vechilul lăcuitorilor satului Nerej anume Poroşnicu Ion Găman cu cerire din parte încredinţătorilor săi ca să li să întărească învoiala aceasta, ce o au săvârşit-o cu toată opştiea Vrăncii şi di vreme ce să vede că este făcută după mulţămire lor, în temeiu peceţilor săteşti şi încredinţată şi di privighetoriu, să întăreşte cu iscăliturile mădulărilor[1] şi punere peceţii acestui trebunal, potrivit cu cerire ce prin jalobă au dat pomenitul vechil.

1840, Iunie 30

L. P.

Colecţia mea.

[1] Comisul Costachi Dăscălescu, paharnicul Grigore Boţan şi Vasile Bucşenescu.

159. **1840, August 16,**

Locuitorii din satele Spineşti, Herăstău şi Văsuiu recunosc preotului Luca Tătaru dreptul la două părţi din muntele Frumoasele.

Adiverinţă.

Adică noi giosu iscăliţi şi răzeşi Sămion Ţârdea, Constantinu Laziru şi Ion Haliciu dinpreună cu toţi lăcuitori satului Spineşti, tiji Todiru Vatră, Ion Ursu şi Ion Ciută înpreună cu toţi lăcuitori satului Herăsteu şi noi Radu Bodea, Ion Barbu, Vasile Cârneleagă şi cu toţi lăcuitorii satului Văsuiu adiverimu prinu aceasta că di şi noi toţi răzăşii satilor aceştiea am datu mai di o potrivă la analogulu scoatiri şi cheltuelili munţilor atîtu din boerescu precumu şi la înpărţirea aceloru munţi, daru preut Luca Tătaru din Văsuiu au datu cu două părţi mai multu la ori ci cheltueli şi daru să cuvini ca şi dînsul să ei totu două părţi din muntele Frumoaseli, după analog [1] şi învoiala di înpărţănie, pentru cari amu datu această adiverinţă cu ali noastri iscălituri, cari amu ştiiutu carte şi cei fără carte cu punerea degitilor noastri.

1840, Augustu 16

Eu Sămion Ţârdea adiverezu
eu Costantinu Lazeru adiverezu
eu Ion Haliciu adiverezu
Anghel Preot
eu Toadiru Vatră adiverezu
eu Ion Ursu adiverezu
eu Ion Ciută adiverezu
eu preot Neagu faţă otu Nistoreşti
eu Radu Bodea adiverezu
eu Ion Barbu adiverezu
eu Vasîli Cârneleagă adiverezu

Faţă fiindu şi eu la această adiverinţă, precum şi la învoiala din 16 Iuli, 1840, m'amu iscălitu.

Sachelariu Necolai

Colecţia mea.

---

[1] Analogia la cheltueli servă deci chiar la determinarea dreptului individual în proprietatea colectivă a hotarului. Un act întemeiat însă pe principii asemănătoare (*Documente vrâncene*, no. 65, p. 108) este respins de obştia Vrâncei. (mai sus no. 158).

160. **1841, Iulie 20.**

Copie după învoiala dintre satele Valea Sărei şi Spineşti pentru stăpânirea munţilor Sboina şi Petrosul.

Satul Hăuleşca

Invoială

Noi locuitori din satul Valea Sărei, care mai josu ne vom iscăli, dăm înscrisurile noastre la mâna locuitorilor din satul Spineşti că avându pricină pe hotarul munţilor Sboina şi Petrosul, văzând că trecim unul la altul, am scosu pe Ion Săcăluşu cu porunca privighitorului, că din vechiu au ţinutu Săcăluşeşti Petrosul şi l-am dusu cu osteneală, din Zăbala din apă, Plaiul Caşului şi mergi în boriu vechi, în botul piscului lui Bucuru în scursura, borurile vechi, şi e scursura dila dealu, din capul căzăturei despre Petrosul, unde se înpreună cu căzătura Sboina şi mergi în boriu din Plaiul Petrosului, şi mergi în fântână din Făgitu, ea scursura di vali până la un locu, până în şăsu, în boriu vechiu şi mergi în piscu şi dă între scursuri şi ea coasta pe di la vale, pe din susu de Bobeică pe pârâu divali şi ea Bălosu până în Năruja, şi eu Ionu Săcăluşu i-am învoitu în mijloculu satului Hăuleşca şi am pusu şi pecetea sătească.

1841, Iulie 20

Eu Neculai Ciocanu m'am învoitu şi am datu iscălitura la mâna Spineştilor

Eu Ionu Săcăluşu aseminea

Eu Ionu Suru pasnicu otu Hăuleaşca am fostu faţă

eu Ionu Săcăluşu vornicu faţă

Ionu Săcăluşu cel mari, i-am învoitu

Preotul Ion Ponea am scrisu această învoială

Colecţia d-lui Ştefan Diaconu-Spineşti.

161. **1841, Martie 3**

Jalbă către judecătoria ţinutului a răzeşilor din Coza contra unor răzeşi din Vidra pentru stăpânirea muntelui Chetricelile.

Cătră cinstita giudecătorie a ţinutului Putnii

dela răzăşii de sat Coza, jalbă

In hotarul nostru Coza, muntile Chetricelile, avem moşii baştină părinţască, care am stăpânit de îndelungaţi ani, nesupă-

raţi de cătră niminea[1], iar acum videm că nişti răzăş din hotarul Vidra, cu un jurnal ci ar fi închieat cinstita judecătorie, vroeşti a ni răşlui din driaptă moşiea noastră.

Apoi fiindcă numiţii Vidreni, nici o judecată nu ştim să fi avut, nici ne-am judecat cu ei la această cinstită judecătorie vreodată şi nici ştim că-i înpresurăm vreun capăt de moşie, plecat ne rugăm ca luând în de aproapi privire înprejurările acolisirilor numiţălor Vidreni să fim puşi la cale cu nesupărarea noastră mai mult.

1841, Mart 3

eu Ştefan Manea
eu Pavel Tudorachi
eu David Dumitriu înpreună cu toţi răzeşii

Arh. St. Iaşi. Tr. 817, op. 934, dos. 170, fila 1.

162. **1842, Iuli 12**

Jalba căminarului Gheorghe Lipan către judecătoria ţinutului Putnei prin care cere dela vrânceni să i se aleagă partea ce i se cuvine din satele Bârseşti şi Năruja cum şi din muntile Lapoşul de sus.

primit Avgust 28
Să s(ă) facă sprafcă de au pornit vreo jalbă d-lui căminariul la anul 1833 şi pentru celelalte părţi ce i s'au dat dreptate a reclamarisî, cari cu doclad de înprejurări să s(ă) aducă şi dela pe mas(ă).
Cerchez. Buter

Cătră cinstita giudecătorie a ţinut. Putnii
caminar Gheorghii Lipan
J a l b ă

Fiindcă după jalba, ci am dat în trecutul an 1833 cinstitului divan pentru părţi de moşii ci am baştinî şi cumpărături în hotarul Vrăncii [2], numai pentru o parti di cumpărături din hotarul Păuleştilor s'au dat sfârşit pricinii, iar pentru celialti să zîci prin jurnalul acestui trebunal ca să pornesc osîbită jalobî, de acea

[1] Este vorba după cum se arată într'o altă plângere, la fila 3 a aceluiaş dosar de *„un picior de munte Arşita Tişiţilor"*.
[2] V. mai sus no. 126.

adaog cerirea ci am mai făcut la pomenitul an ca sî sî dei sfârşit şi pentru părţîle ci am în osîbiti hotarî şi anumi în muntele Laposul de sus, Bârsăştii, ci să numeşti parti boeriului[1], baştina din hotarul Păuleştii, osăbit di analogul ci mi sî cuvine din munti pe parti ci am căştigat din Păuleşti, precum prin pomenitul jurnal să arată, cari cer acum să mi sî de şi parte din sat Nerejnii (sic). Toati, cu a lor venit de vremi ci răzăşii mi li stăpânesc cu ră credinţă după dovezile ci am.

Mă rog însă sî sî dei un sfârşit, fiind indestul de când sînt răbdător de dreptul meu [2].

1842, Iuli 12

Gheorghi Lipan caminar

Arh. St. Iaşi. Tr. 922, op. 1062, dos. 23, fila 1.

163. **1842, Dechemvrie**

Copie după raportul pe care-l face către domnitor logofătul dreptăţei în pricina vrâncenilor cu boerii Lipan.

Rezoluţia domniască :
Pominita jalbă să va adresaresă cătră divanul domnesc, In 5 Dechemv. 1842. Urmează iscălitura Inălţimii sale.

Prè Innălţate Doamne,

D. spatar Costachi Lipan, vechil d. caminarului Ghiorghi Lipan, prin jalba ce au dat Innălţimii voastre, s'au tânguit pentru neaducirea întru înplinire pân' acum a hotărîrii date de divanul apilativ al Ţării de gios încă dela 1838, Ghenar 14 în pricina cu răzăşii Păuleşti din Vrancea, ţinut Putnii, pentru 24 fălci din Păuleşti, asupră căreia urmând rezoluţiea Innălţimii Voastre cu no. 1916 în cuprindere: „D. logofăt Dreptăţii, adunând ştiinţile trebuincioasă, ni va docladarîsi de pricinile prelungirei", gios iscălitul, după adunarea ştiinţelor în pricină, cu plecăciune docladarisăşte Innălţimei Voastre următoarele:

---

[1] V. mai sus no. 27, p. 20, nota 3.

[2] Dosarul se închide la 1845, Iuli 3 deoarece, spune asesorul judecătoriei, paharnicul C. Lupu: „*au urmat învoială între dum. spătar Iorgu Lipan cu obştiea Vrăncii*" ibid. f. 29.

1-iu, că pricina aceasta, cercetându-să de cătră divan de apel şi hotărându-o in dreptatia dum. caminarului Lipan, in nefiinţa răzăşilor, iar valora proţăsului fiind de a divanului compitenţie, la 10 Fevruar, 1838, pi di o parte au scris giudecătorii ca să aducă intru inplinire hotărirea lui, iar pe de alta, i-au trimes copie di pi prahticaoa sa, spre a o inpărtăşi răzăşilor intru regularisirea lor, in cuprinderea art. 373 din reglement, adică de a da dovadă in vadea de 15 zile de legiuita inpregiurare ci ar fi putut să-i înpedece de a să înfăţoşa la divan in termin ci le-au fost insămnat prin chemare, care copie di prahtica să vedi înpărtăşită răzăşilor la 6 Aprili, dar n'au vroit să o primască, precum urmează di dovadă inscrisul lor din aceiaşi zi, că copia prahticalii nu o primesc, dar că di a să giudeca sint gata a mergi la Eşi, la luminatul divan, unde au rădicat pricina, însă vreo mişcare alta după aceia nu să vedi din partea lor.

2-le, că răzăşii prin jalba ce au fost dat Innălţimii voastre la 8 Fevruar, 1838 (adică mai înnainte de a li să inpărtăşi copia prahticalii divanului) tânguindu-să dispre lucrările atât a giudecătorii cât şi a divanului apelativ, in fondos precum nu mai puţin şi in forme, că vechilii lor n'au putut a să infăţoşa la termen insămnat de divan apelativ, pentrucă cel mai insămnat dentre ei şi anume preot Cornilă ar fi fost bolnav in vremea aceia, pătimind şapti săptămâni, au urmat rezăluţiea Innălţimii Voastre supt no. 632 ca Logofeţiea Dreptăţii să recomenduiască locului compitent legiuita lucrare, după care logofeţiea vrând a să incredinţa, mai intâi de inprejurările pricinii au luoat della şi făcând sprafcă să vedi însămnată pi aceia rezoluţie la 28 Mart, 838 de cătră fostul in vremea aceia logofăt mare, in cuprindere: „să să scrii giudecătorii ţinutului Putnii ca să nu aducă întru înplinire hotărire divanului pân la a doua dezlegare a logofeţii". Aceasta fiind după verbala poroncă a Innălţimii Voastre, cari rezoluţie să şi vedi pusă în lucrare de atuncia şi

al 3-le, că numiţii răzăşi, pi lângă jalba ci au dat Innălţimii voastre la 838, Fevr. 3 şi iscălite de preoţii, vornicii şi pasnicii a doi sati, dentre acei preoţi unul este socrul numitului Cornilă, la care şi zice că ar fi zăcut, cu aceli mărturii, ci sânt din 3 Fevr. 838, sunt cuprinzătoare că numitul vechil au zăcut dila Mart 6 şi pân la Iulii 12 (să inţălăgi că in anul 1837), iar che-

marea divanului după rospisca vechililor răzăşi, între care este iscălit chiar preot Cornilă, să vedi că au priimit-o la 20 Decv. 837, pentru di a să înfăţoşa în vadia de 15 zile, adică în vreme când el nu mai iera bolnav. După care chemare neurmând, divanul apilativ la 14 Ghenar, 1838 au giudecat pricina în lipsîrea lor pi temeiul art. 371, încheind hotărîre divanul apilativ supt puterea articului 373 din reglement. Aceste fiind înprejurările pricinii hotărîtă di divan de apel, dispre a căruea neaducire întru înplinire s'au tănguit Innălţimei Voaste d. spătarul Lipan, iar socotinţa gios iscălitului i-ar fi, dacă şi Innălţimea Voastră veţi găsî de cuviinţă, că aşa precum pricina aceasta, ca o îngrădită de art. 373 din reglement trebue a trece în reviziea divanului domnesc, apoi tot acolo să să îndrepteze şi jalba ivită din partea răzăşilor, spre a avea în videre înpregiurările cuprinsă în ea şi a face lucrarea cuvenita de lege şi forme în asăminea.

Pentru întocmai cu original
Curbescu pitar

Arh. St. Iasi, Tr. 1785, op. 2035, dos. 33, fila 177

164. **1843, April 1.**

Jaloba preotului Ştefan Băcescu din Vidra către judecătoria ţinutului Putnei prin care cere ca răzăşii de Vidra să-l despăgubească pentru bucata de moşie ce i s'a luat de mănăstirea Mera în urma procesului ce această mănăstire purtase cu obştia întreagă.

Cătră cinst. giudec. a ţinut Putnii
Dela preot Stefan Băcesc ot Vidra
Jalbă.

Având mănăstirea Mera o părticică de moşii în hotar Ruget, alăturată şi cu hotar Vidra şi după judecata ci au avut mănăstirea cu răzăşii de Ruget precum şi cu opştiea satului Vidra la cinstita judecătorie şi la divanul apilativ a Ţării di gios, au răşluit mănăstirea o margine şi din hotarul Vidra, din care margine având eu o bucată de loc di cosire i pădure apăratură, cemi esti de la părinţi, di la moşi şi strămoşi şi acuma la aducire întru înplinirea jurnalului mi s'au luat di cătră mănăstire toată partea câtă am avut, iar dila ceilalţi lăcuitori nu s'au luat nimică. Aşa dar, fiindcă această moşie din tot hotar ni să urmează

stăpânirea din vechiu, dela strămoşi şi acuma numai eu am rămas păgubaş, cu supunire rog pe cinstita judecătorii să binevoiască a mi să da o poruncă cătră dumnealui privighetorul de ocol spre a supune pe lăcuitori acestui sat: pasnicii şi vornic a mă despăgubi cu asăminea loc, din partea obştii di la cari să va socoti ca să nu rămân numai eu păgubaş di dreptul meu şi de punere la cale va ramâne pomenire. [1]

843, April 1-iu

Preot Ştefan

Arh. St. Iasi, Tr. 1137, op. 1290, No. 43, fila 1.

165. **1843, Aprilie 27**

Raportul pe care-l fac către privighetorul de Vrancea vornicul şi pasnicul din Năruja că islazul, ce li s'ar cuveni în Dealul Nărujei unora din locuitorii care au poeni în acest deal, este păşunat de locuitori care au stăpânire în altă parte şi porunca privighetorului de Vrancea.

Cătră cinstit d. privighetor de Vrancea, raport.

Fiindcă la sat[ul] nostru, în tot cuprinsul hotariului, s'au aruncat stărpurile pe fălcii, precum şi la satile megieşite, iar o somă din lăcuitori, ce au poieni în de[a]l Nărujii, *stârpul ci li s'ar fi cuvinit a-l trage* s'au arat şi s'au săpat de către unii ce n'au poiene în parte ace[a]sta, precum pământurile din de[a]l Nărujii: să găsesc stăpâni dascal Ioniţ[ă] sîn Iconom Apostol Bălan şi Ioan Chiciore şi acum să păşune[a]ză iarăş de către cei ce n'au stăpânire şi pentru ca să să po[a]tă stavilirisii o asămine păşune după ale lor dreapt[e] locuri cu toate că şi oile numiţilor să află la păşune în parte[a] câmpului, de aceia de punere la cale cu multă supunere să raportează.

1843, Apr. 27

Satul Năruja 1840	eu Ion Ţigănaş pasnic eu vornic Toader Hârne Şî am scris eu Leon dascal

Priv[i]ghitor de Vrancea cătră pasnici ot Năruja.

Asupra celor cuprinsă prin raport vi să scrie, de vreme ce părţile alesă şi cunoscute a numiţilor să păşune[a]z[ă] de către

[1] V. mai jos no. 167.

alții, care nu au parte, să să îndatorească a să învoi sau a să stavilarisi să nu pășuneze mai mult acele părți, ca să li aibă pentru a lor trebuință.

843, Apr. 27

Vt. post. [1] Niagu

Colecția d-lui Teodor Șerbănescu din Năruja.

166. **1843, Iuli 2.**

Porunca Logofătului Dreptăței Ștefan Catargiu către judecătoria ținutului Putnei în pricina împărțirei munților între satele vrăncene.

Vel logofăt a Dreptăței cătră giudecătoriea ținutului Putnii.

Gios iscălitul, în prilejul aflării sali aici, în Târg Focșani, spre reviduire ținutalii giudecătorii, întri altili priimind și o jalbă din partea lăcuitorilor a zăci sati din Vrancea și anumi satili Bârsăștii, Negrileștii, Tulnicii, Nistoreștii, Năruja, Prahuda, Paltinu, Herăstău, Păuleștii și satul Coza cu arătari că di cătră giudecătorie sînt chemați spre înfățoșari în pricina născută întri satul Coza și întri satul Vidra, undi ar fi parti di răzășii și privighetorul ocolului lor Vrancea, vt. post. [1] Tudorachi Neagu, după o învoială ci s'ar fi săvârșitu di opștiea Vrăncii, anul 1840, întărită și di giudecătoriea la 842, Fevruar[2], prin carili ar fi strămutând hotărîrili vechi a stăpânirii urmată întri dânșii, după opștiasca învoială, ci cu unirea tuturor lăcuitorilor Vrăncii, au făcut-o la anul 1818 [3], cu înpărțiri moșii, după drepturili ci s'au cuvenit fiești cărue sat și că precum ei n'ar ști că s'ar fi săvârșit o asămine învoială strămutătoari hotarălor din învoiala anului 1818, ace chemare fiind numai di struncinare Vrăncii, au cerut a li să asigura liniști stăpânirii fiești cărue sat, întocmai precum au avut-o pâră acum cu ace învoială. In urmare cărie jăluiri, după luari aminti ci s'au făçut atât în della întăriturilor, câtu și în ace a proțăsului urmatu întri satili Vidra și satul Coza, aflătoari în ace giudicătorii, s'au văzut că la anul 1840, pornindu-să jăluire din parte lăcuitorilor vidreni asupra a patru lăcuitori din sat Tulnicii, cum că ar fi săcătuit [4] în muntili lor Picior

[1] vt. postelnic = al doilea postelnic.
[2] V. mai sus no. 158
[3] V. mai sus no. 87.
[4] Secăturile s'ar fi făcut in Arșița Tișetelor.

Cozîi, făcând săcături di fânaţi şi, după înfăţoşari ci au avut, ace giudecătorie au închiet hotărîri ca jăluitorii vidreni să aibă în a lor stăpânire muntili Picior Cozîi cu toati săcăturili făcuti di acii pârîţi şi această hotărîre aducându-să în înplinire di către privighitor ocolului Vrăncii, au dat povod di jăluiri şi satului Coza, [1] că cu ace aduceri întru înpliniri li s'ar fi luoat şi locuri drepti a lor, în câtu giudicătoriea în loc de a faci cunoscut isprăvnicii di a nu să luoa pământ acelor ce n'au fost în giudicată, ia au înfiinţat dellă şi au făcutu chemări, ba încă şi cercetari localnică, fără a fi jalbă din parti vidrenilor asupra cozănilor. Pentru aceia dar, să faci cunoscut giudicătorii ca ace dellă înfiinţată după asămini înpregiurări să disfiinţază şi spre liniştirea acestor lăcuitori, di vremi ci hotărîrea ce ia au dat la anul 840, Septemvrie 9 este întemeiată pi învoiala dila anul 1818, care nici poate fi strămutată, scriindu-să di a drept din partea gios iscălitului ispravnicului ţinutului ca să margă însuşi d. ispravnicul la faţa locului şi potrivit cu ace învoială şi a stăpânirii urmată, să statornicească liniştirea acestor sate şi învoiala din 840, ci au întărit-o ace giudicătorie nu poati a ave tărie di câtu numai încât să atingi di bani, iar înpărţala pământului rămâne a fi nistrămutată după învoiala din an 1818. După cari apoi nici mai încapi a să mai răscoli satili după cum giudicătoria au întins a sali chemări. [2]

Catargiu, vel logofăt

no. 417.
1843, Iuli 2
în Focşani

Rizoluţie Iuli 15, no. 30 a săsii

Potrivit poroncii aceştiea proţăsul pomenit va rămâne mai departe lucrare şi dela să va trimeti la arhiva Statului.

Cerchez comis.

C. Lupu paharnic

Arh. St. Iaşi, Tr. 817, op. 934, dos. 170, f. 123.

---

[1] V. mai sus no.

[2] Intervenţia marelui logofăt este cum nu se poate mai justificată. In urma plângerei îndreptate de satul Coza împotriva felului cum se executa de către satul Vidra o hotărîre obţinută de aceştia împotriva a patru locuitori din Tulnici, judecătoria dă poruncă privighetorului de

167. **1843, Noemvrie 15.**

Jurnalul Judecătoriei ţinutului Putnei în pricina dintre preotul Ştefan Băcescu şi obştia satului Vidra.

J u r n a l

In numili Prè Inălţatului domn Grigoriu Sturza voevod stăpânitor prinţipatului Moldavii, anul 1843, Noemv. 15. Giudecătoria ţinutului Putnii luând în cercetari della pricini pornită la ia di cătră preotul Ştefan Baciu din satul Vidra asupra lăcuitorilor răzăşi tot din acel sat, din ea s'au văzut că cerire jăluitorului prin jalba dată acestii giudecătorii la 1-iu April anul următor urmează

Vrancea să nu execute această hotărîre şi contra cozenilor, care nu luaseră parte la proces, neîngăduind pe vidreni să treacă peste învoială din 1818 a întregei Vranci, pentru stăpânirea munţilor. La 1 Iunie 1842 cozenii cer ca să vie la faţa locului însăşi preşedintele tribunalului. Judecătoria îl delegă pe spătarul Gavrilă Stamatin să se ducă la faţa locului şi scrie stărostiei să ia măsuri ca să nu fie scoşi din stăpânire cozenii pe baza hotărîrei ce nu le era opozabilă. Tot odată face observaţie că privighetorul, interesat în cauză, nu a trimis un raport judecătoriei, după cum i s'a cerut. Preşedintele, la faţa locului, obţine mărturii dela satile Tulnici, Păuleşti, Spineşti, Bârseşti şi Hăulişca că munţii Piciorul Cozii, Mijlocul Cozii, Capul Cozii şi Chetricelile trec peste apa Tişiţelor şi că secăturile pentru care s'au judecat vidrenii cu cei 4 răzeşi din Tulnici sunt în Arşita Tisiţelor şi nici de cum în Piciorul Cozii; că Arşita Tişiţelor, cu excluderea secăturile tulnicenilor a fost stăpânită totdeauna de cozeni.

Faţă de această constatare — era de altfel şi ea inutilă din multe puncte de vedere — judecătoria trebuie să se mărginească a interpreta hotărîrea sa anterioară, limitându-i efectul numai între părţile care s'au judecat. Ea însă, pe baza cercetării locale a preşedintelui, ordonase înfiinţarea unui dosar şi chemarea satele Coza, Vidra şi a celor 4 tulniceni care se judecaseră cum şi pe privighetor, ca unul ce era arătat de vidreni ca părtaş al lor. Tudorache Neagu sabotează hotărîrile, îi aţâţă pe vidreni, care numesc „deşanţată" cercetarea locală a preşedintelui, refuză să vie la proces, acuză, într'un raport făţarnic reventios, judecătoria, că se contrazice. La înfăţişare, cozenii se întemeiază pe învoială din 1818, vidreni pe o învoială din 1840. Pentru a înlătura ultima învoială intervenită între toate satele Vrănci, judecătoria este silită să cheme în proces întreagă obştie vrânceană, „să răscolească" toate satele cum spune marele logofăt Catargi. Soluţia dată de marele logofăt este cea justă. Proces nu putea fi. E vorba, de o simplă contestaţie la executarea unei hotăriri judecătoreşti făcută de o terţă persoană. Cozenii nu puteau fi scoşi din stăpânire fără o hotărire pronunţată contra lor şi cu chemare lor in judecată.

pentru o bucată di locu di cosire i păduri, apărătură strmoşască ci s'ar fi luoat di mănastire Miera, după giudecată ci au avut cu obştimea răzăşilor şi pentru cari ceri că aşa precum pretenţia acei mănăstiri au fost asupra totimii răzăşilor, iar nu personal, apoi să fii despăgubit di pământul ci i s'au luoat, în urmare cărie jăluiri, zisa jalubă cu rezăluţiie presusfii din 2 aceiaşi luni supt no. 1003 recomenduindu-să în cercetare privighetorului di Vrance la 11 Maiu, s'au priimit raportul său cu no. 272 cuprinzător că după cercetare ci au făcut la faţa locului, au dăsluşit, că s'au luoat dì cătră numita mai sus mănăstire 4 fălci cosire şi 8 fălci păduri apărătură, după primire cărie făcându-să înpricinaţilor cuviincioasăli chemări, di a veni spre înfăţoşare cu toati dovezili ci vor fi având privitoari di această pricină, astăzi cu stăruinţă s'au arătat numai jăluitorul preot, iar pârîţii nu, pentru a cărora neurmari întemeiul art. 305 din regulament s'au luoat pricina în trataţii şi în nefinţa lor, di vremi ce după chemările ci li s'au făcut supt luoare di rospici în dellă, n'au urmat a veni, când jăluitorul spre apărare dreptăţilor sali cu opis[1] au înfăţoşat următoarile:

1-iu 1799 Iulii 23. Zapis prin cari Alesandru şi Lup sîn Chetrian vând lui Neculaiu sîn Vasilachi Chetroiul şi lui Lupu Baciu zăt Vasălachi o groapă di fân în Ciuta mică cu preţu de 25 lei.

2-le 1828 Iulii 29. Zapis prin cari Ion Chetroiu vinde o groapă de fân preotului Stan cu preţu di 100 lei.

3-le 1830 Săpvr. 9. O carte a stolnicului Toma Sterieăn, vornic de Vrancea, prin cari arată că au făcut înpărţeala pi fraţi, a gropilor di mai sus şi altili.[2]

Deci din luari aminte ci s'au făcut cercetării urmată la faţa locului de privighetorul de ocol, lămurindu-să că jăluitorului i s'ar fi luoat 12 fălci pământ, însă 4 di cosire şi 8 păduri, nu mai,

---

[1] In afară de opisul menţionat în jurnal, la fila 18 a aceluiaş dosar se vede un al doilea opis în care pe lângă actele prevăzute în jurnal se trece şi:

1823 Maiu 7. O spiţă făcută di sărdar Ştefan Brânză di curgire neamului meu (Ştefan Baciu).

[2] In cel de al doilea opis (fila 18) se complectează regestul în modul următor: hotarnica arată: „că lui Ioniţă i să cuvini a stăpâni 11 fălci 30 prăjini în Ciuta mică, hotar Vidra".

puțin și a dovezilor din opis, giudecătoria închei socotință ca pârîții, potrivit § 1733 din condica țivilă [1], să dispăgubască pi jăluitor di pământul ce i s'au luoat di mânăstire, di vremi ci proțăsul au privit pi obștiea răzășilor, înpreună și cu venitul lui di la reclamanții pentru care s'au încheiat acest jurnal etc... etc... (formula obișnuită de încheere a jurnalului).

Lipan [2] C. Lupu paharnic Tudori

Arh. St. Iași. Tr. 1137, op. 1290, no. 43, fila 32.

168. **1844, Ghinar 2**

Zapis prin care Daliceștii din hotarul Nărujei recunosc că o moșie a lor trebue să treacă în stăpânirea obștiei ca să se împartă între săteni proporțional cu cheltuelile plătite de fiecare în procesul lor cu satul Poiana, fiindcă ei singuri n'au putut suporta cheltuelile.

Adică noi Dalicișții[3] încredințăm cu această scrisoare a noastră la mâna lor Gheorghii sîn Gheorghiță, Soare Pomană, Niag Ursul cu ai lor spre a fi știut că la multile cheltuiele ce am pătimit cu Poienari pentru De[a]l Bozului, pentrucă ne înpresurasă această parte de moșiie ce să numești și Gropa mare, care să trage Daliceștii, Grebănoși, Mărlani. Și fii[n]dcă s'au întâmplat o mare cheltuială și noi neavând putere a răspunde toate cheltuielele s'au alcătuit ca să o răspunză toată obștiea și să înpărțim toată parte aceia de moșiie după cum au plătit și bani, după alcătuire ce s'au făcut, iar noi să nu avem a o faci că

---

[1] Paragraful 1733 din codul Callmah pe care îl aplică în speță judecătoria ținutului Putnei face parte din capitolul referitor la daune: „Despre dritul despăgubirii și a satisfacției". Aplicarea lui în materie de coproprietate și evicțiune este făcută prin analogie. Il reproducem: *„Dacă mulți tot odată a vătămat pe cineva se osândesc a-i face despăgubire sau deplină satisfacție, toți dimpreună sau unul pentru toți, căruia rămâne drit să ceară pe urmă dela ceilalți împreună vinovați analogisita sumă pentru pricinuita vătămare"*.

[2] Spătarul Iorgu Lipan.

[3] Răzeșii din Năruja se împart pe patru neamuri, după cei patru bătrâni ai satului: Stroe, Chiril, Cristian și Dalica. Daliceștii sunt unul dintre cele patru neamuri. V. *vol. I*, no. 86, p. 57.

[4] Procesul acesta de lungă durată formează un dosar voluminos aflat în Arh. St. Iași: Tr. 917, op. 1057, dos. 9. Hrisovul care pune capăt procesului este publicat în Stahl și Constantinescu, *op. cit.* no. 122. p. 187.

este a moşilor noştri, ce este această la toată obştii satului. Şi pentru credinţă li s'au dat ace[a]stă încredinţată cu pecete sătească.

1844, Ghinar 20

Iar s'au zîs numai pentru Gro[a]pa Mare mai sus; dar avem a înpărţi toată loc de pricină de unde s'au pus petrele şi pără în Pe[a]tra Vacii, după analoghii banilor ce va da fiişti care la banii cheltuieli.[1]

Iar cându vor sco[a]te numiţii de mai sus niscaiva hârtii înpotriva acestui loc să rămâie ca nişti hârtii albe.

eu Apostul Bălan
eu Ioan Chiciore
eu Crâste Bălan
eu A[n]ghel Chiciore
eu Ştef Colăcioiu
eu Ştef. Şuşă
eu Rad Şuşă
eu Dumitru Matei
eu Neag Lazăr
eu Grigorii Grebănos
eu Stan Grebănos
eu Sava Grebănos
eu Neculaiu Grebănos
eu Mihaiu Păun
eu Miron ......
eu Alec Salahore
eu Ioan Gogonce
eu Ioan Ciută
eu A[n]ghel Năstas
eu Tudorance Năstasîia
eu Stan Petre
eu Sandul Petrea
eu Ioniţă Colăcioiu
Preot Lazăr Chiciore, adeverezu

eu Mafteiu Bălan
eu Ioan Bălan
eu Ghiorghi Chiciore
eu Neag Chiciore
eu Ioan sîn Apostul Bălan

Dară cheltuelile, care s'au cheltuit pără când au venit Lefteriu în Poiană, să rămânem păgubaş.
Iară dela 842 toată să să ţii în samă
Dascal Andreiu Şuşă adeverez

Satul
Năruja
1840

Colecţia d-lui Şerban Chiciorea — Năruja.

[1] Acelaş criteriu ca pentru împărţirea munţilor între sate.

169. **1844, Fevruar 16.**

Jalba către judecătorie a obştiei răzăşilor din Vidra prin care cere împărţirea vadurilor de moară.

Cinstitei giudecătorii a ţinutului Putnii
obştiea răzăşilor din hotar Vidra, jalbă [1]

Pentru că vadurili morilor di pi prund a părţii noastri din hotar Vidra, curgăto[a]ri din bătrânii Gruzăvel şi Bucati Drepte esti ni înpărţiti între răzăşi, neştiind fiişti cari cât i s'ar cuvenî să stăpâniască, ne rugăm plecaţi cinstitei giudecătorii să binivoiască a rândui pe cine va găsî di cuvinţa ca să ne înpartă fiişti cărie cu ceiaci ni să cuvine după analoghie şi cheltuelile ce au făcut.

eu Sandu Cherciu
eu Ioan ....
eu Gheorghi Zbârciog
eu Toader Lupuşor
eu Ioan Marin
eu Vasîli Murguleţi
eu Ion Popa mazîlu
eu Stanciu Crîste
eu Simion Muntean

eu Vasîli Coste
eu Avram Pavăl
eu Ioan Merinaş
eu Ştefan Taftă
eu Ioan Olar
eu pasnicu Niculai Crîste
eu vornic Nistor Mircea
eu Tudorachi Neagu poliţar
preot Iftemii ot Vidra

Satul Vidra 1840

Arh. St. Iaşi. Tr. 828 op. 945, dos. 12, fila 1.

170. **1844, Maiu 23**

Cercetarea privighetorului de Vrancea în pricina vadurilor de moară ce au răzăşii din Vidra pe apa Putnei.

Către cinstita giudecătorie ţinut Putniii
privighitorul di Vrancea, raport

In urmarea rezăluţii presusfii pusi pe jalba obştii răzăşilor di hotar Vidra[2], făcând cercetari la faţa locului s'au discoperit aceste: pi trup moşii numitului hotar, pi apa Putnii, sînt patru vaduri di moară vânduti din partea răzăşilor din acii doi bătrâni

[1] In afară de cercetarea făcută la 23 Maiu 1844 de privighetorul de Vrancea, interesat el însuşi în cauză, jalba rămâne fără nici o urmare, nici una din părţile litigante ne stăruind în judecată.
[2] V. mai sus no. 169.

numiţ prin jalobă, ci să cuprind în tot hotar, pi cari vaduri să găsăsc stapânitori cel întâiu d. vt. post Tudorachi Neagu cu zapis din 1816, cel al 2-lea Crăstiian Baciul cu zapis din 1839, cel al 3-lea preot Iftemi cu zapis din 1814 şi cel al 4-le Postolachi Baciul cu învoială din 1830. Şi fiindcă unii dintre răzăşi vroesc ca întri acesti vaduri di mori să-ş dişchidă din nou vaduri di moară şi anumi Ioan Epuri, Ştefanachi Cherciu, Ştefan Sandu şi Gheorghi Epuri, tot răzăş di Vidra şi să împotrivesc de numiţii cumpărători vadurilor însămnati mai sus şi fiindcă loc neînpărţit di a se deschide şi alti vaduri osăbit di aceste nu mai sînt, pentru cari sînt opriţ la lucrarea ci au fost pus samovolnici după jalba dată di Crăstiian Baciul şi a-i învoi aice nu s'au putut, pentru cari cu supuniri să aduci la ştiinţa cinst. giudecătorii, înnapoind şi jaloba.

vt. post. Neagu no. 354
1844, Maiu 23

Arh. St. Iasi. Tr. 828, op. 945, dis. 12, fila 2.

171. 1844, Iunie 22

Jurnalul judecătoriei ţinutului Putnei în pricina dintre răzeşii din Năruja şi Nistoreşti cu Ioniţă sîn iconomu Şerban pentru munţii Furul şi Munţişoarele.

J u r n a l.

In numile Pre Innălţatului domn Mihail Grigoriu Sturza Voevod, stăpânitor Prinţipatului Moldaviei, anul 1844, luna Iunii 22. Giudecătoriea ţinutului Putnii luând în obsărvaţie della cu no. 74 au găsit următoarele înpregiurări: că, lăcuitorii, răzăşii di satul Nistoreştii, prin a lor jalbă din anul 1841, Fevruar 24, s'au tânguit asupra răzăşilor de Năruja, pentrucă ar vroi a puni stăpânire pe un picior de muntile Munţişoarele, urmare înpotriva învoelii ci au avut cu obştiea Vrăncii în anul 840[1], cari jalobă în orighinal s'au recomănduit privighitoriului de ocol Vrăncii ca să cercetezi arătările jăluitorilor la faţa locului. Tot în anul 1841, Iunie 10, răzăşii de Nerej şi Paltin s'au arătat cu jalbă asupra cuprindirii dieţii lăsată de răposatul iconom Şărban fiiului său Ioniţă, cari îl împuterniceşte a stăpâni un picior din muntele Furu

[1] V. mai sus no. 158.

cuvinit lor și tot privighitoriului de ocol s'au recomănduit și aceastä jalbă cu rezăluție iarăș in orighinal. De la cari s'au priimit raport cu no. 346, anul 841, Iulie 3 in cuprindire că toată obștiea Vrăncii, prin hârtiea din 840 s'au învoit pentru stăpânire munților, oborând analoghiea banilor ce unile din sate să cuvinea a intoarce la obștie, potrivit invoelii din anul 818 și că răposatul iconom Șărban cu prileju analoghii ci avè a intoarce satile Nerej și Năruja, prin chipurile ce au întrebuințat, au fost pus stăpânire pe un picior din muntele Furu și pi altu picior din muntele Lapușul de sus cuvinite satelor Nerej și Năruja, după care satul Năruja strâmtorat fiind de răposatul iconomu, au inpresurat și ei o parte din muntele Munțișoarele, cuvinit satului Nistoreștii și după rezăluțiea închieată în dosul acestui raport cu no. 3258 s'au scris privighitoriului de ocol, ca să triimată atât jalba Nistoreștilor cât și învoiala pomenită prin raport. Dela care cu raportul supt no. 475 s'au priimit copie dipe arătata învoială și jalba Nistoreștilor. Așa dar, prin rezăluție din 28 Avgust, s'au încuviințat a să înființa dellă de proțăs și a să chiema în judecată pi jăluitorii Nistorești cu pârîții nerujeni, cari, după lucrările urmate dela 5 Noemvrie, tot anul 841, înfățoșându-să fețile prigonitoare s'au dat hotărîre ca munții Lapușul de sus și Munțișoarile, ci după învoială li s'au venit în parte acestor două sate, să aibă a să stăpâni, *prin inpărțire după numărul oaminilor și a părtășii ci ar ave fiiști cari sat* în acele locuri [1]. In urmă, la anul 842, luna Iunie s'au arătat cu jalbă răzășii de Năruja ca să să comandarisască pe d. prezidentul la fața locului spre a aduce întru înplinire hotărîrea. A cărora ceriri, fiind încuviințată la 16 a lunii lui Octomvrie, s'au priimit adresul d. prezident în cuprindire că în reclemațiea satilor Năruja și Nistoreștii din anii 840 și 841 au fost privit de pricină și Ioniță, ficioru lui iconomu Șărban, pentru două picioare de munte, pi cari din scăpari din videri nu s'au chiemat în judecata, jignindu-i-să dreptățile cu hotărîre dată. Deci cuprindiri acestui adres fiind povod, della s'au triimes în reviziea Logofeției, de unde cu porunca de supt no. 7146 s'au înapoit giudecătorii, spre a-i da di iznoavă curs, în privire scăpărilor din videre urmate de cătră mădularile iscălite în hotărîrea dela 5

[1] O arătare expresă că munții nu se impart ca orice proprietate indiviză pe bătrâni, ci după criterii specifice unei proprietăți colective.

Noemvrie 841. In urmare cărie porunci, s'au sorocit pi fețile privite de pricină, chiemându-să în judecată și pe Ioniță sin iconomu Șerban.

Astăzi s'au și înfățoșat în presudsfiea giudecătorii jăluitorii răzăși de Nistorești, prin vechilii Ghiorghi Maftei, Ioniță Murgu și Ioan Hănțoiu. Asăminea și răzășii de Nerej i Paltinu, iarăș prin vechilii Ștefan Răduță și Ioan a babii Floarii, nu mai puțin și răzășii de Năruja prin vechilii Ioan Chiciori și Radu Șușu, cu păritul Ioniță sin iconomu Șărban în persoană. Deci jăluitorii Nistorești, prin opis dat la dellă, au înfățoșat un înscris din anul 818, Mai 5 [1] a lui Ion Chiciore, Radu Șușă i preotul Sârghii rostitor că și-au înpărțit munții Lapușul de sus și Munțișoarile. Au înfățoșat și răzășii de Nerej i Paltin, prin opis, învoiala din 840, Iunii 30, săvârșită între obștiea Vrăncii, pentru cheltuelile ci s'au urmat la 1818, când s'au făcut înpărțire munților pe paisprezăci siliști. Asămine și răzășii de Năruja, iarăș prin opis au înfățoșat jurnalul judecătorii din 842, Mai 12, în pricina dentre lăcuitorii de Nistorești și cu acei de Năruja pentru un picior de munte numit Munțișoarele și învoiala săvârșită cu lăcuitorii de Nistorești din anul 1831 a lui Vasile Aga și Ștefan Nistor pentru săcături, nu mai puțin și păritul Ioniță sin iconomu Șărban cu opis au înfățoșat:

1-iu, 818 Martii, 23. Un izvod de așezare munților din Vrancea după carte gospod.[2]

2-le, 829, Iulii 7. Inscris răzășilor di Nerej și Paltin întărit de vorniciea Vrăncii prin cari au dat răposatului iconomu Șărban o bucată din muntile Furul. [3]

3-le, 830, Maiu 5. Inscris lui Stoica Popa ot Paltin prin cari au luoat posăsie pe o vară, parte den muntele Furul dela răposat iconom Șărban.

4-le, 837, Maiu 2. Asăminea înscris și cu asăminea alcătuire a lui Ioan Stoica și Ioan Răduță ot Paltinu, cel dă răposatului iconom Șărban pentru luoare în posăsie pi vara acelui anu, a bucății de muntele Furul.

---

[1] V. *Documente vrâncene*, no. 74, p. 130.

[2] V. mai sus no. 87, p. 83, în notă.

[3] V. *Documente vrâncene*, no. 103, p. 162.

5-le, 837, Iunie 20. Inscrisul a tuturor răzăşilor din satul Năruja prin care au dat răps. iconom Şărban a patra parte din muntele Lapuşul de sus, înpotriva ostenelilor sale de vechilu în scoatire Vrăncii de supt stăpânire vist. Iordache Rosăt şi înpotriva părţii răps. iconom din muntile Munţişoarile, ci au rămas în stăpânire nărujănilor.[1]

6-le, 839 Maiu 1. Inscrisul lui Ghiorghii Bodescu, Radu Şuşă şi alţii ai lor, răzăşi din Năruja, prin cari au înposăşuit Lapuşul de sus di la iconom Şărban.

Deci din hodul delli s'au luoat lămurire că pricina urmează pentru picioarele de munte numite Lapuşul de sus şi Furul, care după aşăzarea făcută prin învoiala între toată Vrancea la anul 1818 s'au dat satilor Nerej şi Năruja şi în urmă au pus stăpânire pi ele iconomu Şărban, tatăl pârîtului, încât nerujănii strâmtoriţi fiind de locurile de hrană, au năvălit şi ei a stăpâni o bucată din muntele Munţişoarile, a răzăşilor de Nistoreşti. S'au întrebat pe Ioniţă sîn iconomu Şărban cu ce dreptăţi vroeşte a stăpâni piciorile munţilor Lapuşul de sus şi Furul şi au înfăţoşat un înscris din 829, Iulie 7 supt punire de degite a patru numai dintre răzăşii din Nereju rostitor că muntile Furul să-l stăpânească iconomul Şărban cu ai săi, iar pi deasupra rândului s'au văzut adaos cu alt condeiu „clironomii fii".[2] Asăminea şi pentru Lapuşul de sus, au înfăţoşat un înscris din 837, Iulie 28 supt punire de degite, iarăş numai a unora dintre răzăşii nărujăni, niadiverit de niminea, prin cari aceştiea i-ar fi dat iconomului Şărban să stăpânească aceste picioare de munţi drept osteneala de vechil în scoatirea Vrăncii de supt stăpânire răposat vist. Iordachi Rosăt.[3] Deci fiindcă lăcuitorii însămnaţ prin înscrisurile înfăţoşate de pârît după paragraful 1107 din condica ţivilă [4], nici cum au fost puternici a înstrăina cătră alti feţi numitile picioarile de munte fără unirea a toată obştiea satelor de Vrancea, de cătră cari prin

---

[1] V. *ibidem*, no. 111, p. 174.

[2] V. Virgiliu P. Arbore, Recenzia lucrarei Documente Vrâncene a d-lui C. D. Constantinescu Mirceşti şi H. H. Stahl în *Revista istorică română, vol. I*, fasc. II, p. 179.

[3] V. *Documente vrâncene*, no. 111, p. 174.

[4] Are următorul cuprins: *„Dacă părtaşii nu vor fi uniţi, nici unul dintr'ânşii nu are voe să facă o strămutare sau prefacere, prin care se va dispoza pentru partea altui cuiva din părtaşii lucrului"*.

învoiala din 818 s'au statornicit munții pe paisprezăci sîliști, după scoatirea lor de supt stăpânire răposat. vist. Iordachi Rosăt, căci dacă cu toții s'au folosit de ostenelile iconomului Șărbanu, ci l-ar fi avut vechilu, apoi urmează ca iarăș cu toții la un loc să-i răsplătească ostenelile ci va fi făcut. Așa dar, de vreme că personala stăpânire urmată pi picioarile muntelui Furul de cătră iconomul Șărban au fost nedreaptă, după adaosul deasupra rândului la înscrisul de la opis no. 2, asămine necunoscându-să legiuit nici înscrisul dela opis no. 5, cari s'au văzut neîncredințat de nimenea și neîntemeiat de vroința obștii răzășilor, *să hotărăști* ca stăpânirea munților să rămâi nestrămutată, așa precum s'au așăzat între dânșii prin învoială obștească din 818, iar pârîtul pentru ostenelile ci va fi făcut răposatul său parinte ca vechil în scoatirea Vrăncii, își va ceri îndestulari de la obștie. Pentru care s'au închiet acest jurnal dipi care să vor da fețălor înpricinate copie ligalizate cu îndeplinirea formalităților.

Lipan. C. Lupu, paharnic

Director N. Românescu [1]

Semnează mulțumire.

Gheorghe Mafteii, Ioan Hănțoiu și Ioniță Murgu, vechilii răzășilor de Nistorești.

Ioan Chiciore și Rad Șușu, vechilii răzășilor de Neruja.

Ștefan Răduță și Ioan a babii Floarii, vechilii răzășilor de Nerej și Paltin.

Colecția mea.

172. **1844, Iulie 17.**

Carte episcopală pentru numirea eromonahului Veniamin nacealnic la schitul Valea Neagră.

Cucernici protoierii a ținut Putnii

După cerirea ce mai înainte verbal ni-au făcut ctitorii schitului Vale Niagră din Vrance a li să da voe de a-și alegi nacealnic pe care l-ar socoti destoinic pentru buna ocârmuire a acelui schit, văzându-să acum și în faptă a lor creștinească râvnă și si-

[1] Căsătorit cu fata clucerului Ioniță Bontăș, V. *Arhondologia Moldovei*, p. 311.

linţă pren alegirea şi trimiterea înfăţoşătoriului Ieromonah Veniamin di a i să încredinţa această însărcinare[1];

Să încuviinţază şi de noi şi să rândueşte nacealnic la arătatul schit, cu îndatorire a păzi buna orânduială întru urmare dumnezieştilor slujbe a bisericei cu necontenire, a îngriji pentru buna iconomie şi sporire a celor din lăuntru şi pe din afară a schitului, care i să vor da pi samă cu izvod.

A privighie pentru purtările călugărilor petrecători în acel schit de a fi cu bună orânduială şi potrivit podvigului carii vor fi datori a-i da ascultare şi cinste cuviincioasă şi a nu priimi în schit nici unul mai mult sau a călugări fără în scris voia noastră. Acestea în câtă vreme va urma a le păzi cu întocmai înplinire, purtându-să şi însuşi, mai cu osăbire, fără prihană spre a pute fi pildă celorlalţi, va fi şi neschimbat din această însărcinare, iar la orice înpotrivă urmare a sa va fi îndată depărtat şi canonisit — *iar pentru documenturile schitului, fiind multe la număr nu au fost vreme acum a să căuta şi a să scoate copii*, rămânând acestea pentru altă dată când va fi vreme.[2]

Meletie, episcopul Romanului

Şi pentru sămănăturile din iastă vară sau altile ci vor fi făcute cu cheltuiala celuialalt să să socotească şi să i să facă cuviincioasa despăgubire a căruie desfacere să va urma după izvoade întru toată linîştea fără jignire şi supărare.

Episcopia Romanului, dosarul no. 39/1844.

---

[1] V. asupra dreptului de patronat al vrâncenilor şi un act de ctitorie al schitului în studiul meu *Contribuţiuni la istoria bisericei vrâncene* extras din *Milcovia*, anul II, no. 1, p. 16—38.

Prin actul de ctitorie cu data de 1846, Fevruar 1 obştia împuterniceşte pe epitropii aleşi de ea *„a căuta oriunde nacealnic pentru sfântul schit, pe care având purtări bune va putea rămâne şi pe viaţă"*, iar când *„nacealnicul s'ar părăsi politiceştile şi duhovniceşti purtările sale, a-l depărta"* şi *„a căuta pe altul şi a-l statornici în totul, despre cari va ceri blagosloveniea arhierescului episcop"*.

[2] Aceste documente ale schitului Valea Neagră ar mai putea încă să se găsească în arhiva veche a episcopiei de Roman, pe care n'am avut vreme s'o cercetez cu deamănuntul, nefiind aranjată.

173. 1845, Ghenar 26

Jalbă prin care vechilii obştiei Vrancei cer dela episcopul de Roman să li se restitue documenturile schitului lor şi să li se numească un nou nacealnic.

La 28 Ghenar s'au scris nacealnicului Daniel de schitul Vale Neagră ca să primească a fi supt ispitirea sa răzeşii vrânceni, ce vor dori a se călugări.

Innalt preaosfinţitului episcop al Romanului
Vechilii obştii Vrancii

J a l o b ă

De străbunii noştrii avem făcute din temelii doă schituri, pe a noastră propieta şi anume schit Valea Neagră şi schit Lepşa şi înzestrate cu pământ din drepte a nostre propietăţi, precum prin docomenturi să cuprinde. La care, dintre bătrâni noştri, care vroiesc a să trage la viiaţa monahicească, merg la aceste sfinte lăcaşuri şi la ori care nevoe de lipsă ce ar fi avut, noi toată obştie, de pe datorie ajutăm, precum în 842 schit Vale Neagră aflându-să cu totul lipsit de acoperământ, noi obştiea l-am acoperit din nou fără să tragem din venit un ban.

Şi fiindcă docomenturile numitului schit să află rămasă în arhiva sfintei episcopii, din anii trecuţi, din întâmplare venirei unui nacealnic Dimitrie Legire[1], [ce] i s'au întâmplat acolo sfârşit vieţii şi schitul pomenit să află acum lipsit de docomenturi, cu care să să poată apără de oricare samavolnică înpresurare, precum şi de nacealnic, de vreme ce bătrân aflat acum este necunoscut de obştie şi pătimaş, cu lacrimi ne rugăm ca mai întâi să ni să dei docomenturile aflate în arhiva sfintei episcopii şi apoi a ni să rândui nacealnic dintre bătrânii noştri preoţi, cari să găsăsc slujitori la aceste sfinte lăcaşuri şi care au şi câştigată voe de a se călugări. Şi atât pentru docomenturi că vor fi în bună păstrare, cât şi pentru numiţi nacealnici, că vor păzi buna rânduială în datoriile lor, noi toată obştiea Vrăncii inchezăşluim, mai ales că noi sântem propietari şi dănuitori.

Plecate slugi.
Ioan sin Iconom Şerban
Ioan sin Mircea

845, Ghenar 26

Episcopia Romanului, dosarul no. 39/1844.

174. **1845, Ghenar 28.**

Jalba către domnitor a vechililor obştei Vrâncei în pricina catagrafiei averei schiturilor vrâncene.

Preosfinţia sa Părintele Mitropolitul, să va înţelege întru aceasta cu episcopul Romanului ca să să facă o potrevită punire la cale pentru aceste schituri, ca după strămoşeştile dreptăţi ce au vrâncenii asupra acelor locaşuri, să rămâie în rânduiala în care din vechime a fost.

In 6 Fevruar 1845.

Pecetie domnească.

Pentru Şeful secsii jalobelor,
C. Dumitru Serdar

Pre Innălţate Doamne,
Vechili obştei Vrancea.

Prin jaloba ce am dat înnălţimii voastre pentru 2 schituri am arătat că de către departament averilor bisericeşti urmează poruncă către isprăvnicia ţinutului Putnii ca să să catagrafisască avere acelor schituri, ci sânt înzestrate de străbuni şi părinţii noştri şi fiindcă aceste sfinte lăcaşuri sânt numai în sprijinire bătrânilor, ce voiesc a să trage la viiaţa monahicească, nefiind supusă veniturile lor până acum episcopii Romanului şi pentru care noi obştiea avem toată purtare de grijă acelor afierosite de străbunii noştri ca să fie pentru hrana părinţilor petrecători,

Cu lacrimi ne rugăm înnălţimii voastre ca să poroncească locului cuvenit de a rămâne aceste schituri neatârnate veniturile lor de departament averilor bisăriceşti, precum au fost şi supt domnie altor domni apărate driturile acestor schituri, fiindcă venitul acestor schituri este numai pentru hrana monahilor petrecători acolo, iar nu şi de prisos şi pentru care sfârşit sânt afierosite de

---

[1] V. despre Legera *vol. I*, no. 220, p. 179. Ion Diaconu în *Contribuţiuni la informaţiunile călătorilor streini despre regiunea „Milcovia"* în *Milcovia*, anul II, *vol. I*, p. 92 face o conjectură problematică asupra unui schit Laguera despre care pomeneşte Heinrich von Reimers, şi care în realitate, ar fi un schit al lui Legera, pe dealul Tojanului. N'ar fi putut să dispară fără urme un asemenea schit. Este vorba probabil tot de mănăstirea Mera.

străbunii noştri, pentru care va rămâne în veci o neştearsă pomenire innălţimei voastre.

845, Ghenar 28.

Al innălţimi voastre?
Plecate şi supuse slugi.
Tudorachi Niagu vt. post.
Nicolae săchelariu
Ioniţă sin Iconom Şerban
Ion sin Mircea

Episcopia Romanului dos. no. 39/1844.

175. **1845, Mart 22.**

Invoiala dintre boerii Lipan şi obştia tuturor locuitorilor Vrâncei, prin care boerii renunţă la toate pretenţile lor contra vrâncenilor în schimbul sumei de 74 500 lei.

Invoială

Noi jos iscăliţii căminar Ghiorghii Lipan prin formalnic vichil şi eu spătariul Iorgu Lipan ştiut facim prin această a noastră învoiala, ci dăm la mîna opşti lăcuitorilor răzăşi vrânceni, că spre curmarea tuturor prigonirilor dintri noi pentru partea di moşii lipănească, ci o avem de baştină şi cumpărătură în Vrancea, în hotarul Păuleştilor, alesă în sumă de 24 fălci prin hotarnica din 7266, partea lui Ioniţă Lipan i analogul din tot locul, precum şi pentru pretenţie reclamată la an 844 pentru parte din muntili Lapoşul di sus, Lapuşul de gios şi părţi din silişti din hotarul Nereju şi [rupt] şti i Tulnici, pritindirisîti de noi în cuprinderea jurnalului judecătorii ţinutului Putnii încheet la anul 1836, lu[na] Dechemvr. 4[1]. Asămine şi părţile Steclăreşti, ci cu zapis din 19 Fevruar 1844 li am cumpărati eu spătar Iorgu Lipan [pi] noroc dila Vasile Steclariu[2], stând astăzi cu toată obştiea răzăşilor Vrăncii ne-am învoit prin bună alcătuire şi tocmală ca pentru toati aceste părţi să aibă ei răzăşii a ne număra 74500 lei[3] adică şapti zăci şi patru mii cinci suti cinci zeci lei acum la darea învoielii, pi care i-am priimit şi noi să avem a li da toati hârtiile cuprinsă prin pomenitul jurnal a judecătorii precum şi câti altili vom mai avè şi vom mai găsî atingătoari di acesti părţi,

[1] Câştigate prin jurnalul din 1836, Dechemvrie 4 al judecătoriei inutului Putnei. V. mai sus n-le 144, 162 şi 163.

[2] V. mai sus n-le 147, 150 şi 154.

lipăneşti în Vrancea şi aceli ci eu spătar Iorgul Lipan li am luati dila Sticlariu şi că această învoială întărită şi de judecătoriea ţinutului să sfârşască toati prigonirile dintri noi precum şi pretenţi[i]le venitului acestor părţi di moşii pritenderisite di noi (?) pi vreme stăpânirii răzăşilor. Rămâind ei [răzăşii] Vrăncii deplin şi vecinici stăpânitori pi arătatile părţi asupra cărora orici pretenţii ar naşti dispre oricine, noi să fim răspunzători cu stările noastre, iar răzăşii vrânceni să nu fie supăraţi întru nimica şi cătuş de puţin dispre niminea di astăzi înnainte şi în veci şi orice hârtii să vor mai ivì atingătoare di acesti părţi să rămâi răsuflati, pentru cari sî încredinţază actul cu iscăliturile noastre, rugând şi pe cinstita giudecătorie să să întărească pi formă această a noastră învoială.[1]

anul 1845 Mart 22

Iscăliţi: Lipan spătar şi vichil moşului meu Gheorghii Lipan

Giudecătoria ţinutului Putnii

Pentrucă învoiala aceasta esti supt adivărata iscălitură a dum. spătar Iorgu Lipan întimeetă a stăpâni personalnicul drit a dumisali pi părţile sticlăreşti cât şi pe vichilimeaua moşului dum. d. căminaru Gheorghii Lipan, întărită di această giudecătorie supt no. 40 prin cari l-au puternicit a să învoi şi pentru celilanti părţi a dum. căminarului din Vrancea, giudecătoriea potrivit cererii ce prin jalbă au făcut dum. spătar Lipan o încredinţează cu iscăliturile cuvinite şi punire peceţii, dându-o şi în foae săteascā spre poblicarisire.

Iscălit: C. Lupu pahr. V. Tuduri sardar.

Director Românescu

Urmează adeverirea copii de giudecătorie, no. 47 din 1845 Mart 24.

Arh. St. Iaşi, 1785 op. I 2035 dos. 483, fila 6.

---

[5] Cf. P. Poni *Statistica Răzeşilor* p. 62.

[1] După această învoială paharnicii Iancu şi Ion Similachi îi dau în judecată pe boerii Lipan, pretinzându-se comoştenitori, după Miron Lepădatu, fratele Mariei, nevasta lui Ioniţă Lipan. (V. *vol. I*, no. 95, p. 63 şi Arh. St. Iaşi. Tr. 1785, op. I 2035, dos. 483).

176. 1845, Mart 22.

Zapis prin care „satili ocolului Vrăncei" se împrumută cu 74.550 lei dela spătarul Asanache Dan spre a plăti boerilor Lipan partea lor de moşie vrânceneascǎ.

Satili ocolului Vrăncii, prin bună alcătuire, cumpărând dila d. căminar Gheorghi Lipan şi d. spătar Iorgu Lipan părţile de moşie ce ave în cuprinsul Vrăncii cu sumă de două mii una sută galbeni număraţi îndată, prin vechilimea formalnică adiverită cu peceţile tuturor satilor acestui ocol şi întărită de giudec. ţinut. Putnei din 22 a urm. Mart, supt număru 37 ne-au făcut deplini vechili pe noi mai jos iscăliţii ca să găsim suma banilor trebuitoare, să-i luăm cu împrumutare spre plata sumei de mai sus pe a căruie temeiu şi în creditu averii mişcătoare şi nemişcătoare a încredinţătorilor noştri, ne-am împrumutat dela dumnealul spătaru Asanache Dan[1] cu sumă de 74.550 de lei adică şapte zăci şi patru mii cinci sute cinci zăci lei, în vade de şasă luni şi cu dobândă legiuită, care bani dindată ne-au şi numărat di i-am dat d. boerilor Lipăneşti şi dumnealor ne-au dat atât învoiala din parte dumnealor cât şi toati hârtiile vechi şi nouă a părţilor avute în Vrancea. Deci ne îndatorim din parte încredinţătorilor noştri şi pe temeiul zisei mai sus vichilimele pără la împlinire vadelei de şasă luni să istovim suma capetilor cu dobânda lor adică de am da şi rânduri, însă nu sumă mai mică decât douăzăci mii lei d. să aibă a-i primi cu dobânda lor pe vreme până îi vom număra. Pentru care spre credinţă am rugat şi pe cinstita judecătorie de au întărit zapis acesta în care şi noi ni punem pre anume, alăturând către el şi vechilimeaua încredinţătorilor noştri.

1845, Mart 22.

Tudorachi Neagu pitar vichil
Eu Ilie Cojocar }
Eu Ioan Necoară } vechili
Eu Vasile Durilă (?) }

Arh. St. Iaşi. Tr. 1785. op. I 2035. dos. 483, fila 2 verso.

[1] De un împrumut asemănător s'au folosit vrâncenii şi pe vremea procesului celui mare cu visternicul Iordache Roset Roznovanu. Atunci s'au împrumutat dela un negustor Peltic din Iaşi. V. mai sus no. 146. p. 158.

177. **1845, Mart 16.**

Çhitanță de banii dați de Vasile Babeş pentru răscumpărarea moşiei lipăneşti de către obştia Vrăncei.

26 lei, adică două zăci şi şasă au dat Vasîle Babeşu pentru răscu[m]părarea moşii lui Lipan.

845, Mart 16

Ion Taftă

Colecția d-lui Vasile Săcăluş din Păuleşti.

178. **1845, Mart 22.**

Chitanță de banii dați de Pavel Toma şi de fiul său Neculai pentru răscumpărarea moşiei lipăneşti de către obştia Vrăncei.[1]

Sat Vale Sării

Lei	Păr.	
35	—	au dat Pavăl Toma cu fii-să Neculai pe u falce, 60 prăjini, au dat la cheltuiala Vrăncii a lui Lipan i s'au dat țudulă de sama şi au istovit.

845, Mart 22

Gheorghe Ciocan am priimit banii
Preot Radu Chitac

Verso:

Lei	părale	
5	7	au dat Neculaiu sin Pavălu Toma la aruncătoare Vrăncii[2] la bani lui Lipan şi s'au istovit

1846, Mart 9.

eu Gheorghe Popa, am priimit.

Colecția d-lui Ion Roşca din Valea Sărei.

---

[1] O chitanță asemănătoare este publicată în *Documente vrâncene*, no. 126, p. 200. I se fixează data (cc. 1850). După cum rezultă din actele publicate aci, acea chitanță nu poate avea decât data de 1845 sau 1846.

[2] Banii împrumutați dela spătarul Asanache Dan (v. mai sus no. 176) s'au împlinit pe de o parte dela stăpânitorii celor 24 de fălci lipăneşti din Păuleşti (v. mai jos n-le 183 şi 184), iar restul s'a cisluit. „s'a aruncat" pe întreaga obştie, întocmai ca după procesul cu Roznovanu,

179. **1845, Maiu**

Chitanţă de banii daţi de Neculaiu Chitac pentru răscumpărarea moşiei lipăneşti.

Ţ u d u l ă

845, Maiu

Neculaiu Chireac au dat 32 lei, 14 părale.

Dimitrie dascalu

La Lipanu

Colecţia Rucsanda Cozma Chiriac din Paltin.

180. **1845, Maiu** 7

Chitanţă de banii daţi în acelaş scop de Ioana Vlădoia.

Ţ u d u l ă

845, Mai 7

Ioana Vlădoaie au dat 26 lei, 20 părale

Dimitrie dascal

Banii la Lipanu

Colecţia Rucsanda Cozma Chiriac din Paltin

181. **1845, Mai 16**

O chitanţă pentru banii daţi de Oprea Purcel din Valea Sărei la cheltuiala moşiei lui Lipan.

Lei	Păr.	
17	—	au dat Opre Purcel la cheltuiala moşiei lui Lipan şi au istovit ţudulă de samă.

845, Maiu 16

Gheorghe Ciocan

Preotu Radu Chitac

Colecţia mea.

182. **1845, Iunie** 9.

Copie după învoiala intervenită între răzeşii Săcăluşeşti pe de o parte şi obştia Vrancei cu boerii Lipan pe de alta în pricina răscumpărării drepturilor lipăneşti.

Copie.

I n v o i a l ă.

Gios iscăliţii răzăşi din Vrancea, neamul Săcăluşăsc, prin aceasta facem ştiut că pretenţiea ci făcusăm asupra învoelii să-

vârşită de d. spatar Iorgu Lipan cu obştiea răzăşilor de Vrancea[1], aşa precum astăzi ne-am pus la cale cu d. spatar, priimindu-ne dreptul nostru, apoi acè pretenţie va fi pentru de veci stânsă, ni mai putând nici noi, nici urmaşii noştri a mai înnoi vreun fel de jăluire, ci mai vârtos di cătră oricari din neamul nostru s'ar mai ispiti a faci vre un fel de reclamaţie asupra d. spatar Lipan să fim noi răspunzători cu stările noastre şi pentru ca această învoială să-şi aibă a ei tărie am rugat şi pe cinstita giudecătorie a ţinutului de au întărit-o pe formă.

1845, Iuni 9.

Iscăliţi : Ion Săcăluş cel mare
Ion Săcăluş cel mic
Vasile Bratosin
Paraschiva Săcăluş şi soţie preotului Ion Pone.

In presudsfii au pus degitele.
Asăsor. C. Lupu paharnic.

Urmează adeverirea copiei de către judecătorie.

Arh. St. Iaşi Tr. 1785 op. I 2035 din 483 fila 9 verso.

183. **1846, Iuni 16**

Chitanţă pe care o dă pitarul Tudorache Neagu lui Niţă Săcăluş pentru banii ce a dat ca să răscumpere dela obştia Vrăncei o parte din fălcile lipăneşti.

Niţă Săcăluş[2] au dat doîzeci şi patru galben la 14 fălci, cu dobânda lor din plata fălcilor răscumpărate dela obştia Vrănci.

1846, Iuni 17

Niagu pitar

Colecţia d-lui Vasile Săcăluş din Păuleşti.

---

[1] V. mai sus no. 175.

[2] Niţă Săcăluş, după cum rezultă din aceste două acte, a luat în stăpânire 18 din cele 24 de fălci câştigate de boerii Lipan prin jurnalul din 1836, Dechemvrie 4. Chiar dacă tot el a stăpânit înainte de procesul cu Lipan, după proces, când obştia întreagă a răscumpărat pământul dela boeri, Niţă Săcăluş a trebuit să-l răscumpere şi el la rândul său dela obştie. El plăteşte însă relativ puţin dacă luăm în considerare cât a plătit boerilor obştia.

184. **1846, Decemvrie 4**

Altă chitanță asemănătoare.

no.
10 Adică zeci galbeni blancu au dat Niță Săcăluş pentru 18 fălci din 24 fălci lipăneşti, răscumpărat[e] de obştiea Vrăncii.

1846, Dec. 4

Niagu pitar

Ținut Putnii ocol Vrăncii 1840.

Colecția d-lui Vasile Săcăluş din Păuleşti.

187. **1847, Octomvrie 3.**

Jalbă a răzăşilor din Căliman împotriva celora din Ireştii de sub Măgură pentru stăpânirea colectivă a codrului şi pentru dreptul de a face secături. [1]

Cinstitei judecătorii a ținutului Putnii

răzeşii de Căliman, jalobă.

In anul 1827, Iulii 2 prin inscris învoială ci am săvârşit cu sinpărtaşii răzăşi din satul Ireştii de supt Măgură, am mărginit stăpânirea între noi cum să urmez[i] în tot locul din hotar moşii noastre Căliman, pi temeiul căruia am şi urmat pačnică stăpânire pân' acum. Insă atuncea, pentru locul din piscul Țicmei în sus pân 'în vârful Măgurii, în hotar mănăstirii Mera, fiind codru şi poeni de coasă, au rămas neîmpărțite cu aceasta, ca poenile să stăpânim precum din vechiu s'au urmat, *iar la codru diopotrivă cu toții, lăsându-să îmbi părților slobodă dispoziție di a-ş face săcături.*[1]

Acum priivim că numiții calcă cuprindire învoelii şi ne înpotrivesc la stăpânire nu numai în codru dar şi la facire săcăturilor după învoială, ba încă şi dila acele făcute de către noi de mai mulți ani să îndărăpnicesc de a ne lăsa stăpânirea după cum am avut.

[1] V. în acelaşi pricină, mai sus nle. 123 şi 151.

Pentru care, plecați, rugăm pe cinstita giudecătorie să binevoiască a comandarisi pe un înadins asăsor al ei ca să margă la fața locului și pi di o parte să ne statornicească stăpânirea întocmai după coprinderea învoelii, iar pi di alta, spre a să dizbârna gâlcevirile dentre noi, să ne înpartă și locul arătat iarăș în doî precum este înpărțit tot trupul acestii moșii.

1847, Oct. 3.

Costachi Niagu șătrar
Maftei Oprea
Pavăl preot Bodin
Ion Diacon dascal
Costantin Popa dascal
Ionița Cotea dascal
eu Gheorghe Perșotă
eu Vasile Cotea
eu Sămion Iepure
eu Vasile Cotea cel mic
eu Ștefan Neațu
eu Neculai Anghel
eu Ion Perșotă
eu Sămion Perșotă
eu Pavăl Dodoiu
eu Dumitrache Drăgan
eu Dumitru Cotea
eu Gheorghe Cotea

eu Toadir Zamfir
eu Ienache Iremiea
eu Dumitrache Cotea
eu Toma Cotea
eu Toadir Ionașcu, vornicul
dinpreună cu toți sătenii.

satul
Căliman

Colecția mea.

186. 1848, Aprilie 15.

Cercetarea asesorului judecătoriei Putnei Costache Lupu în pricina împărțirei și stăpânirei hotarului Căliman.

Asesorul judecătoriei ținutului Putna,
Cinstitei presudstfii.

După cuprindirea adresului cinstitii judecătorii cu no. 5287 din anul 848, Dechemvrie 13, de a aduce întru împlinire învoiala din 827 Iulie urmată între răzășii de Căliman, acei aflători cu lăcuința în satul Ireștii de supt Măgură, numiți și Burceni, ocolu Gârlilor și întri acei din satul Căliman ocolu Vrăncii, am mers

la faţa locului adică la moşiea Căliman din Vrancea unde adunându-să *grămada acelor sati*, cum şi a sânpărtaşilor fruntaşi din toati celilanti sati a Vrăncii, aşa precum *toată Vrancea esti un singur trup şi hotar*[1] — am cetit cu luare aminte docomenturile ce o parte şi alta me-au înfăţoşat şi ascultând cu băgări de samă şi verbalile lor întâmpinări, din toate acestea m'am lămurit că moşiea Căliman, cea mai mare parte cu loc de hrană adică hărăgărie, poeni de coasă, curături şi pădure st... în poalile Măgurii dispre apus, piste Putna până în hotaru mănăstirii Miera şi pentrucă unii din lăcuitorii de Ireşti să găsăsc niamuri cu acei de Căliman, pe care au fostu şi dat 1000 lei cheltuelile scoaterii Vrancii din stăpânirea vistiernicului Rosăt (Roznovan) au urmat ca aceasta moşie să o inpartă pi spiţe şi pi bătrâni, dar apoi ei ireştii s'au încercat mai întâi, atuncea, cu feluri de vicleşuguri ca să nedreptăţască pe călimaneni a rămâne numai cu sălişte satului, ci este dincolo de Putna, cu puţin loc de arătură şi că piste Putna să nu triacă nici cum la păduri şi la poenile, ci li ave făcute cu urmare şi de învechită stăpânire, precum o au şi astăzi. Dar, însfârşit, boerii starosti de Putna la an 1819, după poronca domniască ce li s'au adus, i-au giudecat pe ireşti şi i-au datu şi rămaşi, cu care totuşi nemulţămindu-să, au adus în urmă la faţa locului pe răposat paharnic Gheorghie Pastiea, rânduit cu poronca domniască ca să cerceteză supt carte de blăstem şi iarăş văzând că nu au temeiuri cu cari să înprotivască pi călimăneni şi să li dărâme dila vechea lor stăpânire, dila poeni şi tăierea în pădure, au căzut la învoială aceia din 827 şi au înpărţit hărăgăriea drept în dou, iar poenile au rămas să le stăpânească fiişte care precum le-au avut dila moşi şi dila strămoşi, *în pădure însă, de o potrivă să fie slobod fiişte care a tăia după trebuinţa sa*, cum asămine să fie slobozi atât ireştii cât şi călimănenii a-ş face din nou poeni dacă vor găsî locuri de săcat în pădure, înpărţind şi săliştele, precum în învoială să arată, care, această invoială, au înfiinţat-o vremelniceşte pentru mărginire numai a chipului stăpânirii, dar pământul li este de baştină şi că *alţii străini nu încap*, fără numai neamurile.

Din cuvântul acesta lămurit inţălăgându-să că *înpărţala pi bătrâni şi spiţe au rămas a se face mai la urmă*, ori şi când

[1] V mai sus no. 134, p. 132: *„fiindcă Vrancea o moşie este"*.

vor ceri vreuna din acesti sate, dar aceasta răzeşii din Ireşti n'au cerut-o nici până acum, tot din ră cugetare asupra călimanilor, pentru că ei, ireştii, aflându-să cu satul piste Putna alăturea chiar cu locurile cuvenite de împărţală, au tras pe lângă dânşii şi pe alţi străini din ocolu Gărlile şi au tăbărît cu toţii a-ş lăţi poenile vechi, a-ş face altile din nou şi a cuprinde înpregiurul lor pădure cu nume de apărătură, urmare în contra ţătatei învoeli prin care să zice: „că alţii nu încap, fără numai niamurile" şi prin care nici cum să dă voie nimănui a-ş păstra apărături, ci mai ales sloboadă voie fieşti căruia răzăş a tăia neoprit ori de unde după trebuinţa sa. Ei întotdeauna s'au înhăitat cu acei străini, s'au îndărjit cu sumeţie asupra călimanilor, i-au bătut, li-au luat topoarăle, boii şi căruţile, i-au dezbrăcat şi însfărşit şi alti multe samovolnicii şi nelegiuite fapte întrebuinţază ca să nu-i lasă a tăia pădure şi a ş face săcături, îngăduindu-i numai la stăpânirea poenilor vechi, iar almintrilea cu prilejul apropierii lăcuinţii lor stau pururea gata la bunt încât numai prin această a lor urmare să folosăsc de pământul cuvenit la inpărţală pi neamuri fiind de baştină precum rosteşte învoiala.

In destul am făcut să înţăleágă mărimea vinovăţiei lor şi pedeapsa cari poati să ar..... (rupt) asupră-le legile administrative şi încă i-am mai făcut să inţăleagă cuvântul vremelnicesc din cuprindirea învoelii din 827 şi că de vreme ce atuncea au dat hărăgărie în dou, apoi să dei şi pădure i celalant loc tot în dou, cu linie dispărţitoare, ca să ştie acesti dou sati undi să stei fiişte care ca să nu mai urmeze între dânşii gâlceava şi jăfuiri sau ca să-şi dei spiţe şi să-şi ei fiişte care neam partea de baştină şi cumpărături acele legiuite. Dar apoi îndărăpniciea ireştilor fiind mai presus de bună cuvinţă, nici la una din acesti propuneri nu s'au plecat a disface înpărţala până mai întâi nu să va rezonărisî de cinstita judecătorie chipul prin care să se aducă în înplinire acè învoială pi faţa pământului.

Iscălitul însă până atuncea, locul din hărăgărie în sus până în hotarul mănăstirii Miera, l-au însămnat cu sămni movili cât vine drept în dou, după cum mai bine să va vedea în harta închipuită în dosul aceştie.

După cari această lucrare, deşi ireştii în fiinţa me să învoisă cu calimănenii ca în giumătatea locului din dreapta di la

movili să stăpânească 80 fălci poeni și că inpotriva acestora să dei călimanilor alte 80 fălci păduri, la vârful dispre moșiea mănăstirii Miera, din ceelantă giumătati dila movilile dispre ireștii dar pentrucă ireștii n'au vroit să ei cu prajină și palma proastă, politicită in toată Vrancea, nici Călimanul li-au datu vreo invoială și s'au mărginit tot precum va găsi cu dreptul cinstita judecătorie. Iar pentrucă burcenii nu contenesc cu bătăile și jafuri samovolnice, cinstita judecătorie până la cea de pi urmă a ei regularisire, va chipzui măsurile cu cari să să stavilarisască[1].

In No. de 12 file.

Costache Lupu paharnic.

Colecția mea.

187. 1849, Avgust 14

Raportul privighetorului de Vrancea către stărostia Putnei in pricina transporturilor de sare săvârșite dela Ocnă la Galați de locuitorii din satele Găurile și Purcei.

Cinstitei stărostii a ținut Putnii,
Privighetorul Vrăncii,
Raport.

Asupra poroncii cinstitei stărostii de supt no. 7016, cu toată supunire răspund că la acest ocol sânt indatoriți lăcuitori a duci sare de la Ocnă la Galați[2] numai din satile Găurile și Purcei cărora după strâmtoririle pusă, au și pornit spre transportarisire câtimei ce s'au alcătuit, iar pe la casăle lor nici cum nu s'au intors cu sare ca să o ție.

Despre care aduc cu supunire la știință

C. Niagu șătrar

no. 513.
849, Avgust 14

Colecția mea

---

[1] O lucrare analogă s'a făcut și de paharnicul Iordache Milu in 1837, dar s'a anulat pentru vițli de formă. V. mai sus no. 151.

[2] Sarea se căra pentru cei care lucrau la licitație otcupul ocnelor. V. Ioan C. Filitti, *Domniile române sub regulamentul organic*, pp. 569 și 570.

188. 1849, Noemvrie 14.

Copie după înscrisul prin care răzeşii din Vidra îşi împart hotarul lor pe doi bătrâni: Grozăvel şi Bucate Drepte.

Inscris.

Adică noi, toată obştia răzăşilor din sat Vidra, curgător din doi bătrâni, ci să înparte hotarul nostru şi anume: Grozăvel şi Bucate Drepte, cu priimirea a toată obştii, ne-am învoit noi în de noi ca să măsurăm tot hotar[ul], atât din Putna şi pân' în hotar Merii, delaolaltă atât stăpânirea vechi şi nouă, încât şi codru asemenea şi din Putna spre hotar Găurile. Iar după măsură să să facă analoghie după spiţă, potrivit cu spiţirea urmată în ţarină şi în sălişti, cu aceasta însă ca după săvârşirea măsurii, la împărţeala ci să va faci, pe acii cari din noi să va găsi cu părţi vechi [1] în care să intre şi sporul, după dreaptă împărţală să nu fie strămutat sau strâmtorit din dreaptă stăpânire lor. Şi acei cari li se cuvine a luoa să li se dee dreptul lor din spor, codru iar nu din păşune sau săcătură distupată cu strădănuire de către acei părtaşi curgător[i] din numiţii bătrâni, afară numai de acei streini, care nu vor ave spiţă, nici să fie părtaş[i] cu noi la împărţală.

Şi spre urmare întocmai, am adeverit toată obştea acestu înscris, încredinţându-l cu pecete sătească şi rugăm şi pe dumnealui privighetor de ocol de a o întări.

1849, Noemvre 14.

eu Lupu Baciu iscălit
eu Necula Mocanu
eu Dumitru Neagu
eu Ion Mazîl
eu Ion Istrati
eu Ion Ariton
eu Simion Baciu
eu Neculai Mărica
eu Ştefan Lădar
eu Alexe Mazîl
eu Neculai Sbârciog
eu Ion Marin

Neculai Ariton
Simion Popa pasnicul
şi Ivan Cherciu, vornicul
cu pecete obştei satului Vidra

satul
Vidra
1840

[1] Sic! Transcrierea făcută după un original greu de descifrat pare a fi fost aci eronată. Este vorba desigur de răzeşii care-şi stăpâneau toată partea ce li se cuvinea.

eu Dumitru Vârvara
eu Luca Olar
eu Ion Vidraşcu
eu Ion Preda
eu Avram Său
eu Vasile Ciobotaru [1]
eu Neculai Voineag

Privighitoria de ocol.

Pe temeiul pecetii săteşti şi a iscăliţilor prin aceasta, lăcuitorii al sat Vidra, faţă viind aici, au cerut a li să întări acest înscris urmat cu mulţămirea a toatei obştii.

Pentru care dară s'au încredinţat sub iscălitura şi pecete ocolului.

1850, Mart 16
no. 342.

Indescitrabil[2]

Ocolul Vrăncei 1849

Colecţia d-lui Constantin Georgescu — Vrancea.

189. 1850, Mai 25

Zapis prin care Vasile Cote vinde pitarului Tudorache Neagu partea ce i se cuvine din bătrânul Drilea în munţii Piciorul Cozii şi Tisarul.

Adică eu Vasile Cote încredinţăzu prin acestu zapis alu meu la cinstită mâna d. pitarului Todorachi Ne[a]gu spre a fi ştiut că parte me, ci să cuvine din bătrânu Drile, parte lui Ciupercă din muntile Chicioru Coza dila vale şi parte din Tisaru până în apa Tiş[i]ţi la da[l] până u[n]de să hotăreşte cu Păuleşti cu tocmală hotărîtă 150 lei, adică una sută şi cincizece lei. Ş'acestu numită moşie o tragu a 6 parte din spiţa Drile[a]scă şi pent[r]u că şi d. este ne[a]m din spiţa Perşote[a]scă e-[a]m vândut d. de veci ca

[1] Intre numele lui Vasile Ciobotaru şi acela al lui Neculai Voineag o linie verticală punctată arată că în transcriere s'au omis o serie de alte semnături.

[2] Este probabil semnătura puţin lizibilă a şetrarului Costache Neagu. V. mai sus no. 187 şi mai jos no. 194.

să fie dumisale moşie ocină în veci. Şi pentru credință ne-[a]m pus numele şi degitu şi pecete săte[a]scă.

850, Mai 25

eu Vasile Cote vân[n]zătoru iscalu
eu Neculaiu Ion fața
eu vornec Enachi Irimiia iscalu
eu Vasile Cote celu mic iscalu

P. S.

Simion Popa am scris cu zisa iscăliților

Colecția d-lui Gr. Moțoc — Iaşi

190. **1852, Iunie 20**

Copie după învoiala dintre răzeşii din Vidra şi cei din Căliman prin care îşi împart între ei munții Picioru Cozii şi Tisaru potrivit cheltuelilor făcute în procesul cu Roznovanu, arătându-se totodată şi bătrânii pe care umblă fiecare hotar.

Invoială

Noi jos iscăliții, răzăşi din hotarul Vidra, ocolu Vrancea, facem cunoscut că pornind jalbă asupra noastră dumnealor răzăşii din hotaru Căliman, cerând a patra parte din muntele Picioru Cozei şi Tisar, cuvenit lor după banii dați la cheltuelile scoaterei Vrancei şi viind aice člen din partea judecătoriei ținutului Putnei ca să cerceteze şi să dispartă parte ce li se cuvine din pomenitul munte, mai înnainte de a întra în cercetare, ce au fostu rânduit a face, stăruind cătră noi de a săvârşi învoială, ne-am înduplecat şi noi la aceasta şi prin arătarea ce am făcut amândouă părțile în de noi, am hotărît şi ne-am învoit odată şi pentru totdeauna ca muntele Picioru Cozei şi Tisar, cari de la înpărțala Vrancei, urmată la anul 818 s'au cuvenit hotarălor Vidra şi Căliman să să măsure tot şi noi răzăşii de Vidra să tragem trei părți şi a patra parte să tragă răzăşii de Căliman ca să lipsască giudecățile dintre noi, statornicindu-să în chipul acesta stăpânire înnainte şi în viitor, nesupărați în veci unii despre alții.

Iar înăuntru hotarălor noastre, Vidra şi Căliman, va rămânea stăpânire precum şi până acum, după sămnile despărți-

toare între noi, fără supărare unii despre alţii, având Vidra în hotarul ei doi bătrâni: Grozăvel şi Bucate Drepte, iar Călimanul şapte bătrâni şi anume: Zârnoai, Gărdişoai, Mihaiu, Trăsniş, Bodin, Păruş şi Popăsc, stîngându-se tot acum şi pretenţia că adică a mai cere ca vidrenii parte cheltuelilor ce am urmat în giudecăţi, precum şi călimanii să nu cee venitul ce să cuvine a trage până acum, având putere lucrătoare această învoială.

Iar cât priveşte intrarea în stăpânirea lor, urmată de la 23 April, anul viitor 853 şi innainte, pentrucă în anul acesta am apucat a ne băga vitele pe întreg muntele acesta.

In acest chip dar, urmând între noi învoire, am făcut două întru asămine cuprindere, dându-se una la mâna altuia spre a să urma întocmai pe viitorime şi fără strămutare de către vre-o parte sau urmaşii noştri.

Pentru care am rugat şi pe cinstita giudecătorie prin deosebite jalbe a li întări pe formă spre a-ş avea temeiul legiuit.

1852, Iunie 20

Iscăliţi: pitaru Tudorache Neagu
şetraru Costache Neagu
Toma Călimănescu
Obştea răzăşilior Vidra
Obştea răzăşilor Căliman

Satul Vidra

Satul Căliman

Asemenea iscălituri şi la una şi la alta, acele informăluite de judecătorie.

Colecţia d-lui Grigore Moţoc — Iaşi [1]

191. **1853, Maiu 10**

Inscris prin care locuitorii satului Colacu îl tocmesc pe Toader Rogoz să le păzească muntele de vite străine.

Noi lăcuitori sat[ului] Colac dăm înscris nostru la mâna lui Toadir Răgozu spre a fi ştiut că l-am pusu ca să ni păzască muntile di viti străini,[1] cari nu sînt alcătuite di păşunat pi mun-

[1] O copie cu litere latine transcrisă în 1907 la Arhiva Statului din Iaşi.

tele nostru şi pi cari va prindi-o va ave voi a-i luoa câti doisprezăci lei di vită; dară prinzându-le şi nu ne da di vesti sau a-i luoa acei 12 lei, apoi numit Toader va da el 24 lei de vită. Di aceia i s'au dat acest inscris supt ale no[a]stri iscăliluri.

1853, Maiu 10

Ioan Alecsandru, Toader Tătaru, Neculai Şchiop, Ioan Şchiop, Ioanu Alban, Tudorachi Tătaru, Vasile Dănilă, Ioan Tătaru
Ştefan Căluian ot Spineşti faţă
Ioan Popa cel mic pasnec
Ioan Iuga ot Văsiiu faţă
Preot Neculaiu Tânjală am scris

Colecţia d-lui Ioan A. Dănilă — Spineşti

192. **1853, Maiu 13**

Obştia Căliman dă în arendă obştiei Vidra a patra parte din muntele Piciorul Coza şi Tisaru.

Noi lăcuitori moşneni din sat Căleman dăm înscrisul nostru la mâna răzăşilor noştri Vidreni precum să fei şteut că le-[a]m dat parte no[a]stră din muntele Picioru Coza şi Tesaru, a patra parte din munte, după cum este învoială făcută, le-[a]m dat parte[a] no[a]stră ca s[ă]-ş pască vitele lor numai pe anu acest cu preţu hotărît 250 lei, adecă doa sute cinciză[ci] lei, pe anu acest. Şi bani să ne-i răspunză la Inpăraţ Costandin şi Elena şi la vadea însămnată să ne răspâ[n]ză bani, făr' ne[ci] un cuvânt. Pre care am dat înscris un la mâna altura, asemenea şi spre credinţă urme[a]ză iscăliturile no[a]stre puindu-să şi pecete săte[a]scă.

1853, Maiu 13

eu Toma Cote adeverez; eu Pavel Dodoiu adeverez; eu To[a]der Ionaşcu adeverez; eu Vasile Cotea adeverez; eu Neculaiu

[1] In aceiaşi colecţie se află un alt înscris asemănător cu data de 1858, Iunii 4, prin care Toader Rogoz este tocmit de *„obştiea satului Nistoreşti“* *„pădurariu la pădurea din muntele Munţişoarile“*. Tot acolo o chitanţă *„dila lăcuitorii Colacu“* cu data de 1850, Iunie 15 că *„pi doi boi a lui Neculaiu a popii Anghel din Spineşti am priimit plata erbăritului dila Stoica Albuneţu ţiganul“*.

Iscălesc cinci răzeşi şi anume: Toader Tătaru, Ioan Alecsandru, Vasile Petre, Neculaiu Şchiop şi preotul Neculaiu.

Zbărciog adeverez; eu Dumitru Drăgan adeverez; eu Vasile Tutovan adeverez; Ioniță Cote adeverez; Costandin dascalu.

și arvună am priimit 37 adec trei zăci și șapt de lei
eu Neculaiu Cotea adeverez
eu Neculaiu Anghel vornecu și toată obștiea — Satul Căliman
Marin preot; Ștefan ot *sat Vidra răzăș di Căliman adeverez.*

două sute și treisprezăci lei am mai primit astăzi Maiu în doazeci și unu dela opștiea răzășilor și s'au istovit, după cuprinderea de mai sus, însă una sută doă zăci și cinci lei dela Lupu Baciu și curgătorii săi dîn bătrânu Grozăvel și pre atâta dela d. pitariu Todorache Neagu și curgători săi din bătrânu Bucate Drepte.

853, Maiu 21

Costandin sîn preot Ștefan Baciu, vechil opștei satului Căliman, am primit

Colecția d-lui Grigore Moțoc — Iași.

193. **1853, Octomvrie 1**

Hrisovul domnului Grigore Alexandru Ghica, prin care întărește vrâncenilor dreptul lor vechiu de a-și scoate sare pentru trebuințele lor casnice.

Noi Grigori Alecsandru Ghica Vvd., cu mila Dumnezeu, Domn țării Moldovei.

Asupra petiției ce ne-au dat locuitorii din Vrance la 8 Avgust 1851, tânguitoare de oprire ce le-ar fi făcând Camara Ocnilor de a-și lua sare pentru a lor trebuință, luând aminte că fiindu o așa măsură din parte cămării, ar fi înpotriva articului 9 din contractul ocnilor și înpotriva vechilor hărăziri ce au vrâncenii în asămine privileghiu[1], am încuviințat și noi prin recomendație către D-lui Vel Vist[iernic] ca locuitorii din Vrance să se folosască de acest product numai pentru a lor proprie trebuință, cu aceasta însă că înlesnire ce li să dă să nu le slujască nici cum pentru spiculație;

[1] V. pentru solărit, vamă și ortul stărostesc în Vrancea: Ac. rom. doc. no. 237, fila 483. Cf. I. Bianu, *Catalogul manuscriptelor românești*, I, p. 513. V. de asemenea mai sus no. 20.

Şi la 1-iu Septemvrie, anul curgătoriu, de către D-lui Vel Vist[iernic] înfăţoşându-ni-să raportul său din 2 Iunii cu no. 4205 în alăturare cu pomenita cerire şi o alta către Departamentul nostru de Finans mijlocitoare ca pe temeiul hărăzirei ce l-am făcut să li să sloboadă şi Domnescul nostru hrisov, am încuviinţat şi o aşa propunire prin nomeratul raport, însămnându-să că li să dă voiea cerută numai în mărginire ocolului lor. Aşa dar, pe temeiul celor prescrisă prin acest al nostru Domnescu hrisov hotărîm şi restatornicim ca locuitorii vrânceni, pe putere chiar a ofisului ce am slobozit Stărostii Putnii la 1850, Avgust 1 cu no. 64 să aibă tot dreptul de a lua din gropile ce sânt destupati, sare cât va fi de nevoie pentru a lor proprie trebuinţă spre lesnire a casălor şi vitelor lor, fără ca să fie de cineva opriţi şi înpiedecaţi, dar şi fără ca şi ei să îndrăznească a spicula această hărăzire prin vindirea sării piste hotar sau aice în prinţipat, piste cuprindirea încuviinţării ce le-am făcut [1], căci dovedindu-să asămine faptă lovitoare dreptăţilor cămării şi prin urmare a fiscului, apoi nu numai că să vor lipsi de această hărăzire, dar vor fi supuşi a plăti straf cu preţul îndoit a sumii de sare ce s'ar dovedi vândută.

Această a noastră hărăzire de care şi mai înainte vrâncenii prin milostivire procatohilor noştri s'au bucurat, în toată cuprindirea ei poroncim D-sale Vel Vist[iernic] ca prin publicaţie să aducă la cunoştinţă opştească, spre deplină ştiinţă şi întocmai urmare, poftind totodată şi pe cei din urmă luminaţi Domni fraţi a noştrii, care din Dumnezăească bună voinţă vor fi pe tronul Domnii acestui Prinţipat, ca nu numai să nu strămute această hărăzire de mare agiutorinţă, ce să dă pentru casnica hrană a vrâncenilor şi a urmaşilor lor din cuprinsul ocolului, ce mai ales să se întărească.

---

[1] Alexandru Vilara, asupra căruia se adjudecase cu 1.200.050 lei otcupul ocnelor din Moldova se plânge contra vrâncenilor că ei nu respectă obligaţia de a nu vinde sarea din ocolul lor. V. *Manualul administrativ*, II, 88—89. Cf. Ioan C. Filitti, *Domniile române sub regulamentul organic*, p. 570.

Cu ocazia unei anchete făcute în 1827 stăroştii de Putna afirmă: „*Sarea Vrăncii iaste oprită a eşi din cuprinsul Vrăncii şi pe acei ce să prind vânzând sare li se ia controbontu şi sarea şi vitele încă ce duc sare*". (Act inedit în colecţia mea. Cf. studiul nostru despre *Vornicul de Vrancea* încă nepublicat).

Scrisu-s'au hrisovul acesta la Scaunul Domnii noastre, în orașul Iașii, în acel al cincile anu a Domnii noastre la Moldova.

Noi Grigore Ghica Vvd.

Pecetie domnească

no. 84

Vel Vist

Șef secții a III-a din Departamentu de Finans Holban.

Director, *indescifrabil*

no. 130
anul 1853, Octomvrie în 1 zile

Colecția d-lui Radu Macovei — Nereju.

194. **1854, Ghenar 10.**

Mărturie pe care o dau cozenilor satele Spinești și Păulești asupra visterilor ce au avut cozenii pe apa Putnei.[1]

Sat Spineștii.

Noi gios iscăliți, bătr[â]ni din sat Spinești, care avem ștință de visterile vechi, ci au fost în partea cozănilor, adică mari și drste umblătoare în apa Putni:

1 moara lui Costandin Gure.

1 drsta lui dieacon Bârzan în loc chiu de unde esti acum prepusu.

1 moara lui Stan Bâtcă.

Aceste vistere au fost umblătoare în apa Putni, încă mai înnainte până a să luoa moșiile Vrănci di visternec Iordachiie Roznovan și după ci s'au luoat și după ci s'au scos moșiile Vrănci, încă moara lui Stan Bâtcă tot au mai umblat o vreme.

Și pentru aceasta noi bătrâni, gios iscăliți, dăm înscris nostru la mâna răzășilor cozeni ca să-și caute prin giudecată la drept ci vor avè; măcar di s'au și dat răzeșilor tulneci o hârtie că n'au avut cozeni vistere vechi, dară cu greșală și prin niștință s'au

[1] Documentul poartă viza: „*Arhiva Statului din Iași. Spre neschimbare. Director N. Roiu.*"

dat, iar noi iscăliţi mergem chiar la locurile pi unde au fost aceste vistere mai sus insămnate ori la şi ce comisiia ar vini.

854, Ghinar 10

cu Ştefan Ciută faţă
cu Simion Ţărde
cu Ioan Haliciu
cu Toader Năstasie } adiverim
cu Mihaiu Murgu
cu Ivan Gârde faţă

Satul Spineştii 1840

Pecete in lipsă dusă cu agiunu (?) la Focşani

Sat Păuleştii

Şi noi lăcuitorii bătrâni adiverim cu iscăliturile nostre şi punere peceţi că apa Putnii vini cale de 4 [1] ceasuri pe hotar Cozi şi pi a tulnicenilor; adică in parte lor să află 4 driste, iar mori 2 mori făcuti din nou şi una moar[ă] veche şi una chioa din nou, iar in parte lăcuitorilor cozăni numai o chio mari.

După iscălit sat Spineştii şi noi bătrâni adiverim că aşa am apucat după cum adivereazà Spineştii că din gura Cozii in sus au mai fost 2 vistere: una chio şi o dristă, tot pe apa Putnii, in parte Cozii.

1854, Ghenar 10

Satul Păuleşti 1840

eu Necula Buture om de 80 an adiverez
eu Pavăl Mirun om di 70 adeverez
eu Vasile ...... asămene
eu [2]
eu Dumitraşcu Bogdan asămine adiverez
Vornic Ion Haliciu cu toată opştiia adeverim că sântem tot un hotar cu cozănii
preot Ion Cornilă am scris şi adeverim

Privighitor de ocol Vrancea

Iscăliţii in mărturia aceasta, lăcuitori din satul Păuleşti, pricum şi acii din satul Spineştii, viind in cănţălariia aceştii pri-

[1] Cifra 4 este scrisă peste o altă cifră. Cerneala pare aceiaşi.
[2] O semnătură indescifrabilă.

vighitorii şi arătând verbal că această mărturii esti supt a lor iscălitură, cari o dau lăcuitorilor satului Coza de ştiinţa ci au şi pi timeiul ceririi lor să adevereşti şi di privighitoriu cu iscălitura şi picetiea postului

C[ostachi] Neagu 1854, Fevr. 16
no. 305

Ocolul Vrancea 1849

Colecţia mea

195. 1854, Maiu 2 zili

Impărţirea bătrânului Bucate Drepte, spiţa Calangiului între boerii Neagu şi moştenitorii preotului Ioan Baciu.

Invoială

Supt iscăliţii prin punirea degitului Ioan şi Neculai sîn preot Ioan Baciu şi Ioan Lădaru, ginirile numitului preot, ştiut facim prin acest înscris ci-l dăm la mâna dumisali pitarului Tudorachi Neagu şi stolnic Costachi Neagu că la giudecata ci am avut cu dumnealor la ţinutala giudecătorie în anul 1851, Ghenari 3, ca părtaşi ai noştri, după hotărîrea cuprinsă prin copiea de jurnal supt no. 524, acelaş an, noi rămâind n'emulţămiţi, am apelarisît la divanul de apel în termenul legiuit, de unde acum chiemaţi fiind la înfăţoşarea acelui divan, sorocit la 12 a următoarii luni, am socotit mai bine de cuviinţă şi am cerut învoială, cari am şi săvârşit-o în chipul următor: Din toate părţile cuvenite pi această spiţă numită Calangiu din bătrânul Bucate Drepte[1], ci va eşi la măsura sîliştilor Vidra şi Tichiriş[2] să ni dei mai întâi nouă patru pogoani sîlişte, unde sânt lăcuinţile noastre din totalul ambilor părţi; iar ceilantă parte în sîlişte, în arătură, în pădure i partea din munte să ni înpărţim în doă, potrivit hotărîrii dată. Asăminea şi cheltuelile să înnapoim pe din doă după ţidulile ci

[1] V. *vol. I*, no. 26 şi *vol. II*, nle 97 în notă, 169, 188, 189 şi 190.

[2] Tichiriş a făcut deci parte din acelaş hotar cu Vidra, răzeşii ambelor sate fiind scoborîtori din bătrâni comuni.

păstrăm şi spre urmare întocmai am dat aceasta la mâna dumilorsali boerilor şi dela dumnealor am priimit alta asăminea supt a dumnealor iscăliturі.

1854, Maiu în 2 zile

eu Ioan sîn preot Ioan Baciul adiverez
eu Neculai sîn preot Ioan Baciul adiverez
eu Ioan Lădarul, ginirile preotului Ioan Baciul adiverez
Săchilar Ioan Ariton faţă
rugat fiind de dătătorii aceştii învoeli am scris
I. Costiean
faţă fiindu la această învoială am iscălit
Ion Gîţă sluger
Ştefan Cherciu martur
Dumitraşco Voine faţă

Urmează adeverirea judecătorii ţinutului Putnei

Colecţia d-lui Grigore Moţoc — Iaşi

196. **1855, Fevruarie 23.**

Invoială între locuitorii răzeşi din Căliman şi cei din Ireştii de sub Măgură pentru stăpânirea capătului despre miază zi a hotarului lor. [1]

Invoială

Noi gios iscăliţii, locuitori răzăşi şi băştinaşi de moşiea hotarului Căliman, facem ştiut prin aceasta pentru proţesul de giudecată ci avem cu răzăşii satul Ireştii de supt Măgură, pentru neînvoirea la stăpânirea părţii de moşii a capătului acestui hotar despre miază zi şi anume din sămnile Seciul Poenilor şi la deal până în hotarul mănăstirii Mera, pentru acest pământ urmând nemulţămire cu stăpânirea ce avem, după care pornind proţes de giudecată asupra răzăşilor de Ireştii de supt Măgură spre a ne scoati şi noi dreptati de stăpânire în gropile de fânaţ aceli făcuti din vechiu, pentru această neînvoire, giudecându-ne cu numiţii răzeşi până acum când am văzut sămţitoare cheltueli şi o parte şi alta, atât cu perdirea vremii cât şî cu cheltuelili ci s'au făcut cu rânduiţii la faţa locului, însă acum viindu-ne în sămţire amândouă părţile înpricinate, am văzut că toati cheltue-

[1] V. mai sus nle 123, 151, 187, 186.

lili ci s'au făcut şi s'ar mai face pe drumul giudecăţii, rămân zadarnice şi numai o povoară atârnătoari sărăcii în deopştii noaă răzăşilor, precum şi vechii noştri strămoşi s'au mai sărăcit tot giudecându-să şi trăgându-să şi pricina până la anul încetat 1827, luna Iulii 2, când atuncea, obosiţi de cheltueli şi multă perdire de vremi, au venit în plecari şi o parti şi alta şi au săvârşit învoiala chiar din anul şi luna mai sus arătată, întărită cu iscălitura dum. rânduitului boer dumnealui paharnicul Gheorghii Pastiea. Deci ca să nu ni mai sărăcim şi noi de acum înnainte, precum ne-am sărăcit până acum, am venit iarăş în plecare amândouă părţi înpricinate şi am făcut această învoială cu priimirea amânduror părţilor şi în chipul mai gios arătat adică: din apa Putnii şi spre satul Călimanu săliştile şi arăturile până în apa Vezăuţului, undi să sfârşeşti hotarul, vom stăpânii noi, călimanii, nesupăraţi întru nimic de către răzeşii de Ireşti, precum şi ei nu vor fi supăraţi de noi întru nimic în săliştea şi arăturile satului Ireşti. Iar din apa Putnii, la deal spre Măgură până în sămnili Săciul Poenilor, Ţîcma Iarului lângă hotarul Vidra şi drept curmezîş pren movila ci esti în çapul poenii numită a logofătului Ivan Călimănesc şi tót în gios pren râpa cea mare şi mai mergi şi mai în gios pren Piscul Adăpătorii şi iarăş pren coada Poenilor Rupturilor pren marginea Gropii cei adânci până în Poarta Arsă în liniea pominită a Vrăncii, tot locul acesta l-am dat în doaă adică din apa Putnii şi drept la deal pe drumul numit a Rupturilor până în dreptu sămnilor, partea pe din sus până în hotarul Vidrii o vom stăpâni noi răzeşii de Căliman nesupăraţi întru nimic de către răzeşii de Ireşti. Asăminea şi ei răzeşii de Ireşti din drumul sus pomenit, partea din gios, până în liniea numită a Vrăncii o vor stăpâni nesupăraţi întru nimic de către noi, călimanii. Această condiţii de învoire până aice rămâni întocmai precum să glăsueşte şi prin învoiala ţitată mai sus a dumnealui paharnicului Gheorghii Pastiea, rămâind acum de înpărţîre capătul hotarului şi anume din sămnili Ţîcma Iarului şi la deal până în hotarul mănăstirii Mera. In locul acesta vor stăpâni Ireştii de supt Măgură, gropile de fânaţ ci sânt făcute din vechiu biz di stăpânirea şi noi în gropi vechi, nesupăraţi de noi, călimanii. Precum şi noi călimanii, asăminea nesupăraţi de ei, vom stăpâni gropile de fânaţ făcute din nou, ci să numesc săcături, sumă de doaă

zăci fălci nesupăraţi de cătră numiţii ireşti. Asăminea vom mai stăpâni dosul Jărişții sumă de trii zăci şi trii fălci şi patru zăci di prăjini tot săcături şi păduri şi dosul Pârîului Lupului sumă de opt fălci şi patru zăci de prăjini nesupăraţi de cătră numiţii ireşti, osăbit de gropile de fânaţ vechi şi noaă, mai rămâind margini şi mijloace de pădure măruntă, care nu întră în suma fălcilor de mai sus arătati şi pe care li-am şi măsurat în fiinţa amândoror părţilor, fiind sumă de una sută şi două zăci şi una fălci şi şaptizăci prăjini, acest pământ l-am dat drept în două, mărginit ,prin semne şi măsură, una din acesti părţi suma de şasă zăci fălci şi şapti zăci şi cinci prăjini, vom stăpâni noi, călimanii nesupăraţi de numiţii, precum şi ei nesupăraţi de noi vor stăpâni suma de şasăzăci fălci şi şaptizăci şi cinci prăjini cu cari să îndeplineşti suma fălcilor arătati mai sus.

Pe lângă aceasta mai fiind loc de codru mereu la capătul despre mănăstirea Mera, ce vine încoaci până în semnul ci să numeşte Plaiu lui Ciolan, tot locul acesta de codru l-am dat iarăş drept în două, fiindu sumă de una sută trii zăci şi şapti fălci, iar în totul însumează 275 fălci. O parte din acestea o vom stăpâni noi, călimanii, nesupăraţi de numiţii mai sus, precum şi ei nesupăraţi de noi vor stăpâni iarăş o parte de 137 fălci, iar în partea de munte la Piciorul Coza şi Tisariul, cari este lămurită pren învoiala ci am făcut-o cu răzăşii de Vidra[1], adică o a patra parte din tot muntele, măcar deşî până acum răzăşii di Ireşti n'au avut nici o stăpânire cu noi, însă acum cu această învoială, i-am priimit şî pe ei şi i-am făcut *îndiopotrivă părtaşi cu noi la tot folosul acelui munte*[2] şi pentrucă noi am cheltuit când ne-am giudecat cu vidrenii şi când am şî scos această parte de munte, ne-au întorsu şasă sute optu zăci lei, no. 680 lei, cheltuiala în giumătate ci am făcut noi atunce. Cu această învoială, urmând mulţămire din partea amânduror părţilor, vom şi stăpâni în pace intocmai dupe cum să arată mai sus, rămânându della închisă şi toati proţăsile ce am pornit la cinstita giudecătorie stinsă şi oricând vreunii dentre noi sau dentre ei s'ar mai rădica cu giudecată, nu vor avea nici o dreptati a strica şi a călca piste cu-

[1] V. mai sus no 190.

[2] Deci nu la proprietatea muntelui, neexistând noţiunea de proprietate individuală în raport cu munţii. De aceia nici nu se determină care este dreptul distinct al fiecărui părtaş în indiviziune.

prinderea acestii învoeli. Şi dar, spre temeiu şi întocmai urmări di a noastră şi a lor pacinică stăpânire, am făcut doaă asăminea învoeli şi pe aceasta supt ale noastre iscălituri i punerea degitilor noastri şi întărită cu pecetea sătească, o am dat la mâna dumnealor răzăşilor de Ireşti, priimindu şi noi alta dela dumnealor asăminea supt iscăliturile dumnealor şi încredinţată cu pecetea sătească — Rugând tot odată şi pe cinstita giudecătorie prin osăbită jalubă di au încredinţat-o după formi cu adăogire că *oricând ar voi să vânză unii dintre noi, călimanii vor fi învoiţi a cumpăra dintre neamurile din răzăşii di Ireşti. Asăminea vom fi şi noi slobozi a cumpăra cându ar vinde din ceilanţi lăcuitori di Ireşti şî fără să o înstrăinăm cătră alti faţă străine pren vânzari.* [1]

Eu Paväl Dodoiu adeverez
Eu Dumitrachi Drăgan adeverez
Eu Toma Cotea adeverez
Eu Neagul Albanu adeverez
Eu Dumitrachi Cotea adeverez
Eu Toader Ionaşcu adeverez
Eu Vasili Tutovanul adeverez
Eu Gheorghie Cotea adeverez
Eu Vasili Cotea adeverez
Eu Dumitru Cotea adeverez
Eu Niculaiu Zbârciog adeverez
Eu Simion Perşotă adeverez
Eu Alicsandru Perşotă adeverez
Eu Ştefan Nuţul adeverez
Eu Ioan Bătrânei adeverez
Eu Nicolae Năstasă adeverez
Eu Stan Epure adeverez
Eu Vasili Dobri adeverez
Eu Enache a Tofanii adeverez
Eu Vasili Anghel adeverez
Eu Radul Paca (?) adeverez
Eu Stan Găină adeverez

Eu Ioan Neag adeverez
Eu Ioan Cuconoiu adeverez
Eu văduva Icaterina soţ răposatului Ioan Diacon adeverez
Vasile Popa adiverezu
Eu Nicolaie Anghel vornicul cu toată obştea adiverez
Preot Pavel Bodin sat Căliman adiveză (sic)
Marin Preot Dodoiu adiverezu
Ştefan preot ot sat Vidra răzăş di Căliman adiverez
Costandin sin preot Ştefan Băcescu adiverezu.
Şerban dascălu adeverez
Neagu Cote zăt Dumitru adeverez

Satul Căliman

Colecţia mea.

[1] Un foarte interesant drept de protimisis stipulat pe cale contractuală în favoarea unei colectivităţi.

197. **1855, Iulie 23**

Raportul candidatului Vasile Pătrăşcanu către judecătoria ţinutului Putnei prin care arată cum, potrivit obiceiului local, a împărţit munţii şi frunza între satele Năruja şi Prahuda.

Candidatul judecătorii ţinut Putnii

Onoratii Presutsfii

La 20 a lunii corenti fiind terminul al triilea regulărisît pentru aducirea întru înplinire a hotărîrii dată de onor. presutsfii la 14 Noemv. 852. în pricina reclemată de cătră răzăşii din satul Prahuda asupra celor din sat Năruja pentru înpărţirea muntelui Lapuşul de sus şi frunza satului, supt iscălit în zioa terminului ţitat mergând la faţa locului în sat Prahuda au aflat cu stăruinţă numai pe răzăşîi din acel sat, iar pe acei din sat Năruja nu, după care, încheindu-să jurnal de sosirea la faţa locului, s'au adiverit numai de răzăşii stăruitori şi făcându-să aşteptare şi acelor din sat Năruja până la 23 sub propuneri din parte lor că aşteaptă venirea privighitorului de ocol, după invitarea, ce li s'au mai făcut din partea iscălitului prin încunoştiinţarea no. 150 în zioa de 23 a corentei luni, s'au înfăţoşat şi trii din răzăşii satului Năruja anumi preot Lazăr, preot Andreeş şi Dumitru Popa, în fiinţa cărora cerându-să de la răzăşii de Prahuda să-şi dei spiţă de neam de curgătorii den bătrânii Dalica, Stroia şi Chirilă, arătaţi prin ţitata hotărîre, ei au şi dat alăturata spiţă supt a lor iscălitură de numile tuturor curgătorilor din pomeniţii bătrâni ci să află cu lăcuinţa în satul Prahuda. După care cerându-să asăminea spiţă şi de la numiţii nărujeni, pentru câţi anume curgători din bătrânii pomeniţi să află cu lăcuinţa în satul Năruja, spre a se putea înpărţi atât muntele cât şi frunza pe curgătorii din acei bătrâni şi ei n'au voit a da asăminea spiţă, zicând numai că prahudenii, ci sânt din acei bătrâni, să margă în munte cu ei, că nu-i vor supăra, iar a să deosăbi muntele ei nu voesc. La care prahudenii au răspuns, că aşa au mers mai înnainte, dar di vremi ci ei nărujănii de câţiva ani trecuţi au început a-i globi, până când i-au dipărtatu cu totul din stăpânirea muntelui şi a frunzei, de aceia şi ei au fost săliţi a reclama judecătorii şi a ceri să li să deosăbească muntele şi frunza.

S'au cerut apoi dela nărujeni să înfăţoşezi izvodul de banii ci au dat fieşti care lăcuitor la scoatirea Vrăncii dela răposatul

vist. Iordachi Rosăt Roznovan, când şi prahudenii să afla cotun a satului Năruja şi înpreună birnici, ca din aceala să să vadă câţi din lăcuitorii satului Prahudii au dat bani la scoatirea Vrăncii, ca numai acelora şi curgătorilor din aceia să li să dei şi partea cuvenită din munte şi din frunză şi ei iarăş n'au voit a înfăţoşa acel izvod zicând că nu-l au, în vremi când toati satili Vrăncii păstrează nişte *asăminea izvoade ca o dovadă acelor ci au drit în stăpânirea Vrăncii*, după care dare s'au şi înpărţit toţi munţii Vrăncii i frunza şi locurile de cosîre precum au încredinţat mai mulţi din fruntaşii lăcuitori a satelor Vrăncii, ci să adunasă la acest sat după invitarea ci li s'au făcut de către prahudeni şi de către însuşi nărujănii, spre a fi faţă la această lucrare şi a dovedi dreptatea ci are fieşte care din acesti două sati şi anumi Radu Lăcătuşu vornic şi Neculai Tuveni din sat Poiana, Costandin Huşcă şi vornic Simion Ţirdea den sat Spineştii, Ivan Enachi vornic şi pasnic Simion Popa den sat Păuleştii, săchilar Neculai Şuşă, Ioan Stoica, Ioan Borş, Stan Drăgan şi vornicu Ioan Iftemi din sat Paltinu, vornicu Ioan Lăcătuşu, Neculai Purcel, Pavăl Toma şi Neculai Ciocan din sat Valea Sării, Neculai Şchiopu, Neagul Tudor şi vornic Ioan Alicsandru din sat Colacu.

Cari, di vremi ci în urmă s'au deosăbit cu biru de s'au numit sat, au toată dreptatea a'şi deosăbi atât muntele cât şi frunza dentr'acela a nărujănilor, după cum asăminea s'au deosăbit şi alte mai multe cătune ce mai în urmă s'au numit sate, precum de pildă Podurile i Prisaca ci au fost cotune a satului Valea Sării, Bodeştii a satului Poiana, Hăulişca a satului Păuleştii şi Săcătura Văsuiu şi Herăstău a satului Spineştii, Spulberul a satului Nereju şi altele de asăminea. După care, văzând că nărujănii nici într'un chip nu voesc a înfăţoşa nici spiţa de neam, nici izvodul de darea banilor la scoatirea Vrăncii, după care au luoat şi munte şi frunză, nici a să măsura muntele şi frunza spre a să deosăbi partea cuvenită prahudenilor, supt iscălitul în priivire că acta s'au văzut îndeplinită cu rospisci de priimirea încunoştiinţărilor a tus treli termine ci au fost regularisite pentru desăvârşirea aceştii lucrări, pe temeiul dovezilor înfăţoşate numai de prahudeni, adică un izvod din 1843, Fevr. 17 de numile oamenilor din satul lor şi suma fălcilor ci au plătit în pungile nărujănilor la scoatirea Vrăncii, cuprinzător de 300 fălci cosîre

câte şapti lei de falcii şi alte două ţidule, una a unui dascal Leon şi alta a unui Mafteiu Hârnea din sat Năruja, ci au fost strângători de bani pentru moşii din leat 1829, Dechemv. 18, pentru banii ci au dat la scoatirea a unui hrisov a Vrăncii, din care luându-să lămurire că prahudenii au plătit în pungile nărujenilor două mii una sută lei la scoatirea Vrăncii pentru 300 fălci loc de cosîre, afară de sălişti cari le şi au prahudenii în a lor stăpânire, adică cu 300 lei mai puţin de cât nărujănii, după care să cuvine şi prahudenilor $^{7}/_{15}$ parte a muntelui şi a frunzăi, pentru care şi la trecutul an 846, au mai plătit după analoghiea obştii Vrăncii 2204 lei în cumpărarea fălcilor lipăneşti chear din pomenitul munte şi a părţilor steclăreşti ci le-au cumpărat obştiea Vrăncii de la dum. spătar (acum agă) Iorgul Lipan, încheind jurnal au păşit cătră disăvârşirea lucrării numai în fiinţa părţii stăruitoare si în nefiinţa nărujănilor şi măsurând mai 1-iu tot muntele Lapuşul de sus, (fiindcă frunza satului, adică păşune de vite, nărujănii de câţiva ani au făcut-o poeni de cosîri) cu lanţul de 10 stânjeni gospod, în fiinţa şi a 5 oameni den satile Paltinul, Spulberul şi Nerejul, rânduiţi de privighetorul de ocol, ca să arăti hotarăli muntelui, ca nişte megieşi ce sânt cu acest munte şi să-mi înlesnească lucrari şi anume: pasnicu Toadir Ursu şi Frăţilă Caba din sat Nereju, Toma Rusu din sat Spulberu, Ioan Borş şi Ioan Drăgan den sat Paltinu, s'au găsit 2630 fălci şapte prăjini însă:

fălci	prăj.	
587	60	păduri din hotaru Spineştilor, până în golul Răoază.
19	70	golul Răoază.
449	38	păduri şl gol din părâul Răoaza spre apus până în hotarul Mişinii şi din drum de pi plaiul Lapoşului şi până în valea Săcăturii.
41	20	păduri, faţa de la bechet spre apus până în scursura ci dă în valea Lapuşului şi despre meazăzi până în hotarul Paltinului.
1531	59	golul şi pădurea din drumul de pe plaiul Lapuşului spre miază zi pâră în apa Zăbalii şi din valea Lapuşului şi până în valea Palcăului.
2630	7	

Din cari deşi după analoghiea banilor daţi la scoaterea Vrăncii în sumă de 9 pungi, sau 4.500 lei a satului Năruja să cuvine şi lăcuitorilor din sat Prahuda 1235 fălci, 20 prăjini pe suma de 2100 lei, ci au dat în aceli 4500 lei a satului Năruja, osăbit de frunza satului care precum s'au zis fiind făcută gropi de fân de către nărujăni, nici nu s'au măsurat. Dar în priivire că după măsurătoarea ci s'au făcut unii laturi a pomenitului munti, care esti cea mai depărtată şi la cel mai stengaciu loc, în care, pe la mai multi locuri n'au călcat nici vite, nici om până acum şi cari esti diosăbită mai mult cu sămni fireşti şi anume den Valea Săcăturii prin gura pârâului ci curgi în dreptu stânilor de pi Lapuş spre meazăzi prin Bobeica cea mare din golul Lapuşului şi prin poiana Coada Epii pe piscul Râpii Roşii în gios până în apa Zăbala şi spre apus până în valea Palcăului şi până în hotarul muntelui *Mişina* s'au găsit numai *729* fălci şi 48 prăjini, adică şapte suti două zăci şi nouă fălci patru zăci şi opt prăjini, spre a putea rămânea liniştiţi despre nărujeni şi a nu să mai zădărnici prin judecăţi, s'au mulţămit şi numai cu această sumă, pe care osăbindu-să cu pietri hotară între pârae despre hotar muntelui Mişina, la valea Săcăturii i în gura pârâului în dreptul stânilor tot la valea Săcăturii şi golul Lapuşului pi plaiu din jos de drum, precum şi în poiana Coada Epii şi cu bouri de cruci mari prin copaci de brazi şi fagi, li s'au dat şi în stăpânire fără vre-o înpotrivire din partea pârîţilor nărujăni. Despre care să dă ştiinţă onoratii presutsfii înnapoindu-să şi acta acestui obiect în fiinţa priimită înpreună şi cu două jurnale încheiate de sub iscălit de sosirea la faţa locului şi de paşirea în lucrare, precum şi adiverinţa răzăşilor de Prahuda pentru aducerea întru înplinire a ţitatii hotărîri cu dari în a lor stăpânire a falcilor însămnati din muntele pomenit.

Vasile Pătraşcan.

Dintr'un dosar din colecţia mea. [1]

---

[1] In Arhiva Statului din Iaşi se mai găseşte un dosar referitor la aceiaşi pricină (Tr. 158, op. 174, dos. 97). Incă dela 10 Mai 1833 răzeşii din Prahuda au cerut parte în munte în raport cu cheltuelile procesului desrobirei Vrăncii. Procesul nu se hotărăşte din pricina opunerei nărujenilor, care recunosc dreptul de a păşuna alăturea cu ei în munte numai prahudenilor cu care se trag din bătrâni comuni, nu şi celor străini aşezaţi în Prahuda.

128. 1856, Iulie 14

Cercetarea făcută de Mihalache Goleşteanu, în pricina fraţilor Taftă cu răzeşii de Voloşcani pentru păşunatul muntelui Verdele.

Discoperire

Jos iscălitul cinovnic stărostii de Putna Mihalache Golişteanu potrivit însărcinărei pusă asupră-mi prin rezoluţia sub no. 448 dictată pe jalba obştiei răzeşilor satului Voloşcani prin care au arătat tânguire că de către Ion Taftă cu fratele său Dumitru cu samavolnicie ar fi mers la stâna jăluitorilor din muntele Verdea şi le-ar fi împlinit 99 oi mânzări, precum ar fi bătut şi ciobanii, cu propunere că le-ar fi păşunat o parte din muntele Păişeaua, ce se răzăşeşte cu muntele Verdea a jăluitorilor de Voloşcani, si dar mergând iscălitul la faţa locului, în fiinţa amândoror părţilor împricinate, după încunoştiinţarea făcută am descoperit următoarie: Făcând cercetare mai întâi cine anume a pricinuit bătaia ciobanilor jăluitorilor şi a luat suma de oi de sus, încredinţându-mă la aceasta că Ion şi Dumitru Taftă n'a fost în munte, decât un ficior a lui Dumitru Taftă anume Ion, ducându-se la munte pentru a lui trebuinţă, iar fi spus ciobanii că de către ciobanii Voloşcanilor le-ar fi păşunat o parte din muntele Păişaua şi mergând împreună cu doi ciobani în muntele Verdele la stâna jăluitorilor au ales din strungă 99 oi mânzări şi pornindu-le le-au scos în zara muchii şi de acolo a înapoiat 40 oi, iar 59 oi le-au dus la stâna lor, ţinându-le vreme de 9 zile, când încunoştiinţându-ne Tăfteştii de această trăsură, s'au jăluit la privighetorie că ciobanii Voloşcanilor le-ar fi păşunat muntele şi rânduind cercetare la faţa locului, pe dregătorii satului Hăulişca au descoperit că ciobanii Voloşcanilor au păşunat trei fălci şi jumătate cu scăparea oilor, care le-au şi dat contra iarbă şi tocmai la 9 zile, precum s'a zis, au înapoiat 54 oi ce luase trăsura, rămâind la pârîţi 5 oi şi din fruct numai 10 oca brânză. Când acum, după cercetarea făcută de iscălitul la faţa locului, în fiinţa şi a dregătorilor de Hăulişca s'au descoperit că pârîţii se cuvine a mai da, după preţăluirea făcută de noi, 14 oca brânză, care s'au şi împlinit, împreună cu 5 oi şi s'au dat întru îndestularea jăluitorilor.

Iar cât se atinge pentru stăpânirea muntelui, după arătările ce au făcut Toma Săcăluş şi Toader Câţu din satul Hăulişca oameni bătrâni, care cunosc hotarele de 35 ani, care au umblat cu oile prin acel munte, s'au stabilit semne despărţitoare între

hotare din pârîul Păişaua şasă şi merge deal până în piatra ce s'au pus în gol, unde este şi o moviliţă; de acolo merge drept în pădure, iarăş prin semne: peste coastă şi dă deadreptul în doi palteni şi d'acolo merge pârîul Paltenului, ce dă în Zăbala, cu adăogire că, după arătarea acestor bătrâni precum şi a lui Bratu Taftă din satul Negrileşti, ce era rânduit din partea obştiei satului Negrileşti pentruca să lipsească gâlceava, s'a mai lăsat din dreptul Voloşcanilor ca 5 prăjini de loc, ce urma pricina, despre care de pe o parte s'au raportat onoratei stărostii cu no. 5, iar pe de alta s'au dat aciasta la mâna jăluitorilor de Voloşcani spre dovadă. 1856, Iulie 14

M. Goleşteanu

Trib. Putna s. I-a. Dosarul 1731/907.

199. **1857, Septemvrie 1.**

Contractul prin care obştia Vrancei, reprezentată prin obştiile tuturor satelor vrâncene se obligă să plătească o îndemnitate polcovnicului Ioniţă Şerban în cazul când va fi ales deputat în divanul ad. hoc.

Contract

Prin care noi jos iscăliţii opştiea Vrăncii dăm aceasta la mâna dum. polcovnicul Ioniţă Şerban prin care facem ştiut că l-am ales din partea noastră ca să ne fii deputat la divan ad hoc şi dacă tot dlui va rămânea ales şi dela rezedenţiea ţinutală, apoi noi ne îndatorim a-i plăti dum. pentru stăruinţă câte treizăci galbeni pe lună pe cât timpu d. ar avea trebuinţă la zisul divan, iar dacă va mai priimi ceva plată dela ocârmuire să va scădea din acei trei zeci de galbeni, însă vom da dum. şi un om de agiutor cu leafa şi toată cheltuiala noastră.

Pentru care spre credinţă urmează ale noastre iscălituri prin punerea peceţilor săteşti. Insă aceasta s'au făcut în lipsă, ne fiind hârtie de această valoră, mai plătind patru zăci de lei pentru hârtie.

Urmează semnăturile[1] obştiilor săteşti Valea Sărei, Nerej, Paltinu, Nistoreşti, Colac, Negrileşti, Prahuda, Văsuiu, Poiana, Spineşti, Tulnici, Bârseşti, Spulber, Coza, Prisaca, Purcei, Herestău, Bodeşti, Ruget, Hăulişca, Podurile, Năruja, Găurile, Păros, Voloşcani, Păuleşti, Tichiriş şi Căliman, precedate toate de pecetea satelor respective. 1857, Sepv. 1[0]

Colecţia d-lui Toader Şerbănescu din Năruja.

[1] „Opştiea satului Valea Sărei, opştea satului Nerej, etc..."

INDEXUL NUMELOR PROPRII.

Cifrele indică paginile.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

N.

O.

P.

R.

S.

INDEXUL DE LUCRURI ŞI CUVINTE.

ERATA.

La pag. 7, rândul 21 se va citi Vitănești în loc de Vinișești.
La pag. 7 și 8 se vor îndrepta data documentelor no. 9 și 10 din 7192 în 7196.
Documentul din 1853, Noemvrie 10 la care se referă nota dela pag. 20 va fi publicat în alt volum.
La pag. 22, rândul 1, pământ în loc de pamânt.
La pag. 23, rândul 24 Budălu lui Topor în loc de Budă.
La pag. 31, rândul 19 făcut în loc de tăcut.
La pag. 38, rândul 19 Berța în loc de Berțu.
La pag. 40, rândul 18 Manta dascal în loc de Manta Dascal.
La pag. 41, rândul 23 e vorba de Cotul Radului.
La pag. 43, rândul 12 Manta dascal în loc de Manta Dascal.
La pag. 64, semnul de notă 2 se va șterge dela sfârșitul rândului al 21-lea pentru a fi pus la finele rândului ultim.
La pag. 93, rândul 22 să va face în loc de să vă face.
La pag. 97, rândul 16 Constantin dascal în loc de Constantin Dascal.
La pag. 117, rândul 7 Spineiu în loc de Spineni.
La pag 126, rândul 29 Dechemvrie în loc de Decemvrie.
La pag. 127, rândul 26 Moțocu în loc de Moțoiu.
La pag. 131, rândul 2 Vechilimea în loc de Vechlimea.
La pag. 133, rândul 18 Chirilă în loc de Chiriță.
La pag. 134, rândul 1 în notă Căcărează în loc de Căcănează.
La pag. 137, rândul 1 în notă Această în loc de Acestă.
La pag. 145, rândul 3 în notă Săcătura Păros în loc de Săcătura, Păros.
La pag. 148, rândul 5 fălci în loc de făci.
La pag. 154, în pecetie, L. P. în loc de S. P.
La pag. 162, rândul 11 călugăr în loc de Călugăr.
La pag. 163, rândul 7 Crăitescu în loc de Crăstescu.
Ba pag. 172, în notă 142 în loc de 144.
La pag. 177, rândul 15 întoarcă în loc de întoacă.
La pag. 189, în notă Tișițelor în loc de Tișetelor.
La pag. 191, rândul 5 domn Mihail Grigoriu în loc de domn Grigoriu.
La pag, 203, rândul 12 Dumitriu în loc de Dumitru.
La pag. 233, rândul 1, 198 în loc de 128.